

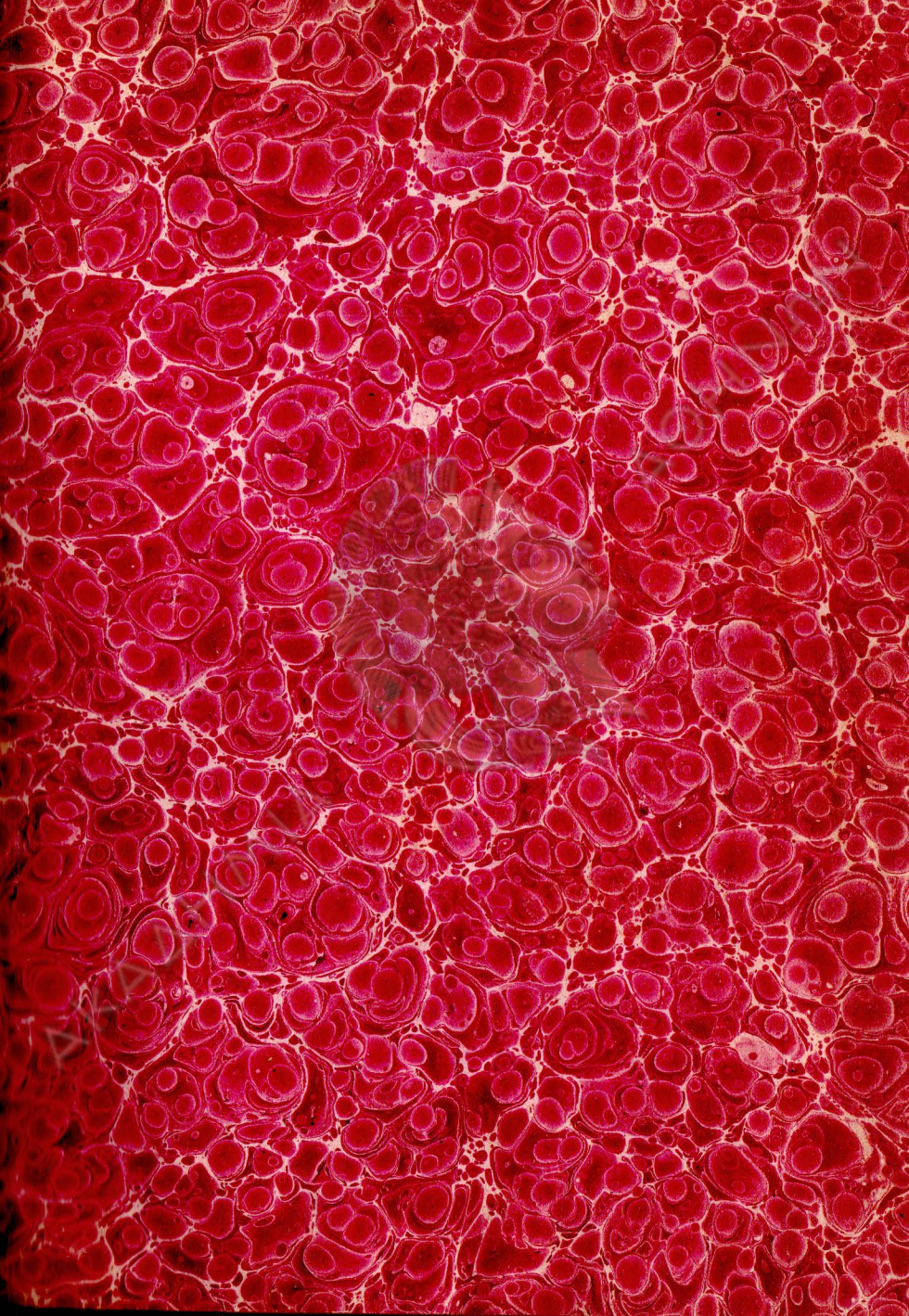

EX LIBRIS
G.J. ARVANITIDI

BYZANTINE

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΑΛΕΞΑΝ. Ν. ΚΟΛΟΛΟΥ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 22β.

ΑΓΟΡΑΖΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ
ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΑΙ
ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΜΕΝΑ
ΚΑΙ ΜΗ

ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΙ
ΤΗΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΝ & ΑΠΟΣΤΟΛΗΝ
ΠΑΝΤΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ
ΕΣΤΩ ΚΑΙ ΣΠΑΝΙΩΤΑΤΟΥ

Γ. Κορδάτου Εισαγωγή εις την Ιστορίαν Ἑλλ. Κεφαλαιοκρατίας	δρ. 20
Παπαδήμα Εισαγωγή στήν Νεοελλ. Λογοτεχνία	> 15
Κνριακοπούλου Ἡλ. Ὁ Κοινοβουλευτισμός ἐν Ἑλλάδι ὡς Πολιτικός καὶ Νομικός Κανὼν	> 50
Καρούσου Σκέψεις Πολιτικῆς ψυχολογίας	> 5
Ντισσῆ Ἀπὸ τὸ Ἡμερολόγιον ἑνὸς Τρελλοῦ Δασκάλου	> 5
Μιράσγειζη Τὸ Σύνταγμα τῆς Κοινωνίας Ἑθνῶν Μετάφρασις εἰς τὴν Ἑλληνικὴν μετὰ τοῦ ἐπισημοῦ Γαλλικοῦ κειμένου	> 10
Ribot Οἱ Ἀσθένειες τῆς Μνήμης	> 20
Λαμπροῖδη Ε. Ὁ Μπέρξον καὶ ἡ φιλοσοφία του	> 5
Μπέρξον Ε. Ἡ Διανοητικὴ Προσπάθεια	> 5
Ἡ Νεώτερον Φυσικὴ τρεῖς Μελέταις	> 5
Μπέρναρ Σ. Ὁδηγὸς ἔξυπνης Γυναίκας	> 5
Esteve Γύρω ἀπὸ τὸν Βαλεθῦ	> 5
Laforque Θυρυλικὲς Ἠθικολογίαις	> 5
Οὐναμοῦνο Ἡ Ἀγωνία τοῦ Χριστιανισμοῦ	> 5
Schiller Πραγματισμός καὶ Οὐμανισμός	> 5
Brown Ὁ Βουδισμός	> 5
Δρακουλίδου Ἱστορ. καὶ Κοινων. Ἐπισκόπησις τῆς Πορνείας	> 10

ΛΕΩΝΙΔΑ Χ. ΖΩΗ

ΑΙ ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ.

ΣΥΝΤΕΧΝΙΑΙΣ

(ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ)

ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ.

(Τυπογραφείον Σπυρ. Καϊουκράτου)

1883

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΝΕΟΛΟΓΟΝ

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

ΑΙ ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ, ΣΥΝΤΕΧΝΙΑΙ

ΥΠΟ

ΛΕΩΝΙΔΑ Χ. ΖΩΗ

ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ:

Τύπος: ὁ «Φώσκολος» Σ. Καψοκεράλου

1893.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ
ΑΘΗΝΩΝ

EX LIBRIS
G. J. ARVANITIDI

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ

ΑΡΙΘ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

856

ΤΩ
ΔΙΑΠΡΕΠΕΙ ΙΣΤΟΡΙΚΩ
ΣΠΥΡΙΔΩΝΙ Π. ΔΑΜΠΡΩ
ΔΕΙΓΜΑ ΕΛΑΧΙΣΤΟΝ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΑΥΤΟΝ
ΥΠΟΔΗΨΕΩΣ ΜΟΥ
ΤΑΣ ΙΣΤΟΡΙΚΑΣ ΤΑΥΤΑΣ ΓΡΑΜΜΑΣ
ΑΝΑΤΙΘΗΣΙΝ

Ο ΓΡΑΨΑΣ

22

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΝΕΥΝΗΟ

ΑΙ ΗΝ ΖΑΚΥΝΘΩ ΣΥΝΤΕΧΝΙΑΙ

Ἡ ἁρμονία καὶ ἡ παγκόσμιος
εἰρήνη ἐγκείται ἐν τῇ ἐνώσει.
Ἐκαστος διὰ πάντας καὶ πάντες
δι' ἑκάστον.

Εἰσαγωγή

ΔΙΑ τῆς παρουσίας ἡμῶν πραγματείας βεβαίως δὲν σκοποῦμεν νὰ γράψωμεν τὴν ἱστορίαν τῆς Ἀδελφότητος τῶν ἀνθρώπων. Ἡ συγγραφή τῆς ἱστορίας ταύτης, ἀρχαίας ὅσον καὶ ὁ ἄνθρωπος, δεῖται καὶ δυνάμεων ἀνωτέρων τῶν ἡμετέρων καὶ πλείστων ἄλλως τε βοηθημάτων, ὁποῖων δυστυχῶς ἐν τῇ μικρᾷ ἡμῶν νήσῳ ἐντελῶς φερούμεθα. Οὐχ ἤττον θὰ προσπαθήσωμεν τὸ ἐφ' ἡμῖν ἀφορμὴν λαβόντες ἐκ τῆς ἐνταῦθα πρὸ μικροῦ ἀνασυστάσεως τῶν ἀρχαίων συντεχνιῶν καὶ ὑπ' ὄψιν ἔχοντες τὸ περισπούδαζον ἔργον τοῦ Francesco Vignano „La fraternité humaine,“ θὰ προσπαθήσωμεν, λέγομεν, νὰ παράσχωμεν τοῖς ἀναγνώσταις ἡμῶν μόνον γενικὰς τινὰς γνώσεις σχετικὰς πρὸς τοὺς διαφόρους συνεταιρισμοὺς—καὶ δὴ τοὺς ἐργατικούς—ἄλλων λαῶν, ἵνα οὕτω κέλλιον γνωρίσωσιν οὗτοι ὁποῖων ἀγαθῶν πρόξενος εἰ μὴ κοινωνία ἀποδίδει ἢ σύσσεις καὶ διακτήσεις σωματείων καὶ συνεταιρισμῶν, ὅταν μάλιστα, πλὴν τοῦ ἀρχικοῦ αὐτῶν σκοποῦ τοῦ ν' ἀποδοῖσι χρε-

σιμα εἰς ἑαυτὰ καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν ἐν γένει, ἀμιλλῶνται ἐτέρωθεν εὐγενῶς, περὶ τοῦ ποῖον θέλει φανῆ ἀνώτερον τῶν ἄλλων ἐν τῇ ἐνασχῆσει τῶν ἰδίων χρεῶν καὶ καθηκόντων.

Ἄπ' αὐτῆς τῆς πρώτης γιγμῆς τῆς ἐμφανίσεώς του ἐν τῷ κόσμῳ ὁ ἄνθρωπος, περιστοιχιθεὶς, ἕνεκα τῆς ἀτελοῦς αὐτοῦ φύσεως, ὑπὸ ἀπειρῶν ἀναγκῶν ἐνόησε πάραυτα, ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ καταβάλλῃ μόνος πάσας ταύτας, ἂν μὴ ἐξωτερικῆ τις δύναμις συνέπραττεν αὐτῷ.

Καὶ κατ' ἀρχάς, παρὰ τῆς σύζυγῳ καὶ τῆς οἰκογενειακῆ του ἐξία, εἶδε μὲν τὰς ἀνάγκας του ταύτας κατὰ τι μετρικισθείσας, ἀλλ' ἡ μείωσις τούτων ἐπ' ὀλίγον μόνον διήρκεσε χρόνον· διότι ὁ ἔρω, πρὸς τὴν σύζυγον, ἦτις παρέσχεν αὐτῷ τὰς πρώτας βοηθείας καὶ ἡ ἐντεῦθεν ἀναπτυχθεῖσα κατόπιν φοργὴ πρὸς τοὺς καρπούς τῆς ἐνώσεως αὐτῶν, πρώτιστος δεσμὸς τῆς οἰκογενείας καὶ ἐπομένως τῆς κοινωνίας ἀπάσης, καθυπέβαλον αὐτῷ ὑποχρεώσεις, αἵτινες ἐγένοντο δι' αὐτὸν τόσκι νέαι ἀνάγκαι.

Εἶτα πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἰδίων ἀναγκῶν καὶ τῶν ὁποίων ἀνέλαβε παρὰ τῆς οἰκογενείας του ὑποχρεώσεων, ὑπὸ φυσικοῦ ὠθημένου ἐνστίχτου, ἐζήτησε τὴν σύμπραξιν τῶν ὁμοίων αὐτῷ ἀνθρώπων, τῆς ὁποίας καὶ τυχῶν, εἶδεν ἑαυτὸν καὶ πάλιν ἐντὸς ὀλίγου δεδευμένου ὑπὸ νέων πρὸς ἐκεῖνους ὑποχρεώσεων.

Ἐκ τῆς βαθμιαίας λοιπὸν ταύτης πορείας του ὁ ἄνθρωπος, ἐνθεν μὲν ταχασσόμενος ὑπὸ τῶν ἰδίων παθῶν καὶ αἰσθημάτων, ἐκείθεν δὲ πολυρκούμενος ὑπὸ τῶν ὑποχρεώσεων, ὡς βχθμηδὸν ἀπέναντι τῆς οἰκογενείας του, τῶν ὁμοίων του, τῆς πατρίδος του καὶ τῆς θρησκείας του ἀνέλαβε, καὶ τέλος πανταχόθεν προσβαλλόμενος ὑπὸ μυριῶν τῆς φύσεως ἐπιηρείῶν, σὺν τῷ χρόνῳ δὲ καὶ τῇ μεταβολῇ τοῦ κλίματος καὶ τῆς διαίτης πάντοτε νέων ἀναγκῶν αὐτῷ παρουσιαζομένων, ἐσχημάτισε πλέον ἐδρῆσαν ἐν ἑαυτῷ τὴν πεποιθήσιν, ὅτι μόνος, ἄνευ τῆς συμπράξεως τῶν ἰδίων δυνάμεων μετ' ἐκείνων τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, οὐδ' βραδύτερον ἀνεγνώρισεν ἀδελφούς, τέκνα ἐνὸς πατρὸς τοῦ ἐν Οὐρανοῖς,

ἦτο ἀδύνατον οὗτος νὰ ὑπέρχη ἐν τῷ κόσμῳ.

Οὕτως ἐξ ἀγνώστου ἡμῖν ἐποχῆς ἐσχηματίσθησαν μικρὸν κατὰ μικρὸν καὶ οἱ διάφοροι συνεταιρισμοί, οἵτινες, κατόπιν ἐπιωνομάσθησαν οἰκογενειακοί, φυλιτικοί, πολιτικοί, κοινωνικοί, φρησκευτικοί, ἐμπορικοί, ... σκοπὸν ἔχοντες τὴν ἀμοιβαίαν μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτῶν βοήθειαν καὶ σύμπραξιν πρὸς καθωρισμένον καὶ ὠφέλιμον πρὸς ἕκαστον καὶ πρὸς πάντας σκοπὸν.

Αἱ φιλολογίαι διαφόρων ἀρχαίων ἐθνῶν ὀμιλοῦσι πολλάκις περὶ ἀμοιβαίων ἐταιρειῶν, ἢ συνεταιρισμῶν, ὑπαρχόντων ἐν τῇ Ἀνατολῇ, τῷ Μεξικῷ, ταῖς μεταξὺ τοῦ Γάγγου καὶ Ἰνδοῦ κειμέναις χώραις καὶ ταῖς τῆς ἀριανῆς φυλῆς, πρὶν εἶτι καὶ αὐτῶν τῶν Ἑλληνικῶν, ἀλλὰ παρατρέχοντες τοὺς χρόνους τούτους φέλομεν σχηματῆσαι ἐπὶ θετικωτέρων καὶ μάλλον γνωστῶν, ἐξετάζοντες, μόνον τὰς ἐργατικὰς συμπράξεις, διότι τοιοῦτο καὶ τὸ φέμα κυρίως τῆς πραγματικῆς ἡμῶν.

«Βλέπομεν, — λέγει ὁ Vignano — ἐν Ἑλλάδι ἐταιρείαις καὶ εἰς πλείονας ἐν Ῥώμῃ, ἐνθα αἱ τέχναι καὶ τὰ ἐπαγγέλματα συνδυάζονται· οἱ δὲ νόμοι τῆς ἀρχαίας Ῥώμης καὶ τῶν χρόνων τῆς αὐτοκρατορίας οἱ περισωθέντες μέχρις ἡμῶν ἄγουσιν ἡμᾶς εἰς τὸν γνῶσιν τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν εἰδικῶν καθηκόντων τῶν μελῶν τῶν συνεταιρισμῶν τούτων, τῶν ἐξασκούντων διάφορα ἐπαγγέλματα καὶ καλουμένων ἐταιρειῶν. Καὶ αἱ ἐταιρεῖαι αὗται καθιδρύνοντο παντοῦ, ὅπου ὁ Ῥωμαϊκὸς ἀετὸς ἐτίθει τὸν πόδα αὐτοῦ μετὰ τῆς φιλολογίας του, τῆς ἐξόχου διοικήσεώς του, τῶν καταπληκτικῶν ἔργων του, τοῦ ἐπισημονικοῦ καὶ πολιτικοῦ ὄργανισμοῦ του, τῶν θαυμασιῶν νόμων του, τῆς γῆς πάντων τῶν ὑφισχημένων κωδίκων.»

Καὶ ὅμως αἱ ἐταιρεῖαι αὗται, ὡς φυσικόν, ἔπρεπε νὰ καταπέσωσιν, ἅμα τῇ πτώσει τῆς ἀπεράντου Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας. Ἐπρεπε νὰ καταπέσωσι, διότι ἐν τῇ μεγίστῃ ἐκείνῃ ἀναρχίᾳ τῇ παρακολουθησάσῃ τὴν πτώσιν ἐκείνην, οἱ δεσμοὶ τῆς ἀμοιβαίας εἰλικρινοῦς συμπράξεως οἱ συνέχοντες αὐτὰς ἐχαλαρώθησαν, διότι οἱ σκώληκες τοῦ ἐγωῦσμοῦ καὶ τοῦ ἀτομικοῦ συμ-

φέροντος, πρόδρομοι καταστροφῆς πάσης εὐγενοῦς ἐπιχειρήτως, παρεισέδυσαν ἐν αὐταῖς, διότι, ὡς λέγει ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς, ἐγένοντο ὄργανα δεσποτισμοῦ, ἀντὶ τὰ ἦνε εὐεργέτημα διὰ τὰ τοὺς συνεταιρισμοὺς καὶ δι' ἅπαν τὸ βωμαικὸν ἔθνος.

Ἀλλὰ καὶ τοὶ κατέπεσον αὐταί, καὶ τοὶ ἐξέλιπον, οὐχ ἦττον τὰ θεμέλια αὐτῶν ἐμελλε βραχύτερον νὰ χρησιμεύσωσιν, ἵνα ἐπ' αὐτῶν ἐγεσθῆ τὸ θεῖον οἰκοδομήμα, ὅπερ διὰ τοῦ γνώμονος καὶ τοῦ διακόητου τοῦ τέκτονος Ἰωσήφ ἐσχεδίασεν εἰς πλεόν ἢ ἄνθρωπος, οὗ τὴν ὕλην ἐξηγόρασε διὰ τοῦ αἵματός του καὶ ἐπαφῆκε τὰς μελλούσας γενεαῖς τὴν ἀποπεράτωσιν αὐτοῦ, ἥτις ἔσαι ἢ διὰ τῆς ἀδελφότητος πνευματικῆ ἀναγέννησις τῶν ἀνθρώπων, ὁ κορυφαῖος ἀνεμοδείκτης τοῦ θεοῦ οἰκοδομήματος.

Ἄδελφότης!

Ῥῆσις, ἣν ἐξέφερον Ἐκείνος, ὃν οὐδεὶς τῶν θνητῶν ὑπερέβη, πρὸς ὃν οὐδεὶς ποτε παρεβλήθη καὶ ἥτις ἐγράφη διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος ἐπὶ τοῦ ἐν Γολγοθᾷ Σταυροῦ του.

Μυσθριώδης ἄλυσις, δι' ἧς καὶ μόνης ἐνοῦται ἡ γῆ μετὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὁ ἄνθρωπος μετὰ τοῦ Δημιουργοῦ του.

Κολυμβήθρα ἀγία τοῦ Σιλωάμ, ἐν ἧ οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τοῦ αὐτόχονος μέχρι τοῦ ξένου, ἀπὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ μέχρι αὐτοῦ τοῦ φετιχισμοῦ, ἀπὸ τοῦ πλουσίου μέχρι τοῦ πένητος, ἀπὸ τοῦ φιλοσόφου μέχρι τοῦ ἀπειδεύτου, ἀπὸ τοῦ ἐλευθέρου μέχρι τοῦ δούλου καθαιρεσθέντες τοῦ ρύπου τῶν ἀγεννῶν παθῶν, θέλουσι ποτὲ ἀναγνωρίσει ἀλλήλους ὡς ἀδελφούς.

Δύο εἰσὶν αἱ μεγάλαι δυνάμεις, αἱ ἰσχυραὶ ὠθήσεις, δι' ὧν, συγχρόνως ἐνεργοῦσιν, θέλει ποτὲ κατορθωθῆ τὸ μέγα ἔργον τῆς ἀδελφοποιήσεως τῶν ἀνθρώπων καὶ τῆς παγκοσμίου εἰρήνης, ἡ ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω ὠθήσις καὶ ἡ ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω. Ἴδού δὲ περὶ αὐτῶν τί λέγει ὁ Vignano.

»Ἡ ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω ὠθήσις, ἐπίσης κλη-

θεῖα δυναστική. Αὕτη παρήγαγε πάντα τὰ καθιδρύματα τῆς ἀγαθοεργίας ἐκείνης, ἥτις εἶνε ἡ καθιέρωσις τῶν καθιόντων τῶν πλουσίων καὶ εὐδαιμόνων ἀδελφῶν τοῦ καὶ βοηθῶσι τοῖς πτωχοῦς, τοῖς ἀσθενεῖς τῷ σώματι καὶ πνεύματι καὶ τοῖς ἐργάταις ἀδελφοῦς τους Ἐκ τῆς ὠθήσεως ταύτης προέκυψαν ἕως ἐπίσης καὶ αἱ ἀπὸ τὴν ὑψηλῶν δι-εσπαρμέναι μουσικαὶ ἐκείναι ἐταρεῖαι, φύλκας, οὕτως εἰπεῖν, τῆς ἀνθρωπότητος, ὧν τὰ ἔργα ἐκδηλοῦνται ἐκεῖ ἐνθα δι-πράττονται ἐγκλήματα, ἅτινα οἱ νόμοι δὲν δύνανται νὰ προλάβωσιν, αἵτινες ἀποκαθιστῶσι τὴν τάξιν, ἐνθα ἐπικρατεῖ σύγχυσις, τὴν ὀρθοφροσύνην, ὅπου αὕτη δὲν ὑπάρχει, τὸ φῶς, ἐνθα ἄρχει ἡ ἀμάθεια καὶ τὸ σκότος, τὴν σύνθεσιν, ὅπου ἡ ἀνάλυσις ἀνατρέπει τὰ πάντα καὶ τὰς παραδόσεις, καὶ τὰς πεποιθήσεις καὶ τὰς εὐγενεῖς ἐμπνεύσεις. Διὰ τῶν ὠθήσεων τούτων ἐνοῦνται οἱ ἐπιλεκτοὶ τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες προ-λαβαίνουσι τοῖς ἔθνεσι τὴν ὁδὸν τοῦ μέλλοντος καὶ ὑπο-στηρίζουσι τὰ πρῶτα αὐτῶν βήματα ἐν ταῖς μεταρρυθμίσεσι καὶ ταῖς νέαις ἰδρύσεσιν ἅς διὰ προτροπῆς ἀκαταμαχητοῦ ὑπηγόρευσαν αὐτοῖς, Ἄλλ' ἡ ὠθησις αὕτη δὲν ἐνεργεῖται με-τὰ τῆς δεούσης δραστηριότητος, διότι τινὲς τῶν ἐξακολου-τῶν αὐτὴν ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω δὲν ἔχουσιν ἀρκε-τὴν πίστην καὶ ἐξ ἀνάγκης ἐπιτηδεύονται τοῖς ἐναρέτους, διότι αἱ τῆς δεσποτείας παρεκτροπαὶ ἐξουδετερῶσι τὴν ἐνεργει-αν τοῦ φαρμάκου, τούτεσι τοῦ μέσου ἐκείνου, ὅπερ ὠθεῖ τὸν ἐρ-γάτην πρὸς ἀνάκτησιν τῶν δικαιωμάτων του δι' αὐτοῦ καὶ διὰ τῆς μετὰ τῶν συντρόφων του συμπράξεως.

Ἡ ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω ὠθησις, δεῦτερος ὅρος τοῦ νό-μου τῆς συμπράξεως, ὅστις δέον νὰ τείνη εἰς τὴν παγκό-σμιον εἰρήνην. Οἱ ἐργάται, ὑπὸ τοῦ σπινθηρος τῆς ἀπο-καλύψεως ἐμψυχούμενοι καὶ παροτρυνόμενοι, ἕνεκα τῆς ἐκ τοῦ ἄνω πρὸς τὰ κάτω ὠθήσεως, ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν τού-των, ὧν ἐσυνήθισαν νὰ δέχωνται τὰς ταπεινώσεις, τὰς περι-φρονήσεις καὶ τινὰ εὐεργεσίαν, μὴ ἐπακοῦσαν εἰς ἀνακούφιαν

κατ' προσομίαν αὐτῶν, μεγιστε καταβάλλουσι προσπαθείας, τῶν πάντων σερρούμενοι, ὅπως μικρόν τι οἰκονομήσωσι καὶ ἐνοῦσιν εἴτα τὰς πολυτίμους ταύτας οἰκονομίας, ὅπως προσέλθωσιν ἀροῦναι τῶν ἀσθενῶν, τῶν ἀδυνάτων καὶ πάντων τῶν ὑπὸ τῆς δυσυχίας καταβαλλομένων.

»Καὶ ἐκ τῆς ἐνώσεως ταύτης τῶν μικρῶν δυνάμεων προέκυψαν αἱ εταιρεῖαι τῆς ἀμοιβαίας βοηθείας, εἴτα δὲ τὰ καθύρματ' ἐκεῖνα, ἅτινα ἐσημῆτισαν τὴν ἰδίω· καλουμένην σύμπραξιν· ΕΝΩΘΗΜΕΝ ΟΠΩΣ ΜΟΝΟΙ ΒΟΗΘΗΘΗΜΕΝ. εἶπεν οἱ δυσυχεῖς, αἰσθανόμενοι ἐξυτοῦς ἀδυνάτους ὅπως διὰ τῶν ἀτομικῶν αὐτῶν δυνάμεων βελτιώσωσι τὴν ὑγιεινὴν καὶ ἠθικὴν αὐτῶν κατάστασιν.»

Διὰ τῆς μιᾶς δὲ τούτων τῆς ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω καὶ ὁ ἐλευθερωτῆς τοῦ ἀνθρώπου γένους ἠθέλησε ν' ἀνυψώσῃ εἰς ἴσιν καὶ τὴν αὐτὴν μοῖραν πρὸς τοὺς ἰσχυροὺς τῆς γῆς τὸν πτωχὸν καὶ ἐργάτην. Ἐκεῖ παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ τέκτονος Ἰωσήφ, οὗ τ' ν' πρὶόντα κατέβραχεν ὁ ἰδρῶς τοῦ μετώπου, του, ἐκεῖ ἐγνώρισεν τὸ πρῶτον τὴν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἐπικρατοῦσαν ἀνισότητά. Διὰτὶ ἄλλοι ν' ἀπολαμβάνωσιν ἀκόπως τῶν ἀγαθῶν τῆς γῆς, ἐνῶ ἄλλοι μοχθοῦντες καὶ ἀγωνιζόμενοι καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου σερροῦνται; Διὰτὶ οἱ ἰσχυροὶ νὰ καταβάλλωσι τοὺς ἀδυνάτους; Τίνα ἐξ αὐτῶν ὁ ἥλιος θερμαίνει περισσότερο ἐνὸς πτωχοῦ ἢ ἐργάτου; Διὰτὶ ὁ ἀδελφός νὰ ὀπλιζῆται κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἡ γῆ νὰ πίνῃ τοσοῦτον αἷμα τῶν ἀνθρώπων; Πάντες ἐσμὲν ἀδελφοί, πάντες ἕνα· καὶ τὸν αὐτὸν ἔχομεν Πατέρα. Δεῦτε σεῖς οἱ ἀλείεις τῶν ἰχθύων, ἵνα κατασχῶ ὑμᾶς ἀλείεις ἀνθρώπων. Πορεύθητε, διαλύσατε τῆς ἀμαθείας τὰ πυκνά καὶ ζοφερά νύφη, διαχύσατε ἀνά τὸν κόσμον τὸ φῶς τῆς ἀληθείας, δι' οὗ οἱ ἄνθρωποι θέλουσιν ἀναγνωρίσει ἀλλήλους ὡς ἀδελφοὺς, διδάξατε πάντα τὰ ἔθνη βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἀγάπης, τῆς ἰσότητος, τῆς ἐλευθερίας, ἀκτίνων ἐξ οὐρανοῦ ἐκπεμπομένων, δι' ὧν καὶ μὴ

νον θείλουσι πλησιάσει· οὔτοι τὸ ἄπειρον ἀγαθὸν, θείλουσι ἀνικ-
κῆσαι τὴν ἐπὶ γῆς εὐδαιμονίαν.

Καὶ τὰ τέκνα τῶν ἐργατῶν, οἱ ἀλίεῖς, ἐκείνοι φέρουσι
εἰς τὸν κόσμον τὴν ἀποκάλυψιν, ἥς τὸν βῆθιν οὔτε τῆς
Εὐρώπης αἱ βαρβαρότητες, οὔτε τὸ χάος τοῦ ρωμαϊκοῦ
κόσμου ἢ ἀναχαιτίσωσιν ἠδυνήθησαν.

Αἱ μὲν καὶ αὐτοὶ οἱ ἀναχωρηταί—λέγει ὁ αὐτὸς συγ-
γραφεὺς—ἦσαν ἔργα προσδου, αἱ μὲν ἔσωσαν τὴν γεωργίαν,
τῆς ἐπιστήμας καὶ τῆς τέχνας, οἱ δὲ ἐδείξαν εἰς τὸν κό-
σμον, οἱ τοῦ ἀνθρώπου αἱ ἀνάγκαι δύνανται νὰ κανονί-
ζονται καὶ ποδηγετῶνται· ἡ δὲ ὠλήσει κῆτη (ἡ ἐκ τῶν
κάτω πρὸς τὰ ἄνω) πολλοῦ εὐδοκμηθήσασα παρήγαγα τοῖς
συνεταιρισμοῦς ὑπὸ τῶν μορφῶν τῶν κοινοτήτων καὶ δημο-
κρατιῶν, δι' ὧν αἱ τέχναι καὶ τὰ ἐπαγγέλματα δὲν ἐ-
βράδυναν νὰ ἐνωθῶσι, κατὰ τοῖς κανονισμοῦς τῶν ρωμαϊκῶν
ἐταιριῶν. . . .

Διὰ δὲ τῆς νέας θρησκείας, αἱ ἐξουχί αἱ ἐπαρχίαι καὶ αἱ
χωραὶ μετεβλήθησαν εἰς συνοικίας, ἡ κοινότης τοῦ χριστιανικοῦ
κόσμου εἰς ἐπισκοπὰς καὶ ἀρχιεπισκοπὰς. . . . καὶ εἰς πᾶσαν
χριστιανικὴν κοινότητα ἀνεβάνησαν ἀδελφότητες, αἵτινες ἔσω-
σάν τε καὶ τῶν κρυφίων συνεταιρισμῶν τῶν ἐν ταῖς κατα-
κόμβαις σχηματισθέντων.»

Αἱ ἀδελφότητες, κατὰ τὸν μεσαιῶνα, ἦσαν ἐξηπλωμέ-
ναι καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην. Ἐκαλεῖτο δὲ ἀδελφότης
πᾶσα ἐκουσίαι ἔνωσις καὶ εὐκρινῆς σύμπραξις ἀνθρώπων
ἐλευθέρων τῆς λαϊκῆς τάξεως πρὸς σκοπὸν καθωρισμένον καὶ
ὑφέλιμον εἰς ἕκαστον καὶ εἰς πάντας ὁμοῦ. Ἐν μόνῃ τῇ
Γαλλίᾳ πλεῖστα τούτων ἀριθμοῦνται. Χάριν περιεργίας ἀ-
ναγράφομεν τινὰς. Αἱ τῆς ἀφοσιώσεως ἀ-
δελφότητες, ὡς ἡ κατὰ τὸ 1168 ἐπὶ Λουδοβίκου
τοῦ νέου καὶ ἐν Παρισίοις ἰδρυθεῖσα ἀδελφότης τῆς Πα-
ναγίας (Notre-Dame) συνισταμένη δὲ ἐκ 36 ἱερῶν καὶ 36
λαϊκῶν, εἰς ἀνάμνησιν τῶν 72 μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ. Αἱ

τῆς εὐσπλαγχνίας καὶ ἀγάπης. Αὐτῶν μετ'ανοούντων ἀδελφότητες, ἰδίως ἐν Λυών, Γροβινγκία καὶ Αλνγεδόκ. Αἱ τῶν προσκυνητῶν, ὡς αἱ ἐν Παρισίοις τοῦ Ἁγίου Τάφου, τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου, τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ κλπ. Αἱ τῶν πωλητῶν καὶ μεγάλων πόρων, ὡς ἡ τῶν πωλητῶν τοῦ ὕδατος ἰδρυθεῖσα ἐν Παρισίοις τῷ 1170. Αἱ τῶν δικαστῶν καὶ τῶν συμβολαιογράφων ἰδρυθεῖσα ἐν Παρισίοις τῷ 1500 τῆμονῃ *Châtelet* κλπ. Αἱ τῶν ἀγίων Παθῶν, ἧς τὰ μέλη ὑπεκρίνοντο τὰ μυστήρια ἐν τοῖς θεάτροις. Αἱ τῶν τεχνῶν καὶ ἐπαγγελμάτων. Αἱ στασιαστικαὶ, αἵτινες ὑπὸ τὸ πρόσχημα θρησκευτικοῦ ζήλου προσεπάθουν νὰ διεγείρωσι ταραχάς ἐν τῷ βασιλείῳ, ὡς ἡ λευκὴ ἀδελφότης, εἶδος ἰδιωτικῆς σταυροφορίας, ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου τῆς Φουλκὲ κατὰ τὸ 1200, ἡ τῆς συνοικίας τῆς Μαγδαλινῆς ἐν Παρισίοις, ἡ ἐπισημοτέρα πασῶν τῶν ἐν Γαλλίᾳ κληθεῖσα μεγάλῃ ἀδελφότης καὶ ἄλλαι προσέτι διαφόρων εἰδῶν. Ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ρώμῃ ἀξίᾳ λόγου ἀδελφότης ἦτο καὶ ἡ ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Ἰκετείουσα Παναγία, ἐπιδοκιμασθεῖσα ἐν ἔτει 1594 ὑπὸ τοῦ πάπα Κλήμεντος Η' ὑπὲρ τῶν ἐν τῷ καθατηρίῳ ψυχῶν.

Αἱ ἀδελφότητες αὗται εἶχον ἐξαφανισθῆ κατὰ τὴν γαλλικὴν ἐπανάστασιν ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀνεφάνησαν. (1) Ἴδου δὲ τί καὶ περὶ τούτων λέγει ὁ *Viganò*,

«Αἱ τῆς ἀλληλοβοηθείας ἐταιρεῖαι καλούμεναι ἀδελφότητες σώζονται ἔτι ἐν ταῖς ἐξοχαῖς, τοῖς προαστείοις καὶ ταῖς κώμαις, σχεδὸν δὲ εἰς ἐκάστην ἐνορίαν ἢ δῆμον ὑπάρχουσι συνεταιρισμοί, ὧν τὰ μέλη ὑπὸ τὴν προστασίαν Ἁγίου τινὸς ἢ τοῦ Χριστοῦ, ἐπιφορτίζονται, ὅπως ἀλληλοβοηθῶνται ἐν περιπτώσει δυστυχήματος, ἀσθενείας, θανάτου,

(1) Σημ. Ὅρα *Dictionnaire de la Conservation et de la lecture. Tom. XVI. p. 185. Paris 1835.*

ενομεναι ἄπαξ ἢ πολλαίκις τῆς ἐβδομάδος, μετὰ ἢ ἄνευ ἰδιαιτέρων χαρακτηρηστικῶν, εἰς τινὰ πλησίον ναόν, ἵνα ἐκεῖ προσεύχωνται, πρὸς δὲ παρευρισκόμεναι μετὰ τῶν σημαιῶν αὐτῶν εἰς τὰς ἐπισημοτέρας τῆς Ἐκκλησίας ἢ ἐνορίας πανηγύρεις καὶ δὴ ἔστιν ὅτε καὶ εἰς αὐτὰς τὰς πολιτικὰς τῆς πόλεως ἐορτάς. Πληρώνουσιν ἐτησίαν συνεισφορὰν, διακριομένην εἰς μηνιαίας ἢ ἐβδομαδικίας δόσεις, ἐν ἐκτάκτοις δὲ περιστάσεσι ποιοῦσιν ἰδιαιτέρας συνεισφορὰς μεταξὺ τῶν συναδέλφων.

» Ἐάν τις ἐξ αὐτῶν ἀσθενῇ, ἐπιβλέπεται νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπ' ἐνόος ἢ πλειόνων συναδέλφων του, παρεχομένων αὐτῷ ἐνίοτε βοηθημάτων, ὡς φάρμακα, ὀθόνη, τρυφαὶ κλπ. ἂν δὲ οὗτος ἀποθάνῃ, οἱ συνάδελφοι λαμβάνουσι φροντίδα περὶ τοῦ σώματός του, προσεύχονται παρ' αὐτῷ, ἢ δ' ἐταιρεία φροντίζει δι' ὅλας τὰς δαπάνας τῆς ταφῆς συνοδεύουσα αὐτὸν μέχρι τοῦ τάφου καὶ ἐπιφορτιζομένη τὴν τέλει ἐνταυθὶν ὑπὲρ αὐτοῦ μνημοσύνην. Ἐπίσης ἡ ἐταιρεία ὑποστηρίζει τὴν πενθοῦσαν οἰκογένειαν, προσατεύουσα τὰ τέκνα μέχρι ἀποκαταστάσεως αὐτῶν, ἢ μέχρι τῆς ἡλικίας, καθ' ἣν δύνανται μόνα νὰ βοηθῶσιν ἑαυτά.

» Ἐάν ὁ συνάδελφος τυγχάνῃ γεωργὸς ἢ τεχνίτης, οἱ σύντροφοι ἐργάζονται τὸν ἀγρόν του ἢ ὑπηρετοῦσι κατὰ σειρὰν εἰς τὸ κατάρτημά του, διευκολύνοντες τὰς ἐργασίας καὶ τὸ μικρὸν ἐμπόριόν του οὕτως ὥστε, μετὰ τὴν ἴασίν του ὁ ἀσθενὴς εὐρίσκει τὰς ὑποθέσεις του ἐν τάξει, οὐδόλως εὐρισκόμενος εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ λυπῆται διὰ τὸν ἀπολεσθέντα χρόνον, πλήρης δὲ θάρρους ἀναλαμβάνει τὴν ἐργασίαν του, μετ' αἰσθημάτων σοργῆς καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τοὺς συναδέλφους του.

» Αἱ ἀδελφότητες λαμβάνουσι τὸ ὄνομα ἢ ἐκ τῶν ὑπηρεσιῶν, ἢ ἐκ τῶν ἀντικειμένων, ἅτινα προτίθενται νὰ πραγματοποιεῦνται, ἢ ἐκ τοῦ Ἁγίου, ὃν λαμβάνουσιν ὡς προσάτην.

» Ὑπῆρχον καὶ ὑπάρχουσιν ἔτι ἀδελφότητες, αἵτινες ἐπεκτεί-

νοῦσι τὸ πεδῖον τῆς ἐνεργείας των, ἀπαλλασσόμενοι τῶν λίαν ἐνγυῶρων δεσμῶν, οἵτινες συνεῖχον αὐτὰς μετὰ τῶν παραδόσεων καὶ τῶν ἀρχαίων ἐταιρειῶν, ὡς ἐπίσης ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι μὴ δικτηροῦσαι πλέον, ἢ τὴν σειρὰν τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν.

»Οἱ συνεταιρισμοὶ οὗτοι, ἐν οἷς λαμβάνουσι μέρος συνήθως οἱ ἐργάται, οἱ ἀγρόται καὶ οἱ βιομηχάνοι τῶν πλησιωχῶρων πόλεων, κυβερνῶνται ἐν γένει δημοκρατικῶς.»

Τὴν ἐξασθένησιν τῶν ἀδελφοτήτων τούτων ἀποδίδει ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς εἰς τε τὰ ἀτομικὰ συμφέροντα καὶ τὰ πάθη, εἰς τὴν κακὴν διαχείρησιν τῶν ἀρχηγῶν καὶ εἰς τὴν ἀμάθειαν τῶν μελῶν αὐτῶν, διότι «τὰ χρήματα τὰ προωρισμένα πρὸς βοήθειαν ἀσθενούντος ἢ πτωχοῦ συναδέλφου, διεσκορπίζοντο, ὅπως αὐξάνουσι τὰς προσόδους ἰσρέως τινός, ὅπως πλουτῶσιν ἔφορον τινὰ, ἢ ἐσπαταλῶντο εἰς ἐορτὰς καὶ εἰς ἀνωφελῆ καὶ πυλυδάπανα συμπόσια.

«Καὶ ὅμως δὲν δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι αἱ ἀδελφότητες ἐν τισὶ περιστάσεσι δὲν γίνονται πρόξενοι μεγάλων ὠφελειῶν, ὡς εἰς τὰ ἀτυχήματα τὰ ἐξ ἐπιδημιῶν ἢ πολέμων προσερχόμενα, ἅτινα ἀφαιροῦσι τὰς καλλιτέρας τῶν οἰκογενειῶν δυνάμεις· διότι τότε βλέπομεν αὐτομάτως πῶς ἀνισχυμέναι τὰς σχεδὸν ἐξαφανισθείσας ἀρχαίας ἀδελφότητας, ἐργαζομένας ἐν τοῖς ἀγροῖς καὶ τοῖς ἐργαστηρίοις τῶν ἀπόντων καὶ τῶν πτωχῶν, βοηθούσας τοὺς ἀσθενεῖς, τὰς χήρας, τὰ ὄρφανὰ, ὑπερασπιζούσας τὰς κοινὰς περιουσίας κατὰ τῶν κλεπτῶν, τῶν ληστῶν, τῶν πλημμυρῶν, τῶν ποταμῶν, τῶν χειμάρρων καὶ τῆς θαλάσσης, κατὰ τῆς ἐκ τῶν ἐντόμων φθορᾶς κτλ.»

Ἄλλὰ καὶ τὰ σωματεῖα τῶν τεχνῶν καὶ ἐπαγγελμάτων ἢ διὰ μιᾶς λέξεως αἱ συντεχνίαι, αἱ ὀργανισθεῖσαι κατὰ τοὺς νόμους τῶν ρωμαϊκῶν σωματείων οὐδὲν ἄλλο ἦσαν ἢ κλάδοι αὐτῶν τῶν ἀδελφοτήτων.

Ἄρκετὴν ἰδέαν περὶ τῶν συντεχνιῶν δύναται νὰ δώσῃ ἡμῖν τὸ γ' κεφάλαιον τοῦ ὅπερ εἶχομεν ὑπ' ὄψιν βιβλίου «*La fraternité humaine*» καὶ ἐκ τοῦ ὁποίου κεφαλαίου ἀποσπῶμεν τὰ κατωτέρω:

«Ἡ ἔξις τοῦ νὰ συγχρωτίζηται τις μετὰ ἀνθρώπων τῆς αὐτῆς τέχνης καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπαγγέλματος, νὰ συναντιᾶται ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ συχνάκις μεθ' ὁμοίων πελατῶν, καὶ μετὰ τῶν αὐτῶν συντρόφων ἢ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐγέννησε μικρὸν κατὰ μικρὸν τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ἐμπιστεύονται ἀμοιβαίως τὰς σκέψεις των καὶ συνεπῶς τοῦ νὰ ἐνδῶνται πρὸς βελτίωσιν τῆς καταστάσεως αὐτῶν, εἴτε τελειοποιούντες τὸ ἐπάγγελμά των, εἴτε ἀσφαλιζόντες τὴν ἐργασίαν, διοργανοῦντες μέσα προόδου διὰ τοῦς ἐργάτας, οἵτινες ὀφείλουσι κατ' ἀρχῆς μὲν νὰ ἦναι ἀρχάριοι, εἶτα σύντροφοι, εἶτα πρόεδροι, ἀνυψούμενοι οὕτω μόνον διὰ τοῦ τρόπου τῆς ἐξετάσεως καὶ τῆς ἀναγκαίας μυσέως.

Πρὸς τὰ ἔργα ταῦτα τῆς τέχνης προσετέθησαν φυσικῶς ἕτεροι σκοποὶ, ὡς ἡ ἀλληλοβοήθεια ἐν ἀσθενείᾳ ἢ ἐν ἐκτάκτοις ἀνάγκαις καὶ, ἐν περιπτώσει θανάτου, ἡ φροντίς ὑπὲρ τῶν χηρῶν καὶ τῶν τέκνων τοῦ θνήσκοντος· εἶτα δὲ σκοποὶ ὑψηλότεροι, ὡς ἡ ὑπεράσπισις αὐτῆς τῆς κοινωνίας, ἐν περιπτώσει ἐσωτερικῶν ἢ ἐξωτερικῶν δυσυχημάτων, κυρίως δὲ κατὰ τῆς αὐθαιρεσίας τῶν τυράννων, οἵτινες ὀχυρούμενοι ἐπὶ τῶν ὀρέων καὶ εἰς τὰς ἐσχάτιας τῶν πεδιδάδων καὶ δεσπόζοντες τῶν ἐξοχῶν, ἠνάγκαζον τοὺς ὑπηκόους αὐτῶν καὶ τοὺς ἀγρότας νὰ ἐργάζωνται πρὸς ὠφέλειαν αὐτῶν τὰς γαίας ἃς εἶχον σφετερισθῆ.

Ὁ δὲ τρόπος τοῦ σχηματισμοῦ τῶν συντεχνιῶν ἦτο ὁ αὐτὸς τοῦ τῶν βωμαϊκῶν σωματείων.

Οἱ τὴν αὐτὴν τέχνην ἢ τὸ αὐτὸ ἐπιτήδευμα μετερχόμενοι ἠνοῦντο, οἱ δ' ἀρχηγοὶ των διώριζον τοὺς ὑπαλλήλους ἢ τοὺς προέδρους αὐτῶν, καλουμένους κυρίως συν δέ κ ο υ ς, συμφώνως πρὸς τινὰ νόμον ὑπ' αὐτῶν θεσπιζόμενον καὶ καλούμενον Κανονισμός. Ὁ νόμος οὗτος ἐκανόνιζε τὸν σκοπὸν τοῦ σωματείου καὶ τὰ μέσα τῆς ἐπιτεύξεως αὐτοῦ τοῦ σκοποῦ, τὴν κα-

τάθεσιν τῶν κεφαλαίων καὶ τὸν τρόπον τῆς διχειρήσεως καὶ ὑπηρεσίας αὐτῶν, τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τῶν μελῶν, τὰ καθήκοντα τῆς ἐπιθεωρήσεως αὐτῶν ἀνερχομένων ἐκ τοῦ ἐνός εἰς τὸ ἕτερον ἀξίωμα διὰ μέσου ἐξετάσεων καὶ ὑπηρεσιῶν, τὴν δικαιοδοσίαν καὶ τὰ καθήκοντα τῶν δοκίμων, τῶν συντρόφων, τῶν προέδρων ἀπὸ τοῦ πρώτου μέχρι τοῦ τελευταίου, τὸν τρόπον τῆς προσκλήσεως τῶν γενικῶν καὶ ἰδιαιτέρων συνεδριάσεων, τὴν περιγραφὴν τῶν σημασιῶν των, τὸν διορισμὸν καὶ κανονισμὸν τῶν ἐορτῶν αὐτῶν, τὴν καθοδηγίαν τοῦ προσέχειν τὰ ἄλλα σωματεῖα καὶ τὰς δημοτικὰς ὡς καὶ πάσας τὰς λοιπὰς ἀνωτέρας ἀρχάς.

Οἱ κανονισμοὶ οὗτοι ὄριζον ἐπίσης τὰς διαφορὰς μεταξὺ τῶν μελῶν, ἢ τῶν ἰδρυτῶν καὶ τῶν μελῶν, μεταξὺ τῶν σωματείων καὶ τῶν ὑφισταμένων ἀρχῶν καὶ τέλος τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἔπρεπε νὰ ἐπιβάλλωνται πρόστιμα, τιμωρίαι, ποιναὶ τὴν ὀδηγίαν τοῦ ἐμποδίζειν τὰς ἐνόπλους ἐριδας, τὴν ἀθέτησιν τῶν νόμων, τὰς παραβάσεις τῶν δικαιωμάτων καὶ τὰς κατασχρήσεις.

Κατὰ μίμησιν τῶν ῥωμαϊκῶν συμπράξεων, τὰ σωματεῖα ὁλοκλήρου τῆς πόλεως ἠνωμένα ἐν τισι περιστάσεσιν εἶχον τῆς εἰδικούς ἀρχηγούς των, ἐκλεγομένους ἐκ τῶν ἰσχυροτέρων τάξεων καὶ τὰ ἐπίτιμα μέλη των, ὡς καὶ τοὺς προσάτας αὐτῶν ἀγίους. Καὶ τινὰ μὲν ἦσαν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ἀγ. Γεωργίου, τοῦ ἄρχαγγέλου Μιχαήλ, τοῦ ἀγ. Ἰωσήφ, τοῦ ἀγ. Ἀμβροσίου, τοῦ ἀγ. Κρισπίνου, τινὰ δὲ ὑπὸ τὴν τῆς ἀγ. Καικιλίας, τῆς ἀγ. Μάρθας καὶ τῆς ἀγ. Αἰκατερίνης, τὰ μὲν ἀριερούμενα εἰς γήνους, τὰ δὲ εἰς οὐρανίους προσάτας, καὶ εἰς ἀνάμνησιν τῶν συμβεβηκότων τῆς τέχνης των ἢ τῆς πολιτείας ὄριζον ἐορτὰς καὶ συμπόσια, ἐν οἷς ἐδαπανᾶτο μέρος τῶν πόρων αὐτῶν, οὐχὶ εὐκαταφρόνητον.

Ἡ γαλλικὴ ἐπανάστασις κατέφερε τὸ τελευταῖον κτύπημα εἰς τὰς συντεχνίας ἐν τῇ μεσημβρινῇ Εὐρώπῃ, αἱ δὲ τοῦ 1848 πολιτικαὶ ταραχαὶ ἔδωκαν τέλος σχεδὸν εἰς ἅπαντα τὰ σωματεῖα τῆς βορείου Εὐρώπης, τοῦ *Schulze-De-*

Wilsch δόντος ἐν Γερμανίᾳ τὴν πρωτίστην ὄθησιν τοῦ γεγο-
νότος τούτου.»

Τὴν πτῶσιν τούτων παρηκολούθησαν βραδύτερον ἕτερα κα-
θιδρύματα ἐλευθερώτερα καὶ μᾶλλον φιλοπρόδοα, ὡς αἱ διά-
φοροι ἐταιρεῖαι ἀλληλοβοηθείας, ὁποῖαι εἶναι αἱ ἐν περιπτώσει
ἐλλείψεως ἐργασίας, ἢ ἀσθενείας, ἢ γήρατος, αἵτινες συγ-
κείμεναι ἐξ ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν καὶ ὑπὸ ἰσχυρῶν προσώπων
προεδρευόμεναι παρέχουσι ἐργασίαν εἰς τὰ σχολάζοντα μέ-
λη των, ἀγοράζουσι χονδρικῶς τὰ ἀναγκαῖα εἶδη, ἅτινα
μεταπωλῶσιν εἰς τιμὴν συμπεραύσαν, ἰδρύουσι σχολεῖα, ἐνδια-
φέρονται ὑπὲρ βελτιώσεως τῶν οἰκημάτων, τῆς τροφῆς,
τῆς ἀνατροφῆς καὶ ἐκπαιδεύσεως καὶ ἐπὶ τέλους παρέχουσι
χρηματικὰς βοηθείας εἰς τὰς ἀσθενεῖς ἐκείνας ὑπάρξεις, αἵτινες
κινδυνεύουσι νὰ κλεισθῶσιν εἰς τὰ νοσοκομεῖα ἢ γηροκομεῖα.
Αἱ τῆς προνοίας, αἵτινες ἰδρύνονται ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ προ-
μηθεύωσι τοῖς ἐταίροις, ἢ καὶ αὐτῷ τῷ δημοσίῳ ἐπὶ τινα
χρόνον ἢ καὶ πάντοτε τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα συν-
άζουσαι ἐκ τῶν ἐταίρων, τῶν ἰθαγενῶν καὶ εὐπορωτέρων
τάξεων, μετὰ ἢ ἄνευ τόκου τὸ ἀπαιτούμενον κεφάλαιον
καὶ τοιαῦτα εἶνε τὰ οικονομικὰ ταμεῖα, αἱ ἰδιωτικαὶ καὶ
δημοτικαὶ ἀπαθῆκαι τροφίμων, ὡς σίτου, ἐλαίου, οἴνου κλπ.
αἱ ἀσφαλιστικαὶ ἐταιρεῖαι, αἱ λαϊκαὶ τράπεζαι Σκωτίας, Γερ-
μανίας, Ἰταλίας, Γαλλίας καὶ αὐτὰ τὰ Ἐνεχυροδανειστήρια.
Αἱ πισωτικαὶ ἐταιρεῖαι, ὅτε ὁ ἐργάτης, ἐν ἀνάγκῃ εὐρι-
σκόμενος χρημάτων, ἕνεκα ἀσθενείας, ἢ πληρωμῆς ἐνοικίου,
ἢ γάμου, ἢ θανάτου μέλους τινὸς τῆς οικογενείας του ζη-
τεῖ τοιαύτην χρηματικὴν βοήθειαν παρὰ τῶν ἐν λόγῳ ἐ-
ταιρειῶν ἐπὶ τινὰς μῆνας, καὶ λαμβάνει ταύτην ἐπὶ μετρίῳ
τόκῳ, ἵνα τὴν ἀνταποδῶσιν κατὰ δόσεις μικρὰς καὶ τέλος
τόσαι ἄλλαι ἐταιρεῖαι ἀλληλοβοηθείας, τὰς ὁποίας δὲν δυ-
νάμεθα ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ διαλάβωμεν.

Καὶ τοιαῦτα μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ αἱ διάφοροι ἐται-
ρεῖαι ἀλληλοβοηθείας, ὧν τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν πορείαν ἀ-

νωτέρω ἐξεθέσαμεν. Ἄλλὰ, πρὶν δώσωμεν πέρασ εἰς τὴν μικρὰν ἡμῶν καὶ ἀσθενῆ ταύτην εἰσαγωγὴν, καλὸν κρίνομεν νὰ προσθέσωμεν εἰσέτι καὶ τινα ἄλλα, ἅτινα θεωροῦμεν λίαν ἀναγκαῖα ἐν τοῖς παροῦσι καιροῖς, ὅτε μεγίστη παρα-
 τρεῖται τάσις πρὸς ἀνασύστασιν παρ' ἡμῖν τῶν συντεχνιῶν.

Ὅπως ἔταιρεία τις οἰκλήποτε δυνηθῆ νὰ φθάσῃ εἰς τὸν πρὸς ὃν ἀποβλέπει σκοπὸν καὶ ἐπομένως καταστῆ ὠφέλιμος εἰς ἕκαστον τῶν μελῶν αὐτῆς καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν ἐν γένει, ἀνάγκη πρὸ παντός οἱ ἀρχηγοὶ καὶ, κατὰ μίμησιν αὐτῶν, ἅπαντα τὰ μέλη τῆς ἑταιρείας ἐκείνης νὰ ἐμπνέωνται ὑπὸ αἰσθημάτων ἀμοιβαίας ἀγάπης καὶ ἀληθοῦς ἐμπιστοσύνης. Ὁ ἐγωῖσμός καὶ τὸ συμφέρον, αἱ μάστιγες αὗται τῆς ἀνθρωπότητος, δεόν ν' ἀπολακτιζῶνται ἐκεῖ ἐνθα ἱερὸς σκοπὸς ἀρθροῦζαι ἐπὶ ταύτῳ ἀριθμὸν τινα ἀνθρώπων, ἵνα καταβάλλοντες οὗτοι μέρος τῶν ἰδίων δυνάμεων καὶ δαπανῶν καὶ σχηματίζοντες ἑταιρείαν, συμπράττωσιν οὕτω πρὸς ὠφέλειαν καὶ ἑαυτῶν καὶ τῆς κοινωνίας ἐν ἧ ζῶσι.

»Σχεδὸν ὅλα τὰ μέλη ἑταιρείας ἀλληλοβοηθουμένης—λέγει ὁ *Vigano*—καὶ συμπραττούσης, δεόν νὰ γνωρίζωνται ἀτομικῶς, οἰκιακῶς, τὰ μὲν ὄντα πρότυπα τῶν δὲ. Τὸ ἀξίωμα τοῦτο μεγίστης τυγχάνει σπουδαιότητος· διότι, ὅταν λησμονήσῃ τις τοῦτο καὶ πειραθῆ κατόπιν νὰ ἐνώσῃ πρόσωπα, ἀτινα ἐξόχως δὲν γνωρίζουσιν ἀλλήλα, ἡ ἑταιρεία αὕτη, μὴ δυναμένη νὰ ἦνε μία καὶ ἰσχυρὰ, ἔνεκα τῆς ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης καὶ τῆς συμφωνίας τῶν μελῶν, ἐξασθενεῖ καὶ συχνάκις διαλύεται καθ' ὀλοκληρίαν. Ἡ δὲ ἀρχὴ αὕτη εἶνε ἀλήθεια ἐφαρμοζομένη εἰς πάντας τοὺς συνεταιρισμούς.»

Ἐκάστης δ' ἑταιρείας ἡ πορεία δεόν νὰ ρυθμίζεται συμφώνως πρὸς τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης καὶ εὐλοκιοῦς συμπράξεως τῶν ἀρχηγῶν καὶ μελῶν αὐτῆς, οἵτινες δεόν νὰ συμμορφῶνται πρὸς ὑπάρχοντά τινα κανονισμὸν.

Καὶ ὡς πρῶτος βρος, ὡς ἀρχικὸν κεφάλαιον τοῦ κα-

νονισμού τούτου, δέν ν' ἀναγράφηται ἐν αὐτῷ ὁ σκοπός, οὐ ἔνεκα ἰδρύεται ἡ ἐταιρεία αὕτη. Ἐάν, ἐπὶ παραδείγματι, σκοπῇ τὴν ἠθικὴν ἢ ὑλικὴν προσαίαν καὶ βοήθειαν πρὸς τοὺς πτωχοὺς, τοὺς ἀσθενεῖς τῷ πνεύματι καὶ σώματι, τοὺς ἀδυνατοὺς, τοὺς ἐν φυλακῇ, τὰς χήρας, τὰ ὄρφανά, τὴν παροχὴν μέσων, ὅπως ἀποκαθίστανται κατ' ἔτος πτωχαὶ τινες νεάνιδες, ἢ ἀποσέλλωνται, ὅπου δεῖ, νέοι πρὸς ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν αὐτῶν, τὴν μόρφωσιν καὶ διάπλαιν τῆς κοινωνίας ἐν ἣ ζῶσι, διὰ τῆς ἰδρύσεως λυκίων σχολείων ἀρρένων καὶ θηλέων, ἢ ἄλλων εὐεργετικῶν καταστημάτων, τὴν πρόοδον καὶ ἀνάπτυξιν τῆς τέχνης, τοῦ επαγγέλματος ἢ τῆς ἐπιστήμης αὐτῶν, ὅταν τὰ μέλη τῆς ἐταιρείας τὸ αὐτὸ μετέρχονται ἐπάγγελμα, τὴν συνδρομὴν αὐτῶν πρὸς τὰς Ἀρχάς—ὅταν ἐνοητῇ καὶ αἱ Ἀρχαὶ ἀπηλλαγμέναι τοῦ κομματικοῦ ἐπιβλήτου, ἀναγνωρίζωσι τὰ δικαιώματα αὐτῶν καὶ εὐσυνειδήτως, ὁρῶσιν—ὕπερ τῆς ὑγείας τῆς πόλεως διὰ τῆς μὴ νοθεύσεως τῶν τροφῶν ἢ ποτῶν, πρὸς περιτολὴν τῶν ἐγκλημάτων, ἅτινα οἱ νόμοι δέν δύνανται νὰ προλάβωσιν, ἢ καλύπτουνται, ἔνεκα πολλῶν λόγων, διὰ πέπλου δυστυχῶς διαφροῦς, ἢ πρὸς ἄρσιν τῶν πονηρῶν καὶ κκοβοῦλων ἐκείνων φοιχείων, ἅτινα ἐν αὐτοῖς τοῖς σπλάγγνοις τῆς κοινωνίας ζῶντα παντοιοτρόπως λυμαινόνται αὐτὴν καὶ μυρίων ἄλλων τοιοῦτων. Κατόπι ν' ἀναγράφηται ἐν αὐτῷ ὁ ὄργανισμός καὶ ἡ διαχείρησις τῆς ἐταιρείας ταύτης, τούτεστιν ἡ ἔδρα καὶ ὁ τόπος ἐνθα θέλουσι λαμβάνει χώραν αἱ συνεδριάσεις, ὁ τρόπος τῆς διεξαγωγῆς τῆς ἐκλογῆς τῶν προτεινομένων μελῶν, ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν, ἡ ἐκλογὴ προέδρου, ἀντιπροέδρου, γραμματέως, ταμίου, διαχειριστοῦ, τὰ καθήκοντα καὶ αἱ ὑποχρεώσεις τῆς τε ἐπιτροπῆς καὶ τῶν μελῶν, τὰ δικαιώματα εἰσόδου καὶ ἡ ἐτησία ἢ μηνιαία συνεισφορά ἐκάστου τῶν μελῶν αὐτῆς καὶ τὰ τοιαῦτα.

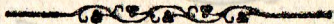
Ἀπαραιτήτως δ' ἐν ἐκάστῳ κανονισμῷ ἐταιρείας ἀλληλοβοηθουμένης δέον νὰ ὑπάρχωσιν οἱ ἐξῆς κανόνες:

1. Τὰ μέλη ἀνάγκη νὰ θεωρῶνται, ὡς ἀδελφοί.
  2. Ἐκαστον μέλος ἀνάγκη νὰ ἔχη τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτουμένην ἰλικίαν.
  3. Ἡ ἐταιρεία δέον νὰ τίθεται ὑπὸ τὴν προσκίαν τῶν νόμων, ἀναγνωρίζομένη ὑπὸ τῆς Ἐξουσίας.
  4. Ἡ εὐφροσύνη καὶ ἡ ἰκανότης, καὶ οὐχὶ τὰ πλούτη καὶ ἡ κοινωνικὴ διάκρισις δέον νὰ προτιμῶνται ἐν τῇ ἐκλογῇ τῆς ἐπιτροπῆς, ἢ τῶν μελῶν τῆς ἐταιρείας.
  5. Ἡ κατ' ἔτος ἐνεργουμένη ἐκλογή καὶ ἰδίως τοῦ ταμίου, δέον νὰ στηρίζεται ἐπὶ τῆς πλήρους ἐμπιστοσύνης τοῦ σώματος πρὸς τὰ ἐκλεχθόσμενα πρόσωπα.
  6. Δύστηρότης ἐκ μέρους τῆς Ἐπιτροπῆς, περὶ τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τοῦ κανονισμοῦ τῆς ἐταιρείας, ἐπιβαλλομένων ὑπ' αὐτῆς προστίμων, προσωρινῆς ἀποπομπῆς ἢ καὶ παντελοῦς ἀποβολῆς εἰς τὰ μὴ συμμορφούμενα πρὸς τὰς ἰδίας ὑποχρεώσεις μέλη.
  7. Ἐκάστη ἐταιρεία δέον νὰ λατρεύῃ τοὺς ἰδίους νεκροὺς καὶ τοὺς τάφους αὐτῶν. Φροντίζουσα περὶ τῆς κηδείας τοῦ ἀποβιώσαντος μέλους νὰ συνοδεύῃ τὸν νεκρὸν μέχρι τελευταίας κατοικίας του.
  8. Πρόνοια ὑπὲρ τῆς χήρας καὶ τῶν τέκνων τοῦ ἀποβιώσαντος μέλους.
  9. Βοήθημα πρὸς τὰ ἔνεκα γήρατος, ἀνικανότητος ἢ χρονίου ἀσθενείας πάσχοντα μέλη αὐτῆς, καὶ τέλος.
  10. Ἐτησίαι ἐξέλεξις τοῦ ταμίου τῆς ἐταιρείας, τήρησις τῶν ἀναγκαιῶν βιβλίων ταύτης καὶ σύγκρισις τῆς προόδου αὐτῆς πρὸς τὴν τῶν ἐν τῇ αὐτῇ πόλει ὑπαρχουσῶν ἐταιρειῶν.
- Ἐπὶ τοιαύτας ἀρχὰς καὶ ὅσας προσέτι ἡ καθημερινὴ πείρα ἤθελε θεωρήσει ἀπολύτως ἀναγκαίας δύναται ἐταιρεία τις νὰ καταστή ὠφέλιμος εἰς τὰ μέλη αὐτῆς καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν ἐν γένει.
- Ἐκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ ἐγῶ εἶνε μίξ δύναμις· ἕκαστον δὲ

ἀτομικὸν ἐγὼ δικφόρων ἀνθρώπων, ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν ἐχόν-
των σκοπὸν, εἰς ἓν Ἐγὼ συγκεντρούμενον, ἰσχυρὸς καθίσα-
ται ἐν μιᾷ κοινωνίᾳ πράγμων· τιοιούτων δὲ παραγόντων
ὑπαρχόντων ἀναμφιβόλως ἢ κοινωνία ἐκείνη εὐδοκιμεῖ, εὐ-
τυχεῖ καὶ τὸ παράδειγμα αὐτῆς ἀπομιμοῦνται καὶ ἄλλαι χῶ-
ραι καὶ ἄλλαι λαοί, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς καθόλου ἀνθρωπότητος.

ΑΙ ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ ΣΥΝΤΕΧΝΙΑΙ

Ἀκριβὴς περιγραφή τῶν ἐν Ζακύνθῳ κατὰ τὸν μεσαιώ-
να συντεχνιῶν δυστυχῶς ἄχρις ἡμῶν δὲν διεσώθη, καὶ αὐ-
τοὶ δὲ οἱ νεώτεροι ἱστορικοὶ οἱ περὶ τῆς νήσου ἡμῶν πραγ-
ματευθέντες, περιληπτικῶς τινὰς μόνον σημειώσεις περὶ τού-
των παρέχουσιν ἡμῖν. Ὁ σεβαστὸς ἱστοριογράφος κ. Π.
Χιώτης ἀναφέρει, ὅτι ἐπὶ τοῦ μεσαιῶνος, ὅτε ἡ Ζάκυνθος
μετὰ τῆς Κεφαλληνίας ἐτέθη ἐν τῷ ἸΑ' θέματι τῷ καλου-
μένῳ τῆς Λογγοβαρδίας (τοῦ Ἡρακλείου, ἢ κατ' ἄλλους
τῶν διαδόχων αὐτοῦ διακρυσάντων τὴν ἀπέραντον Βυζαντι-
νὴν Αὐτοκρατορίαν καὶ ἐπιστησάντων ἐκάστῳ τῶν θεμάτων
τούτων στρατηγῶν ἐπιτετραμμένων τὴν στρατιωτικὴν κυβέρ-
νησιν, τὴν δὲ πολιτικὴν παραδόντων ἐπίδοροις ἀνθυπάτοις
καὶ κόμησι) κόμηξ Πατρίκιος ἐπετρέπη τὴν πολιτικὴν τῆς
νήσου διεύθυνσιν. Ὑπὸ τὸν κόμητα τοῦτον ὑπήγετο ὁ ἀξιω-
ματικὸς τῆς φρουρᾶς καὶ ὑπ' αὐτὸν οἱ πρωτομαγίστορες,
ἤτοι οἱ ἀρχηγοὶ τῶν σωματείων, δικάζοντες πᾶσαν μετα-
ξὶ δύο ἀντιδίκων τῆς συντεχνίας των διεγειρομένην διαφο-
ρὰν. Αἱ συντεχνίαι δὲ καὶ αἱ σχολαὶ (scuole) ἐσηματί-
ζον τὸν στρατὸν καὶ ὁ μὴ μετέχων ἐνομιζέτο ἐκδημος.
Ἡμεῖς ἀφετηρίαν τῆς παγιώσεως τῶν ἐν Ζακύνθῳ συντε-
χνιῶν θέλομεν λάβει τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣ νῆσος ἡμῶν
κατελήφθη ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν ὅπως δὲ λάβωμεν ἰδέαν τινὰ
περὶ τῶν συντεχνιῶν τούτων, δὲν κρίνομεν ἄσκοπον νὰ ποιή-
σωμεν ἐνταῦθα μνείαν καὶ περὶ τῶν ἐν Ἑνετίᾳ τοιούτων,
ὑπ' ὅψιν ἔχοντες τὸ σπουδαῖον ἔργον τοῦ ἰταλοῦ P. G.
Molmenti. «Περὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐν Ἑνετίᾳ βίου» γνωστοῦ
σύναμα ὄντος, ὅτι τὰ πάντα σχεδὸν οἱ ἐν Ἑπτανήσῳ ἐπὶ

τύπου· αἰῶνας εἶλον κοινὰ μετὰ τῶν Ἐνετῶν.

Μὴ δυνάμενος ὁ ἐνετικὸς λαὸς, ὅστις σπουδαῖον διεδραμάτισε πρόσωπον ἐν τῇ ἐξαπλώσει τῆς Δημοκρατίας νὰ συμμετέχη πλέον τῶν πραγμάτων τῆς Πολιτείας, μόνον μέσον πρὸς ἀνύψωσιν αὐτοῦ εὔρε τὴν ἀνάπτυξιν θερμοουργοῦ ζωηρότητος ἐν ταῖς συντεχνίαις καὶ ταῖς συνεταιρισμοῖς, κανονίσας νόμους ὑπὸ τῆς Δημοκρατίας ἐπιδοκιμασθέντας καὶ θεωρουμένους ὡς ἰσχυρὸν προπύργιον κατὰ τῆς αὐστηρίας τῶν πατρικίων διοικήσεως. Οὕτω δ' ὁ λαὸς διηρημένος εἰς σωματεῖα νέαν εὔρε πηγὴν ἐνεργείας, ἥτις ἐδείκνυεν αὐτῷ τὴν πρὸς τὴν εὐτυχίαν ἄγουσαν, ἐνθεν μὲν ἱκανοποιῶν τὰς ἰδίους καὶ τὰς τῆς κοινωνίας ἀνάγκας, ἐκείθεν δ' ἐργαζόμενος πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς ὑπεροφίας αὐτοῦ, ἐξασθενισάσης, ἐνεκα τῆς ἀποκλείσεως αὐτοῦ ἐκ τοῦ πολιτικοῦ βίου. Οἱ συνεταιρισμοὶ ἢ αἱ συντεχνίαι αὗται ἀπετέλουν οἰοεὶ μικρὰς Δημοκρατίας, αἵτινες ἰδρυον οἰκοδομὰς, ἐκαλλώπιζον τοὺς ναοὺς δι' εἰκόνων τῶν διασημοτέρων ζωγράφων, κατηνάλισκον μεγάλα ποσὰ ὑπὲρ ἀγαθοεργιῶν, διένειμον ἐτησίως πλέον τῶν 80 χιλιάδ. δραχμῶν εἰς ἐλεημοσύνας καὶ ἐκάστη τῶν πέντε κυρίως συντεχνιῶν ἠρίθμει ἄνα τῶν 1200 συνεταιρίων. Αἱ δὲ δευτερεύουσαι συντεχνίαι, πολυάριθμοι οἶσαι, συνέκειντο, ὡς ἐπὶ τόπολῳ, ἐκ διαφόρων τεχνῶν καὶ ἐπαγγελμάτων. Ἐπιπλέον ἐπίσης καὶ τέχναι τινές, αἵτινες ἀπετέλουν ἐν μόνον σωματεῖον, οὗ ὁ τῶν συνεταιρίων ἀριθμὸς δὲν ἦτο ὠρισμένος. Οἱ ἐργάται ἐκλεγόμενοι ἐκκλοῦντο ἐπίτροπος ἢ κυβερνήτης (gastaldo ἢ bancale) ὅστις ἦτο ὁ ἀρχηγὸς ἢ πρόεδρος, ἀντιπρόσωπος (vicario) ὅστις ἀνεπλήρου τὸν πρόεδρον ἐν περιπτώσει κωλύματος· δύο ἢ πλείονες σύμβουλοι καλούμενοι σύντροφοι (compagni), ταμίας, εἰσπράκτωρ, δύο σύνδικοι καὶ εἰς ἢ πλείονες διατιμηταὶ ἐπὶ τῶν φόρων. Ἐκαστος συνέταϊρος ἐπλήρωνεν εἰς τὴν ἀδελφότητα ἐτησίαν διατίμησιν (taxe), καλουμένην luminaria, ἕτερον φόρον εἰς τὸν πρόεδρον καλούμενον (taglione) καὶ τρίτον μικρὸν

φόρον ἐπὶ τῆς παραγωγῆς τῆς ἐργασίας. Συνεκαλοῦντο σ υ ν ε δ ρ ι α ἢ γ ε ν ι κ α ἰ σ υ ν ε λ ε ὄ σ ε ι ς , καθ' ἃς οἱ ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ, ἀναλόγως τῶν ἐπαγγελημάτων αὐτῶν ἄπαξ ἢ δις τοῦ ἔτους ἐμάνθανον νὰ συζητῶσιν. Ἐν τῇ διατάξει τῶν συνεταιρισμῶν τούτων ὑπῆρχεν εἰδός τι ἀριστοκρατίας τὸ τῶν Ἀρχιτεχνητῶν (Capi mistri) τῶν ἐποίων τὰ τέκνα ἔχαιρον εἰδικῶν τινων προνομίων, ὡς λ.χ. νὰ μὴ προγυμνάζωνται ταῦτα ὡς οἱ μαθηταί, παῖδες, (garzoni) νὰ μὴ ὑφίστανται τοὺς κόπους τῶν ἐργατῶν κ.τ.λ. καὶ ἡ ἀριστοκρατία αὕτη δὲν ἦτο ἀκίνητος καὶ ἀδρανής, ἀλλὰ ζωηρὰ καὶ ἀπαύστως ἀνανευομένη, ὡς παρατηρεῖ τοῦτο ὁ Sagrede, διότι πάντες ἐγίνωσκον ὅτι ὁ παῖς (il garzone) περατώσας τὴν μαθητείαν αὐτοῦ ἐγένετο ἐργάτης καὶ ὅτι ὁ ἐργάτης, μετὰ τινα ἔτη ἐργασίας, ὑφίστατο δοκιμασίαν, δι' ἧς, κριθεὶς ἰκανός, προὔβιβάζετο εἰς ἀρχηγόν, διδάσκαλον (maitre). Ὁ τελευταῖος οὗτος ἐκληροδοτεῖ εἰς τὰ τέκνα αὐτοῦ τὸ προνόμιον τῆς ἀνευδοκιμασίας ἀρχηγείας. Οὐδεὶς παρελάμβανε παιδῆ, μὴ συμπληρώσαντα τὸ δωδέκατον τῆς ἡλικίας τοῦ ἔτους, διήρκει δὲ ἡ ἐξάσκησις τοῦ μὲν παιδὸς ἀπὸ 5 ἕως 7 ἔτη, τοῦ δ' ἐργάτου ἀπὸ 2 ἕως 3, ὅστις κατόπι γενόμενος ἀρχηγὸς ἀπέκτα πλέον τὸ δικαίωμα, ἐν' ἀνοιξῇ κατὰστάμηκα. Οὐχ ἦττον εἰς τινα ἐπαγγέλματα ἀπηγορεύετο ἡ πρόσληψις παιδῶν ὀλιγώτερον τῶν ὀκτῶ ἐτῶν, ἐνῶ εἰς ἄλλα ἦτο ἐπίσης ἀπηγορευόμενον νὰ ἐπιβάλλωσι τοῖς μαθηταῖς ἐργασίας λίαν κοπιώδεις, ἢ δυναμέναις νὰ θλάψωσι τὴν υἰείαν αὐτῶν. Δὲν ἦτο δ' ἐπιτετραμμένον εἰς πᾶντας νὰ μετέρχωνται ἐπάγγελμά τι ἐλευθέρως· ἐπρεπε προηγουμένως ὁ τεχνίτης νὰ παράσχη δείγματα βίου ἐναρέτου, ἐπρεπε νὰ δοκιμασθῇ ἡ ἰκανότης αὐτοῦ καὶ ἐπὶ πλέον νὰ ὑποσχεθῇ ὅτι θέλει διαφυλάττει ἀκριβῶς τὰ καθεστῶτα.

Ὡς ἐν τῷ προλόγῳ ἡμῶν εἴπομεν, διὰ τῶν συνεταιρισμῶν καὶ τῶν συντεχνιῶν ἐδόθη ἡ ἀγία ἀρχὴ τῆς ἀ-

μοιβαίας βοήθειας. Καί ἐν Ἑνετίᾳ βλέπομεν, ὅτι ὁ τίμιος καὶ δόκιμος ἐργάτης ἐβοηθεῖτο κατὰ τὸ γῆρας καὶ ἐν ταῖς ἀσθενείαις αὐτοῦ, ἐδίδοτο σύνταξις εἰς τὴν χήραν καὶ τὰ ὄρφανὰ τοῦ θνήσκοντος καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Εἶχε δὲ καὶ ἕκαστον ἐπάγγελμα ἴδιον νοσοκομείου, ἰδίαν σημαίαν καὶ κατὰ τὰς δημοσίας συναθροίσεις τὴν ὀριθεύσαν ὑπὸ τῆς ἀρχῆς θέσιν καὶ τὰ προνόμιά του. Ἐν διαφόροις ναῦσι ἀγίων προστατῶν ἢ προστατριάων ἐκάστης συντεχνίας ἐτελείτο κατ' ἀρχάς ἡ λειτουργία καὶ κατόπιν τὸ σῶμα προέβαινε εἰς τὰς συζητήσεις καὶ τὰς ἐκλογάς.

Κατὰ τὸν ΙΔ. αἰῶνα αἱ ἑκάστης Ἑνετῶς κατεῖχε καὶ τὴν ἢ πτωχεία δὲν ἀνεμίγνυτο τῇ ἐπατεία καὶ ὁ τείνων ἐξ ὀκνηρίας τὴν χεῖρα ἐσημειοῦτο ὡς ἄτιμος. Οὐδεὶς Ἑνετῶς ἤθελε νὰ ὑπηρετῇ, ἐθεώρει τοῦτο ἐξευτελιστικόν εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' ὁ ἔχων ἀνάγκην καὶ ὁ δυνάμενος εὕρισκεν ἐνασχόλησιν ἐν τῇ γεωργίᾳ, τῇ ἀλιείᾳ, τῇ θήρᾳ, τῇ ναυτιλίᾳ καὶ τῷ ἐμπορίῳ. Ἡ δὲ κυβέρνησις, ἡ σὺν ἡ ἐκείνη καὶ ἀξία ἀληθῶς κρείττονος τύχης, ἐν τῇ ἀληθῶς μητρικῇ αὐτῆς μερίμνῃ ἐγνώριζε νὰ προνοῇ ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τῶν γερόντων, μὴ ταπεινοῦσα αὐτοὺς διὰ τῆς ἐλεημοσύνης. Διέτασσαν, ἵνα τοῖς πτωχοῖς Ἑνετοῖς, οἵτινες αἰένεκα τῆς ἡλικίας τῶν δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ θαλασσοπορῶσι» ἐπιτροπέηται ἡ πώλησις τῶν τροφίμων ἀδῶπως βοηθῶσι τὸ γῆρας τῶν καὶ τὰς πασχούσας οἰκογενεῖς τῶν» ἐνῶ οἱ νέοι οἱ ἔχοντες ἀκμαίως τὰς δυνάμεις αὐτῶν ὤφειλον νὰ ἐπιδίδωνται εἰς τὴν ναυτιλίαν «καὶ νὰ διέρχονται τὰ ἔτη τῶν ἐν τῇ θαλάσῃ, ὡς οἱ πατέρες καὶ οἱ πάπποι τῶν.»

Τοιαύτας τινὰς πληροφορίας περὶ τῶν ἐν Ἑνετίᾳ συντεχνιῶν παρέχει ἡμῖν ὁ διακεκριμένος συγγραφεὺς τοῦ ἐξόχου βιβλίου «Περὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐν Ἑνετίᾳ βίου» ἐὰν δὲ αἱ ἐν Ζακύνθῳ συντεχνίαι δὲν ἦσαν ἀκριβῶς ὁμοίαι πρὸς τὰς ἐν Ἑνετίᾳ, οὐχ ἦττον ἐπ' αὐτῶν εἶχον μορφωθῆ καὶ πρὸς τὸν αὐτὸν σχεδὸν ἕδον σκοπὸν. Καὶ ὁ πρῶ-

·ιστος οὗτος σκοπὸς ἦτο ἡ ἀμοιβαία βοήθεια. Δὲν ὑπήγοντο μὲν αὐταὶ ὑπὸ νόμους ἰδίου, οὐδὲ ὑπὸ ἰδίαν κυβέρνησιν, ὡς τοῦτο ἀλλαχοῦ παρετηρεῖτο κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, πλὴν τὰ ἀγαθὰ τὰ ἐκ τῶν διαφόρων τούτων συνεταιρισμῶν προκύπτοντα ἦσαν οὐχὶ ὀλίγα. «Μὴ ἔχουσαι μῆτε ἀυνομίαν, μῆτε προνόμια, μῆτε ἰδιαιτέραν τινὰ ἰσχὺν, ἀντὶ ν' ἀποδῶσι καταπιεστικαὶ τῆς βιομηχανικῆς καὶ ἐμπορικῆς ἐλευθερίας, παρήγαγον τὸναντίον τὸ ἀγαθὸν τὸ προκύπτον ἐκ τῆς ἀμοιβαίας περιθάλψεως τῶν εἴτε ἐκ νόσου, εἴτε ἐκ γήρατος πενομένων συντεχνιῶν.» (1) Ἐντεῦθεν λοιπὸν προέκυπτε τὸ ἀριστον ἀποτελεσμα, ν' ἀσφαλιζόνται παρὰ τῷ λαῷ ὑπὸ διαφόρους κανονισμοὺς τὰ μέτα τῆς ὑπάρξεώς του, καὶ δὴ κατὰ τὰς μᾶλλον ἀνωμάλους καιραλεπὰς στιγμάς, καθ' ἃς, ἀνευ τῶν μέτρων τούτων τῆς ρυθμίσεως, ἕκαστος ἐν τῇ ἀπολύτῳ αὐτοῦ ἐλευθερίᾳ ἀποποιεῖται.

Εἰς τρεῖς κυρίως τάξεις διηροῦντο ἐπὶ Ἐνετοκρατίας οἱ πολῖται. Ζακύνθου εἰς τοὺς ἀρχοντας ἢ εὐγενεῖς, οἵτινες ἦσαν πλούσιοι καὶ ἰσχυροὶ οἰκογένεια ἀποτελοῦσαι τὴν ἐγγύριον κυβέρνησιν ἢ τὴν κοινότητα, εἰς τοὺς ἀγοῦς ἦτοι τοὺς εὐπόρους πολῖτας τοὺς ζῶντας ἐκ τῶν ἰδίων προσόδων καὶ δυναμένων, ἐν περιπτώσει ἐλλείψεως ἀρχοντικῆς οἰκογενείας, νὰ ἐκλέγωνται ὡς εὐγενεῖς καὶ εἰς τοὺς δημότας ἢ ποπολάρους δημῶδῳ ὑπὸ τοῦ ἀρχοντολογίου καλουμένοις, οἵτινες ἐξήσκουν μηχανικὰ ἐπαγγέλματα καὶ τέχνας. Οἱ τῆς τελευταίας τάξεως τεχνῆται ὑποδιηροῦντο πάλιν εἰς τρεῖς κατηγορίας, εἰς τοὺς τεχνίτας, μαῖστορας, ἦτοι εἰς τοὺς κατέχοντας ἴδιον κατάστημα, εἰς τοὺς ἐργάτας ἢ λαουρέντας καὶ εἰς τοὺς ὑπηρέτας ἢ τὰ παιδία. Ἡ συνένωσις ἐπὶ ὀρισμένῳ σκοπῷ πάντων τῶν τὴν αὐτὴν τέχνην ἐξασκούντων ἀπετέλει τὴν συντεχνίαν, ἥτις ἐκαλεῖτο scuola (scuola) ὡς ἐν Ῥώμῃ, fraglia (fraglia) ὡς ἐν Ἐνετίᾳ ἢ arte (arte)

(1) Lunzi.—*Della Condizione politica delle Isole Jonie 1858 Venezia.*

ὡς ἐν Φλωρεντία. Ἐκάστη συντεχνία ἐτήρει ἰδίαις δαπά-
ναις ναόν, οὗ τὸν ἅγιον ἢ τὴν ἁγίαν ἐθεώρει προστάτην
ἢ προστάτιδα αὐτῆς, εἶχε δὲ καὶ πολύτιμον σημαίαν ἐπι-
φέρουσαν σύμβολον τῆς τέχνης, ἢ τὴν εἰκόνα τοῦ προ-
στάτου ἁγίου.

Πάντες οἱ μάλιστα καὶ τινες τῶν ἐργατῶν ἠδύνατο
νὰ ἔχωσι ψῆφον, ἐξαίρουμένων τῶν παιδῶν καὶ ἐκ τού-
των πάλιν ἠδύνατο ἐνίοτε νὰ ψηφῶσι τὰ τέκνα τῶν
μαϊστόρων τὰ τὴν αὐτὴν ἐξασκοῦντα τέχνην. Προΐστατο
δ' ἐκάστης συντεχνίας ὁ ἀρχιτεχνήτης (πρωτομάρτυρ ἢ
πρωτομάστορας) ὅστις ἐξελέγετο διὰ μυστικῆς ψηφοφο-
ρίας ὑπὸ τῶν συντεχνιῶν αὐτοῦ, εἴτε ἐν τῷ κηδεμονευομένῳ
ὑπὸ τῆς συντεχνίας ναῶ, εἴτε ἐν ἐτέρῳ τινί. Ἐπειδὴ ὅμως, κα-
τὰ τὴν ἐκλογὴν, συνέβαινον πολλάκις ἀνωμαλίας τινεῖς, διὰ
τοῦτο ὠρίσθη ἕνα, παρουσιαζομένης ἀνάγκης συγκλήσεως λαϊκοῦ
τινος σωματείου, οἱ ἀρχηγοὶ ἢ οἱ ἐπίτροποι αὐτοῦ ζη-
τῶσι παρὰ τοῦ Προβλεπτοῦ ἔγγραφον ἄδειαν ὑπογε-
γραμμένην παρὰ τοῦ Γραμματέως αὐτοῦ καὶ μὴ δύναν-
ται τοῦ λοιποῦ νὰ συγκαλῶνται συνελεύσεις λαϊκῶν σω-
ματείων, φερόντων τίτλον κοινοτήτων, ἀδελφοτήτων, ἢ συν-
τεχνιῶν, ἀνευ συμμετοχῆς ἐν αὐταῖς τῆς Δημοσίου Ἀρχῆς,
ὡς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῆς Ἑνετικῆς κυριαρχίας χώ-
ραις. Διὰ τοῦτο καὶ αἱ ἐκλογαί, μετὰ τὴν ἄδειαν τῆς
Ἀρχῆς, — ἐν ἡ ἀδείᾳ ὠρίζετο καὶ ὁ ναὸς ἐνθα αὐταὶ θὰ
ἐνηργοῦντο, — ὑπὸ τὴν προεδρείαν ἐνὸς τῶν Συνδίκων τῆς
Κοινότητος διεξήγοντο μετὰ πάσης ἀκριβείας καὶ μεγίστης
τάξεως ἐκ μέρους τοῦ σωματείου μετὰ τὸ πέρας τῆς θείας
λειτουργίας. Ἐκαστος προτεινόμενος ὑποψήφιος ὄφειλε νὰ κα-
ταθέτῃ εἰς τὸν ναὸν τοῦ προστάτου ἁγίου τῆς συντε-
χνίας καὶ χρηματικόν τι ποσόν, ὃ δ' ἐκλεγόμενος ἀρ-
χιτεχνήτης τιθέμενος ἐπὶ ἔδρας καὶ προηγουμένης τῆς ση-
μαίας τῆς συντεχνίας αὐτοῦ ἐφέρειτο, κατὰ τὴν μαρτυ-
ρίαν τῶν παρ' ἡμῖν ἱστορικῶν, ἐπ' ὧμων τεσσάρων παι-
δῶν τεχνητῶν, ἐν μέσῳ τῶν ἐπευφημιῶν τοῦ παρακολου-
θοῦντος πλήθους ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς ἐκλογῆς μέχρι τῆς
οἰκίας του, ἐνθα ἐδέχετο τὰ συγχαρητήρια τῶν συναδέλ-

φων δημοτέχνων και οικείων. Οί αρχιτεχνῆται καθήκον εἶχον νὰ ὑπερασπίσωσι τὰ καταπατούμενα τῶν συνεχνι- τῶν αὐτῶν δικαιώματα ἐνώπιον τῶν Συνδίκων τῆς Κοινό- τητος, διὸ και ἡ Ἐνετία κύριον μέλημα ἔχουσα, ἵνα πάντες οἱ ὑπήκοοι αὐτῆς ἀπολαύωσιν ἐξίσου τῆς δικαιο- σύνης, δι' ἧς ἦσαν πεφορτισμένοι οἱ ἐν ταῖς νήσοις Προβλε- πταί, τοῦ νὰ μὴ ἀκροῶνται μόνον τῶν παρακλήσεων ἐνὸς ἐκάστου τῶν πολιτῶν κατ' ἰδίαν, ἀλλὰ και ν' ἀγρυπνώ- σι και προνοῶσι περὶ ὅλων ἐν γένει, διὰ δουκικῆς διατάγ- ματος ἀπὸ 2 Σεπτεμβρίου 1632 ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς ἀρχιτεχνίτας, ἵνα παρίστανται ἐνώπιον τοῦ Προβλεπτοῦ τῆς νήσου ἐν τῷ Ἀνακτόρῳ αὐτοῦ και τούτου κωλυομένου ἔ- νεκα κατεπειγουσῶν αὐτοῦ ὑποθέσεων, ἐνώπιον τοῦλάχι- στον ἐνὸς τῶν Συμβούλων και συνδιαλλέγωνται μετ' αὐτοῦ περὶ τῶν ἐν λόγῳ ἀναγκῶν τῆς συνεχνίας, καθυποβάλλ- λομένων εἶτα τῶν δεουσῶν ἐνστάσεων πρὸς τὸν Διοικη- τὴν, ὅστις ἢ ἀπεφάσισεν ὅ,τι ἐθεώρει δίκαιον και πρέ- πον, ἢ καθυπέβαλλε τὰς ἀνάγκας ταύτας τῇ Ἐνετικῇ Γε- ρουσίᾳ, ἣτις ἀπεφάσισεν ὅ,τι ἔκρινε πρέπον και ἀρμόζον, ὑποχρεομένου ὄντος τοῦ Διοικητοῦ, ἵνα δέχεται και πέμ- πῃ διὰ δημοσίων αὐτοῦ ἐπιστολῶν τὰς ἀποφάσεις πρὸς τὴν ἐν Ἐνετίᾳ Γερουσίαν και ἐπιτρέπη ἅμα, ἵνα οἱ αὐ- τοὶ ἀρχιτεχνῆται στέλλωσι μέχρις Ἐνετίας ἀγγελιαφόρον ἐφοδιασμένον δι' ἐπιστολῶν τοῦ Προβλεπτοῦ, ἐὰν ἢ ἀ- νάγκη ἀπήτει ταῦτο. Ἐπειδὴ δὲ, πλὴν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τεχνιτῶν και ἐμπόρων ἐν Ζακύνθῳ, ὑπῆρχε και εἰδὸς τι ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ, οἵτινες, ἄνευ τέχνης ἢ ἐπαγγελ- ματος ἀλλὰ διὰ μόνων τῶν ἐτησίων προσόδων ἢ τῆς περι- ουσίας αὐτῶν ζῶντες δὲν εἶχον διὰ τοῦτο ἀρχιτεχνήτας (πρώτους) ὅπως, παρουσιαζομένης ἀνάγκης, ἐκθέτωσιν ἢ κα- θυποβάλλωσι τῷ Προβλεπιτῇ τὰς ἀνάγκας αὐτῶν, ὃ τότε Προβλεπτής Ζακύνθου Ἱερώνυμος Φωσκαρίνης (1632—1634) δι' ἐγγράφου αὐτοῦ ἀπὸ 17 Σεπτεμβρίου 1632 παρεκάλει τὸν Δόγην, ἵνα διατάξῃ ὅπως οἱτοὶ συμμετάσχωσι τῆς ἀπὸ 2 Σεπτεμβρίου 1632 ἀνωτέρω διαταγῆς και ὡς ἀρχιτεχνῆται αὐτῶν χρησιμεύωσιν οἱ πρώτοι τῶν ἐμπόρων.

ἢ ἐπιτρέψῃ ταῖς ἐκείναις Προβλεπταῖς, ἵνα ἐκλέγῃσιν ἐγκρίτως ἀνά διετίαν τρεῖς ἐκ τῶν αὐτῶν ἀστών, τῶν ἀνευ τέχνης τινός ἢ ἐπαγγέλματος, ἀλλὰ διὰ τῶν προσόδων αὐτῶν ζώντων, οἵτινες νὰ χρησιμεύωσιν ὡς πρῶτοι ἢ γαστάδοι, καθ' ὃν τρόπον περιγράφεται ἐν τῇ ἀπὸ 2 Σεπτεμβρίου 1632 διαταγῇ πρὸς πλήρη τῆς τάξεως ἀποκατάστασιν καὶ πρὸς ἄρσιν πάσης δυσκολίας, ἀλλ' ἡ Ἑνετικὴ Γερουσία διὰ διατάγματος αὐτῆς ἀπὸ 8 Αὐγούστου 1633 πρὸς τὸν Προβλεπτὴν Ζακύνθου ἐθεώρησε τοῦτο ὅπως περιττὸν καὶ ἐναντίον τῆς ὑπηρεσίας αὐτῆς καὶ τῆς ἡσυχίας ἐκείνων.

Οἱ ἀρχιτεχνῆται τῶν διαφόρων συντεχνιῶν ἔχαιρον καὶ τινῶν προνομίων, ὡς ἐπὶ παραδείγματι, ὁ τῶν ἄρτοποιῶν ὄφειλε νὰ παρευρισκῆται εἰς τὴν διατιμῆσιν καὶ ἀξιομείωσιν τοῦ ἄρτου, ὁ τῶν χρυσοχόων καὶ ῥαπτῶν εἰς τὰς πραιοδοτήσεις τῶν σκευῶν καὶ φορεμάτων, ὁ τῶν κτιστῶν εἰς τὰς διατιμήσεις τῶν οἰκοδομῶν, ὁ τῶν βυτοποιῶν εἰς τὰς διατιμήσεις καὶ τὴν ἀγορὰν τῶν διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν βυτίων στεφανῶν, ὁ τῶν ὑποδηματοποιῶν εἰς τὰς πωλήσεις τῶν ἐκ τοῦ Τελωνίου ἐξαγομμένων ὑποδημάτων καὶ δερμάτων καὶ οὕτω καθέτης, ἀπολαμβάνοντες ἕκαστος καὶ μικρᾶς τινος ὠφελείας. Εἶχον δὲ καὶ ἰδίαν σφραγίδα, ἣν ἐπέθετον ἐπὶ τῶν ἐκτιμωμένων τεχνημάτων τῶν ὁμοτέχνων.

Ἐκάστη συντεχνία ὄφειλε νὰ παρακολουθῇ, κατὰ σειράν βαϊνόντων τῶν ἀποτελούντων αὐτὴν μελῶν καὶ προπορευομένης μετὰ τῶν ἄλλων τῆς ἰδίας σημαίας, τὰς τε θρησκευτικὰς καὶ πολιτικὰς πομπάς, ἢ δὲ μὴ προσέλευσις συντεχνίας τινός ἐν ταῖς ἀνω πομπαῖς συνεπήγετο χρηματικὸν ποσόν, ὡς ἡ ἀπὸ 24 Ἀπριλίου 1666 προκήρυξις τοῦ Προβλεπτοῦ Βαρβαρίγου, δι' ἣς ἐπεβάλλετο ποινὴ δέκα δουκάτων τῇ συντεχνίᾳ, ἣτις θὰ κατεχρᾶτο τοῦ καθήκοντος αὐτῆς τούτου· ἅμα δ' ὄφειλεν ἡ συντεχνία νὰ παρευρισκῆται κατὰ τὰς κηδείας τῶν ἀποθνησκόντων ὁμοτέχνων. Παρὰ τὰς ἐν τῷ Ἀρχιεπιτολῆματι ἐρεύνας ἡμῶν, δὲν ἠδυνήθημεν νὰ εὑρωμεν τὴν διάταξιν τῶν κατὰ τὰς διαφόρους θρησκευτικὰς

καὶ πολιτικὰς πομπὰς παρακολουθουσῶν αὐτὰς συντεχνιῶν. Σκοπὸν δ' ἔχουσα ἐκάστη συντεχνία τὴν ἀμοιβαίαν βοήθειαν καὶ περίθαλψιν τῶν πενομένων ἀσθενῶν καὶ τῶν ἐν γήρατι ὁμοτέχων διετῆρει ἴδιον ταμεῖον (cassa), ἐν ᾧ ἐναπετίθεντο αἱ κατ' ἔτος ἢ αἱ μηνιαῖαι συνεισφοραὶ τῶν μελῶν αὐτῆς, καὶ διάφοροι ὠφέλειαί προερχόμεναι ἐκ πωλήσεων τοῦ ἐργαζομένου εἶδους καὶ ἐκ προστίμων ἐπὶ τῶν παραβαινόντων τὰς διαφόρους διατάξεις.

Οὕτως εἶχον ἐπὶ Ἐνετοκρατίας παρ' ἡμῖν αἱ συντεχνίαι, ἀλλ' αἱ τὴν πτώσιν τῆς σοφῆς ταύτης Δημοκρατίας παρακολουθήσασαι κατόπιν ἐν Ζακύνθῳ διάφοροι πολιτικαὶ μεταβολαί, αἵτινες ἐγένοντο ἀφορμὴ διαφόρων ἀταξιών, ὧν μία καὶ ἡ ἀνατροπὴ ἐνίων ἐσωτερικῶν δημοτικῶν διατάξεων, ἧς ἔνεκα ἡ διαχείρησις ἡ κανονίζουσα ἰδίως τὸν κλάδον τῆς ὑπάρξεως τοῦ λαοῦ ἐβυθίσθη εἰς τὸ σκότος καὶ τὸ χάος, διέλυσαν, ὡς ἐπόμενον τὰς συντεχνίας ταύτας πρὸς ἑλάθην τῶν συμφερόντων τοῦ λαοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς Προστασίας ἐλέπομεν πάλιν τὰς συντεχνίας ταύτας ἀναφαινομένας, μάλιστα δὲ ἡ Γερουσία θέλουσα νὰ λάβῃ αὐστηρὰ μέτρα κατ' ἐκείνων ὅσοι ἔζων ἐν ἀργίᾳ, διέταξε τῷ 1840, ἵνα καταγράφωνται ἐν ἐπί τούτῳ παρὰ τῆς Δημαρχίας καταλόγῳ οἱ ἐν Ζακύνθῳ ἐξασκούντες τέχνην ἢ ἐπάγγελμα οἷας δῆποτε φύσεως, ὑποχρεουμένων τῶν ἀρχιτεχνητῶν νὰ δηλώσῃ τοὺς ἐκάστοτε πρὸς μαθητείαν προσερχομένους παῖδας, ἅμα δὲ τὰς μεταβολὰς ἐκείνας αἵτινες ἤθελον παρακολουθήσει, ὡς πρὸς τοὺς ὑπὸ μαθητείαν παῖδας. Σὺν τῷ χρόνῳ ὅμως καὶ αἱ συντεχνίαι ἐξέλιπον ὑποκύψασαι καὶ αὐταὶ εἰς τὸν πέλεκυν τοῦ νεωτερισμοῦ. Ἀπὸ τινος ὅμως χρόνου μεγάλη παρατηρεῖται τάσις πρὸς ἀνασύστασιν τῶν τοιούτων συντεχνιῶν, τοιαύτας δ' ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀριθμοῦμεν τὰς τῶν ῥαπτῶν, τῶν ξυλουργῶν, τῶν κουρέων καὶ τῶν κτιστῶν. Οἱ ἐσχάτως ἐπισυμβάντες ἐνταῦθα καταστρεπτικοὶ σεισμοὶ ἀνεχαίτισαν ἐν μέρει τὴν πρόοδον τῶν σχηματισθεῶν τούτων συντεχνιῶν, παρεμποδίσαντες καὶ τὴν ἀνασύστασιν νέων τοιούτων, ἥδη ὅμως, ὅτε αἱ τραγικαὶ τῶν καταστροφῶν ἐν-

τυπώσεις βαθμηδόν εξαλείφονται, τὸ δὲ πνεῦμα τοῦ ζακυνθίου λαοῦ ἐπανέρχεται βαθμηδόν εἰς ἡρεμωτέραν κατάστασιν, ἔχομεν δι' ἐλπίδος ὅτι οὐ μόνον καὶ αἱ λοιπαὶ τέχναι ἀναγινώριζουσαι τὴν ἐκ τῆς συνενώσεως αὐτῶν προκύψουσαν ὕλικήν τε καὶ ἠθικὴν ὠφέλειαν θέλουσι μιμηθῆτάς εἰρημένας συντεχνίας, ἀλλ' ὅτι καὶ σύλλογος θέλει σχηματισθῆ ἐκ μέρους τῶν περὶ τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας ἀσχολουμένων συμπολιτῶν ἡμῶν πρὸς μεγίστην μὲν ὠφέλειαν αὐτῶν, πρὸς τιμὴν δὲ τῆς πατρίδος ἡμῶν Ζακύνθου, ἣτις πάντοτε ἐπὶ διανοητικῇ μορφώσει διεκρίθη. Τοῦτο ἐλπίζομεν, τοῦτο καὶ εὐχόμεθα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΣΥΝΤΕΧΝΙΑ ΥΠΟΔΗΜΑΤΟΠΟΙΩΝ

ΚΑΙ ΒΥΡΣΟΔΕΥΩΝ

Μία τῶν σπουδαιότερων ἐν Ζακύνθῳ συντεχνιῶν, μεθ' ἧς βραδύτερον ἠνώθησαν καὶ οἱ Βυρσοδέψαι, ἦτο ἡ Συντεχνία τῶν Ὑποδηματοποιῶν. Ἡ Συντεχνία αὕτη προστάτην ἔχουσα τὸν Ἅγιον Λάζαρον, ἐν τῷ ναῷ τοῦ ὁποίου καὶ συνεδρίαζεν, ὑπῆρχε πρὸ τοῦ ἔτους 1567, ὡς προκύπτει ἐκ τινος συμβολαίου ἀπὸ 5 8)βρίου 1567, (1) ἐν ᾧ ὁ Νικόλαος Ποταμίτης ἐκ Γαλάρου ὑποχρεοῦται νὰ πληρώνη, πλὴν ἄλλων, καὶ ρεάλια δύο κατ' ἔτος πρὸς τοὺς κατὰ καιρὸν πρωτομάστορα καὶ γαστάλδους διὰ νὰ κάμουν ἀνάκτισσι τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου. (2).

Ἡ ἐκλογή τοῦ πρώτου ἢ Ἀρχιτεχνίτου τῶν Ὑποδηματοποιῶν ἐγένετο ἀνά διατίαν ἐξ αὐτῶν τῶν πρώτων χρόνων τῆς συστάσεως τῆς ἐν λόγῳ Συντεχνίας. Τοῦτο ἐκ διαφόρων ἐπιστήμων καὶ ιδιωτικῶν ἐγγράφων προκύπτει. Ἐκ τοῦ κατωτέρω δημοσιευομένου ἐγγράφου γίνεται γνωστὸς ὁ τρόπος τῆς ἐκλογῆς τῶν Ἀρχιτεχνιτῶν α1693 ἀπριλίου 8: ἐπιδίτης καὶ νὰ ἐφηνήρισε ὁ κερὸς τοῦ προτομαστοροῦ καὶ μέλλοντας νὰ ψερίσουν ἄλλον ἐς τὸ πόδι τοῦ μῦρ

---

(1) Ὅρα Πράξεις Συμβολαιογράφου Ἀναστ. Λογεθέτου (1548—1598) καὶ Κώδικα τοῦ ἐν τῇ πόλει ναοῦ τοῦ Ἁγ. Λαζάρου, ὃν ὁ εὐλαβέστατος καὶ εὐγενέστατος τοῦ τρόπου ἐφημέριος τοῦ ἄνω ναοῦ κ. Ἀντώνιος Πυλακινὸς ἱερεὺς εὐχεστήθη νὰ δανεῖσθῃ ἡμῖν ἐπ' ἄρκετον χρόνον ἐφ' ᾧ καὶ ἐκφράζομεν αὐτῷ δημοσίᾳ τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν.

(2) Διατηροῦμεν τὴν ὀρθογραφίαν τῶν χειρογράφων.

σπυρώτη σπειρώτη ἐτυνάχθη ὅλη ἡ ἀδελφότης τῶν τζαγγα-
 ράδω, καὶ οἱ ταμπάκιδες τὴν ἡμέρα τοῦ ἁγίου Λαζάρου
 εἰς τὸν ἄνοθε Νεὸ καὶ κατέμπερστε εἰς τὸ Ἐλαμπρότα
 το ρεγγιμέντο καὶ ἦτανε ἡ ἀδελφότης ὅλη τὴ νούμερο
 150 καὶ ἐπήγε ὁ μπούσουλας ἀτόρνο διὰ νὰ πάρουνε εἰσέ-
 λετζίον διὰ νὰ ψηφίσουνε ἄλλον ἐς τὸν τόπον τοῦ ἄνωθεν
 σπειρώτη καὶ ἐπέρανε δὲ ἐλετζίν τὸ μῦρ ἀλεζανδράι Ζαρκά-
 δι λεγ.ος Κατζηλίτζα καὶ μῦρ σπυλιώτη σπειρώτη καὶ μῦρ
 στάθη Σιορπέο καὶ μῦρ σταμάτη Ζαρκάδη καὶ μῦρ παναγιώ-
 τη δουκατάρα λεγ.ος; Ἐκκληρίτης καὶ οὗτος ἔμεινε ὁ κῆρ πα-
 ναγιώτης.» Ἐν ἄλλω δ' ἐγγράφῳ ἀναγινασκόμεν: «Εἰς τοὺς
 1695 μαΐου 5. Ἐγένεκε μάζοξης ἀπὸ τῆ μαιστράντζα τῶν
 τζαγγαράδω εἰς τὸν ἁγ.ο Λαζάρω διὰ κερμον πρωτομά-
 σιορα καὶ ἐλετζέρανε τὸ μῦρ σταμάτη Ζαρκάδι καὶ Νικολέ-
 το ταυλάρι καὶ ἐπήγε ὁ μπούσουλας ἀτόρνο καὶ ἐπέρα ὁ μῦρ
 Νικολετος Ταυλάρης μπάλες πενίντα εὐτά Ν.ο 57 καὶ ὁ
 μῦρ σταμάτης Ζαρκάδης μπάλες κατὸ δεκατέσσερες καὶ ἐ-
 τζη ἔμεινε ὁ μῦρ σταμάτης Ζαρκάδης.»

Τὰ δικαιώματα καὶ καθήκοντα τοῦ ἐκλεγομένου Πρώ-
 του τῶν Ὑποδηματοποιῶν ἦσαν νὰ ἐπαγρυπνῆ ὅσον ἀ-
 φεώρα τὴν καλὴν κτεργασίαν τῶν δερμάτων καὶ τομακρί-
 ων καὶ τὴν καλὴν ἐργασίαν τῶν ὑποδηματοποιῶν, νὰ
 φροντίζη ὥστε νὰ μὴ στερεῖται ὁ τόπος διὰ συνεχῶν καὶ
 ἀλλεπαλλήλων ἐξαγωγῶν τοῦ ἀναγκαίου ὑλικοῦ, εἰς πᾶσαν
 κατάχρησιν νὰ ὑποβέβλη ἀναφορὰν τῇ ἀρμοδίᾳ ἀρχῇ διὰ
 τὴν δέουσαν πρόνοιαν καὶ νὰ παρευρίσκηται εἰς τε τὴν
 εἰσαγωγὴν καὶ τὴν ἐξ-γωγὴν τῶν δερμάτων, ἵνα εἰσπράττη
 ὅ,τι δικαιωματικῶς ἀνήκει αὐτῷ, ἥτοι κατ' ἀπρηχαιωμέ-
 νην συνήθειαν μίξιν πιασαν δι' ἑκάστην χιλιάδα βελα-
 νιδίου καὶ παράδες δύο δι' ἑκάστον δέρμα. Βραδύτε-
 ρον ὅμως, ἐπειδὴ πολλαὶ καὶ διάφοραι συνέβαινον ἀνω-
 μάλεια, ὡς πρὸς τὰ δικαιώματα ταῦτα τῶν Ἀρχιτε-
 χνητῶν, διὰ διαταγῆς αὐτοῦ ἀπὸ 27 Ἰουλίου 1816 ὁ τό-

τε διοικητῆς Ζακύνθου Φραγκίσκος Ριβαρόλας ὄριζεν αὐ-
 τοῖς δύο ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν, ὅταν δι' αὐτῶν διενέμοντο εἰς
 μὲν τοὺς ὑποδηματοποιούς τὰ εἰσαγόμενα δέρματα, εἰς δὲ
 τοὺς βυρσοδεψῆς τὸ βελανίδιον. Ἄλλὰ καὶ πρὸ τῆς ἐκ-
 λογῆς αὐτῶν οἱ Ἀρχιτεχνῆται ὑπέκειντο εἰς βάρη τινά.
 Οὕτω λ.χ. τῆ 2 Φεβρουαρίου 1703 συναχθέντες οἱ ἀδελ-
 φοὶ τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Λαζάρου καὶ οἱ τὴν Συντεχνίαν
 τῶν ὑποδηματοποιῶν ἀποτελοῦντες τεχνῆται ἀπεφάσισαν, ἵνα
 τοῦ λοιποῦ ὁ βουλόμενος νὰ ἐκλεχθῆ Ἀρχιτεχνῆτης τῆς
 ἄνω συντεχνίας, ἐπὶ διετίαν, ὡς σύνηθες, ὑποχρεῶται νὰ
 κἀνῃ δύο κηροδοσίαις τοῦ Ἐπιταφίου
 ἀπὸ λίτρες 50 τὴν καθεμία ἄσπρο βε-
 νέτικον καὶ μία λαμπάδα λίτρες δύο
 τοῦ ἁγίου Λαζάρου, Ἐν συνεδριάσει δὲ τῆς ἄ-
 νω συντεχνίας τῆ 18 Ἰουλίου 1783 ἐψηφίσθη, ἵνα, ἀντὶ
 τῶν δέκα τσεκινίων, ἔτινα οἱ κατὰ καιρὸν ἐπιτυγχάνον-
 τες ἀρχιτεχνῆται προσέφερον εἰς τὸν ναὸν, προσφέρωσι τοῦ
 λοιποῦ δεκαπέντε τοιαῦτα, ὧν τὰ δέκα εἰς ὄφελος τοῦ ναοῦ,
 τὰ δὲ πέντε ἵνα τίθενται ἐντὸς τοῦ ταμείου, διὰ πᾶν τῆς συν-
 τεχνίας σμυθάν. Ὁ ἱερεὺς τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Λαζάρου ἐκ-
 λεγόμενος ὑπὸ τῆς συντεχνίας ἀνελάμβανεν ὅλα τὰ βάρη καὶ
 τὰς ὠφελείας τοῦ ναοῦ, οἱ δὲ ἐπίτροποι (γασάλδοι) δύο τὸν
 ἀριθμὸν, ἐξελέγοντο καὶ αὐτοὶ ἐκ τῆς αὐτῆς συντεχνίας δια-
 μένοντες εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦτο, καθὼς καὶ ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ
 Ἀρχιτεχνῆτης δύο μόνον, ἔτη. Ἐπειδὴ ὅμως, κατὰ τὴν
 ἐκλογὴν τῶν διαφόρων τῆς Συντεχνίας προϊσαμένων, συν-
 ἔβαινον πολλαὶ ἀταξίαι ἐν τῷ ναῷ, δι' ἀναφορᾶς αὐτῶν
 ἀπὸ 13 Ἰουνίου 1791 ὁ τότε Ἀρχιτεχνῆτης καὶ οἱ Ἐπί-
 τροποὶ τῆς Συντεχνίας ἐζήτησαν παρὰ τῆς Διοικήσεως, ἵνα,
 κατὰ πάσαν ψηφοφορίαν μὴ δύνανται νὰ ψηφῶσιν ἢ μόνον ἐκ
 τῶν ὑποδηματοποιῶν καὶ βυρσοδεψῶν οἱ κατέχοντες ἴδιον ἐρ-
 γαστήριον, τὰ τέκνα αὐτῶν, ἐὰν τὴν αὐτὴν μετῆρχοντο τέχ-
 ναν, καὶ εἰς ἐκ τῶν ἐργατῶν αὐτῶν ὄφειλον δ' οἱ τεχνῆται

να καταγράψωσι τούς ἐργάτας (λαουρέντας) πρὸς ἀποφυγὴν Σο-
ρύβων καὶ αὐθαιρεσιῶν ἐν τῷ κώδικι τοῦ ναοῦ, ἐὰν δέ τις
ἐξ αὐτῶν ἐν τῷ μέλλοντι ἤθελε ν' ἀνοίξῃ ἐργαστήριον καὶ νὰ
θεωρῆται ὡς τεχνίτης· χαίρων τ' ἐπρονόμια τῆς τέχνης αὐτοῦ,
ὄφειλε νὰ διδῇ σιμείωσιν περὶ τούτου, ἕνα καταγραφῆ ἐν τῷ
κώδικι, μετὰ τὴν ἀπαυομένην πρὸς τοῦτο πληρωμὴν. Οὕτω
ἀπεκλείοντο πικρὰ, δικαιοσύνη το ψηφίζον πάντες, οἱ παλαιοὶ
ράφοι (μπαλωματάδες), ὡς πρόσωπα μὴ κατέχοντα μόνιμα
ἐργαστήρια καὶ μὴ ὑποκείμενα εἰς τὰς ὑποχρεώσεις τῆς τέχ-
νης αὐτῶν, ὡς οἱ τὴν Συντεχνίαν ἀποτελοῦντες. Τὴν τοιαύτην
αἴτησιν ἡ Διοίκησις ἐπέκρινε διὰ διαταγῆς αὐτῆς ἀπὸ 3 Ἰου-
λίου 1791. Τῆ 18 ὁμοῦ, Ἰουλίου 1781 οἱ ἐνορεῖται τοῦ ἄνω
ναοῦ, παρεκάλεσαν τὴν Συντεχνίαν, ὡς κάτοχον τοῦ ναοῦ τοῦ
ἀγίου Λαζάρου, νὰ προσλάβωσιν αὐτοὺς εἰς τὰς ψηφο-
φορίας αὐτῶν καὶ νὰ τοῖς ἐπιτρέψωσι νὰ ἐκλέγωσιν κ τοῦ σω-
ματείου των ἕνα ἐπίτροπον, ὅπως οὗτος ἐνούμενος πρὸς τοὺς
ἐτέρους δύο τοὺς ὑπὸ τῆς Συντεχνίας ἐκλεγόμενους δύ-
νανται ὁμοῦ νὰ κυβερνώσι τὰ τοῦ ναοῦ, προσφέροντες πρὸς
τοῦτο οἱ Ἐνορεῖται ὑπὲρ τοῦ ναοῦ διακοσίας πικίας καὶ
καὶ ὑπὸ τὸν ὄρον οὐδόλω· νὰ δύναται νὰ παρεμβαίη ὁ
ἐπίτροπος αὐτῶν ἐν τε τῷ ἐσωτερικῷ καὶ ἐξωτε-
ρικῷ τοῦ ναοῦ, ἀλλὰ πάντοτε τὴν τελευταίαν νὰ κα-
τέχη θέσιν, Ἐπὸ τοιούτους ἐπεξηγηματικούς ὅρους, ἐγένε-
το ἀποδεκτὴ ἡ αἴτησις τῶν Ἐνορετῶν ὑπὸ τῆς Συντε-
χνίας, ἧς ἡ ἀπόφασις ἐπεκυρώθη διὰ διατάγματος τῆς
Ἐνστικῆς Διοικήσεως (Reggimento).

Εὐχαρισθηέντες οἱ Ἐνορεῖται ἐξηκολούθησαν ἀπολαύοντες
τοῦ προνομίου τούτου, πλήρεις εὐγνωμοσύνης, ἀλλὰ δραττά-
μενοι τῆς εὐκαιρίας κατέφυγον βραδύτερον εἰς τὴν προσ-
ωρινὴν ἐγγχώριον Κυβέρνησιν (Municipalità), παρὰ τῆς ὁ-
ποίας, οὐδόλω λαβούσης ὑπ' ὄψιν τὰ παράπονα τῆς Συν-
τεχνίας, ἐπέτυχον νὰ ἐκλέγωσιν ἐκ τοῦ σωματείου των δύο
ἀνθ' ἑνὸς Ἐπίτροπους. Πιεζομένη ἡ Συντεχνία ἀνεφέρθη, εὐθύς

ὡς ἡ νῆσος ἠλευθερώθη ἐκ τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, νέα δὲ τάξις πραγμάτων ἐξηστράλισε τὴν ἰδιοκτησίαν, τὰ δικαιώματα καὶ τὰς πράξεις ἐκείνου, ἐνώπιον τῆς Εὐγενούς Προεδρίας (Presidenza), καὶ κατέστησεν ὁρατὴν τὴν ἄδικον τυχόντην πρᾶξιν τῆς Προσωρινῆς Ἐγγωρίου Κυβερνήσεως. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι ἡ Πρεσβεία (Deputazione), μετὰ τὴν μεταβολὴν τῶν πραγμάτων, ἐξέδωκε διάταγην, ἵνα πᾶσαι αἱ ἀποφάσεις τῆς πρώην Γαλλικῆς Κυβερνήσεως μείνωσι σταθεραὶ, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ διάταγμα ἐκεῖνο δὲν ἀφεώρα τὰς ἀποφάσεις τὰς σερούσας τοὺς ἀνθρώπους τῶν φυσικῶν τῆς ἰδιοκτησίας δικαιωμάτων, ἀλλὰ καθαρῶς ἐνόει τὰς πολιτικὰς καὶ νομικὰς ὑποθέσεις, διὰ τοῦτο καὶ ἡ Συντεχνία, ὡς ἰδιοκτήτρια τοῦ νοῦ τοῦ Ἁγίου Λαζάρου, δι' ἀναφορᾶς αὐτῆς ἀπὸ 15 Μαρτίου 1800 ἐζήτησε τὴν ἔκδοσιν ἀποφάσεως περὶ κατεργάσεως τοιοῦτου διατάγματος, παρὰ καλοῦσα ἄμα, ἵνα ἡ ἀπόφασις τῆς 18ης Ἰουλίου 1781 ἐχῆ τὴν ὁρμὴν καὶ ἄλλοτε ἰσχύν. Ἐπὶ τῶν διαφορῶν τούτων μεταξὺ τῆς Συντεχνίας καὶ τῶν Ἐνοριτῶν ἐζητήθη δι' ἐγγράφου τῆς Προεδρίας ἀπὸ 27 Μαρτίου 1800 ἡ γνώμη τῶν πρὸς τοῦτο ἐντεταλαμένων Δικαστῶν (Giudici in Commissione,) οἵτινες καὶ δι' ἀναφορᾶς αὐτῶν ἀπὸ 24 Ἰουνίου ἰδίου ἔτους ἀπερῆθησαν, μετὰ τὴν ἐξετάσιν τῆς ὑποθέσεως, ὅτι ἦτο καλὸν, κατὰ τὴν γνώμην αὐτῶν, νὰ ἐκλεγῶνται, ὡς καὶ κατὰ τὸ πρᾶξιν, δύο Ἐπίτροποι ἐκ τῶν Ἐνοριτῶν, καὶ τέσσαρες ἐκ τῶν Ὑποδηματῶν οἰκῶν καὶ Βυρσοδεψῶν, καὶ διότι ὁ νοῦς τοῦ Ἁγίου Λαζάρου ἦτο ἱερὰ καὶ σεβαστὴ ἀποθήκη τῶν ὀστέων τῶν πατέρων τῶν Ἐνοριτῶν καὶ διότι καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ νοῦ, ἐν καλῇ πάντοτε θὰ διέλθουν καταστάσει.

Εἰς τὴν Συντεχνίαν τῶν Ὑποδηματοποιῶν καὶ Βυρσοδεφῶν πρόσθλον, ὡς ἐκ τοῦ κατωτέρω ἐγγράφου προκύπτει, καὶ τινες Κρητικοὶ, πιθανόν ἐκ τῶν κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1669 κατοχὴν τῆς Κρήτης ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐντάθθα καταφυγόντων, μεθ' ὧν οἱ τὴν ἄνω Συντεχνίαν ἀποτελοῦντες περιήλθον εἰς ἔριδας, ζητούντων τῶν Κρητικῶν νὰ ιδρύσῃσιν ἄλλην Συντεχνίαν καὶ ν' ἀποκλείσῃσι τοὺς ζακυνθίους συναδέλφους των παντὸς εὐεργετήματος. Ἡ συμφωνία μεταξὺ τῶν Ὑποδηματοποιῶν καὶ Βυρσοδεφῶν ἐναντίον τῶν Κρητικῶν τούτων καταχωρίζεται, ὡς εὐρίσκεται γεγραμμένη ἐν σελ. 48 τοῦ κώδικος τοῦ Ἁγίου Λαζάρου.

1706 Ἀγούστου 9. εἰς τὸ ναὸ τοῦ ἁγίου Λαζάρου ὁποῦνε σκόλα τον τζακαράδο καὶ ταμπάκιδον.

Τὴν αὐτὴν ἡμέρα ἔγινε σύναξι εἰς τοὺς ἀδελφοὺς μεσίμαμα τῆς καμπάνας καὶ εἰσαβάσῃ ἡ κάτωθε γεγραμμένη πάρτε διὰ νὰ μπαλοταριστῇ κατὰ τὸ χρέος ὁποῦ ἔχομεν ἐμεῖς ματίος μπρὸν πρότος καὶ οἱ γαστάντι ἀντρουτζος πιρόπουλος καὶ ἀναστάσις βλαστός καὶ κοσμάς νικηφορόπουλος γαστάλι τοῦ ἁγίου λαζάρου τὸν τζακαράδον καὶ ταμπάκιδον διὰ νὰ προσθλέπομε εἰς τὰς χεῖρας τῆς ἄρτες μας καὶ ἀγομμένο τῆς φρέγιας μας μάλιστα διὰ βοήθια τῶν ἀδελφῶν διὰ τοῦτο βλέποντας πῶς μέρος ἀπὸ ἐδαύτους στοχαζόμενοι διὰ κριτικοὶ μετὰ τὴν πρετέζα ὁποῦ ἔχουνε πῶς νὰ ἡμποροῦν ξεχωρὰ νὰ κάμουν ἄλλην σκόλα ἐδικήν τους μετὰ τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου νικολάου πρεζεντέροντας ἀπὸ τὸ ντεπόζιτο ὁποῦ βοῖσκατε γεναμένο νὰ μὴν ἡμπορῇ κάνας ἀπὸ ἐμαῶς τοὺς ντοπικούς καὶ ἄλλους ἀδερφοὺς ἐξω ἀπὸ τοὺς κριτικούς νὰ λαβένη κανένα μπενερίτζιο, οὔτε εἰς δάνεισι, οὔτε εἰς πάντρεψι τῶν κορασίδωνε ὡς δηλοῦ ἡ πάρτε, ὁποῦ ἐκάμανε ξεχωρὰ τους διὰ τὴν ὁποῖαν ἀφορμὴ θέλει εἶνε πάντοτε φιλαζόμενα τὰ δικαίωματα τῶν ἄλλων ἀδερφῶν πᾶσα κριτήριο διὰ νὰ κόψουνε κάθε λογῆς ἀμπούζο μόνον ἐτοῦφ ἐστοχαστίκαμε ἐμεῖς οἱ ἄνωθεν γαστάλι

καὶ πρῶτος, στέκοντας τὰ πράγματα ὡς εὐθρίσκονται νὰ
 θόκωμε καὶ ἐμεῖς κάποιαν βοήθειαν καὶ κυβέρνησι ὁλοῶν
 ἐκείνων τῶν ἀδελφῶν ὅπου οἱ ἄνωθεν κριτικοὶ πρὸς τὸν
 ἀδίκως νὰ μὴν τουδοκοῦν τὸ μπενεφίτζιο ὡς ἄνωθεν εἶπαμεν
 ἐλογιάσαμε ἀρμόδιον καὶ δίκαιον ἵνα προπενώρωμε τῆς ἀφεν-
 τιά σας τὴν παρὸν πάρτε, ἡ ὁποία ἐλπίζομεν ὡς ἐκεῖνοι ὁ-
 πρῶ κυβερνᾶν τὴν κοινότητα τῆς ἀδελφοσύνης νὰ θέλῃ ἀ-
 ρέσει πᾶσα ἐνὸς διατι μπορεῖ νὰ λαβαῖν τὸ μπενεφίτσιο ὁ-
 ποῦ ἔχουνε καὶ οἱ ἄνωθεν κριτικοὶ οἱ ὁποῖοι λέγομεν πῶς
 νὰ μὴν ἠμποροῦν νὰ ἔχουν μέρος κανένα, οὔτε μπενεφίτζιο
 εἰς ἐκεῖνα ὅπου ἡ παρούσα περιλαβαίνει, διὰ τοῦτο προπο-
 νέρομεν, πῶς ἔστοντας καὶ μὲ χάριτα θεοῦ ἡ ἐκκλησία τῆς
 φράγια μας τὴν σήμερον ἠθρίσκετε καλὰ κυβερνισμένη καὶ
 φουρνίδα ἀπὸ ὅλα τὰ χρειαζόμενα τῆς ἱεροπραξίας, καὶ στο-
 λῆς τοῦ ναοῦ, διὰ τοῦτο τυχαίνοντας ἰντράδες νὰ περισέ-
 θουνε ἴδιὰ νὰ ἐπάψανε ἡ ἐξοδίσ, διὰ τοῦτο λέμε τὸ πῶς
 τὸ ὅτι ἤθελα ρεκαθάρουν ἰντράδες εἰς ἄσπρα νὰ τεποζι-
 τάρουνται οὐλα εἰς μίαν κασέλα ἐπὶ ταυτὸ γεναμένη μὲ τρία
 κλειδιά, ἡ ὁποία κασέλα νὰ εἶνε εἰς φύλαξι δοσμένη ἐνοῦ
 ἀπὸ τοὺς γαστάλτους ἀτουάλε, ὅπου νὰ εἶνε πλέον πιστὸς
 καὶ κόμοδος γνωριζόμενος ἀπὸ τοὺς ρεβεζόρους εἰδὲ τὰ δύο
 κλειδιά θέλουν δοθοῦν τῶν ἄλλων δύο προκουρατόρων διὰ
 νὰ κρατῇ πᾶσα ἕνας τὸ ἐδικό του καὶ τὸ τρίτο νὰ τὸ ἔ-
 χῃ ὁ πρωτομάστορας διὰ νὰ εἶνε τὸ ντεπόζιτο εἰς καλὴ
 φύλαξι, ξεκαθαρίζοντας, πῶς ἔστοντας καὶ οἱ κριτικοὶ ὡς
 εἶπαμε νὰ μὴν ἔχουν νὰ κάμουν εἰς τοῦτο τὸ ντεπόζιτο ὁ-
 ποτε τὸν καιρὸ ἤθελε θρεθῇ κανεὶς ἀπὸ δαύτους ἢ πρῶτος
 ἢ γαστάλδος νὰ μὴ ἠμπορῇ νὰ λαβαῖν οὔτε τὴν κασέλα,
 οὔτε κανένα κλειδί μόνον νὰ ἐμπαῖνῃ εἰς τόπον ἐδικόνου του
 νὰ μπένη ἄλλος ἀπὸ τοὺς ἀπερασμένους γαστάλδους ὁ ρε-
 βεζύρονε ὅπου νὰ εἶνε σουφτισιέντες ὁ ὁποῖος νὰ μπαλο-
 τριστῇ ἀπὸ ὅλη τὴν ἀδελφότητα περὶ μὲ ξεκαθαροσύνη,
 ὅτι πᾶσα δύο χρόνους νὰ κρατοῦνε ἀπὸ τὴν ἄνωθεν εἰσο-

δίες ρεάλια ἐξήντα ν.ο 60 τὰ ὁποῖα νὰ εἶνε νταποῦτα διὰ
 τὲς χρεῖς τῆς ἐκκλησίας διαδαῦτο θέλει ντεποζιτάρουνται
 εἰς τὴν κάσα τῆς εἰς δὲ τὰ ἐπίλοιπα ἄσπρα τῆς ἐσοδί-
 ας πᾶσα χρόνον νὰ ντεποζιτάρουνται εἰς τὴν ἄνωθεν κάσα
 ἕως ἵπου νὰ φτάσουν ριάλια πεντακοσια ν.ο 500 ἐφετίβια
 τὰ ὁποῖα νὰ εἶνε διὰ τελειώσει τοῦ αὐτοῦ ντεποζιτου. Τὸ
 ὁποῖο ντεπόζιτο ἔχει νὰ κυβερνιέται οὕτω τρόπον ἐν πρώ-
 τοις ἀπὸ τὸ αὐτὸ σολτί νὰ ἤμπορῇ πᾶσα ἀδερφός· ἐξω ἀπὸ
 τοὺς κριτικούς ὡς εἶπαμε, νὰ δανείζεται ἕως ριάλια δέκα
 πέντε εἰς πᾶσα του χρεῖς, πλερώνοντας διὰ διάφορο ἐξῆ
 τὰ ἑκατὸ τὸν πᾶσα χρόνον ντεποζιτάροντας τόσα καλὰ
 σημάδια ὅπου νὰ εἶνε σουφιτζιέντε διὰ τὸ σολτί ὅπου θέ-
 λουν πάρει δανεικὸ καὶ νὰ ἔχουν ὄμπλιγο οἱ γαστάλδοι καὶ
 πρῶτος νὰ κάμουν τὴν αὐτὴν κομιτζιὸν μὲ ὄμπλιγο ἐσπρέ-
 σο διὰ νὰ πλερώνουν ἀπὸ ἐδικὸν τους ὅποτε τὸν καιρὸ δὲν
 ἤθελαν βρεθοῦν τὰ σημάδια σουφιτζιέντε· παριμέντε νὰ ἔχουν
 ὄμπλιγο τὸν πᾶσα χρόνον νὰ σκουδέρουν τὸ διάφορο καὶ νὰ
 ρενοβάρουν τὲς παρτίδες τῶν χρεωφελετῶν, ἢ ὁποῖα μὴ πλε-
 ρωνοῖτας δίχως δυναστεία νὰ στενέβονται ἀπὸ τὴν δικαιοσύ-
 νη ἀπὸ τοὺς ἄνωθεν προκουρατόρους διὰ νὰ ἤμπορῇ νὰ
 σκουδέρεται τὸ αὐτὸ διάφορο μινέσκοντας πάλε τὸ καπιτά-
 λε ἀσάλευτο. ἐν πρώτοις ἀπὸ τὸ ἄνωθεν διάφορο
 πᾶσα δύο χρόνους νὰ ἐθαίνου ριάλια τριάντα
 τὰ ὁποῖα νὰ δίδονται μιανῆς πτωχῆς κορασίδας ἀνύπαντρις
 ἀδελφῆ ἢ θυγατέρα τῶν ἀδελφῶν διὰ προικιὸν τῆς μὴν
 μπορόντας νὰ κονορέρουνε ὅσαις πτωχαῖς κορασίδαῖς τὸν
 κατὰ καιρὸ εὐδρίσκονται μὲ ὄμπλιγο τῶν γαστάλδων νὰ
 προπονέρονται ὀχτὼ ἡμέραις πρωτῆτερα τὴν μπαλωτατζιὸν
 διὰ νὰ ἔχη καιρὸ πᾶσα μία νὰ δίνη εἰς νότα τὸ ὄνομα
 τῆς διὰ νὰ γράφεται εἰς ἕνα λίμπρο σεπαράτο μὲ μπισ-
 τοσύνη διὰ νὰ γένηται μὲ τὴν μάζωζιν ὀλονῶν τῶν ἀδελ-
 φῶν ὄξω ἀπὸ τοὺς κριτικούς πᾶσα ἕνας καὶ ὅποια ἤθελε
 πάρει περισσότεροις μπάλαῖς ἐκεινῆς νᾶναι ὀσμενὴ διὰ προι-

πιόν της τὰ ἄνωθεν ριάλια τριάντα ν.ο 50, τὰ ὅποια νὰ τὰ σηκῶνῃ ὁ ἄντρας της ἔπειτα ἀπὸ ὄχτῳ ἡμέραις ἀπὸν- της τὴν στεφανωθῆ κἀνοντας εἰς ἓνα λιμπρέτο ἀποστρά- κο τὴν κκουτζιὸν πῶς τὰ ἔλαβε. καὶ ἀνίσως καὶ δὲν βρε- θοῦνε πολλαῖς κορασιδαῖς νὰ κονκορέρουν διὰ αὐτὸ τὸ μπε- νερίτζιο λαχίνουν μίῃ μοναχῇ νὰ μπαλωτάρεται καὶ μευ- τούνη διὰ νὰ γνωριστῇ ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς ἀνίσως καὶ ἔ- χη χρεῖα νὰ παντρευτῇ ἀπὸ τὰ ἄνωθεν ριάλια τριάντα καὶ μὴν εὐδρισκόμενη καμμῖα ἀπὸ εἰσάτες, ἐτότες τὸ αὐτὸ σολτι νὰ μινέσκῃ διὰ κρεσιμέντο τοῦ ἄνωθεν καπιτάλε.

Εἰδεμὴ τὸ ἐπίλοιπον διάφορον ἀπὸ τὰ τριάντα ριάλια, ὡς εἶπαμεν, νὰ εἶνε πάντα ἕτοιμο διὰ ταῖς χρεῖαις τῶν ἀδελφῶν τυχαίνοντας πᾶσα ἐνὸς ὅπου εὐρίσκεται εἰς πτωχί- αν μεγάλην καὶ ἄρωτιος ὅπου νὰ μὴν εἰμπορῇ νὰ ξεδου- λεύῃ τὴν ζωτροφὴν του, νὰν τοῦ δύνουν ριάλι ἓνα τὸν πᾶσα μῆνα ἔως ὅπου εὐρίσκεται εἰς τὴν ἀνάγκην καὶ διὰ θεθαίωσιν τῆς ἀλη- θείας νὰ ἔχῃ ὄμπλιγο αὐτὸς νὰ πρεζεντάρῃ τῶν προκου- ρατόρων μίχιν ἀφῆδε ἀπὸ τὸ γιαντῶ καὶ ἐφημέριον τῆς ἀ- νορίας του ἢ ὁποῖαις ἀφῆδαις νὰ θάνουνται εἰς μίῃ φίλιτζα καὶ εἰς ἓνα λιμπρο νὰ γένεται νταρετζεβέρο ἀπὸ ἐκείνου ὁ- ποῦ θὰ πέρη ταῖς γαζέταις καὶ τὸ μπερίτζιο νὰ γροικιέται ἔως ἓνα χρόνο ὁ ὁποῖος ἀπερασμένος νὰ μὴ εἰμ- πορῇ νὰ λαβαίη τίποτες ἄλλο διὰ νὰ ἡμπορῇ νὰ μοι- ράζεταιαι σὲ βοήθεια ὄχι εἰς ἓνα μοναχᾶ ἄλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἐπίλοιπους ὅπου χρειαστοῦνε. Ὁμοίως διὰ τὰ ἄνωθεν διά- φορα, ὡς εἶπαμεν νὰ δίδουνται ριάλια τρία διὰ τὴν θαφὴν ὅστινος ἀδελφοῦ ἔχει ἀπεθάνει ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει τὴν ἕμπορες νὰ κάμη τὴν αὐτὴν ἐξοδὶχ διὰ δαῦτο οἱ προκου- ρατοροὶ καὶ ὁ πρῶτος νὰ ἔχουνε ὄμπλιγο νὰ ζετάζουν τὴν πτωχίαν καὶ εἰμπορέσιν ποῦ θάφουνται διὰ νὰ μὴ ἡμπορῇ πᾶσα ἓνας ὅπου δὲν ἔχει χρεῖα νὰ μποδίξῃ τὴν βοήθεια τοῦ χρειαζομένου ἢ ὁποῖα πάρτε τόμου μπα- λοταριστῇ καὶ περάση ἀπὸ περσότεραις γνώμαις παρευτῆς

νά ρευστοῦνται εἰσονομητικῶς διὰ τὴν λαχρινὴν εἰς ὅλα τῆς τὰ μέρη τὴν μποντουάλε ἐξεκουτζιὸν ἕως ἐκεῖνη ὅπου κυβερνάει ταῖς κοινὰς χρεῖαις τῶν ἀδελφῶν εἰς ὁμοίωσις καὶ τῶν κριτικῶν οἱ ὅποιοι στοχάζονται ἀναχωριζόμενοι ἀπὸ τοῦ ἐπιλοίπου νὰ ἔχουν ἐκεῖνοι μοναχοὶ τὸ μπενεφίτζιο τοῦ ἐδικοῦ τους ντεπόζητου τὸ ὅποιο καὶ ἐμεῖς ἐσκληυδέρουμε ἀπὸ τὸν παρὸν μπενεφίτζιο τοῦ αὐτοῦ κριτικῶν καὶ οὕτως ἀγροικῶντάς τινε οἱ ἀδελφοὶ ἐπῆγεν ὁ μπούσουλας ἀτόρνο καὶ ἐπῆρε φαθόρε μπάλαις ἐνενήντα δύο ν.ο 92 καὶ τέσσερες κόντρα ν.ο 4

Ἐγὼ γηρογάκης Στεφανόπουλος γραμματικὸς τοῦ ἀγίου Λαζάρου ἔγραψα τὴν παροῦσαν πάρτε.»

Ὅπως δὲ λάβωμεν σαφῆ καὶ πλήρη ιδέαν περὶ τῆς Συντεχνίας ταύτης, μετὰ τὰ ἀνωτέρω λεχθέντα, δὲν κρίνομεν ἄσκοπον νὰ δημοσιεύσωμεν κατωτέρω κανονισμὸν αὐτῆς, τὸν ὅποιον δι' ἀναφορᾶς αὐτῶν ἀπὸ 16 Ἀπριλίου 1814 οἱ ὑποδηματοποιοὶ Φραγκίσκος Γαργαράκης, Διονύσιος Σπαθάτοι, Ἀθανάσιος Θιακίς καὶ Εὐστάθιος Καμπίτης ὑπέβαλον πρὸς ἔγκρισιν πρὸς τὴν τότε Διοίκησιν, ἀρχαιότερον τοῦ ὁποίου δὲν ἠδυνήθημεν μὲν νὰ εὑρωμεν, παρὰ τὰς ἐρεῖνας ἡμῶν ἐν τῷ Ἀρχιεπισκοπικῷ, ἀλλ' ὁ ὅποιος ὅμως θὰ ἐγένετο βεβαίως τῇ θέσει ἀρχαιότερου τινὸς τοιοῦτου. Αἰτία τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ κανονισμοῦ τούτου ἐγένετο ἡ κατάχρησις, ἐνεκα τῆς ὁποίας οἷςδήποτε ὑποδηματοποιοὶς ἐγκαταλείπων τὴν τέχνην του καὶ μετερχόμενος ἄλλην προσήρχετο ἐλευθέρως καὶ ἐλάμβανε μέρος εἰς τὰς συνεδριάσεις καὶ ψηφοφορίας τῆς Συντεχνίας, ἐντεῦθεν δ' ἐπῆλθε τὸ ὀλέθριον ἀποτέλεσμα, ἵνα οὐχὶ ὁ πεπειραμένος τεχνίτης, ἀλλ' οἷςδήποτε ἄλλου ἐπαγγέλματος ἐκλέγηται ὡς Ἀρχιτεχνίτης. Οὕτω ὁ ἐκλεγόμενος οὔτε γνώσεις οὔτε πείραν εἶχε καὶ τὸ χρηματικὸν κερτάλιον τῶν Ὑποδηματοποιοῶν περιελθὸν εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν εἶχεν ἐξαρκισθῆ καὶ τὸ πᾶν εἶχε περιέλθῃ εἰς ἀταξίαν καὶ σύγχυσιν.

Τὴν κανονισμόν τοῦτον ἐκ τριάκοντα καὶ πέντε ἀρθρῶν συγκεῖμενον καὶ ἰταλιστὶ γεγραμμένον—καὶ τοι ἐγένετο μετὰ φρακίς αὐτοῦ, ἦν δὲν ἠδυνήθημεν νὰ εὕρωμεν—μεταφέρουμεν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς.

Ἄρθρ. 1.—Ἡ Συντεχνία τῶν Ὑποδηματοποιῶν σύγκειται ἀποκλειστικῶς ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ ὄλων τῶν Ὑποδηματοποιῶν γεννηθέντων καὶ κατοικούντων ἐν τῇ νήτῳ, οἵτινες κατέχουσιν ὑποδηματοποιεῖον.

2.—Δύνανται ἐπίσης νὰ καταγράφωνται ἐν τῇ Συντεχνίᾳ πάντες οἱ ξένοι ὑποδηματοποιοὶ, οἵτινες ἔχοντες ἐργαστήριον βεβαιούσι τὴν ἐπὶ 5 διετοῦ ἔτη διαμονὴν αὐτῶν ἐν Ζακύνθῳ, δι' ἐγγυήσεως 100 ταλλήρων πρὸς τὴν Κυβέρνησιν.

3.—Ἐπίσης δύναται νὰ καταγράφηται ἐν τῇ Συντεχνίᾳ πᾶς τεχνίτης ὑποδηματοποιός, ὅστις, καὶ τοι στερούμενος ἰδίου ἐργαστηρίου, συνεταιρίζετο μετ' ἄλλου τεχνίτου ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ἐργαστηρίῳ. Ἡ ἀναγνώρισις τοιοῦτου προσόντος δέον νὰ ἐπιβεβαιῶται ὑπὸ τοῦ Ἀρχιτεχνίτου, τῶν Ὑποδηματοποιῶν καὶ τῶν Βοηθῶν αὐτοῦ, καὶ μετ' ὄρκου τοῦ τεχνίτου, μετ' οὗ ὁ ἐγγραφησόμενος θὰ συνεταιρίζετο.

4.—Οἱ Ὑποδηματοποιοὶ ἐγγραφόμενοι ἐν τῇ Συντεχνίᾳ διαίρουσιν εἰς δύο τάξεις, ἥτοι πρώτην καὶ δευτέραν. Ἡ μὲν πρώτη περιλαμβάνει πάντας τοὺς ὑποδηματοποιούς τοὺς κατέχοντας ἐργαστήριον καὶ κατασκευάζοντας λεπτὰ ὑποδήματα, συμπεριλαμβανομένων τῶν συντρόφων αὐτῶν, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ περιλαμβάνονται πάντες οἱ κατέχοντες ἐργαστήριον κοινῶν ὑποδημάτων, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν συντρόφων αὐτῶν.

5.—Ὅπως ἀναγνωρίζωνται εὐκρινῶς αἱ δύο αὗται τάξεις ὑπὸ τῆς Ἐξουσίας θέλουσι σημειοῦσθαι ἰδιαιτέρως, ἵνα πρωτοκολληθῶσιν εἰς τὰς πράξεις τῆς Ἐγχωρίου Διοικήσεως πάντες οἱ Ὑποδηματοποιοὶ ἀμφοτέρων τῶν τάξεων.

6.—Πλὴν τῶν Ὑποδηματοποιῶν τῶν ἐχόντων τὰ ρηθέν-

τα προσόντα, οὐδεὶς ἄλλος Ὑποδηματοποιὸς θέλει ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς ἐν τῇ Συντεχνίᾳ ἐγγραφῆς αὐτοῦ.

7. — Ἡ Συντεχνία τῶν Ὑποδηματοποιῶν πρὸς οὐδεμίαν ἄλλην τέχνην θέλει συγχωνεῖσθαι. Ἐπομένως ἡ Συντεχνία αὕτη θέλει εὐγκαιεῖσθαι ἐκ προσώπων ἀνηκόντων εἰς τὴν τέχνην τῶν Ὑποδηματοποιῶν.

8. — Ἡ οὕτω συγκατεμένη Συντεχνία θέλει ἔχει πᾶσαν τὴν ἀρχαίαν καὶ μέχρι τοῦδε ἰσχύουσαν δικαιοδοσίαν αὐτῆς καὶ ιδιότητα, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐκκλησιαστικὴν σχέσιν πρὸς τὴν Ἀδελφότητα τοῦ Ἀγ. Λαζάρου. Κατὰ συνέπειαν εἰς ἀπάσας τὰς ψηφοφορίας τὰς ἀφορώσας τὴν ἀδελφότητα ταύτην ἡ Συντεχνία θέλει ἔχει τὴν ἀπορραϊστικὴν ψῆφον.

9. — Ἡ Συντεχνία θέλει ἔχει τὸν Ἀρχηγὸν τῆς, πρὸς ἃν θέλουσι προστεθῆ δύο ἐπιπρόσθετοι ὑπὸ τὸ ὄνομα Βοηθοί.

10. — Ὁ Ἀρχηγὸς ὅστις θέλει ἔχει τὸ ὄνομα τοῦ Πρώτου τῶν Ὑποδηματοποιῶν θέλει λαμβάνεσθαι ἐκ τῆς Α. τάξεως, οἱ δὲ Βοηθοὶ ἐκ τε τῆς Α. καὶ τῆς Β. ἴητοι εἰς εἴς ἐκάστης τάξεως.

11. — Ἡ Συντεχνία θέλει συγκαλεῖσθαι ἐν τῷ συνήθει τῶν συνεδριάσεων τῆς τόπω τὴν 1 Ἰουνίου ἐκάστου ἔτους, ἐκεῖ δὲ διὰ ψηφοφορίας θέλουσιν ἐκλέγεσθαι ὁ Πρῶτος καὶ οἱ Βοηθοί. Ἡ πλειονότης τῶν ψήφων θέλει ἀπορραϊζῆ περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἐνὸς καὶ τῶν ἄλλων.

12. — Ὁ Πρῶτος καὶ οἱ Βοηθοὶ μετὰ τὴν ἐκλογὴν θέλουσιν ἀναλαμβάνει τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῶν καὶ διαμεῖναι ἐν τῇ ἐξουσίᾳ τῶν καθηκόντων αὐτῶν ἐπὶ ἓν ἔτος. Δὲν δύνανται δὲ νὰ ἐκλεθῶσιν εἰς νέου πρὸ τῆς παρελεύσεως ἔτους μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν.

13. — Ὁ Πρῶτος καὶ οἱ Βοηθοὶ θέλουσι προϊστασθαι τῶν συνεδριάσεων τῆς Συντεχνίας, διαρκούσης τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν, καὶ θέλουσιν ἐπαγρυπνῆ ὡς πρὸς τὴν καλὴν τάξιν καθ' ὅλας τὰς ψηφοφορίας, τὰς ἀφορώσας τὴν Συντεχνίαν.

14. — Ὁ Πρῶτος, πρὶν ἢ ἀναλάβῃ τὰ καθήκοντα αὐτοῦ,

υποχρεοῦναι νὰ πληρῶνῃ 50 τάλληρα ἀπαξ μόνον, ὧν τὰ 10 εἰς ὄφελος τοῦ Ναοῦ, καὶ τὰ ἕτερα 20 θέλουσιν ἀφιερῶσθαι διὰ τὰς ἀγαθοεργούς περιστάσεις τῆς αὐτῆς Συντεχνίας.

15.—Ὁ Πρῶτος επιφορτίζεται νὰ ἐπαγρυπνῇ ὡς πρὸς τὴν κατεργασίαν τῶν δερμάτων, ἅτινα οἱ βυρσοδέψαι τῆς πόλεως ταύτης κατεργάζονται, εἶνε δὲ ὑπεύθυνος διὰ τὴν κατεργασίαν τῶν δερμάτων τούτων, διὰν ἀνακαλυφθῶσιν ὑπὸ τῶν ὑποδηματοποιῶν εἰς οὗς θέλουσι διανέμεσθαι ταῦτα, ὅτι εἶνε κακῶς κατεργασμένα.

16.—Οἱ βυρσοδέψαι ὀφείλουσι νὰ κατεργάζονται δι' ὕδατος γλυκέος, ἐκτὸς τῆς πόλεως καὶ οὐχὶ ἀλλαχοῦ. Πᾶσα ἐπὶ τοιαύτης προνοίας κατάχρησις ἀνακαλυπτομένη ὑπὸ τοῦ Πρώτου, τῶν Βοηθῶν, ἢ οἰοῦν ἴποτε ἄλλου θέλει τιμωρεῖσθαι διὰ δημεύσεως ὅλων τῶν δερμάτων ἐκείνων, ἅτινα ὁ καταχραστὴς κατεργάζετο. Τὸ ἥμισυ τῶν δημευομένων δερμάτων θέλει εἶσθαι εἰς ὄφελος τοῦ Δημοσίου, τὸ δὲ ἄλλο ἥμισυ ὑπὲρ τῶν κατηγόρων.

17.—Πρὶν ἢ ἀρχίσῃ ἡ κατεργασία τῶν δερμάτων, οἱ βυρσοδέψαι ὀφείλουσι νὰ προσκαλῶσι τὸν Πρῶτον καὶ τοὺς Βοηθοὺς, ὅπως παρευρίσκωνται οὗτοι κατὰ τὴν προπαρασκευὴν τῆς αὐτῆς κατεργασίας.

18.—Κατὰ τὴν στιγμήν τῆς ἐξαγωγῆς τῶν δερμάτων ἐκ τῆς βύρσης, δεόν νὰ προειδοποιῶνται ὁ Πρῶτος καὶ οἱ Βοηθοί, οἵτινες εὐρίσκοντες τὴν βύρσαν κακῶς ἀποθᾶσαν, ἔχουσι τὴν δικαίωμιν νὰ δημεύσωσιν ὅλα τὰ εἰς κατεργασίαν τεθέντα δέρματα καὶ ἐπὶ τοιαύτης δημεύσεως θὰ λάβωσι μέρος οἱ κατήγοροί, Πρῶτος καὶ Βοηθοί, ὡς ἐν τῷ ἄρθρῳ 15. Ἡ δήμευσις θέλει ἐξελεγχθῆ ὑπὸ Ἐπιτροπῆς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ὀριζομένης, ἥτις δι' ἀκριβοῦς πραγματογνωμοσύνης θέλει διευκρινήσῃ, ἐὰν τὰ δέρματα πρόπη νὰ δημευθῶσιν. Ἡ διανομὴ ὅλων τῶν κατεργασμένων δερμάτων θέλει ἐκτελεῖσθαι ἐν τοῖς ὑποδηματοποιείοις ὑπὸ τοῦ Πρώτου καὶ τῶν Βοηθῶν ἐν δικαίᾳ διανομῇ.

19. — Κομιζομένων εκ του εξωτερικού σκληρών δερμάτων, ο κάτοχος εις ον ανήκουσιν, η ο έμπορος προς ον υποστέλλονται οφείλουσι να προτείνωσι εις τον Πρωτον των Υποδηματοποιών κατά προτίμησιν παντός άλλου, την πώλησιν των δερμάτων τούτων και την διανομήν προς τους βυρσοδέψας. Ο Πρωτος και οι Βοηθοί δέον να επιφορτίζωνται την διανομήν εντός οκτώ ημερών, παρελθουσών των οποίων, πᾶν τὸ εναπολειπόμενον δύναται ο κομιστής να εμπορευήται κατὰ βούλησιν.

20. — Κομιζομένου επίσης εκ του εξωτερικού παντός είδους δερμάτων κατειργατμένων, ο κομιστής θέλει προσκαλή τον Πρωτον και τους Βοηθούς, όπως ενεργήσωσι την διανομήν προς τους εν τῇ Συντεχνία ανήκοντας Υποδηματοποιούς. Παρελθούσης ως άνω τῆς οκταημέρου προθεσμίας, πᾶν τὸ εναπολειφθὲν δύναται ο κομιστής να εκποῆ, ως βούλεται.

21. — Παρελθούσης τῆς ορισθείσης περιόδου τῆς διανομῆς τόσῳ των ως εν τῷ άρθρ. 18 δερμάτων, ως και των ως εν τῷ άρθρ. 19 υποδειχθέντων υπό του εμπόρου η του κατόχου των δερμάτων ἐπὶ οίανδήποτε πωλήσεως ἢ εν οὗτος ἐνήργει τόσῳ προς τους βυρσοδέψας, και τους υποδηματοποιούς ὅσῳ προς οιονδήποτε άλλον, ο Πρωτος θέλει ἔχει τὸ δικαίωμα να εισπράττη εν ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν, ως επίσης θέλει ἔχει τὸ αὐτὸ δικαίωμα εισπράξεως ἐξ ὅλων των εκ του εξωτερικού κομιζομένων δερμάτων, ἅτινα θὰ διενέμοντο προς την Συντεχνίαν.

22. — Ο Πρωτος θέλει ἔχει επίσης τὸ δικαίωμα να εισπράττη τεσσαράκοντα παράδες διὰ πᾶσαν χιλιάδα κηκιδίου εκ του Έξωτερικού κομιζομένου, εις οιονδήποτε τουτο ανῆκε, κατὰ την αρχαίαν και νῦν ισχύουσαν συνήθειαν.

23. — Οὐδεις δύναται να ἐξάγη σκληρὰ δέρματα η κατειργασμένα εκ τῆς νήσου, ἐὰν προηγουμένως δὲν τύχη τῆς περὶ τούτου ἀδείας παρὰ τῆς Ἐγγυρίου Διοικήσεως, ἢν

δύναται νὰ τῷ παραχωρήσῃ, κατόπιν πιστοποιήσεως, ἐκδο-
θείσης ὑπὸ τοῦ Πρώτου ἢ τῶν Βοηθῶν, δι' ἧς νὰ προκύ-
πτῃ ἡ ἀπαιτούμενη ἐν τῷ τόπῳ ὑπαρξίς τοιούτων πρὸς
δικαιολόγησιν τῆς ἐξαγωγῆς αὐτῶν

24.—Οἰκλήποτε ἐξαγωγή δερμάτων κατὰ συνέπειαν ἤθελε
γίνει ἄνευ τῆς ρηθείσης ἀδείας, θέλει θεωρεῖσθαι ὡς λαθρεμ-
πόριον καὶ διὰ τοῦτο ὑπέκεισθαι εἰς δήμευσιν, τοῦ μὲν
ἡμίσεως τούτου εἰς ὄφελος τοῦ Δημοσίου, τοῦ δ' ἑτέρου ἡμίσεως
εἰς ὄφελος τῶν κατηγόρων.

25.—Πᾶς ὅστις θέλει νὰ ιδρύσῃ ὑποδηματοποιεῖον τῆς
α. τάξεως ἀνάγκη ν' ἀναγνωρισθῇ κατάλληλος εἰς τὴν
ἐξάσκησιν τοιαύτης τέχνης ὑπὸ τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν α.
τάξιν τῆς Συντεχνίας, διὰ τῆς πλειονότητος τῶν ψήφων
τῆς αὐτῆς τάξεως, ὅπως ἀναγνωρισθῇ ἡ ἐκνότης τοῦ ὑ-
ποψηφίου.

26.—Πᾶς ὅστις θέλει νὰ ιδρύσῃ ὑποδηματοποιεῖον τῆς
β. τάξεως, θέλει ἐπίσης διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ
μετὰ τὸν ἐνδειχθέντα σχηματισμὸν ἀναγνωρισθῇ κατάλλη-
λος ὑπὸ τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν β. τάξιν τῆς Συντε-
χνίας.

27.—Κατὰ συνέπειαν τοῦ προηγουμένου ἀρθροῦ, [οὐδὲς
δύναται νὰ καταγραφῇ ἐν τῇ Συντεχνίᾳ, οὐδὲ νὰ κατέχῃ
ὑποδηματοποιεῖον, ἐκτὸς τῶν καταγραφησομένων, συμφώνως
πρὸς τὸν ὑποδειχθέντα σχηματισμὸν τοῦ παρόντος κανονισ-
μοῦ.

28.—Πάντα τὰ προσόντα, προνόμια καὶ καθήκοντα τῆς
Συντεχνίας τῶν ὑποδηματοποιῶν συμφώνως πρὸς τοὺς ἀρ-
χαίους αὐτῆς Κανονισμοὺς καὶ ἀδηγίας, μέχρι τοῦ νῦν
διαμεινῆσαι, ὅσα δὲν διαλαμβάνονται ἐν τῷ παρόντι κατ'
ἄρθρα Κανονισμὸν, θέλουσι τηρεῖσθαι ὑπὸ τῆς Συντεχνίας.

29.—Ἡ Συντεχνία εἰς μόνας τὰς προτάσεις τοῦ Πρώ-
του καὶ τῶν Βοηθῶν δύναται νὰ ἐπιφέρῃ δι' ἐκλογῆς καὶ
πλειονοψηφίας πᾶσαν προσθήκην εἰς τὸν παρόντα Κανονισμὸν

ἦτις ὁμῶς, δὲν θέλει ἔχει τὴν ἐνέργειαν αὐτῆς, ἐὰν πρῶτον δὲν ἐπικυρωθῇ ὑπὸ τῆς ἐξουσίας.

30. — Ἡ Συντεχνία, ἐκτὸς τοῦ Πρώτου καὶ τῶν Βοηθῶν, θέλει ἔχει προσέτι καὶ τρεῖς ἐπιτρόπους (γαστάλδους) ἐκλεγομένους ἐκ τοῦ ὀλιγοῦ ἀριθμοῦ ὄλων τῶν ψηφοφόρων, ἢ τῶν ἐγγεγραμμένων ἐν τῇ αὐτῇ Συντεχνίᾳ.

31. — Οὐδεὶς ἐκ τῶν Βοηθῶν καὶ τοῦ Πρώτου δύναται νὰ ἐλεχθῇ ὡς ἐπίτροπος τῆς Συντεχνίας.

32. — Οἱ ἐπίτροποι θέλουσιν ἔχει ἀποκλειστικῶς τὴν διαχείρισιν τοῦ ταμείου τῆς Συντεχνίας, ὅπερ θέλει εἶσθαι κατατεθειμένον παρὰ τινι φερεγγύῳ ἐμπόρῳ οὐσιθῆντι καὶ ἐκλεχθέντι διὰ ψηφοφορίας ὑπὸ τῆς αὐτῆς Συντεχνίας. Οἱ ἐπίτροποι οὗτοι θὰ ἔχωσιν πρὸς τοῦτοις ὄλην τὴν ἐξουσίαν καὶ τὰ καθήκοντα, ἅτινα εἶχον μέχρι τοῦδε καὶ τὰ ὁποῖα δὲν ἀντίκεινται εἰς τὸν παρόντα κἀνονισμόν.

33. — Ἐν τῷ ταμείῳ τῆς Συντεχνίας, ἐκτὸς τῶν ἐτησίων προσφορῶν, ἅς οἱ Πρῶτοι, μετὰ τὴν ἐκλογὴν των, δαφείλουσι νὰ ἐκτελῶσι, συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 13ον, θὰ ρίπτωνται ἐπίσης αἱ συνήθεις ἐβδομαδιαῖαι εἰσφοραὶ, ἅς πάντες οἱ ἔχοντες ἐργαστήριον βυρσοδέψαι ὑποχρεοῦνται νὰ χορηγῶσιν εἰς τὸ αὐτὸ ταμεῖον, καὶ αἵτινες συνίστανται ἐκ 5 παρὰδων δι' ἕκαστον ἐργαστήριον.

34. — Πλὴν τῶν εἰρημένων εἰσφορῶν, τὸ ταμεῖον τῆς Συντεχνίας θέλει εἰσπράττη ἐπίσης καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ δημοσίου ἐκεῖνου μέρους, ὅπερ θέλει παρουσιάζεσθαι εἰς ὄφελος τοῦ Πρώτου καὶ τῶν Βοηθῶν, κατὰ τὰ ἐν ταῖς προηγουμένοις ἄρθροις ἐνδειχθέντα.

35. — Τὸ ταμεῖον τῆς Συντεχνίας προωρισμένον διὰ τοὺς ἀγαθοεργοὺς σκοποὺς τοῦ ἀφορῶντας τὰ πρόσωπα τῆς αὐτῆς Συντεχνίας δὲν θέλει χρησιμεύει εἰμὴ ὑπὲρ μονοῦ τοῦ σκοποῦ τούτου.

36. — Κατὰ συνέχειαν τοῦ προηγουμένου ἄρθρου, τὰ Ταμεῖα θέλει εἶσθαι ὑπόχρεον μόνον, ὅπως βοηθῇ ἐκεῖνους ἐκ

τῶν ἐγγεγραμμένων, οἵτινες περιπίπτοντες εἰς δυστυχίαν, ἕνεκα φυσικῶν ἢ ἠθικῶν αἰτίων, ἢ ἕνεκα γήρατος, εἶνε ἀνίσχυροι, ἵνα προμηθεύωνται τὸν ἐπιούσιον.

37.— Πάντες οἱ εἰς τὴν Συντεχνίαν τῶν Ἵποδηματοποιῶν ἀνήκοντες, ἀποβνήσκοντες δ' ἐν πενίᾳ, θέλουσιν ἐνταφιάζεσθαι δι' ἐξόδων τοῦ εἰρημένου ταμείου.

38.— Ὁ παρῶν κανονισμὸς μετὰ τὴν ἐπικύρωσιν τῆς Ἀρχῆς θέλει τεθῆ πάραυτα εἰς ἐνέργειαν καὶ δημοσιευθῆ διὰ τοῦ τύπου καὶ ἐν ἑλληνικῇ διαλέκτῳ πρὸς γινῶσιν ἀπάντων. »

Ὁ κανονισμὸς οὗτος μετὰ τὴν ἔγκρισιν καὶ ἐπικύρωσιν τῆς Ἀρχῆς ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν καὶ οὕτω ἔπαυσαν μὲν πρὸς στιγμὴν αἱ καταχρήσεις τὰς ὁποίας ἀνωτέρω ἀνεφέρκαμεν, καθησύχασαν δὲ καὶ τὰ παράπονα, ὅσα, ἕνεκα τῶν καταχρήσεων τούτων, ἀενάως ἠγεῖοντο.

Ἡ τάξις ὅμως αὕτη τῶν πραγμάτων δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ, διότι βλέπομεν, ὅτι τῇ 1ῃ Ἀπριλίου 1833 συνεβῆθον τὸ τότε δημοτικὸν Συμβούλιον, προεδρευόμενον ὑπὸ τοῦ Ἐπαρχοῦ, καὶ ἀναγνωσθείσης ἀναφορᾶς παρουσιασθείσης ὑπὸ τινων ὑποδηματοποιῶν, τὸ Συμβούλιον εἰσακούσας τὰς αἰτήσεις τούτων περὶ βελτιώσεως τῆς τέχνης των ἐθεώρησε κατάλληλον ν' ἀνακαλέσῃ τοὺς διαφόρους τῆς Συντεχνίας ταύτης κανονισμοὺς, οἵτινες πρὸς βλάβην τῶν τεχνιτῶν τούτων καὶ τῶν κατοίκων ἐν γένει πρό τινων ἐτῶν εἶχον περμαλεθῆ, ἕνεκα τῆς ἀθλιστάτης ποιότητος τῶν δερμάτων, ἅτινα οἱ Ἵποδηματοποιοὶ μετεχειρίζοντο, —συνέπεια τοῦτο τῆς κακῆς καταργασίης τῶν βυρσοδεψῶν, μὴ ἐπιβλεπομένων ὑπὸ προσώπων ἐδικῶν, ὡς πρότερον, —καὶ ν' ἀποφασίσῃ τὰ ἐξῆς:

— 1. Πάντες οἱ ἰθαγενεῖς οἱ ἔχοντες ὑποδηματοποιεῖα καὶ πάντες οἱ τῆς αὐτῆς τέχνης οἱ ἔχοντες πρὸς αὐτὴν συμφέροντα νὰ σχηματίσωσι Συντεχνίαν εἰς ἣν θέλει διορισθῆ Ἐπιτροπὴ ἐκ τριῶν Ἵποδηματοποιῶν, ἐκ τῶν μελῶν τῆς αὐτῆς Συντεχνίας, κατὰ διετίαν ὑπὸ τῆς Διοικήσεως ἐκλεγομέ-

νη, ὁ εἰς τῆς ὁποίας θέλει εἰσθαι ὁ Ἀρχιτεχνήτης, οἱ δὲ δύο ἕτεροι οἱ Ἐπίτροποι.

— 2. Τὰ πρόσωπα, ἅτινα θὰ ἔχωσι τὰ προσόντα διὰ τὴν ὡς ἄνω ρηθεῖσαν Συντεχνίαν θέλουσι καταγραφῆ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς εἰς βιβλίον ἠριθμημένον καὶ τεθεωρημένον ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου δημοτικοῦ Προέδρου, τῆ ἐγκρίσει τῆς Κυβερνήσεως. Ἐκτὸς τῶν προτάπων τούτων δύνανται νὰ καταγράφωνται καὶ οἱ ξένοι Ὑποδηματοποιοὶ οἱ κατέχοντες κατάστημα, ἐὰν διέμειναν διαρκῶς ἐν Ζακύνθῳ δέκα ἔτη ἢ ἐπολιτογραφῆθῃσαν ἐν αὐτῇ.

— 3. Οὐδεὶς ἐν τῷ μέλλοντι δύναται νὰ καταγράφηται ἐν τῇ ἄνω Συντεχνίᾳ, οὐδὲ νὰ κατέχη κατάστημα ἀνοικτόν, μὴ ἔχων τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζόμενα προσόντα, ἥτοι νὰ μαθητεύσῃ ἐπὶ τρία συνεχῆ ἔτη ἐν τῇ τέχνῃ ἐκείνῃ ὑπὸ εἰδικῶν τεχνήτην, νὰ ἔχη ὑπερῶς τὴν νόμιμον ἡλικίαν καὶ νὰ φέρῃ σχετικὸν πιστοποιητικὸν ὑπὸ τε τοῦ Ἀρχιτεχνήτου καὶ τῶν Ἐπιτρόπων ὑπογεγραμμένον. Ἡ καταγραφὴ τοιοῦτου προσώπου θέλει γίνεσθαι ἐν τῷ καταλόγῳ, τῆ ἐγκρίσει τοῦ ἀρμοδίου δημοτικοῦ Προέδρου.

— 4. Ὁ διορισμὸς τοῦ τε Ἀρχιτεχνήτου καὶ τῶν Ἐπιτρόπων, ὅστις ἀνά δικτίαν θέλει γίνεσθαι ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, θέλει καταγράφεσθαι ἐν τῷ ρηθέντι βιβλίῳ.

— 5. Ὁ Ἀρχιτεχνήτης καὶ οἱ Ἐπίτροποι θὰ ἐφιστῶσιν ἰδίως τὴν προσοχὴν καὶ ἐπιγρύανησιν αὐτῶν, ἵνα ἡ κατεργασία τῶν σκυτῶν (πεταίων) καὶ δερμάτων ἐκτελεῖται μετὰ τῆς ὄσω τὸ δυνατόν καλλιτέρας τελειοποιήσεως. Ὁφείλουσιν ἐντεθεὶν οἱ βυρσοδέψαι νὰ εἰδοποιῶσι τὸν Ἀρχιτεχνήτην, ὅπως ἐπισκεπτηται καὶ ἐπιθεωρῇ τὴν κατεργασίαν, οὗτος δὲ ὀφείλει νὰ μεταβαίνη πάραυτα αὐτοπροσώπως, τούτου δὲ κωλυομένου, νὰ μεταβαίνη εἰς ἐκ τῶν δύο Ἐπιτρόπων, καὶ τοῦτο οὐ μόνον ὅταν πρόκηται νὰ τεθῶσι τὰ δέρματα εἰς τὴν ἄσβεστον οὐρὴν κατεργασίαν, ἀλλ' ἰδίως πρὶν ἢ ἀφαιρεθῶσι ταῦτα ἐκεῖθεν, ἵνα βεβαιῶσιν οὗτοι, ἐὰν ἡ στιγμὴ ᾔνε κατάλληλος.

— 6. Ἡ Κυβέρνησις θέλει ἐμπιστευθῆ τῷ Ἀρχιτεχνίτῃ σφραγίδι, ὥπως δι' αὐτῆς σφραγίσει τὰ δέρματα, ἐάν ἡ καταργασίαι ἐξετελέσθῃ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν αὐτοῦ. Οἱ δὲ βυρσοδέψαι δὲν δύνανται νὰ διαθέτωσι καὶ πωλῶσι τοῖς τεχνίταις τῆς νήσου σκύτη καὶ δέρματα ἀσφράγιστα, ἐπὶ ποινῇ κατασχέσεως τῶν στερουμένων τῆς τοιαύτης ιδιότητος δερμάτων.

— 7. Ὁ ρηθεὶς Ἀρχιτεχνίτης θέλει χαίρει τὸ δικαίωμα ν' ἀπαιτῆ περὰ τῶν βυρσοδεψῶν εἰς ἀμοιβὴν τοῦ τέσσαρα φαρδίνια δι' ἕκαστον τῶν μεγάλων δερμάτων, ἢ τῶν αἰγείων, ἅτινα θὰ σφραγίσει, καὶ δύο φαρδίνια διὰ τὴν σφραγίσιν ἑκάστου τῶν μικρῶν δερμάτων.

8. — Ἡ ἐπιτροπὴ τῆς Συντεχνίας θέλει ἔχει τὴν διαχειρίσιν τοῦ ταμείου, ὅπως θέλει κρατῆ ὁ Ἀρχιτεχνίτης, οἱ δ' Ἐπιτροποὶ θελοῦσι κρατῆ τῆς κλεῖς αὐτοῦ, ἐνθα θέλει καταθέτῃ ἕκαστος τῶν τεχνητῶν τὸν συνήθη ἀρχαῖον φόρον μιᾶς πιάστρας κατὰ μῆνα, ἧτοι 30 φαρδινίων.

— 9. Ὁ Ἀρχιτεχνίτης θέλει εἶσθαι ὁ ταμίας, ὅστις ὀφείλει νὰ κρατῆ ἀκριβῆς βιβλίον ἑκάστου μηνιαίου ταμειύματος ἢ πάσης ἄλλης προσφοράς, ἧτις παρ' οἰουδήποτε προσώπου τῆς συντεχνίας ἢ ξένου ἠδύνατο νὰ προκύψῃ. Τὸ τεφάλιον τοῦτο ἔσεται προωρισμένον ἀποκλειστικῶς, τῇ συνεινέσει τῆς Ἐπιτροπῆς, πρὸς βοήθειαν τῶν ἐνδεῶν ἐκείνων τεχνητῶν τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ ἐγγεγραμμένων, οἵτινες ἢ θελον πάσχη, εἴτε ἐνεκα τῆς ἡλικίας αὐτῶν, εἴτε ἐξ ἀσθενείας, ἢ καὶ ἐξ ἄλλων ἀτυχῶν περιστάσεων. Ἡ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον γενομένη ἐξαγωγή τῶν χρημάτων θέλει καταγράφεσθαι ὑπὸ τοῦ Ἀρχιτεχνίτου ἐν τῷ βιβλίῳ διαχειρίσεως, τῇ μαρτυρίᾳ τῶν εὐεργετουμένων προσώπων.

— 10. Γνωστο ὄντος τῷ Δημοτικῷ Συμβουλίῳ, ὅτι ὑπάρχει περίσσειμά τι ἐκ προηγουμένων μηνιαίων εἰσφορῶν παρὰ τῷ κυρίῳ Παναγιώτῃ Λεονταρίτῃ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ ὡς ἄνω ταμείου, ἢ ἐκλεχθησομένη ἐπιτροπὴ θέλει κρατῆ τοῦτο, ὥπως διαχειρισθῆ αὐτό, ὡς ἄνω

— 11. Ὁ τε Ἀρχιτεχνήτης καὶ οἱ Ἐπίτροποι ἐρείλουσι νὰ δίδωσι λογαριασμὸν τῆς διαχειρίσεως αὐτῶν εἰς τοὺς δικδόχους των, ὑπεύθυνοι ὄντες διὰ πᾶσαν ἔλλειψιν. Ὁ ἀρμόδιος δημοτικὸς πρόεδρος θέλει ἐπιθεωρῆ τοῦτον καὶ δι' ἐγγράφου τοῦ ἐπιδοκιμάζει, ἐὰν ἐγένετο ἐν τάξει καὶ ἀκριβῆς.

— 12. Ἡ σημαία τῆς συντεχνίας θέλει φυλάττεσθαι παρὰ τῷ ἰδίῳ Ἀρχιτεχνήτῃ.

— 13. Ὁ προτιμότατος Ἐπαρχος θέλει ἰσχυρίσθαι τὸν παρόντα Κανονισμὸν τῆ Ἀνωτάτῃ Ἐξουσίᾳ πρὸς ἔγκρισιν.

Ὁ ἀνωτέρω κανονισμὸς ἐγκρίθει· ἐτέθη καὶ οὗτος εἰς ἐνέργειαν, πλὴν ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω τούτων κανονισμῶν βλέπομεν ὅποιαν τινὰ δικταξίαν εἶχεν ἡ Συντεχνία αὐτῇ. Ἐννοεῖται, ὅτι τῶν κανονισμῶν τούτων καὶ τῶν πρὸ αὐτῶν ἐγένοντο σὺν τῷ χρόνῳ τροποποιήσεις καὶ μεταρρυθμίσεις τινεῖς, ὁποίας ἡ ἀνάγκη ἐλάττωσε ἀπῆται. Οὕτω λ. χ. ἐκ συνηθείας, μετὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Ἀρχιτεχνήτου αὐτῶν, οἱ Ὑποδηματοποιοὶ καὶ Βυρσοδέφαι ἐπαρουσιάζοντο μετὰ τῶν Ἐπιτρόπων ἐνώπιον τῆς Διοικήσεως, πρὸ ἧς ἐτύγχανον τῆς σχετικῆς ἀδείας διὰ τὴν νέαν ἐκλογὴν τοῦ Ἀρχιτεχνήτου αὐτῶν. Ἐπίσης, ἕνα δευτέρω ἐκ τοῦ Τυμείου τῆς Συντεχνίας χρήματα ἔπρεπε κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους νὰ γίνῃ ἀναφορὰ πρὸς τὸν Ἐπαρχον μετὰ πιστοποιήσεως περὶ τῆς πτωχείας τοῦ αἰτοῦντος καὶ ἄλλα τινὰ παρόμοια.

Ἄλλαι τινεῖς πληροφορίες περὶ τῆς Συντεχνίας ταύτης δυστυχῶς δὲν εἶνε ἡμῖν γνωσταί, καὶ τοὶ πολλοὶ πρὸς τοῦτο κατεβάλομεν προσπάθειάς ἐν τῷ πρὸ ἡμῖν Ἀρχιεπιφυλακείῳ. Ἐκτὸς ὅμως τούτου, παρεκαλέσαμεν λόγιον καὶ σεβαστὸν φίλον ἐν Κερκύρᾳ διαμένοντα, ἵνα ἐξετάσῃ παρὰ τῷ ἐκεῖ Ἀρχιεπιφυλακείῳ καὶ δώτῃ ἡμῖν πληροφορίας τινάς περὶ τῶν ἐκεῖ Συντεχνιῶν· οὐχ ἤττον καὶ ἐκεῖ ἀπετύχουμεν, μὴ δυνηθέντος καὶ τούτου, κατὰ τὰς διαθεβαιώσεις αὐτοῦ, νὰ ἐκνοποιήσῃ τὴν αἴτησίν μας. Μόνον κατὰ τὴν ἐν 1893 ἐκ Κερκύρας

βραχέειν διχομονν τιῶν (*) ἐπισκερθέντες τὸ ἐκεῖ ἀρχιεπιφυλακεῖον καὶ ἐπὶ τινα χρόνιον μελετήσαντες ἐν αὐτῷ, εὑρομεν ἐν σελ. 128 τοῦ γ' βιβλίου τῶν διαταγῶν τῆς πρώτης Ἐνετικῆς Κυβερνήσεως (Libro III Governo ex Veneto terminazioni 1480—1753) ὀλίγα τινα περὶ τῶν ἐκεῖ συντεχνιῶν καὶ ἰδίᾳ περὶ τῆς τῶν Ὑποδηματοποιῶν. Οὕτω ἐν τινι διαταγῇ χρονολογουμένη ἅπ. 28 Ἀπριλίου 1692 βλέπομεν, ὅτι τότε τὸ πρῶτον ἐξελέγη ἐν Ἀργυστολίῳ Ἀρχιτεχνήτης (Πρόεδρος) τῶν Ὑποδηματοποιῶν ἐπι τρία ἔτη ὑποχρεούμενος νὰ καταθέτῃ ἐτησίως παράτῳ Ταμείῳ 10 δουκάτα καὶ ὅστις ἔπρεπε νὰ ἐκλέγηται συναθροισζομένων πάντων τῶν Ὑποδηματοποιῶν τοῦ τε Ἀργυστολίου, τοῦ φρουρίου (Κύστρου καὶ τοῦ Ληξουρίου, τῇ παρουσίᾳ τῆς Διοικήσεως καὶ τῶν Συνδίκων τῆς κοινότητος, ἐν ᾧ μέρει ὁ Πρόεδρος τῆς ἤθελε θεωρήσει καταλληλοτέρῳ ὑποχρεούμενου τοῦ Ἀρχιτεχνήτου ἐφεξῆς νὰ καταθέτῃ ἐν τῷ ταμείῳ τῆς Συντεχνίας 5 δουκάτα ὑπὲρ τοῦ ναοῦ, ὅστις ἤθελεν ἐκλεχθῆ διὰ τὴν συντεχνίαν. Ὡρεῖλον ἐπίσης νὰ συναρῶνται ἐπὶ ταύτῳ πάντες οἱ Ὑποδηματοποιοὶ, ὅπως ἐκλεγῶσι τρεῖς συνδίκους, ἦτοι δύο Ἐπιτρόπους καὶ ἓνα Γραμματέα, ὅστις ὑπεχρεοῦτο νὰ κρατῇ ἕτερον βιβλίον, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ καταγράφωνται τὰ ὀνόματα τεπώνυμα πάντων τῶν τεχνητῶν καὶ ἐργατῶν, ὡς ἐπίσης νὰ κρατῇ ἕτερον βιβλίον ἐν ᾧ νὰ καταγράφῃ τὰς μηνιαίας εἰσφορὰς (luminarie) καὶ τὰ ἐξόδα, καθ' ὃν τρόπον παρτηρεῖτο καὶ ἐν Κερκύρᾳ. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τῆς

(*) Ὁρεῖλομεν καὶ δημοσίᾳ νὰ ἐκφράσωμεν τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν πρὸς τε τοὺς ἄξιότιμους Κυρίους Ἀρχιεπιφυλακὰ καὶ Βοηθὸν τοῦ ἀνωτέρου Ἀρχιεπιφυλακείου, ἰδίᾳ δὲ πρὸς τὸν σεβαστὸν καὶ ἱκανώτατον ὑπάλληλον κ. Σταύρον Α. Φραγκόπουλον, ὅστις διὰ τῆς χαρακτηριστικῆς αὐτοῦ εὐγενείας προθύμως προσεφέρθη, ἵνα παράτῃ ἡμῖν πᾶσαν δυνατὴν πληροφορίαν ἐπὶ παντὸς ζητήματος τὸ Ἀρχιεπιφυλακεῖον ἐκεῖνο ἀφορῶντος.

Συντεχνίας έπρεπε ό 'Αρχιτεχνήτης νά εισπράττη παρ' έκάστου μόν 'Υποδηματοποιού λίρας τρεις, παρ' έκάστου δ' έργάτου λίρας δύο και 16 σολδία. Όφειλε κατόπιν ό 'Αρχιτεχνήτης μετά τών 'Επιτρόπων τής Συντεχνίας και τοϋ Γραμματέως νά επισκέπτωνται τά υποδηματοποιεία κατά τήν Τεσσαρακοστήν, κατά τήν έποχην δηλ. τών πολλών έργασιών, όπως λαμβάνωσι σημείωσιν τών έργατων, ούτως έπρεπε νά καταγράφωνται υπό τοϋ Γραμματέως, υποχρέου όντος έκάστου υποδηματοποιού τόσον διά τās ιδίās μηνιαίας εισφοράς, όσο και διά τās τών έργατων αύτου, ως όφειλε νά πληρώνη και κατόπιν νά κρατῆ έκ τής εργασίας εκείνων. Ταιούτω τρόπω ό 'Αρχιτεχνήτης ήδύνατο νά εισπράττη τās έν λόγω εισφοράς, διά πάσαν δ' εναντιότητα έκ μέρους τών όφειλετων κατέφευγε πρὸς τόν Προβλεπτήν, όπως διά τής εκείνου δικαιοσύνης τύχη τῆ δεούσης ικανοποιήσεται.

Έπίσης ούδενί βυρσοδέψη έπατρέπετο νά πωλήσῃ ο'αδήποτε δερματά, εάν πρώτον γνωστά ταυτα γερόμενα δέν έσφαρχίζοντο υπό τοϋ 'Αρχιτεχνήτου, επί ποινή υπό τής Δικαιοσύνης επιβαλλομένη, απαλεία τοϋ πράγματος και τιμωρία τών 'Υποδηματοποιών εκείνων τών αγοράζόντων άσφράγιστα δερματά.

Έπειδή δε ό λόγος περι τών βυρσοδεψών δέν κρίνομεν άσκοπον, πριν κλείσωμεν τό κεφάλαιον τούτο νά προσθέσωμεν και όλίγα τινά περι τής τέχνης ταύτης, τωσαύτην έχούσης σχέσιν πρὸς τήν τών υποδηματοποιών.

Έκπαλαι και μέχρι σήμεραν υπήρχον και υπάρχουν έν τῆ ήμετέρα πόλει διάφορα βυρσοδεψικά καταστήματα, κοινως ταμπάκια. Ό κλάδος ούτος τής βιομηχανίας θεωρείται ως έκ τών μάλλον σπουδαίων πρώτον, διότι δι' αύτου πλείστοι συντηρούνται οικογένειαι, δεύτερον, διότι οι κρεοπώλαι κατορθοούντες ούτω τήν πώλησιν τών δερμάτων πωλοῦσι τό κρέας εις τιμήν ευωνοτέραν, τιμήν ήτις φυσικως θα πύξάνετο πρὸς βλάβην τοϋ πληθυσμοϋ, έν ἧ πόλει: τά δερματά

δὲν ἐπωλεῦντο, μὴ ὑπαρχόντων βυρσοδεψείων, καὶ τρίτον, διότι πάντες οἱ χωρικοὶ καὶ μέγα μέρος τῶν κατοίκων τῆς πόλεως ὑποδύονται δι' ἐγχωρίων δερμάτων, ἅτινα προμηθεύονται εἰς μικρὰν τιμὴν, ἢ ὅποια ἀναμφιβόλως θὰ ἐπηυξάνετο πρὸς μεγάλην βλάβην τῆς μᾶλλον ἀναγκαίουστος τάξεως τῶν πολιτῶν, ἐὰν οἱ ὑποδηματοποιοὶ ἠναγκάζοντο νὰ προμηθεύωνται τὰ δέρματα ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ διὰ τὴν ἀναγκαίαν ἐργασίαν αὐτῶν.

Πρὸς κατεργασίαν τῶν δερμάτων ἐπέβλεπεν ἡ ἀνάγκη, ἵνα τὰ βυρσοδεψεῖα εὐρίσκωνται πλησίον τῆς θαλάσσης. Δι' ἐπανειλημμένων διαταγμάτων οἱ ἐκάστοτε Προβλεπταὶ τῆς νήσου θεωροῦντες τὴν ἐντὸς τῆς πόλεως πλῆσιν τῶν δερμάτων ὄλω; ἀθυγιεινὴν, ἀπηγόρευσαν μὲν τοῖς βυρσοδέψαις ἵνα πλύνωσι τὰ δέρματα ἐντὸς τῆς πόλεως, ὥρισαν δὲ πρὸς τοῦτο τὰ ἄκρη τῆς πόλεως καὶ μικρὰν ἐν γένει τῶν οἰκιῶν. Οὕτω διαταγὴ τοῦ προβλεπτοῦ Ζακύνθου Νικολάου Μπόν ἀπὸ 26 Αὐγούστου 1705 ἀπηγόρευε τοῖς βυρσοδέψαις τὴν ἐντὸς τῆς πόλεως πλῆσιν τῶν δερμάτων καὶ ἐπέτρεπεν, ἵνα ἐκτελεῖται αὕτη εἰς τὰ ὠρισμένα πρὸς τοῦτο μέρη, ἐπιφορτισομένων τῶν ἐπὶ τῶν ὁδῶν ἐπιθεωρητῶν (Provveditori alle strade) τὴν περὶ τούτου ἐπαγούρησιν. Ἦσαν δὲ τὰ μέρη ταῦτα ὁ Ἐσταυρωμένος καὶ ὁ Ἄμμος, ὡς διὰ διατάγματος τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ Θαλάσσης Φραγκίσκου Γριμάνη, γίνεται τοῦτο ἐμὴν γνωστὸν, δι' οὗ διατάγματος ὑπεχρεοῦντο οἱ βυρσοδέψαι νὰ ἔχωσι τὰ ἐργαστήρια αὐτῶν οὐχὶ εἰς τὴν παραλίαν καὶ τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως, ἀλλ' εἰς τὰ μέρη τοῦ Ἐσταυρωμένου καὶ τοῦ Ἄμμου, ἐπὶ ποιῆ τοῖς παραβάταις 25 ρεαλίων. Καὶ αὐτὸς προσέτι ὁ γενικὸς προβλεπτικὸς θαλάσσης Ἀνδρέας Κορνὲρ ἐπισκεφθεὶς ἐν ἔτει 1722 τὴν νήσον καὶ παρατηρήσας τὴν ἐπικίνδυνον κατάχρησιν, ἣτις ἐγένετο διὰ τῆς διατηρήσεως ἐν αὐτῇ τῇ πόλει βυρσοδεψικῶν καταστημάτων πρὸς βλάβην τῆς κοινῆς ὑγιείας, θελήσας δὲ νὰ ἐπιφέρῃ θεραπείαν τοῦ

τουούτου κκκκκ διὰ διατάγματος αὐτοῦ ἀπὸ 6 8 βραίου 1722 ὤριζεν, ἵνα πάντες οἱ Βυρσοδέψαι ἐντὸς 8 ἡμερῶν μεταφέρωσι τὰ ἐργαστήρια αὐτῶν ἐκ τῆς πόλεως εἰς τὰ ἄκρη αὐτῆς, ἤτοι εἰς τὸν Ἐσταυρωμένον καὶ εἰς τὴν γέφυραν τοῦ νεοῦ τῆς θ. Ἐπισκοπικῆς, ἐπὶ ποιῆ τῶν παρὰ τῶν 500 ρεχλίων, κατατεθειμένων εἰς τὰ δημόσια στρατιωτικὰ καταστήματα Κερκύρας. Ἀλλὰ μεθ' ὅλης τῆς διατάξεως ταύτης σπουδαῖοι ἴσως λόγοι ἠνάγκαζον τοὺς βυρσοδέψας, νὰ διατηρῶσιν ἐντὸς τῆς πόλεως τὰ ἐργαστήρια αὐτῶν, προτιμῶντες νὰ ὑπόκωνται εἰς τὰς ἐκάστοτε ἐπιβαλλομένας αὐτοῖς ποινὰς, διότι ἐκ διαταγῆς τοῦ Διοικητοῦ τῆς νήσου ἀπὸ 4 Ἰανουαρίου 1815, ἀφορώσης διαφόρους περὶ κληρονομίας τῶν ὁδῶν ὁδηγίας, οἱ βυρσοδέψαι οἱ ἔχοντες τὰ ἐργαστήρια αὐτῶν ἐντὸς τῆς πόλεως ὑπεχρεοῦντο νὰ μεταφέρωσι ταῦτα εἰς μεμακρυσμένα μέρη, ἐπὶ ποιῆ τῶν παρὰ τῶν 500 ρεχλίων, ἵνα ἐκδιώκωνται τῶν ἐργαστηρίων τῶν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, καὶ δημεύωνται τὰ ἐν αὐτοῖς δέματα. Πρὸς τὴν διαταγὴν ταύτην συμμορφωθέντες οἱ βυρσοδέψαι ἀπεσύρθησαν εἰς τὴν ὀλίγη μακρὰν τῆς πόλεως τοποθεσίαν Ἀργάσι καὶ ἐγκατεστάθησαν ἐκεῖ, ἀλλ' ἐπειδὴ μοχθηροὶ τινες ἔκλεψαν νυκτῶς ἐκ τοῦ μέρους ἐκείνου ποσότητα δερμάτων ἀξίας 1000 ταλλήρων, ἡ Ἐγγύριος Κυβέρνησις μαθὼσα ταῦτα συνεκέντρωσεν αὐτοὺς καὶ αὐτοὺς εἰς τὴν πόλιν Οὐχ ἤττον τῷ 1838 οἱ ἐν τῇ πόλει ἐργαζόμενοι βυρσοδέψαι εἰδοποιήθησαν νὰ εγκαταλίπωσι τὰ ἐργαστήρια αὐτῶν καὶ νὰ μεταβῶσι πλησίον τῆς Ἐπισκοπικῆς καὶ τῆς Γεφύρας τοῦ Ἀγ. Γερασίμου. Ἠναγκασμένοι ἐντεῦθεν οἱ βυρσοδέψαι νὰ εγκαταλίπωσι τὰς οἰκίας αὐτῶν, λίαν καταλλήλους εἰς τοιαύτην τέχνην ὑπέβαλον διαφόρους αἰτιολογίας περὶ τοῦ ὄλου ἀκαταλλήλου ἐν ταῖς τότε προχωρουμέναις ἐκείναις θέσεσι, διότι αἱ ὄχθαι τοῦ ποταμοῦ ἦσαν πάντοτε νοσηραὶ καὶ διότι τὸ ὕδωρ κατερχόμενον ἀκλόνητον δὲν ἐχρησίμευεν εἰς τὴν τέχνην αὐτῶν. Ἐκτὸς δὲ τούτου, ξηραίνομένου κατὰ τὸ θέρος τοῦ ποταμοῦ, αἱ ἀκλόνητοι ὕλαι

δὲν ἠδύναντο νὰ μεταφερθῶσιν ὑπὸ τούτου εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐπομένως θὰ ἔμενον αὐταὶ πρὸς βλάβην τῆς ἰδίας αὐτῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐν γένει ὑγείας.

Πλὴν αἰφαιτιολογήσεις αὐταὶ δὲν ἴσχυσαν καὶ οὕτω ἐγκατεστάθησαν ἐν τῇ θέσει τῆς Ἐπισκοπιανῆς. Πρὸς τὸ μέρος τοῦτο ὁ δόκτωρ Ἰωάν. Βεναρδάκης, ἐκτὸς ἑνδεκα οἰκιῶν, κατεῖχε προσέτι καὶ μεγάλην ἔκτασιν ἐδάφους πρὸς τὴν παραλίαν, δυνάμει τίτλου παραχωρηθέντος αὐτῷ ἐπὶ τῆς παραλίας ἐκείνης. Θέλων δὲ εἴτε νὰ διατηρήσῃ ἐν τῷ τόπῳ κληθὸν διομηχανίας τοσοῦτῳ ὠφέλιμον, εἴτε νὰ χρησιμοποιήσῃ ἐπωφελῶς τὴν ἰδιοκτησίαν του, ἥτις εὕρισκετο εἰς μέρος κατάλληλον, ἔνεκα τῆς γειτνιασσεως τῆς θαλάσσης, καθυπεββαλεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἀναφορὰν, δι' ἣς προσεφέρετο νὰ ἐπιχωματώσῃ καὶ οἰκοδομήσῃ παρὰ τὴν παραλίαν δέκα εἰσέτι οἰκίας ἐντὸς ἑξ μηνῶν, νὰ ἐγείρῃ ἔξω τῆς γραμμῆς τῶν οἰκιῶν καὶ καθ' ὅλον τὸ μήκος τείχος μεθ' ἑνὸς ἢ δύο πυλῶν, κατ' ἀρέσκειαν τῆς Κυβερνήσεως, ὅπως δι' αὐτῶν εἰσέρχωνται εἰς τὰς οἰκίας, — οὕτω δὲ αἱ πρὸς ἀποκλειστικὴν χρῆσιν βυρσοδεψείων προωρισμέναι οἰκίαι ἐχωρίζοντο καθ' ὅλου τῆς δημοσίας ὁδοῦ διὰ τοῦ τείχους καὶ ἀπεφεύγετο ἡ ἀκαθαρσία — καὶ τέλος ἐζήτην, ἵνα ἡ Κυβέρνησις ὀρίσῃ τὴν ἀπόστασιν τῶν ὁποίων ἐπρόκειτο νὰ οἰκοδομηθῶσιν οἰκιῶν καὶ τοῦ διχωρίζοντος αὐτάς τείχους. Κατόπι τῆς ἀναφορᾶς ταύτης τοῦ Βεναρδάκη διωρίσθησαν πραγματοποιήμονες πρὸς ἐξέτασιν τοῦ ἐν λόγῳ μέρους, οἵτινες καὶ τῇ 8 N) Ἰουλίου 1827 ἔγνωμοδόκησαν, ὅτι εἶχε τὸ δικαίωμα οὗτος τῆς ἰδρύσεως τείχους καὶ οἰκιῶν, τηρῶν μόνον τὴν ὁδὸν Ἀγίου Διονυσίου. Διὰ διαταγῆς δὲ τοῦ τότε Ἐπαρχοῦ Κιμιλλοῦ Ρώμα ἀπὸ 31 Μαρτίου 1828, κατόπιν Ἀνωτέρων διαταγῶν, δι' ὧν ἐπερέπετο τῷ Βεναρδάκῃ ν' ἀνεγείρῃ παρὰ τῷ ἐν τῇ Ἐπισκοπιανῇ ποταμῷ σειρὰν οἰκιῶν, ἐ-

πειδή εἰς τὴν παρλίαν ἐκείνην, ὅπου ἡ νῦν ἐν ἐχρηστικῇ ἀτμομηχανῇ, ἦσαν διάφοροι λέμβοι ἀνασσευμένοι καὶ ἄλλα ὀ-
 λικὰ, διετάσσετο ἡ ἄρσις αὐτῶν ἐκεῖθεν καὶ ἡ ἀπελευθε-
 ρωσις τοῦ μέρους ἐκείνου, ἐφ' οὗ ἐπρόκειτο νὰ ἐγερωθῶσι τὰ
 ρηθέντα κτίρια. Οὕτω ἠγγέροθησαν αἱ οἰκίαι, ὅπου ἡ νῦν μη-
 χανῇ, πρὸς δὲ τὸ μέρος τοῦ ποταμοῦ, ἔνθα ὑπῆρχεν ἄλ-
 λοτε δρομίσκος συγκοινωνῶν μὲ τὴν ὁδὸν Ἀγίου Διονυσίου
 προεκτεινομένην καθ' ὅλην τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς μη-
 χανῆς, καὶ τεῖχος, φέρον θύραν εἰς τὸ μέσον, ἐντὸς τοῦ
 ὁποίου εἰσγάζοντο τινὲς βυρσοδέψαι. Βραδύτερον δὲ τοῦ
 ἄρθρου 39 τῆς ὑπ' ἀριθμ. 5 Πράξεως τοῦ 8ου Κοινοβου-
 λίου (Parlamento) ἀπὸ 3/15 Ἀπριλίου 1845 ἡ κατεργα-
 σία τῶν δερμάτων δὲν ἐπετρέπετο ἐντὸς τῆς πόλεως, ἀλλ'
 εἰς ἀπόστασιν μιλλίου ἀπὸ ταύτης καὶ τοῦτο λόγφ ὑγιεί-
 ας, πλὴν ἐργαστήρια εἰς τοιαύτην ἀπόστασιν δὲν ὑπῆρ-
 χον, οὐδὲ οἱ βυρσοδέψαι ἦσαν ἐν καταστάσει νὰ ἰδρῶσω-
 σι τοιαῦτα, τόσῳ μακρὰν, φοβούμενοι τὰς συνεχεῖς κλοπὰς,
 διὰ τοῦτο ἡ ἀνάγκη μὲν ἀφ' ἑνὸς ὅπως μὴ καταστρέψωσι
 κλάδον τῆς βιομηχανίας τοσούτῳ ὠφέλιμον καὶ σπουδαῖον,
 ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἔλλειψις μέσων, ὅπως δυνηθῶσι, συμφῶ-
 νως πρὸς τὸν νόμον, νὰ ἰδρῶσωσιν ἐργαστήρια πλησίον τῆς
 θαλάσσης καὶ ἐν μίλλιον μακρὰν τῆς πόλεως ἐπέδρασαν
 ὥστε ὁ ἀπὸ 3/15 Ἀπριλίου 1845 νόμος νὰ μὴ ἐκτελεσθῇ.
 Ὅταν ὁμως μετὰ ταῦτα ἡ χολέρα ἐμάστιζε τὴν Κεφαλληνί-
 νην ἠπειλεῖ δὲ καὶ τὰς ἄλλας νήσους, ἡ Ἐγχώριος Κυ-
 βέρνησις, κατὰ τὴν γνώμην τῆς τότε πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς
 καθαριότητος σχηματισθείσης ἱατρικῆς Ἐπιτροπῆς, ὑποθέ-
 τουσα ὅτι τὰ βυρσοδέψαι ἐντὸς τῆς πόλεως εὐρισκόμενα
 ἠδύναντο νὰ μολύνωσι τὴν ἀτμόσφαιραν καὶ νὰ βλάψωσι τὴν
 δημοσίην ὑγίειαν, διέταξεν, ἵνα ὁ πορροηεῖς Νόμος πάραυ-
 τα ἐκτελεσθῇ, ἀλλὰ συγχρόνως νομίζουσα, ὅτι ἡ ἄμεσος
 ἐκτέλεσις τοιαύτης διατάξεως θ' ἀπέβαινε ἀδύνατος, ὑπε-
 χώρησεν εἰς τὴν ἀνάγκην, ἵνα ἡ διαταγὴ ἐκτελεσθῇ μετὰ
 μῆνας τρεῖς. Οὐχ ἦτιον πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς περιό-
 δου ταύτης οἱ βυρσοδέψαι Ἀναστ. καὶ Ἀντώνιοι ἀδελφοὶ
 Βαρτζάγια Λιθαρά, Νικόλαος Πήλικας καὶ Γεώργιος ὁ υἱ-

ς του, Νικόλαος Ζώνης πτ. Χαραλάμπους Δημήτριος Κιλογερόπουλος Ἀλέξιος καὶ Δημήτριος ἄδελφοὶ Πιτσοπούλου Δημήτρ. Πατσόπουλος Χρ. Μπιρμπιλόπουλος, Σπυρ καὶ Ἀναστ. ἄδελφοὶ Σιμιώτη, Κωνστ. Ἀλιβιζόπουλος καὶ Ἀναστ. Γιαννακόπουλος ἐπέβαλον ἀναφορὰν πρὸς τὸν τότε Ἐπαρχον, δι' ἧς καθίστων γνωστὸν, ὅτι ἡ κατασκευὴ βυρσοψείων μακρὰν τῆς πόλεως θὰ ἐπέφερε μεγάλως ζημίαις εἰς τὰ συμφέροντα αὐτῶν καὶ ἐζήτουν ἵνα ταῦτα τοποθετηθῶσιν εἰς τὸ νότιον τῆς πόλεως ἄκρον, πλησίον τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ἀγ. Χαραλάμπους, ἰσχυρίζομενοι ὅτι οὐδ' ἄλλως τὰ ἐργαστήρια ταῦτα ἦσαν ἐπιβλαβῆ εἰς τὰ δημοσίαν ὑγίειαν καὶ ὅτι καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς καὶ εἰς ὅλους τοὺς τόπους οἱ βυρσοδεψεῖς ἔχαιρον ἀκρας ὑγείας ὡς καὶ αἱ οἰκογένειαι αὐτῶν. Ἡ ἀναφορὰ αὕτη, ὡς φαίνεται ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν, οἱ δὲ βυρσοδεψεῖς ἐτοποθετήθησαν πρὸς τὸ παρὰ τὸν ποταμὸν μέρος, σὺν τῷ χρόνῳ δὲ καὶ ἕνεκα τῆς ἀμελείας τῶν ἀρμοσίων διεσπάρησαν καὶ πάλιν εἰς διάφορα μέρη τῆς πόλεως, τινὰς τῶν ὁποίων ἔτι καὶ σήμερον βλέπομεν.

Καὶ ταῦτα μὲν ὅσον ἀφορᾷ τὰ περὶ τοποθετήσεως τῶν βυρσοδεψικῶν καταστημάτων καὶ τοι παρελήψαμεν νὰ προσθέσωμεν, ὅτι διὰ διαταγῆς τοῦ Προβλεπτοῦ Φραγκίσκου Σαγρέδου ἀπὸ 14 8)βρίου 1668 ὑπεχρεοῦντο οἱ βουλόμενοι νὰ ἀνοίξωσι βυρσοδεψεῖον, ἵνα πληρῶνωσι δουκάτα τρία, ὧν τὰ μὲν δύο ὑπὲρ τοῦ νκοῦ τοῦ Ἀγ. Λαζάρου, τὸ δ' ἕτερον ὑπὲρ τῆς Συντεχνίας. Ἦδη προσθέσωμεν καὶ τινα περὶ τῆς πωλήσεως, ἐξαγωγῆς καὶ εἰσαγωγῆς τῶν διαφορῶν δερμάτων.

Πολλὰ παρὰ τῶν ἐκάστοτε ἐν τῇ νήσῳ Προβλεπτῶν διαταγαὶ εἶχον ἐκδοθῆ περὶ τῆς ἐξαγωγῆς, εἰσαγωγῆς καὶ ἐν γένει περὶ τῆς πωλήσεως τῶν δερμάτων. Μία τούτων χρονολογούμενη ἀπὸ 17 Σεπτεμβρίου 1611 ἐκδοθεῖσα δὲ ὑπὸ τοῦ Προβλεπτοῦ Φραγκίσκου Δονάτου ἐπέβαλλεν, ἵνα οὐδεὶς ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ τολμῆσῃ νὰ ἐξαγάγῃ ἐκ τῆς νήσου δερμάτα οἰουδ' ὅποτε εἶδους, ἐν μικρᾷ ἢ μεγάλῃ ποσότητι, ἐ-

πὶ ἀμετακλήτῳ ποινῇ ἀπωλείας τοῦ πράγματος καὶ πληρωμῆς 100 ρεαλίων, ἐκτὸς τῆς σωματικῆς ἐκείνης τιμωρίας, ἧς ἤθελε κριθῆ ἄξιός· ἐπὶ πλέον δὲ οὐδενὶ ἐπετρέπετο ἡ πώλησις δερμάτων εἰς ξένους, ἀλλὰ μόνον εἰς τοὺς κατοίκους τῆς νήσου ὑπὸ τὰς αὐτάς καὶ αὐστηροτέρας ποινάς. Ὁρειλον ἐπίσης κατ' ἄλλην διαταγὴν τοῦ Προβλεπτοῦ Ἱερωνύμου Ἰουστινιάνη ἀπὸ 18 Ἰουνίου 1668 πάντες οἱ βυρσοδέψαι νὰ τηρῶσιν, ἐπὶ ποινῇ, ἀνοικτὰ τὰ καταστήματα αὐτῶν καὶ νὰ ἐκθέτωσιν ὅλα τὰ ὕλικὰ τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν τέχνην τῶν ὑποδηματοποιῶν. Διὰ διαταγῆς τοῦ Προβλεπτοῦ Μιλίου ἀπὸ 6 8 Ἰουλίου 1682 ὠρίζετο ἡ τιμὴ ἐκάστου δέρματος, ὡς ἐξῆς: Πάντων τῶν χρωματιστῶν ἡ τιμὴ ἀντὶ ἄσπρων 26 κατὰ λίτραν, τῶν μαύρων ἀντὶ 25 κατὰ λίτραν, τῶν αἰγείων ἀντὶ 40 κατὰ λίτραν, τῶν διὰ στηρίγματα 18 κατὰ λίτραν. Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ δικταγῇ διαλαμβάνετο, ἵνα οὐδεὶς τῶν ὑποδηματοποιῶν καὶ βυρσοδεψῶν δύναται ν' ἀγοράζη τι, ἄνευ τῆς παρουσίας τοῦ ἀρχιτεχνίου, ἐπὶ ποινῇ 100 ρεαλίων, ἧτις ποινῇ καὶ ἐτροποποιήθη τῇ 9ῃ Ἀπριλίου 1683 εἰς 20 μόνον ρεάλια. Ἐτέρα διαταγὴ τοῦ προβλεπτοῦ Γεωργίου Βέμβου ἀπὸ 30 8 Ἰουλίου 1742 ὠρίζεν ἵνα οἱ βυρσοδέψαι μὴ δύναται ν' ἀγοράζωσι δέρματα, ἄνευ προηγουμένης δηλώσεως τοῦ ποσοῦ τῶν ὁποίων ἔμελλον ν' ἀγοράζωσι τοιοῦτων εἰς τὸν Εἰσπράκτορα, ὅπως δύναται οὗτος νὰ εἰσπράττη τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζόμενον δασμὸν. Διὰ τῆς αὐτῆς ὠρίζετο προσέτι ἵνα, πρὶν ἢ οἱ βυρσοδέψαι ἀφαιρῶσιν ἐκ τῶν δερμάτων τὴν ἄσβεστον, δίδωσι εἰς τὸν Εἰσπράκτορα τὸ πρὸς τοῦτο δελτίον (bollettino) καὶ μὴ πωλῶσι δέρματα, μὴ ἐσφραγισμένα ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Εἰσπράκτορος, ἐπὶ ποινῇ τῶν παραβατῶν δουκάτων 25.

Ἐναντίον τῶν δημοσίων διατάξεων, ἰδίᾳ δὲ τῶν τοῦ Πόλου Μιλίου, δι' ὧν, ὡς εἶδομεν, ἀπηγορεύετο τοῖς βυρσοδέψαις ἡ πώλησις δερμάτων, ἄνευ προειδοποιήσεως τοῦ Ἀρχιτεχνίου, οἱ βυρσοδέψαι ἐξηκολούθουν ἀγοράζοντες παρὰ

τῶν κρεοπωλῶν τὰ δέρμματα καὶ κατεργάζοντο αὐτὰ, μὴ
 προειδοποιούντες πρὸς τοῦτο τὸν Ἀρχιτεχνήτην. Τοῦτο δὲ
 ἠνάγκασε τοὺς προβλεπτάς Νικόλαον Βέμβου, Ἀνδρέαν Μα-
 ρίν, Φραγκίσκον Μανολέσον καὶ Ἰερώνυμον Δονάτον νὰ ἐκ-
 δώσωσι διαταγὰς (ἀπὸ 2 Ἰουλίου 1747, 30 Ν βρίου 1761
 30 Μαΐου 1762 καὶ 30 Ν βρίου 1767) δι' ὧν ὠρίζετο, ἵ-
 να πάντες οἱ βυρσοδέψαι μὴ δύνανται νὰ κατεργάζωνται καὶ
 πωλῶσι δέρματα, ἄνευ τῆς πρὸς ταῦτο προειδοποιήσεως τοῦ Ἀρ-
 χιτεχνήτου ἐπὶ ποινῇ ἐκάστου τῶν παραβατῶν ρεαλιῶν 20.
 Δι' αὐτῆς ἀπηγορεύετο αὐτοῖς ἡ ἀγορὰ καὶ κατεργασία δερ-
 μάτων, ἄνευ τῆς παρουσίας τοῦ Ἀρχιτεχνήτου, ὅπως οὗτος
 ἐκτελεῖ τὰς ἀναγκαίας παρατηρήσεις καὶ κάμνη τὰ ἀπαι-
 τουμένας ἀναγνωρίσεις τῆς τε ποιότητος καὶ τῶν τιμῶν, ἐ-
 πίσης δὲ ἀπηγορεύετο καὶ ἡ ἐν γένει διὰ μέλανος χρώμα-
 τος βάψις τῶν αἰγείων ἐκ κριοῦ δερμάτων ἐπὶ ποινῇ 10
 ρεαλιῶν καὶ κατασχέσεως τῶν δερμάτων. Διαταγὴ τοῦ Προ-
 βλεπτοῦ Νικολάου Βέμβου ἀπὸ 23 8 βρίου 1747 ὠρίζεν,
 ἵνα πάντες οἱ μεταφέροντες ἢ διατάσσοντες τὴν μεταφορὰν
 δερμάτων εἰς Ζάκυνθον μὴ δύνανται νὰ πωλῶσι ταῦτα ἄνευ
 τῆς προσκλήσεως τῶν ἐπὶ τῶν δασμῶν ἐπιθεω-
 ρητῶν ὅπως σφραγίζωσιν αὐτὰ, ἐπὶ ποινῇ 25 ρεαλι-
 ῶν. Εἰς τὴν αὐτὴν ἐπίσης ποινὴν ὑπέκειντο καὶ οἱ ἀγο-
 ράζοντες τοιαῦτα εἶδη δερμάτων, ἄνευ τῆς προειδοποιή-
 σεως τῶν ἐπὶ τῶν ὠνείων ἐπιθεωρητῶν.
 Ἐπειδὴ δὲ οἱ βυρσοδέψαι ἐπώλουν εἰς τοὺς Ἑβραίους τὰ
 δέρματα χονδρικῶς καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐστεροῦντο οἱ ὑποδη-
 ματοποιοὶ τῶν δερμάτων, πρὸς μεγίστην τῆς τέχνης των
 ζημίαν, διὰ διατάγματος τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ Θαλάσ-
 σης Ἰακώβου Γραδενίγου ἀπὸ 4 Νοεμβρίου 1781 ἐπε-
 βάλλετο αὐτοῖς νὰ μὴ πωλῶσιν εἰς τοὺς Ἑβραίους ἢ εἰς
 ἄλλους, καὶ τοῖς Ἑβραίοις νὰ μὴ ἀγοράζωσι χονδρι-
 κῶς ἀλλ' ὀλίγα μόνον δέρμματα, ἐπὶ ποινῇ 10 ρεαλιῶν. Τὸ
 διάταγμα τοῦτο, ἕνεκα ὡς φαίνεται ἀχρηστίας αὐτοῦ,

νευρώθη ἐπὶ Προβλεπτοῦ Ἰωάννου Πισχάλιγου τῆ 29 Μαΐου 1784.

Ἡ τιμὴ τῶν δερμάτων, ὡς φαίνεται, πρὸς τὰς δημοσίας δικτιμήσεις ἤβησεν ἐπὶ πολὺ, διότι τῆ 18ῃ Ἰουλίου 1783 συναχθέντες οἱ ὑποδηματοποιοὶ ἐψήφισαν, ἵνα μὴ πληρώνωσι πλέον τῶν δύο ρεαλίων δι' ἕκαστον δέρμα καὶ, ἐπειδὴ συνεσωρεύθησαν ἐκ Πελοποννήσου πλείστοι ἐν Ζακύνθῳ ὑποδηματοποιοὶ, — οἱ ὅποιοι κάνοντας πατουμάκια καὶ στέλνοντας τα εἰς τὸ Μωρία κάνουν μὲ αὐτὸ τὴν ἀκρίβεια τῶν προσταμέντων καὶ πετριῶνε καὶ ζημιώνεται ἡ σκόλα — διὰ τοῦτο ἀπεφάσισαν τοῦ λοιποῦ, ἵνα οὐδεὶς ἐκ τῶν τῆς συντεχνίας βυρσοδέψων κατεργάζεται διὰ τοὺς ξένους ὑποδηματοποιοὺς δέρματα, ἢ πωλῆ εἰς αἱ τοὺς χονδρικοῦς, ἐπὶ ποινῇ τῶν παραβάτων 15 ρεαλίων κατεθεμιμένων ἐν τῷ ταμείῳ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγ. Λαζάρου.

Ἐνεκα διαφόρων καταχορήσεων, αἵτινες συνέβαινον ὡς πρὸς τὴν ἀγορὰν καὶ πώλησιν τῶν δερμάτων, ὁ Προβλεπτὴς Πόλος Παρούτης διὰ δικτηγῆς αὐτοῦ ἀπὸ 4 Μαρτίου 1792 διέταξεν ἅ.) ἵνα πάντες οἱ βυρσοδέψαι δύνανται νὰ πωλῶσιν ὀλόκληρα τὰ δέρματα ἀντὶ 27 παράδων, σὺν τῇ ὑποχρέωσει ἵνα ταῦτα ᾖνε καθαρὰ λίπους καὶ ἄλατος, τὰ δὲ ἀκατέργαστα πρὸς 24 παράδες καὶ τὰ ἐστιλβωμένα πρὸς παράδες 56. β.) τὰ ἐκ κριοῦ ἀκατέργαστα δέρματα ἵνα πωλῶνται πρὸς παράδες 15, πρὸς παράδες δὲ 14 τὰ καθαρὰ κατὰ λίτραν καὶ τὰ αἶγεια, ὑπόπυρρα ἢ κιτρινωπά, ὀλόκληρα πρὸς 37 παράδες ἐπὶ ποινῇ καὶ ἄλλα τινὰ σχετικὰ διελαμβάνοντο ἐν τῇ διαταγῇ ταύτῃ.

Τῆ 2 Φεβρουαρίου 1804 οἱ βυρσοδέψαι δι' ἰδιωτικοῦ αὐτῶν ἐγγράφου συνεφώνησαν, ἵνα μὴ δίδωσι τοῖς Ἑβραίοις δέρματα, ἐπειδὴ ὅμως τὴν συμφωνίαν ταύτην παρέβησαν οἱ τότε Ἐπίτροποι αὐτῶν Ἰωάννης Σαμιώτης καὶ Ἀμπρινός Τζατζόπουλος, οἱ βυρσοδέψαι ὑπέβηλον ἀναφορὰν ἀπὸ 1 Μαΐου 1804 πρὸς τοὺς Ἀγορανόμους, ὅπως προσκληθῶσι

οι Ἐπίτροποι ἐκείνοι καὶ ἀνγκασθῶσι νὰ συμμορφωθῶσι πρὸς τὴν ὡς ἄνω συμφωνίαν. Καὶ ὄντως τῇ αὐτῇ προσκληθέντες, οἱ βυρσοδέψαι Γιαννάκης Σταθόπουλος, Γιαννάκης Λιθαρεῶς, Γεώργιος Καδουρόπουλος, Στασινὸς Μαρκόπουλος, Σταμάτης Γιαννακόπουλος, Γιάννης Σαμιώτης, Γιαννάκης Κολογερόπουλος, Νικολῆς Φραγκιῶς καὶ Μάστρονικολῆς μετὰ τὴν συντροφίαν του συνεφώνησαν ἐνόρκως καὶ δι' ἐγγράφου αὐτῶν ὑφ' ἀπάντων ὑπογεγραμμένου, ἵν' ἀγοράζωσι τὰ δέρματα δι' ὅλην τὴν συντεχνίαν καὶ νὰ λαμβάνωσι, σὺν ἄλλοις ἐκ μὲν τῶν ἔξωθεν ἐρχομένων δερμάτων ἀνά μίαν γαζέτα ν, ἐκ δὲ τῶν ἐγχωρίων ἀπὸ ἓνα μ. π. ἀρά το, ἐπὶ ποιῆ. Ἐπειδὴ δὲ οἱ βυρσοδέψαι ὕβρουν συχνάκις καὶ ἀθυραίετως τὴν τιμὴν τῶν πρὸς ὑποδήματα δερμάτων προφασίζόμενοι, ὅτι ἠϋξανε καὶ ἡ τιμὴ τῶν διαφόρων εἰδῶν, ἅτινα ἀπητοῦντο πρὸς ἐργασίαν τῆς τέχνης αὐτῶν, ἡ Ἀγορανομικὴ Ἀρχὴ θέλουσα νὰ χαλιναγωγῆται τὴν ἀπληστίαν τούτων διὰ προκηρῶσεως αὐτῆς κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1806 ἐκάνονε τὰ περὶ τῆς κατεργασίας καὶ τιμῆς τῶν δερμάτων ἐν γένει.

Τῷ 1817 σπουδαία διεξήχθη δίκη μεταξὺ τοῦ Πρώτου τῶν ὑποδημ. Νικολάου Κονοράου καὶ τινων βυρσοδεψῶν. Καὶ ὁ μὲν Πρῶτος παρεπονεῖτο κατὰ τῶν βυρσοδεψῶν, ὅτι οὗτοι τὸν ἠπάτων ὡς πρὸς τὰ εἰς αὐτὸν ἀφοροῦντα δικαιώματα, κατὰ τὴν διαταγὴν τῆς 27 Ἰουλίου 1816 τοῦ Ριβαρόλα, ὅτι ἕκαστος ἄδικον διανομὴν τῶν δερμάτων εἰς τοὺς ὑποδηματοποιούς, ὅτι ἐν παρεβάσει τῶν διατάξεων τοῦ Ἀγορανομείου ἐπώλουν τὰ δέρματα 100 παράδες τὴν λίτραν ἀντὶ 90, συμφώνως τῇ δοθείσῃ αὐτοῖς τιμῇ καὶ ὅτι ἐπὶ τέλους ἐργάζονται μετὰ τρόπον λίαν κακεντρεχῆ τὰ δέρματα. Οἱ δὲ βυρσοδέψαι ἐζήτησαν ἵνα ληρῆθῇ πρόνοια καὶ τεθῆ χαλινὸς εἰς τὰς κατεχρήσεις, ἃς ὁ ρηθεὶς Πρῶτος ἐν τῇ ἐδιότῃ αὐτοῦ ἐπρακτεν, λαμβάνων παρενόμους πληρωμὰς ἀπὸ αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐξαγωγήν τῶν δερμάτων ἐκ τῆς ν.

σου καὶ ἐν εἰδικῇ πρὸς αὐτοὺς διανομῇ, ἐπιφέρων οὕτω ζημίαν εἰς τὰ συμφέροντα αὐτῶν. Ἐπιτροπὴ ὅμως πρὸς τοῦτο ὁρισθεῖσα ἔλυσε τὴν διαφοράν ταύτην εὐνοϊκῶς εἰς ἀμφοτέρωθεν τὰ μέρη.

Οὕτως εἶχον καὶ τὰ τῶν βυρσοδεψῶν. ἄγνωστον δὲ τυγχάνει ἕμιν, πότε οὗτοι ἀπεπαύθησαν τῆς συντεχνίας τῶν ὑποδηματοποιῶν, διότι ἐν τῇ κοινῶς καλουμένῃ Κ α ι ν ο Ὑ ρ γ ι α Ρ ο Ὑ γ α ὑπάρχει νόμος, τελείως κατὰ τὰς ἐπιτροπὰς τῶν σεισμῶν καὶ ἄρτι δοθείς εἰς αἰωνίαν ἐδαφονομίαν τῷ Γεωργ. Μάρκω, ἐπονομαζόμενος δὲ Ἅ γ ι ο ς Σ π υ ρ ῖ δ ω ν τῶν τ α μ π ἄ κ ι κ ω ν (ἢ τοῦ Ν τ α ν ο Ὑ φ ρ η), ἐπιτροποὶ τοῦ ὁποῖου ἄλλοτε ἦσαν ἐκ τοῦ σώματος τῶν βυρσοδεψῶν. Πότε δὲ ἀποχωρισθέντες οἱ βυρσοδέψαι τῶν Ὑποδηματοποιῶν ἐξέλεξαν ὡς προστάτην ἅγιον αὐτῶν τὸν ὡς ἄνω νόμον τοῦ Ἅ γ. Σπυρίδωνος τοῦτο οὐδόλως εἶνε γνωστόν, ἀφοῦ οὔτε ἐξ ἐγγράφου τινὸς προκύπτει, οὔτε ἐκ παραδόσεως σώζεται. Ὅτι ὅμως ἐν τῷ νόμῳ ἐκείνῳ ὑπῆρχον ἐπιτροποὶ βυρσοδέψαι τοῦτο εἶνε ἀναμφισβήτητον.

Ἐνταῦθα ἀναγκαζόμεθα νὰ κλείσωμεν τὸ περὶ τῆς συντεχνίας τῶν ὑποδηματοποιῶν καὶ βυρσοδεψῶν κεφάλαιον, καὶ τοὶ πολλὰ εἰσέτι εἴχομεν νὰ προσθέσωμεν. Ἐὰν δὲ καὶ ἀρκούντως ἐπεξετάθημεν, το το ἐπράξαμεν, ὅπως ἐκ τῆς συντεχνίας ταύτης τὴν ὁποίαν προὔτάξαμεν, λάβωσιν οἱ ἀναγνώσται ἡμῶν ὅσα τὰ δυνατόν περισσοτέρην ἰδέαν καὶ περὶ τῶν ἄλλων συντεχνιῶν, ἃς δι' ὀλίγων κατωτέρω θέλομεν διεξέλθῃ. Ἐπειδὴ δὲ μέχρι τοῦδε δὲν εἶδομεν ἀνασυσταθεῖσαν συντεχνίαν Ὑποδηματοποιῶν καὶ Βυρσοδεψῶν, εὐχόμεθα, ἵνα, χάριν τῶν συμφερόντων καὶ τῶν τεχνιτῶν τούτων καὶ τῆς κοινωνίας ἡμῶν ἐν γένει, ἴδωμεν ὅσα τάχιστα τῆς αὐτῆς, ἀφοῦ αἱ τέχναι αὐταὶ δὲν στεροῦνται τῶν καταλλήλων προσώπων, ὅπως ἀντιπροσωπεύονται ὑπὸ αὐτῶν.

ΣΥΝΤΕΧΝΙΑ ΕΥΛΟΥΡΓΩΝ

Ἐν τῷ 6.6λίῳ διαταγῶν (Libro Ordini ecc. 1487—1569 σ. 105) εὑρισκομένῳ παρὰ τῷ ἐνταῦθα Ἀρχιεπισκοπεύοντι βλέπομεν, ὅτι κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1556 Πρωτοεπισκοπεύοντι τῶν Εὐλουργῶν ἦτο τις ὀνόματι Νικόλαος Κωνσταντίνου, ἐνταῦθα δὲ καὶ συμπεριλαμβανόμενος, ὅτι ἡ Συντεχνία αὐτῆ τῶν Εὐλουργῶν ἐκλέγουσα τὴν διαφόρου αὐτῆς Ἀρχῆς καὶ διεπομένη ὑπὸ τινος κανονισμοῦ προῦπήρχε τοῦ ἔτους 1556. Ὡς μέρος δὲ συναθροίσεως αὐτῆ εἶχε τὸν πλειόνον τοῦ Λοιμοκαθαρητικοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου, εἰς τὴν ὁποίαν παρεχωρήθη οὗτος ὑπὸ τοῦ πρώτου ἰδιοκτῆτου τοῦ ναοῦ τούτου Γεώργιος Γουλιμοπούλου τῷ 1594, ὡς τὸ κατωτέρω ἐγγράφον φανερώσει.

«1594 ἡμέρα 30 τοῦ μαΐου μηνός, εἰς τὸν αἰγιαλὸν τῆς πόλεως Ζακύνθου παρὸν κοινοβουλίας ἀπὸ ἓν μέρος ὁ κληρικός Γεώργιος Γουλιμοπούλος ὃς νικητὴς τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου εἰς τὸν ἄμωνα ἐκ τοῦ ἐτέρου μέρους παρόντες κληρικοί Κουσέντας ὃς προτομάτορας τῶν μαριγκῶν ὁμοῦ με τοὺς παρόντες κληρικούς ἄνδρες Κόλα κληρικός μαρκομάζης καὶ Κωνσταντῆ ντατρέστη καὶ κληρικός Γιάννου Κοντασιῶντος με τὴν ἅπασαν τῆς μαηστράντζικ ὁ οπιῶς κληρικός Γεώργιος Θελεμυτικὸς καὶ συμφωνητικοῦ τρόπου θέλη καὶ διδὸν καὶ παραδίδω ἀπὸ τὴν σήμερον ἡμέραν καὶ ὄραν τὸν ἀνοθεν ναὸν πρὸς τὸν ριθέντα κληρικό Κουσέντι καὶ πρὸς τὴν οὕτῃ σκόλα νὰ ἀγρικᾶτε πάντοτε καὶ ἀπὸ τὸν μαριγκῶν ὁμοῦ με τὰ δικαιοματὰ του καὶ νὰ μὴν ἠδρισκατε κανεὶς νικητὴς με ἔτοῦτο νὰ ἡμπορῆ νὰ περὶν ὁ ριθὶς Γουλιμοπούλος κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου τὴν ἡμισὴν προσφορὰς καὶ τὰ μισὰ προσκινήματα καὶ οὐχὶ ἄλλον με ἔτοῦτο τὸν τρόπον ἀνάσας καὶ ἦνε ποτε τὸ κερὰ ἢ καὶ εἴθετι τινὰς ἀπὸ τὴν κληρονομία τοῦ ἀνοθεν Γουλιμοπούλου περὶ σερνικὸ ὄσαν καὶ θηλικὸ νὰ ἦθελε ἦτε ἀξίον τῆς ἰεροσάνης καὶ νὰ ἡμπορῆ νὰ εφημερεθῆ τὸν ἀνω ναὸν νὰ

εἶνε στο παρὸν καὶ ἡ κληρονομία μου ὑπομαρτυρίας παπᾶ
ιω ρομανού, καὶ παπᾶ κρ θεοδορου δόριζα καὶ κιο τζόρ-
τζε μούμουρι. Εγὼ παπᾶ ιωαννῆς ρομανός μαρτυρὸ τανοθεν
καὶ ὑπόγραψ. Ἐγὼ παπᾶ Θεοδορος δόριζας μαρτυρὸ τανοθεν
καὶ ὑπόγραψα (1) μαρτυρο εγὼ τζορτζις μουρμουρις τανοθεν
καὶ ὑπόγραψα.

Δι' ἑτέρου δὲ συμβολαίου ἀπὸ 5 Αὐγούστου 1616 ἐπε-
κυρώθη ἡ ἀνωτέρω παραχώρησις, ὅπως δηλ. ἦνε καὶ δια-
μένῃ αἰωνίως· εἰς τοὺς Ξυλουργούς ὁ ἀνωτέρω ναός, ὅστις
καὶ ἔκτοτε ἐπεκλήθη Ναός τῆς Συνεχῆς τῶν Ξυλουρ-
γῶν, διευθυνόμενος ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ σώματος καὶ ὑπὸ τῶν
ἐκείνῳ ἐπιτρόπων ἐκλεγομένων διὰ ψηφορορίας ὑπὸ τῶν
Ξυλουργῶν

Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος συμβολαίον τοῦτο ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ἐν Χριστοῦ ὀνόματι ἀμήν 1616 μηνὶ αὐγούστου 5. Ἐ-
νεφανίστησαν ἐνόπιον ἐμοῦ νοταρίου καὶ μαρτύρων ὑπογε-
γραμμένοι πικρόντες καὶ σωματικῶς ἀπὸ τὸ ἐν μέρος ὁ ε-
ελαβεστάτος παπᾶ Πέτρος Θεριανός τοῦ ποτῆ κυρ Βασίλι
καὶ ἀπὸ τὸ ἕτερος ὁ μισέρ μάρκος θορδανίς πρῶτος καὶ
μισέρ γιόργος ταδουλάρης καὶ μισέρ τζάνης δατρέστε γασ-
τάλι τῆς τέχνης τῆς μαραγκοσίνης κάμνοντας καὶ διὰ
ὄλους τοὺς ἕτερος μαστόρους τις αὐτις τέχνης ἀνάμεσα
τοῦς ὁπίους ἐγινίκανε κρίτες περίσεις διὰ πινομί τις ἐκκλη-
σίας τοῦ αγίου κωνσταντίνου ποῦ εἶνε σκόλα τὸν ἀνοθεν μασ-
τόρον τὴν σμερον διὰ νὰ λήψουν ἀπὸ κρίτες ἐξόδων καὶ
παν ετερο κάνουνε τὴν παρον καρτα δὲ ακουετζιον τρανσα-
τσιὸν μὲ ὄλες τὲς κονιτζιόνες ποῦ εδοθεν κάτω θέλομε
ξεκαθαρίσει ἔγουν πέρνοντας ἐτζι τὸ ἕνα μέρος ὡσαν καὶ τὸ
ἄλλο κατου ἀπὸ κάθεν λογίς πρετενσιὸν ὡπερ ποτέ τὸ
καρτὸ νὰ μὴν εχουν καμμία διαφορα ἢ ἀνοθεν μαστόρι ἐφχα-
ριστοῦντε ὅτι ὁ ἀνοθεν παπᾶς κυρ πέτρος νὰ ἐφιμερέβη
τὴν ἀνοθεν ἐκκλησίαν εὖς ζοίς του πέρνοντας τὲς μιστὲς προσ-
φορὲς καὶ διὰ τὰ λειτουργιστικὰ καὶ τὰ ὅσα ἴθιλε εβγάλι

(1) Πράξεις Συμ(γρ). ἱερ. Σταματ. Ραζῆ (σ. 137) παρὰ τῶν πα-
ρ' ἡμῶν Ἀρχιεπιφλακείω.

με τὸ πετραχίλι του καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνοθεν
 κηρ πέτρου ἀβρεθῆ ἡρέξει ἀπὸ δάφτονε ἢ ἀπὸ τὴν κλη-
 ρονομία τοῦ ἀνοθεν παπᾶ ἢ καὶ τοῦ ἀδελφου του τὸ ὅ-
 μιος βρεθούνε ἡρέξει ἀπὸ τὸν μαστόρον τον μακαγγόνε ἢ ἀ-
 πὸ τὴ κληρονομία τους αὐτοῖσι νὰ ἐφημερεύουν πάντοτε
 τ' ἀνοθεν ἐκκλησίαν με ἐτοῦτο νὰ ριζοῦνε λαχνοῦς τόσο
 εἰς τοὺς ἀνοθεν θεριανέους ὡσαν καὶ εἰς τοὺς μαστεροὺς ἴγουν
 εἰς τοὺς κερὶς καὶ νὰ ἐφημερέθῃ ἕνα χρόνον ὁ κάθε ης ἰ-
 ραδα ἀραδα ἀνίσος καὶ ἠθελαν ἰστε περίση καὶ ἀν δὲν βρε-
 θούνε αὐτε ἀπὸ τὴν μίαν μερίαν μὴ δὲ ἀπὸ τὴν ἄλλιν νὰ ε-
 χουνε ἐξουσία ἢ ἀπὸ μαστόρι νὰ ἐβάλουν ἐφημέριους ὅποιον
 ἠθελε τοὺς ἀρση ὅστε νὰ βρεθῆ ὁ ἀνοθεν καὶ ἐτοῦτο νὰ
 ἀγοικᾶτε ἰονίως με ὀμπλιγο τοῦ ἀνοθεν παπᾶ νὰ δίνι τὸν
 κάθε χρόνον ἀνίμερα τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου εἰς τὴν αὐ-
 τὴν ἐκκλησίαν ριαλια δέκα τὰ ὅποια νὰν τὰ πέρνουνε ἢ
 μαστόρι ἤγουν πρότος καὶ γαστῆλδι διὰ νὰ κάμουν ἀνά-
 στισι τις αὐτὴς ἐκκλησίας καὶ εἰς νὰ χρωστί οπισα ἐ-
 φημέριος ὅπου πάντοτε θέλει ἰστε καὶ μὴ διδοντας τὰ ἀ-
 νοθεν δεκα ριάλια νὰ μὴν ἐμπορὶ νὰ ἐφημερέθῃ καὶ ἐπιδὴ τε
 αλλε μιὰς προσφορὲς τὰς πέρνι ὁ κηρ τζορτζὶς μακρὶς δια
 τὸ κόνισμα τῆς κυρᾶς Μυρακουλοζας ἐποῦ ἐβλίτε εἰς τὴν
 αὐτὴν ἐκκλησίαν, καὶ τοῦτο εἰς ζωης του καὶ μετὰ τὸν θη-
 νιχτόν του νὰ ἀπομένουν τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας ἤγουν στ-
 χέρια τὸν ἀνοθεν μαστόρον καὶ αὐτὰ διὰ ἀνάστισι τοῦ ἀφ-
 τοῦ μοναστηρίου εἰς καὶ τὰ ἐπίλιπε πάντα ὅπου τὸ πα-
 ρὸν ἔχει ἢ ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν ὅσαν καὶ ἐκίνα ὅπου ποτὲ τὸ καὶ
 ρὸ ἠθελε ἔχει νὰ ηνε πάντα νικοκυρέοι ἢ μαστόρι ἢ μα-
 ραγκὶ ὅπου πάντοτε θέλουνε βρεθῆ καὶ ἀπὸ τούνα διὰ ἀνά-
 στισι τῆς ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἐγώνοντας τὸ σπίτι ὅπου τὸ
 παρὸν ἐβρισκετε καὶ με τὸν κηπον ὅπου ὁ παπας κυρ Πέ-
 τρος Θεριανὸς ἐσιμάδεψε σὶν κάτω μερία τις θάλασας
 δεκα ὀριε τοῦ πλάτου καὶ τοῦ μακροῦ ὅσο εἶνε ἀπὸ τὴν
 ἐκκλησίαν εὐ στή θάλασσαν με ἐτοῦτο νὰ ὀφείλῃ ὁ ἀνοθεν πα-
 πᾶς νὰ χαλάσι τὸ αὐτὸ σπίτι καὶ νὰ τὸ χτίσῃ στήν κά-
 τω μερία πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ ἐτοῦτο νὰν τὸ κάμη ὅποτεν
 ἢ ἀνοθεν μαστόρι ἐβέλενε μακρὶνι τὴν ἐκκλησίαν με ὀμπλιγο

ολον τῶν μακτόρων νὰ δουλεύουσι τὸ αὐτὸ σίτι· σὲ ὅτι
 ἀπαρθεῖς τῆς τέχνης τους χάρισμα εἶνόντες περὶ ὁ πα-
 πᾶς τῆς ξυθείαν καὶ ὅτι ἦνε χριαζόμενο ἐπιδή, ἡ μακτό-
 ρι νὰ μὴν χροστούνε μόνον τὴν κόπον τους τὸ ὅτι σίτι·
 καὶ τόπο ὅπου ἀνοθεν ἵταμε νάνε ἀζὶ δ. ἀμέ·νι πάντοτε·
 καὶ εἰς τὸν ἄ. οὖθεν παπᾶ κυρ Πέτρον θεριανὸν καὶ πρὸς
 πάντες τοὺς κληρονόμους διαδόχους ἀρτοῦ εἰς τὴν ἐξου-
 σίαν τους κόνοντα· ἵτεδάτῃ ἦ·τι δ·α θέλουν καὶ βούλον-
 τε μὴ ἀπό τινος ἐναντιούμενοι ἀμὴ καὶ μὲ τὸ χοράφι πι-
 νοκίου ἐνοῦ ὅπερ εὔρισκετε εἰς τὸ κλῆσμα νὰ διαμέ·νι καὶ
 αὐτὸ εἰς τὴν ἐξουσία τοῦ ἀνοθεν κερὸς καὶ πρὸς πάντες
 τοὺς κληρονόμους διαδόχους αὐτοῦ μὲ ἔτουτο ὅτι τὰ δέ-
 κτ· ρεῖλια ποῦ ἀνοθεν ἤπαμε νὰ σφείλι νὰ δίδε τὴν δά-
 θε χρόνο· ὁ ἐφιμέριος λέρε σι νὰ τὰ δίδουν ὥστε ποῦ
 σίτι· τὸ κόνισμα τῆς κυράς τῆς μικρακούζας εἰς τὴν
 ἀρτὴν ἐκκλησία καὶ ἀνίσως καὶ τὸ πάρονε νὰ μὴ χροστί
 πλέον ὁ ἐφημέριος νὰ τὰ δίδε καὶ ἀνίσω, καὶ ποτὲ τὸ κε-
 ρὸ ἤθελε πιράζι κινε· τὸν ἀνοθεν μακτόρον διὰ τὴν ἀνοθεν
 ἐκκλησία ἢ διὰ κινένα ποστατικὸ τῆς ἀρτῆς ἐκκλησίας νὰ
 χροστί ὁ ἀνοθεν παπᾶ Κυρ Πέτρος μὲ τοὺς κληρονόμους δια-
 δόχους· ἦνε κερὶς ἢ δὲν ἦνε μ·ζι μὲ τοὺς μακτόρους δ-
 λους νὰ ξοδιάσουν τὰ μισὰ κάθε μερί·α διὰ νὰ διαφεν·εύ-
 θουν τὰ δικαίωματά·τις οὖθεν χριστιανικῶς ὑπόσχεσι· τα κα-
 κὰ τους μενοντες πάντε· κ ἀρτι ἐκκλησί·α πρὸ τὴν ἐξου-
 σία τις σκόλας τον ἀρτὸ· μακτόρον διὰ νὰ παγε·νι παντα
 ομπρὸς ἀπο διαδοχί· ησε διαδοχί· καὶ οὔτος κ·ε μαρτιρίας σ·
 μάρκος ραφτοπούλου καὶ σ· Νικολὸς δαξτε· ἢ οπί· θέλουν
 ἠπογράψι· καὶ διὰ νὰ μιν ἠξασθῆ· νὰ γραψι· ὁ ἀνοθεν δό-
 ξας εβίλαμε μαρτιρία τὸν εβ· σ· μάρκο μπάλτσαμε· δοτορ
 καὶ θέλει υπογράψι·.

Μάρκος Μπαλσαμος μαρτυρὸς ἀνοθεν

Μάρκος ραφτοπούλος μαρτυρὸς ἀνοθεν

Παπᾶ Πέτρος· Θεριανὸς ἐβεβῶνω τανοθεν (1)

(1) Πράξεις· Συμβ· γρ· Γεωργ· Φραντζῆ (β·βλ· 1 σ· 65·
 πρὸ τῶ· Ἀργειοφυλακείῳ·).

Τὰ τῆς συντεχνίας ταύτης ἔβαινον κανονικῶς, ἐκλεγομένων τῶν διαφόρων αὐτῆς ἀρχῶν, ὅτε μὲν ἐν τῷ ναῷ τοῦ προστάτου αὐτῆς Ἀγ. Κωνσταντίνου, ὅτε δ' ἐν ἐκείνῳ τοῦ Παντοκράτορος, εὐρισκομένῳ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς πόλεως. Πολλὰ ἦσαν τὰ προνόμια τῶν ὁποίων ἐπὶ Ἐνετοκρατίας ἔχαιρεν ὁ Ἀρχιτεχνίτης τῶν Ευουργῶν, ἐν τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ἡ παρέμβασις αὐτοῦ, ὡς ἐργολάβου, εἰς τὰς δημοσίας οἰκοδομὰς, ὡς τοῦτο προκύπτει ἐκ τινος διαταγῆς τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ Κερκύρας ἀπὸ 14 Σ)βρίου 1741· τὸ πρόνομιον δὲ τοῦτο διατηρήθη δικραῶς καὶ μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Κυβερνήσεως ταύτης. Οὐχ ἦτιον ἐν ἔτει 1788 τινὲς ἐκ τῆς συντεχνίας ταύτης ἠθέλησαν νὰ εἰσαγάγωσι νεωτερισμοὺς καὶ ν' ἀφαιρέσωσι τὰ προνόμια καὶ δικαιώματα, ἅτινα ἔκπαλαι ἀνήκον εἰς τὸν Ἀρχιτεχνίτην, ὅστις κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἦτο ὁ Μάρκος Δημησιάνος. Ἀλλὰ τὴν ἀδικίαν ταύτην προλαβὼν ὁ τότε Προβλεπτὴς Ζακύνθου Φραγκίσκος Μανολέσος διὰ διαταγῆς αὐτοῦ ἀπὸ 18 Δ)βρίου 1788 (1) διέταξεν, ἵνα οὐδεὶς μὲν εἰσαχθῆ νεωτερισμὸς κατ' οὐδένα δὲ λόγον προσβληθῶσι τὰ τοῦ Ἀρχιτεχνίτου προνόμια, ἐπὶ ποινῇ 100 ρεαλιῶν.

Ἐν ἔτει 1811 εἴκοσι καὶ δύο πρόσωπα, ἦτοι οἱ Ἐνοῦται τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου, δι' ἀναφορᾶς αὐτῶν ἤγειρον ἀξιώσεις περὶ παρεμβάσεως αὐτῶν κατὰ τὴν διὰ ψηφοφορίας ἐκλογὴν τῶν Ἐπιτρόπων τοῦ Ναοῦ καὶ τοῦ Ἐφημερίου. Τὰς ἀξιώσεις αὐτῶν ἐστήριζον ἐπὶ τοῦ 5ου καὶ τελευταίου ἄρθρου δικουμφωνίας (convenzione) τινὸς ἀπὸ 8 Φεβρουαρίου 1759 εὐρισκομένης εἰς τὰς πράξεις τοῦ Σ)γγράφου Μάρκου Φλαμπουριάρη (σ. 46) Ἐλεῖ δὲ τὸ ἄρθρον τοῦτο ὡς ἐξῆς:

«Πέμπτον. Ὅντας Γεώργιος Θεριανὸς καὶ τίχη νὰ εἶν κιερεὺς καὶ τρεῖς ἀπὸ τὴν σκόλα τῶν μαραγγῶν ὅπου εἶν

(1) *Libro Proclamì 1788-1790-p. 56.*

εκτίκη εις τὴν χώραν, νὰ χέριτε ὁ Θεριανὸς τὴν ἐφημερίαν χρόνους τέσερους βλοκληροῦς καὶ χρόνους δύο ο ἱερεὺς μαραγγῶς, τὸν ὅπιον μαραγγὸν νὰ τὸν μπαλοτάρη ἢ σκόπια καὶ νὰ τοῦ διδοῖ ὅσον μὲ αὐτὴν συμφωνήσου, μένοντας τῆς Ἐκκλησίας ἢ ἐσοδίες τῶν ἀνωθεν ἀγαθῶν διὰ τοῦ αὐτοῦ χρόνους δύο καὶ οὕτως νὰ ἀγρικᾶτε ἢ αὐτὴ ἐφημερίᾳ πάντοτε ἦγουν τέσερους χρόνους διὰ τὸν Θεριανὸν καὶ δύο διὰ τὸν ἐφημέριον μαραγγόν.»

Καὶ προκύπτει ὄντως ἡ παρέμβασις τῶν Ἐνοριτῶν ἐν τῇ συγκλήσει τοῦ Σώματος πρὸς ἐκλογὴν Ἐπιτρόπων τῇ γενομένη τῇ 8 Ἀπριλίου 1801, καθὼς καὶ ἐν τῇ τῆς 29 Ὀβριου 1805 διὰ τὴν ἐκλογὴν νέου ἐφημερίου, ἐπὶ ταύτης δὲ καὶ ἡ Διοίκησις τῆς νήσου στηριζομένη ἐξέδωκεν ἀπόφασιν τῇ 25 Μαΐου 1811, δι' ἧς παρεχωρεῖτο εἰς τοὺς Ἐνορίτας, ἵνα ἐκλέγωσιν, ὡς καὶ ἡ τῶν Ἐπιτροπῶν Συντεχνία, δύο Ἐπιτρόπους, πρὸς διαχείρισιν παντός ὅ,τι ἀφοῦρα τὸν Ναόν.

Καὶ τοι ἡ ἐκλογὴ τῶν δύο Ἐπιτρόπων τῶν Ἐνοριτῶν καὶ τῶν δύο τῆς Συντεχνίας τῶν Ἐπιτροπῶν ἐβαινεῖν ἡσύχως, οὐχ ἦττον τῷ 1813 οἱ Ἐνορίται ἐζήτησαν παρὰ τῆς Διοικήσεως ἵνα δύνανται μόνοι νὰ ἐκλέγωσι καὶ τοὺς τέσσαρας Ἐπιτρόπους. Τοιαύτη ἀπόπειρα ἐδείκνυε σαφῶς τὰς τάσεις αὐτῶν, ὅπως περιορίσωσι τὴν ἐκλογὴν εἰς ὠρισμένον ἀριθμὸν καὶ δύνανται οὕτω νὰ ἐκλέγωσι πρόσωπα εὐνοικᾶ αὐτοῖς. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ Συντεχνία τῶν Ἐπιτροπῶν, βλέπουσα περιφρονούμενα τὰ δικαιώματα αὐτῆς εὐρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν ἐπέμβασιν τῆς Κυβερνήσεως πρὸς ἀναθεώρησιν τῆς ἀπὸ 25 Μαΐου 1811 ἀποφάσεως τῆς Διοικήσεως τῆς νήσου, ὅπως ἀντικειμένης εἰς τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα τῆς 30 Μαΐου 1594, 5 Αὐγ. 1616 καὶ 8 Φεβρουαρίου 1759, καθ' ἃ αὐτὲ εἶχον, οὔτε ἠδύναντο οἱ Ἐνορίται νὰ ἐξασκήσωσι δικαιώμα ἐπὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγ. Κωνσταντίνου. Ἐξ ἐγγράφων δὲν προκύπτει ἡμῖν, τί περὶ τούτου ἀπεφάσισεν ἡ Κυβέρνησις, γνωρίζομεν ὅμως ὅτι, ἐνεκκ ἀνωμολιών

αίτινες μετὰ ταῦτα ἠκολούθησαν, ἐν ἔτει 1836 ἐξελέχθησαν ἐπιτροπαι μόνον ἐκ τῆς Συντεχνίας τῶν Ξυλουργῶν καὶ ὅτι οἱ Ἐνορίται στερηθέντες τῶν δικαιοκράτων αὐτῶν εὐρέθησαν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ζητήσωσι τὸ πρόφην κηθεστώσ, ἥτοι τὴν ἐν τῷ μέλλοντι ἐκλογὴν δύο Ἐπιτρόπων ἐκ μέστων αὐτῶν καὶ δύο ἐκ τῆς Συντεχνίας τῶν Ξυλουργῶν.

Ἡ συντεχνία αὕτη, κατόπι πολλῶν ἀτυχῶν περιστάσεων εἶχε διχλωθῆ, ὅτε κατὰ τὸ ἔτος 1891 ἐγένετο σκέψις ὑπὸ διαφόρων τεχνητῶν πρὸ ἀκασούτασιν αὐτῆς. Καὶ ὄντως συνελθόντες πλείστοι τῶν Ξυλουργῶν συνέταξαν τῇ 4 Ἰανουαρίου 1892 κανονισμὸν ἐκ 31 ἀρθρῶν συγκείμενον ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ἅγιος Ἰωσήφ» ὅστις καὶ διὰ Β. Δικτάγματος τῆς 18 Μαρτίου 1892 (Ἐφημ. Κυβερνήσεως, ἀριθ. 96) ἐνεκρίθη. Ἰδρυταὶ δὲ τῆς συντεχνίας αὐτῆς καὶ μέλη τῆς ἐκλεχθείσης ἐπιτροπῆς αὐτῆς ἐγένοντο οἱ Ἰωσήφ Β. Μπάσης ἐπιλοποιοὺς (πρόεδρος), Διονύσιος Σ. Βίτσος, Ξυλέμπορος (ταμίης), Διονύσιος Ι. Τορτορέλης, Διονύσιος Δ. Νταγιάντας, Ξυλέμπορος, Νικήτας Δ. Μπόμ. ναυτοουργός, Γενναῖος Ν. Μελισσανός καὶ Ἀνδρέας Μ. Γαίτσος, οἵτινες μέγιστον ἐπέδειξαν ζῆλον πρὸς πρόοδον τῆς τέχνης αὐτῶν. Θυγῆτον ὕλιγους μῆνας κατόπιιν θέλοντες νὰ ἐπιφέρωσι μεταρρυθμίσεις τινὰς τοῦ κανονισμοῦ τούτου συνέταξαν νέον τοιοῦτον τῇ 28 Αὐγούστου 1892 ἐξ ἀρθρῶν 40 συγκείμενον καὶ ὑπὸ τὸ τίτλον—σωματεῖον τῶν ἐν Ζακύνθῳ τεκτόνων ὁ «Παντοκράτωρ»—οὗτινος σκοπὸς εἶνε ἡ ἀμοιβαία βοήθεια, ἡ πρὸς ἀλλήλους ἀγάπη καὶ ἡ φιλόθροπος καὶ χριστιανικὴ συνδρομὴ τῶν ἀπόρων καὶ δυστυχῶν αὐτοῦ μελῶν. Ὁ νέος οὗτος κανονισμὸς ἔτυχεν ἐγκρίσεως διὰ Β. Δ. τῆς 6 Ὀκτωβρίου 1892 (Ἐφ. Κυβερν. ἀρ. 567) καὶ ἐπὶ τινὰ χρόνον ἡ συντεχνία αὕτη ἔβρινε λαμπρῶς, δυστυχῶς ὅμως οἱ ἐπελθόντες σεισμοὶ παρέλυτον αὐτὴν καὶ ἤδη, ἂν δὲν διελύθη, διατρέχει ὅμως κίνδυνον διχλώσεως, ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι πολλὰ τῶν μελῶν ἀρνοῦνται νὰ πληρωθῶσι.

τὴν γλίσχρον μηνιαίαν αὐτῶν συνδρομὴν. Ἐχομεν ὁμοίως πει-
ποίθησιν, ὅτι οἱ ξυλουργοὶ μας, οἵτινες διακρίνονται ὡς ἄνθρω-
ποι εὐφυεῖς, δὲν θ' ἀφ' ἄσσωσι ν' ἀποσυντεθῆ τὴ κατόπιν τῶ-
σων ἀγῶνων κατακρισθὲν σωματικῶν αὐτῶν, τὸ ὅποσον κατ' αὐ-
τοὺς καὶ τὸν τόπον ὄχι ὀλίγον τιμᾶ.

ΣΥΝΤΕΧΝΙΑ ΝΑΥΤΗΓΩΝ

Ἄπ' αὐτῶν τῶν πρώτων ἀρχῶν τῆς ἐν Ζακύνθῳ ἐγκτα-
στάσεως τῶν Ἐνετῶν ὑπ' ἔρχον ἐπὶ τῆς παραλίας διάφορα γή-
πεδα, τὰ ὁποῖα ἐχρησίμευον ὡς ναυπηγεῖα, (sqberi) ἐν οἷς
κατεσκευάζοντο τὰ πρὸς χρῆσιν τῆς νήσου πλοῖα. Ὅτε ὁμοίως τὰ
γήπεδα ταῦτα, ἕνεκα τοῦ ὁσημέραι αὐξανομένου ἀριθμοῦ τῶν
οἰκιῶν ἀφ' ἑνός, καὶ ἀφ' ἑτέρου, ἕνεκα τῆς ὑπὸ τῆς Ἐνετικῆς
Κυβερνήσεως παραχωρήσεως διαφόρων ἐπὶ τῆς παραλίας μερῶν
εἰς διαφόρους ιδιώταις, ἤρχισαν νὰ καταλαμβάνονται, παρου-
σιάσθησαν τὴ πλειστον τῶν ἐν τῇ παραλίᾳ Ζακυνθίων μετὰ τῆς
συντεχνίας [maistranza] τῶν ναυπηγῶν ἐνώπιον τοῦ τότε
Γενικοῦ Ναυάρχου Ἰερωνύμου Πιζάνη παραπονούμενοι, ὅτι,
ἐὰν οἱ ιδιώται ἐκεῖνοι φκοδόμουν οἰκίας ἐπὶ τῶν παραχω-
ρηθέντων αὐτοῖς γαπέδων, θὰ ἐξέλιπον βραχυμῆδον τὰ ἐν τῇ
παραλίᾳ μέρη διὰ τὴν ἐργασίαν αὐτῶν. Ἐπὶ τῶν παραπό-
νων τούτων ὁ ἀνωτέρω Γενικὸς Ναύαρχος (Cap.ⁿ Gene-
ral maris) στηριζόμενος καὶ θέλων νὰ εὐκολύνῃ τοὺς Ζα-
κυνθίους, οἵτινες διὰ νὰ μεταφέρωσι τὰ πρὸς τὸ ζῆν κα-
τεσκευάζον πολλὰ καὶ παντὸς εἶδους πλοῖα, ἐξέδωκεν ἐκ
τοῦ λιμένος Ζακύνθου διάταγμα ἀπὸ 1 Ἰουνίου 1537, (1)
δι' οὗ ἐθεωρεῖτο μὲν ἄκυρος καὶ εὐδεμίαν ἔχουσα ἰσχὺν πᾶ-
σα ὑπὸ διαφόρων δημοσίων λειτουργῶν παραχώρησις πρὸς

(1) *Registro Ducale, Terminaz. Ordini ecc. 1487—1569*
n. 51r.

οικοδομήν οικιών εν τῇ παραλίᾳ, γινομένη ἄνευ τῆς ἐπι-
 κυρώσεως τῶν Γενικῶν Ναυάρχων, ἐδίδετο δ' ἐξουσία εἰς
 τὸν τότε Προβλεπτὴν Ζακύνθου Λεονάρδον Φωσκαρίνην, ἵνα
 ἐπεξετάσῃ ἅπαντα τὰ ἐν τῇ παραλίᾳ κενὰ γήπεδα καὶ
 προσδιορίσῃ τὰ μέρη, ἅτινα ἔπρεπε νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς
 ναυπηγεῖα. Ἐντεῦθεν γίνεται δῆλον, ὅτι οἱ τὴν τέχνην ταύ-
 την ἐξασκοῦντες ἀπετέλουσαν συντεχνίαν διεπομένην, ὡς καὶ
 αἱ λοιπαί, ὑπό τινος κανονισμοῦ, ἀγνώστου ἡμῖν. Οὐχ ἦτον
 προϊόντος τοῦ χρόνου, ἡ τέχνη αὕτη παρημελήθη, οἱ ναυ-
 πηγοὶ ἐξέλιπον, ὁ δὲ Ζάκυνθος ἐστερήθη μεγίστης ὠφελεί-
 ας, ἣτις προέκυπτεν ἐκ τῆς τέχνης ταύτης.

Περὶ τὰ τέλη ὁμοῦ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος Ζακύνθιος τις, Ἄν-
 τάνιος Μπῶν ὀνόματι, ἐπανελθὼν εἰς Ζάκυνθον ἐκ τῆς Ἀλ-
 λοδαπῆς εἰσήγαγε τὴν σχεδὸν ἄγνωστον ταύτην τέχνην, ἡ
 δὲ Ἐνετικὴ Κυβέρνησις ὑπεδέχθη αὐτὸν καὶ ἄνευ τινὸς βάρ-
 ρους τῷ ἐπέτρεψε νὰ κατασκευάζῃ πλοῖα εἰς πάντα τὰ δη-
 μόσια ναυπηγεῖα. Ἐκ τῆς τέχνης ταύτης πολλαὶ προέκυψαν
 ὠφελείαι· διότι πολλοὶ ἐπτανήσιοι ἢ ὑπήκοοι Ὀθωμανοὶ ἐλ-
 θόντες εἰς Ζάκυνθον κατασκευάζον πλοῖα, οὕτω δὲ κατὰ τὰς
 ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος τούτου ἡ ναυπηγία προώδευσεν, οἱ ἐρ-
 γάται ἐπολυπλασιάσθησαν καὶ ἡ Ἐπτανήσιος Πολυτεία εὗρεν
 ἐν τῇ τέχνῃ ταύτῃ ζωτικὴν τινα προστασίαν, ἣτις ἔδωκε νέον
 μέσον ὑπέρβειος εἰς πολλὰ τέκνα τῆς. Ἄλλ' ὁ Μπῶν οὗτος
 ἠθέλησε νὰ ἐκπατριθῇ καὶ νὰ μεταφέρῃ ἀλλαχοῦ τὴν τέχνην
 ταύτην, καθόσον, τῆ διαταγῇ τῆς ἐγγωφίου Κυβερνήσεως καὶ τοῦ
 Ρώσσου διοικητοῦ, ἠμποδίσθη νῆ κατασκευάζῃ πλοῖα ἐν τῷ
 ναυπηγεῖῳ τοῦ Ἁγίου Νικολάου τοῦ Μώλου, ἐνθα πάντοτε δω-
 ρεῖαν ἐξήκει τὴν τέχνην αὐτοῦ, διαρκούσης τῆς τῆς Ἐνετικῆς
 Κυβερνήσεως καὶ τῶν κατόπιν. Ἠμποδίσθη δὲ, καθόσον ὁ
 προρρηθεὶς Ρώσσος διοικητὴς ἠθελε νὰ ἔχῃ τὸ μέρος ἐκεῖνο
 τοῦ Μώλου δι' ἀποκλειστικὴν χρῆσιν τῶν στρατιωτικῶν ἀσκή-
 σεων τῆς ρωσικῆς φρουρᾶς. Ὁ Μπῶν δι' ἀναφορὰς αὐτοῦ ἀπὸ
 31 Ἰανουαρίου 1807 πρὸς τὴν Γερουσίαν (Senato) γνωρίζων

ὅτι ἀπελυθῆνέτο πρὸς κυβέρνησιν, σοφὴν καὶ μητρικὴν ἀκολουθοῦσαν ἀπόφασιν, ἵνα βραβεύῃ τοὺς ὠφελίμους πολίτας, ἐξήτησεν ἀ τῷ παραχωρήθῃ ἢ ἀποκλειστικῇ χρήσει δημοσίου τινὸς γηπέδου, ἕως καὶ ἐπιέτησιφ ἔδαφονομίφ, οὐχὶ πλέον τοῦ Μῶλου, ἵνα μὴ ταραξῆ τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν τῶν αὐτοκρατορικῶν ῥωσικῶν στρατευμάτων, ἀλλὰ τῷ πλησίον τοῦ νκαοῦ τῶν Ἀγίων Τεσσαράκοντα ὑπάρχοντος τοιοῦτου, ὅπερ προηγουμένως εἶχε παραχωρηθῆ τοῖς Κροεπώλαις, οἵτινες τῇ Σελήστει τῆς Κυβερνήσεως, μετεφέρθησαν ἄλλαχοῦ καὶ ὅπερ γήπεδον ἐγκαταλειφθὲν οὐδεμίαν παρῆεν ὠφέλειαν εἰς τὸ δημόσιον. Ἡ αἵτησις τοῦ Μπωῶν, κατὰ πᾶσαν πιθανότητά εἰσηκούσθη, παραχωρηθῆντος αὐτῷ δημοσίου τινὸς γηπέδου, διότι τρία ἔτη κατόπιν ἡ Προεδρεία (Presidenza) ἐν συνεδριάσει αὐτῆς, τῆς 14 Ἰουλίου 1810 διέταξεν ἵνα ὡς πρῶτος, τῆς συντεχνίας τῶν ναυπηγῶν, ἐκλεχθῆ ὁ αὐτὸς Ἀντώνιο Μπωῶν, ὅστις ν' ἀναλάβῃ τὸ καθήκον τῆς ἀποκλειστικῆς πραγματογνωμοσύνης, ἥτις ἤθελε τύχει εἰς τὰ πλοία, παρῶν πάντοτε εἰς πᾶσαν δημοσίαν εἰσπραξίν, ὡς τοιοῦτος δὲ ν' ἀναγνωρισθῆ παρὰ πάντων. Ἡ τέχνη αὕτη δὲν ἐπαύσεν ἕκτοτε ἐξασκουμένη μέχρι δὲ τῆς σήμερον πολλοὶ ὑπάρχουσι ναυπηγοὶ κατὰσκευάζοντες τὰ πρὸς χρήσιν τῆς νήσου πλοία.

ΣΥΝΤΕΧΝΙΑΙ ΠΛΗΤΩΝ

Ἀρχαία ἐπίσης ἦτο καὶ ἡ Συντεχνία τῶν Πλητῶν, ἀποτελουμένη ὑπὸ μόνων τῶν ἐξασκούντων τὴν τέχνην ταύτην. Ὁ Νκός, δὲ ὁ τιμώμενος ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου εἰς Κήπους καὶ ἀνήκων εἰς τὴν Συντεχνίαν ταύτην ἐχρησίμευσεν ὡς τόπος συναθροίσεως αὐτῆς. Τὸ δικαίωμα τῆς ὑπὸ τῶν Πλητῶν κυριότητος τοῦ Νκοῦ τούτου παρέχει τὸ ἀπὸ 10

Μαΐου 1609 κατωτέρω ἔγγραφον, (1) ὕπερ χάριν τῆς ἰσορίας δημοσιεύομεν:

Ἐν χριστοῦ ὀνόματι ἀμήν. Ἐτι τῷ ἀπὸ τῆς αὐτοῦ γεννήσεως 1609 ἡμέρα 10 μαΐου τοῦ μηνός. Παρώντας σωματικὸς χήρα τοῦ ποτὲ γεωργίου σομαιρίτη ὀνόματι κεράτζα πανθρία ὁμοῦ μὲ τιν ἀδελφίς τις χήρα τοῦ ποτὲ γάθη καθοδίστρια καὶ ηνσόλιδω ἢ οἱοίς διὰ τὴν πλῆρσιν τὸν λόγον τοῦ μακαριοτάτου δαβὶδ βοῶντος καὶ ἠγάπησαν εὐπρέπειαν οἴκου σου καὶ τῷ σὺ σκηνώματι δοξασσον διὰ τοῦτο θέλουν ὁμοῦ συμφωνισμέναις καὶ δύνουν τῶν παρόντων καὶ ἐτὶ εὐχαριστέμενον μ. Θεόφιλον Κουκουλομάτι πρωτομάστορα τὴν ραπτηκῆς καὶ τὸν γασάρντοτεν μ. πιλάρουσον καὶ μ. βασιλί γρίζι ἕνα παλαιὸ μοναστήρι ὅπου ἔχουν ἐπονομαζώμενο ἅγιος Ἀθανάσιος ὃς καθὼς κρατὶ μὲ τὴν περιοχὴν του ὃς φενετε ἢ χωρισι καὶ μισι οριὰ πὲρ τραιμοντάνα ὁπου κραισέρουν ἢ αὐταῖς ἀδελφάδες διὰ τὴν πλατίνην ἢ λότηζα, πλὴν τὸ αὐτῷ μοναστήρι ὃς δηλεῖ ἢ αὐτὴ μαηστράτζα νὰν τῷ ἔχουν καὶ ποσεδέρουν καὶ κρατοῦν ἀδελφάτο περπέτου ἀλμένται μπινεφιτζιάρωντας τῷ σε ὅτι ἤθελε τοὺς φοτίση καὶ ὁ Θεὸς καὶ νὰ γράφονται καὶ εἰς τὴν τολέλα τὸσφ αὐτῇ ὡσπερ καὶ ὅποιος χριστιανὸς ἤθελε ἔλθῃ μὲ ὅτι πλαιρομί ἤθελαν ἀποκερώσι, διὰ μία βολὰ καὶ τὸ νομηναριὸ τοῦ κάτω κερὶ καὶ τὰ πασχάτικα τοῦ ἱερέως ὅπου φοιμερεύη διὰ τὴν τοὺς μιμονεῦη καὶ νὰ μπαλοτάρουν πάντα ἀνύμερα τοῦ ἀγ. ἀθανασίου ὄλοι οἱ ἀδελφὶ νὰ κάνουν πρωτομάστορα καὶ γασάρντοτους καὶ γραμματικὸν πάντα ἀπὸ ραυτάδες γκιουῖσο κατὰ τὴν τάξιν τῆς ἀδελφότητος μὲ ξεκαθροσίνη ὅτι ἢ ἀνοθεν ἀδελφάδες νὰ ἔχουν τὴν πραικοῦρα νὰ βάνουν ὅπιον θέλουν ἐφημέριον στὸν αὐτῷ νὰν καὶ ἂν ἤθελε γίνῃ καὶ κανεῖς ἱερέας ἀπὸ τὴν κληρωνομίαν τους νὰ ἴενε διὰ πάντα νὰ ἐφημερεύῃ ἀνκιμποδίσος χωρὶς λόγου καὶ κρίσεις ε-

1. Συμβολαιογράφος Νικέλ. Πλατυγένης σελ. 113 πρὸ τῶ ἐνταῦθα ἀρχαιοφυλακείου.

τζι σίμφωνις ἴνε καὶ τὸ κληθὶ τον αὐτῷ μοναστηρίου νὰ βραβεύει πάντα ἐπὶ χεῖρια τῶν κυρίων ἀδελφάδων μὲ κοντιζιὸ ὅτι ἂν γένη ζημία μέσα ἐπὶ μοναστηρί νὴν τὸ ἀποκραίνουιν ἰσολιδουιν τὸν αὐτὸν προτομάτορα καὶ γασάλδα ὠμπληγορῶντας καὶ τάζουιν ὑπὸ μαρτυρίας εὐλαβεστάτου ἱερομονάχου καὶ κυρίου Ιωσήφ τὸ ἐν κόσμῳ μουζαλά καὶ οσιοτάτου κωστῆ σοφρονίου κατελάνου καὶ γερόλυμου νομικου.

† ἐγὼ Ἰωφῆς ὁ ἱερομόναχος μαρτυρῶ τὰ ἄνοθε

† ἐγὼ σοφρόνιος κατελάνος μαρτυρῶ τὰ ἄνοθε

† ἐγὼ γερόλυμος νομικὸς μαρτυρῶ τὰ ἄνοθε

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης, τῆς παρχωρήσεως δηλονότι τοῦ Νκοῦ εἰς τὴν Συντεχνίαν ταύτην, οἱ Ῥάπται, ὡς κάτοχοι, ἀνέλαβον τὴν φροντίδα καὶ τὴν διαχείρησιν αὐτοῦ καὶ, συμφώνως πρὸς τὰς ἐγκωρίους διατάξεις, ἐξέλεγον ἀνὰ διετίαν τὸν Ἱερέα, τὸν Ἀρχιτεχνίτην, δύο Ἐπιτρόπους καὶ ἓνα Γραφέα. Μεταξὺ τῶν προνομίων ἔχαιρεν, ἅτινα ὁ Ἀρχιτεχνήτης, κατόπιν διαταγμάτων τῶν ἐκάστοτε Διοικητῶν (1) ἦτο καὶ ἡ ἀναγκαία παρουσία αὐτοῦ, ὡς πραγματογνώμονος, εἰς ἀπάσας τὰς ἐκτιμήσεις ἐπὶ προικῶν παρακαταθέσεων (consegne), ἢ πληρωμῶν, ὅπως ἡ ἐκτίμησις ἐνεργεῖται ὑπὸ προσώπου ἀρμοδίου καὶ ἀνεγνωρισμένου πρὸς ἄρσιν πάσης καταχρήσεως. Ἡ μέθοδος αὕτη εἶχε διακοπῆ ἐπὶ τινὰ χρόνοι ἐν τῇ νήσῳ, ἀλλὰ, κατόπιν ἀνκφορᾶς τοῦ Ἀρχιτεχνήτου Ἀντωνίου Κάνδηλα, ἡ διοίκησις Ζακύνθου διὰ προκηρύξεως αὐτῆς ἀπὸ 17 Μαρτίου 1809 κατέστησε γνωστὸν, ἵνα τοῦ λοιποῦ πᾶσαι αἱ ἐκτιμήσεις τῶν γαμπλίων φορεμάτων ἐνεργῶνται ὑπὸ τοῦ Ἀρχιτεχνήτου τῶν

1. Ὅρα καὶ Reg. Terminazioni ecc 1790—1797 p. 70

Ραπτῶν, ἐπὶ αὐστηροτάταις ποιναῖς, οἱ δὲ δημόσιοι Συμ-
βολιογράφοι μὴ καταχωρίζωσιν εἰς τὰς πράξεις των ἐκτί-
μησιν τινὰ μὴ ἐνεργηθεῖσιν ὑπὸ τοῦ ἀνωτέρω Ἀρχιτεχνήτου,
ἐπὶ αὐστηραῖς ποιναῖς. Ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω, ἡ Συντεχνία ἐξέλεγε
τὸν Ἀρχιτεχνήτην αὐτῆς, εἰς ὃν ἐνεπιστεύατο καὶ τὴν σημαίαν,
βραδύτερον ὅμως ὁ διορισμὸς τούτου ἐνεργεῖτο ὑπὸ τῆς διοικήσε-
ως καὶ τέλους ἐπὶ πολλὰ ἔτη, μὴ διορισθέντος τοιούτου, ἡ Συν-
τεχνία ἔμενον ἄνευ Ἀρχιτεχνήτου. τὰ δὲ πολιτικὰ δικαστήρια
ἐσφρόνοντο πρὸς τοὺς ἄνευ τινὸς εὐθύνης ἀριζομένους τεχνήτας,
ἀντὶ τὸ ἀπευθύνονται πρὸς τὸν Ἀρχιτεχνήτην, εἰς ὃν ἦτο προσ-
θεθεμῆνη, κατὰ τὴν ἐνάσκησιν τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, σχετικῆ
τις εὐθύνη τοιαύτη κατὰσχισ ἠνάγκασε τὸν τεχνήτην Πάνον
Ἀρμένην νὰ υποβάλῃ τῷ τότε Ἐπάρχῳ ἀναφοράν ἀπὸ 30
Νοεμβρ. 1833, δι' ἧς ἐζήτηε νὰ ἐκλεχθῇ ὡς Ἀρχιτεχνήτης
τῶν Ῥαπτῶν, πολλάκις καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν Δικαστηρίων προ-
τιμηθεῖς ὡς πρῶτατογονώμων. Ἐκ τῶν ἐγγράφων δὲν προκύ-
πτει, εἴην ἡ ἀναφορὰ αὐτοῦ εἴτιχε τῆς δεοῦσης ὑποσηρίξεως.

Ὡς ἐπίτροποι τοῦ ἀνωτέρω, ναοὶ ὠρίζοντο πάντοτε τρεῖς
ἐκ τῆς Συντεχνίας ταύτης τῶν Ραπτῶν. βραδύτερον ὅμως,
τούτέστι τῷ 1804, τῇ σιωπηρᾷ συγκαταθέσει τούτων, ἐξε-
λέγετο καὶ εἰς ἐκ τῶν Ἐνοριτῶν. Οὐχ ἦτιον εἰ Ἐνορίται
δυσχυσισθέντες, ὅτι ἔπρεπε νὰ ἔχωσιν ὅμοιον ἀριθμὸν ἐπι-
τρόπων, ἐπέτυχον, δύο ἔτη κατόπιν, τοῦτο διὰ πολλῶν ὑπο-
σχέσεων, ὅτι ἡ πράξις δηλ. αὕτη ἤθελεν ἀποθῆ ὠφέλιμος εἰς
τὰ συμφέροντα τοῦ Ναοῦ, καὶ οὕτω ἐξελέγοντο ὡς ἐπίτροποι δύο
ἐκ τῆς ἀνωτέρω Συντεχνίας καὶ δύο ἐκ τοῦ σώματος τῶν
Ἐνοριτῶν. Ἡ πείρα ὅμως ἀπέδειξεν ἐσφακμένους καὶ ἀπατη-
λὰς τὰς ὑποσχέσεις αὐτῶν, διὰ καὶ οἱ τὴν συντεχνίαν ταύτην
ἀπατελοῦντες, ὡς κάτοχοι τοῦ Ναοῦ καὶ μὴ Φέλοντες νὰ πη-
ραχωρήσωσιν εἰς τοὺς Ἐνορίτας τὸ προνόμιον τοῦτο, ἐξηκο-
λοῦθου ἐκλέγοντες ἀντὶ ὡς πρότερον, δύο, ἔνχ μόνον ἐπίτρο-
πον ἐκ τῶν Ἐνοριτῶν.

Καὶ ἡ Συντεχνία αὕτη, ἡ τόσον ὠφέλιμος εἰς τοὺς τὴν

ραπτικῶν, μετερχομένου, συν τῷ χρόνῳ διελύθη, ἐσχάτως δὲ, σκέψεως γενομένης περὶ ἀνχτυπτάσεως αὐτῆς, ἐσχηματίσθη ἐπιτροπὴ ἐκ μέρους τῶν κ.κ. Διονυσίου, Λεονταρίου, ὡς προέδρου, Διον. Κατσιβέλλη, ὡς ταμίου, Ἰωάννου Μπουλαντζῆ, Ἰωάννου Σπίνου καὶ Διον. Ματταξῆ, ὡς συμβούλων, ραπτῶν ἀπάντων, ἧτις καὶ συνέταξε κανονισμὸν ἐκ 34 ἄρθρων συγχεόμενον, ὅστις καὶ ἐνεκρίθη διὰ τοῦ ἀπ. 2 Ἀπριλίου, 1892 Β. Διχτάγματος. Οὕτω τὸ σωματεῖον τοῦτο τῶν ραπτῶν φέρων τὸν τίτλον «Σωματεῖον τῶν ἐν Ζακύνθῳ ραπτῶν «ΑΓΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ», λαειτουργεῖ, συμπῶρος πρὸς τὸν ἀνωτέρω κανονισμὸν αὐτοῦ, καὶ τοι ἀρεκτὴν ὀπισθοδρόμησιν ἐπέφερον εἰς αὐτὸ οἱ τοῦ 1893. καταστρεπτικοὶ σεισμοί.

ΣΥΝΤΕΧΝΙΑ ΚΤΙΣΤΩΝ

Ἡ Συντεχνία αὕτη ὑπῆρχεν ἐν Ζακύνθῳ πρὸ τοῦ ἔτους 1573· διότι διαταγή τοῦ Προβλεπτοῦ Ζακύνθου ἀπὸ 15 Μαΐου 1573 ὄριζεν, ἵνα πάντες οἱ κτίσται ἐντὶς ἐκείνῳ ἡμερῶν καὶ ἐπὶ ποιῆ. τοῖς παραβάταις προσέλθωσι παρὰ τῷ Ἀρχιτεχνίτῃ αὐτῶν καὶ καταγραφῶσι. Καθὰ δὲ προκύπτει ἐκ τοῦ 27ου βιβλίου (σελ. 54) τοῦ παρὰ τῷ ἐνταῦθα ἀρχιεπιφυλακείῳ συγγραφέου Ζακύνθου Ε. Τζεμπλέτη «Πρωτομάστορας τῶν χτιστάδων θαλμῆμος ἀπὸ τὸ ἐκλαμπρότατο Ρεγγιμέντο τῷ 1579 ἦτο ὁ Μένεγος Σκουταράς, ὁ ὁποῖος ἔστον· τας καὶ ἔχη ἐξουσία ἀπὸ τὸ ἄνωθεν ἀφεντικὸ νὰ πιάνη ἄπου τοῦ φαίνεται εἰς τόπους ἀφεντικούς, ἦγον τοῦ Ἀγ. Μάρκου νὰ κάμνη καμίγια, ἔπιασε καὶ ἓνα τόπον εἰς τὴν καμιλάφκα ποῦ τὸν εἶχε δουλευμένον καὶ ἀρχινισμένον ὁ μάστρο Ἰωάννης Τρομπέτας.» Ὁ τόπος συναθροίσεως τῆς Συντεχνίας ταύτης εἶχεν ὀρισθῆ ὁ εἰς τῆ πόλις· Νκὸς τοῦ Ἁγίου Βασιλείου τοῦ Κάτω, τὸν ὁποῖον νῦν εἶχε παραχωρήσει, ὡς τὸ κατωτέρω ἐγγραφον μνημονεύει, εἰς τὴν Συντεχνίαν τῶν Κτιστῶν ὁ Α. Λογοθέτης. Τὸ ἐγγραφον τοῦτο ἔχει ὡς ἑξῆς:

α' Ἐν χριστοῦ ὀνόματι ἀμήν. 1620 Δεκεμβρίου 12. τὴν σήμερον παρὰν σωματικῶς ὁ εὐγενὴς σ. Ἀναστάσις Λογοθέτης ἐξ ἑνὸς μέρους ἐκ δὲ τοῦ ἑτέρου ἡ μαεστράντζα τῶν χτιστάδων ἦγον ὁ μ^ο θοδωρὶς ἀθηναῖος, ὁ μ^ο ἀλιβιζὶς κου στούδης καὶ ὁ μάστρο φίλιπος φραγκόπουλος, ὁ πρωτομάστορας καὶ ὁ μ^ο ἀντώνης ζερβός, καὶ ὁ μ.ο γιῶργος ἀγαλιότης γαστάδος τὸ παρῶν, μ.ο τζάννης καλόραχος, μ.ο ἀνδρέας Βουρδέρης, ὁ μ.ο ἀνδρέας μασιδάς, ὁ μ.ο γιάννης ἀρακλιότης, μ.ο Θωμάς Βένετος, μ.ο ἀναστάσις ρούσος, μ.ο δημάτρις

Βουρδέρει, μ.ο δούκας πάγκλος με τὴν ἐπίλιταν μαεστράν-
τζα τῶν χτιστάδων ἐξί ἀπὸ τὴν χώρον ὡτὰν καὶ ἀπὸ
δῶ ὅχ τὰ χωρία, τὰ ὅποια μέρα ἐσφαιρώνησαν ὡς κάτω-
θεν, ἦγουν ἐπειδὴ καὶ ὁ αὐτὸς εὐγενῆς σ. ἀναστάσις ἔχει
μὴν ἐκκλησίαν ἐπονομαζομένην ἅγιος βασιλεῖος ὁ κάτω, θί-
λει καὶ ἐξουσιεῖ καὶ δίδει τὴν καὶ παραδίδει τὴν τῆς αὐτῆς
μαεστράντζας με ὅλα τῆς τὰ δικαιοῦματα λάσκα καὶ μπενε-
φίτζικ ὅπου θέλει λάθει ἀπὸ τῶρα καὶ ὑπερὸς νὰ τὴν ἔ-
χουν καὶ ἐξουσιεύουν καὶ κάμουν ἀδελφάτον τῆς μαεστράν-
τζας τους τῶν χτιστάδων νὰ τὴν ἔχουν ὡς ἄνωθεν αἰω-
νίως με τοῦτο ὅτι νὰ εἶναι ὀμπλιγάδα ἢ αὐτὴ μαεστράν-
τζα νὰ διδῆ τὸν κάθε χρόνον κάθε τὴν ἡμέραν τοῦ ἁγίου
γεωργίου ἄσπρα δόδεκα τοῦ ἄνωθεν λογοθέτη διὰ κερολόγι ὁ-
ποῦ πλερώνει τοῦ ἁγίου γεωργίου ἐπὶ κάστρο καὶ μὴν λαμ-
πάδα ἄσπρα 10 ἄσπρο κερὶ διὰ λιβέλον καὶ ρακονιτζιόνε ὡς
νοικοκύρις ὅπου εὐρίσκεται αὐτοῦ καὶ τῆς κληρονομίας αὐτοῦ
καὶ διαδόχους αἰωνίως κάθε τὴν ἡμέραν τοῦ ἁγίου βασιλεί-
ου, καὶ κάθε φορὰ ὅπου ἤθελεν ἀντιτείνει τοὺς αὐτοὺς μαε-
τόρους ποτὲ τὸ καιρῷ κνεῖς, ὀμπλιγάρει καὶ ὑποθεκάρει ὁ
σ. ἀναστάσις τὰ καλά του κινητὰ καὶ ἀκίνητα διὰ κάθε
ἐξοδον καὶ μελιωραμέντο ὅπου θέλουν κάμει ἢ αὐτὴ μαεστράν-
τζα εἰς τὸν αὐτὸν γκόν με τοῦτω ὅτι ἔως πεῦ ζῆ ὁ εὐλα-
θέστατος ἱερεὺς κύρις νικόλαος Λογοθέτης νὰ ἐφημερεύῃ εἰς
τὸν αὐτὸν γκόν καὶ ἀποθάνοντάς τον ἂν ἴσως καὶ ἤθελεν εὐρε-
θῆ ἀπὸ τὴν κληρονομίαν τοῦ αὐτοῦ σ. λογοθέτη ἱερεὺς ἢ ἀπὸ
θυληκόν ἢ ἀπὸ ἀρσενικόν αἰωνίως νὰ προτιμιεῦῃ νὰ ἐφημε-
ράῃ εἰς τὸν αὐτὸν γκόν καὶ ἂν κίζο καὶ δὲν εὐρεθῆ ἀ-
πὸ τὴν αὐτὴν κληρονομίαν ἱερεὺς νὰ βάνουν οἱ αὐτοὶ μα-
στόροι ἦγουν τὸ ἀδελφάτον τους ὅποιον ἱερέα ἤθέλανε θέλει
περ μπαλότκα με τοῦτω ὅτι νὰ μὴν ἠμποροῦν νὰ γράφουν
ἄλλον ἀδελφόν πάρεξ χτιστάδες καὶ τὸν γραμματικόν τους
τὸν νοδάρον ὅπου ἔχει νὰ γράφῃ τὲς στίμες καὶ πρῶτον ἐλ-

λεγγέρονε διὰ γραμματικόν του; ἐμὲ τὸν κωνσταντῖνον τῶν
βοναφία ἕως ζωῆς μου καὶ ἀποθνήσκοντάς μου νὰ κάνουν ὅποιον
θελεῖ ἡ μασεραντζῆα καὶ S. βιτιτόριον διαργυροπούλου καὶ ὄχι
ἄλλον καὶ ὅτι μπενερίτζιον ἢ λάσσον ἀρίστων εἰς τὸν αὐ-
τὸν ναὸν νὰ εἶνε καὶ νὰ ἀγκιόνται εἰς μπενερίτζιον τοῦ
αὐτοῦ ναοῦ ἀπὸ δῶ καὶ ὀμπρός, καὶ ὅτι ἀρήσων τοῦ ἱε-
ρέως νὰ εἶναι τοῦ ἱερέως, μὲ τούτω ὅτι ὅσα ρεγάλια καὶ σι-
μαριστικά καὶ κερχυμίδια τῶν καμινιῶν τραβᾶσων οἱ πρωτο-
μαστόροι μὲ τοὺς γαστάλδους νὰ τὰ βάνουν καὶ κχιερῶνουν
εἰς τὸν αὐτὸν ναὸν διὰ μπενερίτζιον του, ἐνάνοντάς τὸ
παρὸν ρετζιμέντο, ἴμοιως καὶ οἱ ἕτεροι μαστόροι οἱ χριστι-
αῖοι ὅσα κάρατα καὶ καθολικάδες θέλουσι κἄμει νὰ τὰ ἀ-
πλικάρουν ὅλα εἰς τὸν αὐτὸν ναὸν διὰ μπενερίτζιον του
εἰς πέντα νὰ πλερώνουν ἅπρη δεκαπέντε τὴν κάθε φορὰν ὁ-
ποῦ ἠθέλωνε στιμάρει καὶ δὲν τὰ ἠθέλωνε ἀπλικάρει εἰς τὸν
αὐτὸν ναὸν καὶ κάθε φορὰ ὅπου δὲν ἠθέλωνε μαντινιέρει τὰ
ὄσα ὀμπιγαριστήκανε ὡς ἀνοθεῖ νὰ εἶναι πάλιν ὁ αὐτὸς
ναὸς εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ αὐτοῦ S. ἀναστάσι, ὑπὸ μαρτυ-
ρίας S. βιτιτόριου διαργυροπούλου καὶ μ.ο λουκά ψυχότη καὶ
μ. στεφάνου στρούζα καὶ ἡ μπαλοτατζιὸν τοῦ πρωτομαστόρου
καὶ γαστάλδου νὰ γένηται εἰς τὸ αὐτὸν ναὸν αἰωνίως.

† Εγὼ βιτιτόριος διαργυροπούλος μαρτυροῦ τὰ ἀνοθεῖ.

† ἀλυβίτζι; κωνσταντῆς δεδεσνο τὰ ἀνοθε με τρεῖς ἀπο-
στύλες.

† λουκάς ψυχότη μαρτυροῦ τὰ ἀνοθεῖ

† ἐγὼ στέφανος στρούζας μαρτυροῦ νὰ ἀνοθεῖ

† τζάνης καλόραχος δεδεσνο τὰ ἀνοθε με τεσσαρεῖς ἀπο-
στήλες.

† ἐγὼ φυλικο δρακόπουλος πρωτομάστορας βεβαιῶν τὰ
ἀνοθεῖ.

† Io Zaneto Tagiapietra affermo quanto di sopra.

† δουκάς παγκάλος βεβῶν τὰ ἀνοθεῖ

† ἐγὼ ρομάς βενετο; δεδεσνο τὰ ἀνοθεῖ.

Κατ' ἀρχαίαν συνθήκην, ἐν τῷ νοῷ τοῦ ἀγίου Βασιλείου τοῦ Κάτω ἐξελέγοντο, πλὴν τοῦ Ἀρχιτεχνήτου, ὡς Ἐπιτροποὶ τρεῖς ἐκ τῆς συντεχνίας τῶν κτιστῶν καὶ δύο ἐκ τῶν Ἐνοριτῶν, οἵτινες διηύθυνον τὰ τῆς συντεχνίας καὶ τοῦ νοῦ. Αἱ ἐκλογαὶ διεξήγοντο ἀνά διετίαν καὶ ὁκτώ ἡμέρας πρὸ τῆς λήξεως τῆς θητείας τῶν πρώτων, προηγουμένης προκηρύξεως ἐκ μέρους τοῦ Ἀρχιτεχνήτου καὶ τῶν Ἐπιτρόπων, καθῶς καὶ ἀδείας τῆς Κυβερνήσεως. Πρὸ τοῦ ἔτους 1742 εἶχε συστηθῆ ὑπὸ τῆς πρώην Ἐνετικῆς Κυβερνήσεως ἡ θῆσις τοῦ πρωτοτεχνήτου τῶν δημοσίων ἔργων, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀρχιτεχνήτου τῶν κτιστῶν μετέπειτα ὁμοῦ διὰ διατάγματος ἀπὸ 26 Ὀκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ὁ τότε γενικὸς Προβλεπτής Ἀντώνιος Λορεδάνος κατήργησε τὴν διχοτόμησιν ταύτην τῶν ἐργασιῶν, συμπήξας αὐτὰς ἐν τῷ προσώπῳ μόνον τοῦ ἀρχιτεχνήτου τῶν κτιστῶν. Ἐκ τοῦ διατάγματος τούτου προκύπτουσι καὶ τὰ δικαιώματα τῆς τέχνης ταύτης οὐδεὶς δὲ κτίσης ἐπιτρέπετο νὰ ἐκτελῇ τὴν ἐλαχίστην ἐργασίαν, ἢ νὰ παρεμβαλῆ εἰς πραγματογνωμοσύνην τινὰ, ἧτις ἔπρεπε νὰ ἐργηται ὑπὸ τοῦ ἀρχιτεχνήτου τῶν κτιστῶν, ἐπὶ ποιῆ δέκα βραβίων, ὡς ἡ ἀπὸ 21 Μαΐου 1780 προκηρύξις. Ἡ συντεχνία αὕτη διετήρει καὶ ταμείον βοθητικῶν τῶν ὁμοτέχνων πρὸ τοῦ 1813, ὅπερ ὀλίγον χρόνον διήρκεσεν. Οὕτως εἶχον καὶ τὰ τῆς συντεχνίας ταύτης τῶν κτιστῶν, ἧτις διαλυθεῖσα σὺν τῷ χρόνῳ ἀνεσυστήθη πρὸ τινῶν ἐτῶν, ἀλλὰ διχόνοιοι ἀφ' ἐνός καὶ ἀφ' ἑτέρου οἱ ἐπελθόντες σεισμοὶ, ἂν μὴ διέλυσαν, ἐνέκρωσάν αὐτὴν καὶ ἤδη εὐρίσκεται ἐν τῷ διαλύεσθαι πρὸς βλάβην τῶν συμφερόντων τῆς τέχνης ταύτης ἐν τῇ ὁποίᾳ ὑπάρχουσιν ἱκανὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα, ἐάν θελήσωσιν, εὐκόλῳ δύνανται νὰ προσβῶσιν εἰς τὴν ἀνασύστασιν αὐτῆς.

Σημ. Ἐν σελ. 219 τῶν πράξεων τοῦ παρὰ τῷ Ἀρχιεπισκοπῶν Συμβουλίου Γαβριλοπούλου ὑπάρχει πράξις τις χρονολογούμενη ἀπὸ 29 Ἰουνίου 1574, δι' ἧς γίνεται γνωστὸν, ὅτι, ἐπειδὴ ἡ συντεχνία τῶν Κτιστῶν τῆς πόλεως Ζακύνθου δὲν εἶχε μέρος, ἔπου

ΣΥΝΤΕΧΝΙΑ ΒΥΤΟΠΟΙΩΝ

Ὁ χρόνος τῆς συστάσεως τῆς συντεχνίας ταύτης δὲν εἶνε εἰς ἡμᾶς γνωστός, καὶ τοι αὕτη ἦτο μία τῶν ἀρχαιοτέρων συντεχνιῶν. Οὐχ ἥττον δημοσιεύομεν τὸ κατωτέρω ἔγγραφο, δι' οὗ παραχωρεῖται εἰς τὴν συντεχνίαν ταύτην ὁ ναὸς τῆς Θεοτόκου εἰς τὴν Μπούντα, ἣ ὁπωσδήποτε σήμερον λέγεται Κρυο νερότισσης.

Ἐν Χριστῷ ὀνόματι ἀμὴν εἶται ἀπὸ τῆς αὐτοῦ γεννήσεως 1605 Μαρτίου 24, παρόντες σωματικοὶ ἀπὸ ἓν μέρος, ὁ Κύρ Κωνσταντῆς καὶ Κύρ Ἀντώνης ἀδελφοὶ Χαρακοπούλει· παιδιὰ τοῦ ποτὲ Κύρ Νικολοῦ, κάτοικοι εἰς τὸ Κάστρο καὶ ἐκ τοῦ ἐτέρου μέρους ὁ Κ. Μάρκος Δελαδίνιας πρωτομάστορας, καὶ Κ. Γιακουμῆς Ἀντρουσιάνος καὶ Κ. Ἀγγελῆς Νέγρος Γασάλδος τῶν Μπουτιέρων κάνοντας διὰ ὀνομά τους, καὶ διὰ ὄνομα τῆς ἐπιλοίτου Μαϊστράντσας, καὶ διὰ ἄλλους ἐπιλοίτους ὅποι ἠθέλαν γραφεῖ ἀδελφοὶ οἱ ὅποιοι ἐσυμφώνησαν. Ἔσοντας καὶ οἱ ἄνωθεν ἀδελφοὶ Χαρακοπούλει εὐρίσκονται νοικοκυροὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Παναγίας εἰς τὴν Μπούντα ἢ ὅποια ἦτουν τῶν γονέων τους καὶ εὐρίσκεται εἰς τὰ χεῖρα τους ἕως τὴν σήμερον, θέλου καὶ εὐχαριστοῦνται ἀπὸ τὴν σήμερον ἡμέρα καὶ ἔρα ὅτι ἡ αὐτὴ ἐκκλησίαι μετὰ τὸ περίγυρόν της· καὶ ὡς καθὼς εὐρίσκεται νὰ ἴναι καὶ νὰ διαμείνη διὰ ἀδελφάτο τῆς αὐτῆς Μαϊστράντσας καὶ πάντοτε διδύχων αὐτῶν, ὡς καθὼς ἔχουν καὶ οἱ ἄλλαι Μαϊστράντσας ἀδελφάτα εἰς ἄλλαις ἐκκλησίαις.

νὰ δύναται νὰ εὐρατάξῃ τὰς ἐπισήμους πανηγύρεις, προσῆλθεν ἐνώπιον τοῦ Φραγκίσκου Βαρδιάνη, ἐφημερίου τῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἡλίου (ἐλληνικοῦ ναύσκου εἰς θέσιν Ψήλωμα) καὶ ἐζήτησε νὰ παραχωρηθῇ αὐτῇ ὁ ἄνω ναὸς τοῦ Ἁγ. Ἡλίου, κείμενος πλησίον τῆς πρώτης θύρας τῆς μονῆς, ὅπως δύναται ἐν αὐτῷ νὰ ἐκλέγῃ τοὺς ἐπιτρόπους αὐτῆς καὶ εὐρατάξῃ τὴν πανηγύριν τοῦ προστάτου Ἁγίου. Ὁ δὲ ἐφημέριος παραχώρησε τοῦτον εἰς τὸν ἀρχιτεχνίτην τῆς ἐν λόγῳ Συντεχνίας Νικόλαον Σκλαβοῦνον, ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ διατηρῆ αὐτὴν ἐν καλῇ καταστάσει.

εἰς τὴν ὁποίαν ἐκκλησίαν νὰ ἠμποροῦν οἱ ἄνωθεν πρωτο-
μάστορα; Γασάλδοι καὶ Μπουτιέροι νὰ κτίζουσι καὶ νὰ κάνουν ὅτι
θέλουν καὶ βούλονται διὰ ἀνάγκισιν καὶ μπενερίσιο τῆς αὐτῆς
ἐκκλησίας ὡς πρῶμα ἐδικὰ τοὺς καὶ ἀδελφάτο καὶ νὰ μὴν ἴναι
χρεώσαι; νὰ δίδουν ἄλλο τῶν ἄνωθεν Χαρακοπουλέων πάρεξ
μία λειτουργία πᾶσα ἐνοῦ, καὶ μία λαμπάδα τὸ κάθε χρόνον
πᾶσα 15 τὸν Αὐγούστου ποῦ ἴναι ἡ εορτὴ τῆς αὐτῆς ἐκκλη-
σίας; διὰ ρεκονιζιὸν καὶ ἄλλο τίποτα νὰ μὴν ἠμποροῦν νὰ γυ-
ρεύουν μήτε νὰ πετενδέρουν, καὶ ὀμπλιγάρονται οἱ ἄνωθεν ἀ-
δελφοὶ ὅτι νὰ τοὺς διαφεντέρουνε καὶ μαντινιέρουνε τοὺς αὐ-
τοὺς μαρτόρου; εἰς τὸ ποτίσο τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας καὶ περι-
γυρο πάντοτε καὶ αἰωνίως, καὶ ἡ ἄνωθεν ρεκονιζιὸν ὁποῦ ἡ
ἄνωθεν Μαιτράντσα ὀμπλιγάρεται νὰ δίδῃ τῶν ἄνωθεν Χαρα-
κοπουλέων νὰ ἀγροικᾶται ὁμοίως; καὶ τῶν κληρονόμων αὐτῶν
καὶ διότι ἡ ἄνωθεν Μαιτράντσα βούλεται καὶ ἔχει γνώμη νὰ
κἀνη μεγιοραμέντα καὶ ἀνάκτισι εἰς τὴν ἄνωθεν ἐκκλησίαν διὰ
νὰ ἠμποροῦν μὲ καλλίτερη γνώμη νὰ κάμουν ὅσο βούλονται,
ὀμπλιγάρονται οἱ ἄνωθεν Χαρακοπουλέοι ὅτι ὅποτε τις ἤθελε
δικαίσει τινὰ νὰ τὸν ἐδικφεντέρουνε καὶ νὰ τοὺς ἀποκριθοῦνε;
εἰς πᾶσαν ἐναντίον ἅπασα μεγιοραμέντο καὶ ὀμπλιγάρουνε τὰ
καλὰ τοὺς; καὶ οὕτω ἐγένετο ἡ προῦσα συμφωνία ἀπὸ μαρ-
τυρίας τῶν κάτωθεν τιμίων μαρτύρων ἐξεκθαρίζονται ὅτι ὅ-
ποτε ἤθελε γενῆ ἱερεῦς τινὰς ἀπὸ τὴν κληρονομίαν τῶν αὐ-
τῶν Χαρακοπουλέων νὰ ἴναι ἀντσιάδος; καὶ νὰ ἠμπορεῖ νὰ λει-
τουργάει τὴν ἡμέρα τῆς εορτῆς εἰς τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν, μάρ-
τυραι: Κ. Γεώργιος Φουσκάρδης; κ. Ἰωάννης Ἀντελίνης κ.
Λίας Παστελάς καὶ κ. Γζώρτζης Φουκᾶ; καὶ ἐμοῦ Πιέρου Μαρ-
τελάου Νοταρίου.

Ἐγὼ Γεώργιος Φουσκάρδης Μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν καὶ ὑπέγραψα

Ἐγὼ Ἰωάνν. Ἀντελίνης Μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν καὶ ὑπέγραψα.

Ἐγὼ Γζώρτζης Φουκᾶς Μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν καὶ ὑπέγραψα.

Ἐγὼ Λίας Παστελάς; μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν. (1)

(1) Συμ]γράφος ΠιΜαρτελάος σ. 201. παρὰ τῆς ἐνταῦθα Ἀρχ]καίφ

Διά διαταγῆς τοῦ Προβλεπτοῦ Ζακύνθου Ἰερωνύμου Κορ-
νέρ ἐν ἔτει 1606 ἐπικυρωθείσης ὑπὸ τοῦ τότε γενικοῦ προ-
βλεπτοῦ καὶ δι' ἐτέρας ἀπὸ 24 Αὐγούστου 1631 ὑπὸ τοῦ γε-
νικοῦ προβλεπτοῦ Ἀντωνίου Πιζάνη ἐκδοθείσης, ἡ Συντεχνία
αὕτη ἐπισήμως πλέον ἀναγνωρισθεῖσα ἀπελάμβανε ὄλων ἐκεί-
νων τῶν ὠφελειῶν, ὅσαι ἠδύνατο νὰ προκύψωσιν ἐκ τῆς κα-
νονικῆς λειτουργίας τῶν διεπόντων αὐτὴν κανονισμῶν. Οὐχ
ἦττον τινὲς καταχρόμενοι τῆς διατάξεως, δι' ἧς ἡ ἀγορὰ τοῦ
εἰς Ζάκυνθον φερομένου ὕλικου τῆς τέχνης ταύτης ἐνηργεῖτο ὑ-
πὸ τοῦ Ἀρχιτεχνήτου, ὅστις διένεμε κατόπιν τοῦτο εἰς τοὺς
διαφόρους τῆς αὐτῆς συντεχνίας βυτοποιοῦς, ἠθέλησαν ν' ἀγο-
ράζωσι τὸ ὕλικόν τοῦτο, ὅπως μεταπωλῶσιν αὐτὸ εἰς αἶψαν ἡ-
θελον τιμὴν. πλὴν διὰ προκηρύξεως ἀπὸ 23 Ἰουνίου 1799 δι-
ετάσσεται, ἵνα οὐδεὶς ἐν τῷ μέλλοντι δύναται νὰ ἐνεργῇ τοι-
αύτην ἀγορὰν οὔτε πρὸς ἰδίαν χρῆσιν, οὔτε πρὸς μεταπώλησιν,
δικαίωμα, ὅπερ παρεχωρεῖτο μόνον εἰς τοὺς Ἀρχιτεχνήτας καὶ
Γαστάλδους τῆς Συντεχνίας τῶν Βυτοποιοῶν

Καὶ ἐπὶ τινὰ μὲν χρόνον ἔμεινεν ἐν ἰσχύϊ ἡ διάταξις, αὕτη
πλὴν κατόπιν, πεσοῦσης τῆς Ἑνετικῆς Δημοκρατίας, ἤρχισαν
καὶ πάλιν αἱ αὐταὶ καταχρήσεις, αἵτινες καὶ ἠνάγκασαν τὸν
ἐπαρχον Σταμάτιον Χαλικιόπουλον, ἵνα ἐκδώσῃ διαταγὴν ἀπὸ
27 Ἀπριλίου 1803, δι' ἧς ἐπὶ παινῇ 100 ρεαλιῶν ἀπηγο-
ρεύετο ἡ ἀγορὰ τοῦ ὕλικου τῆς τέχνης ταύτης εἰς πάντα ἀ-
νεξικρέτως, ἐκτὸς εἰς τοὺς Γαστάλδους τῆς Συντεχνίας τῶν Βυ-
τοποιοῶν, αἵτινες, μετὰ τὴν ἀγορὰν, ὤφειλον νὰ πωλῶσι τοῦτο
δημοσίῳ εἰς τὰ καταστήματα αὐτῶν ἐπὶ τρεῖς συνεχεῖς ἡμέ-
ρας, ἵνα ἕκαστος προμηθεύηται εἰς τὴν ὠρισμένην τιμὴν, μετὰ
τὴν παρέλευσιν τῶν ὁποίων ἡμερῶν τὸ ὕλικόν ἔθελε διανεμέ-
σθαι μόνον εἰς τοὺς ἐγγεγραμμένους εἰς τὴν Συντεχνίαν ταύ-
την, ἥτις καὶ μετὰ τινὰς χρόνους διελύθη καὶ διαλελυμένον,
ἔχει εἰσαεῖ.

ΣΥΝΤΕΧΝΙΑ ΚΗΠΟΥΡΩΝ

Ἄγνωτος τυγχάνει ἡμῖν ὁ χρόνος τῆς ἐνώσεως τῶν Κηπουρῶν εἰς συντεχνίαν· ἔκ τινος ὁμοῦς διατάξεως ἀπὸ 5 Ἀπριλίου 1661 προκύπτει, ὅτι ἡ Συντεχνία αὕτη προὔπηρξε τοῦ ἔτους τούτου. Διὰ τῆς διατάξεως ἐκείνης ἐπεβάλλετο τοῖς Κηπουροῖς, συμφώνως πρὸς τὰ περὶ διορισμοῦ Ἐπιτρόπων (Γαυράδων) ἄρθρα, δημοσιευθέντα τῇ 24 Δεκεμβρίου 1609 καὶ ἀναδημοσιευθέντα τῇ 22 Ἰουνίου 1659, ἵνα φέρωσιν εἰς τὰς πλατείας καὶ τὸ φρούριον πᾶν εἶδος ὀπωρῶν καὶ λαχάνων καὶ πωλῶσιν αὐτὰ, καθ' ὥρισμένας ἡμέρας καὶ κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ζυγιστῶν (Giustizieri) ὀριζομένην τιμὴν, ὑπόχρεοι ὄντες νὰ σχηματίζωσι μικρὰ δέματα (κοινῶς μάτσα) λαχάνων, ἀντισολδίου ἑκάστων, ἐπὶ ποινῇ 25 δουκάτων καὶ τιμωρίᾳ κυρωσιμοῦ [berlina] ἐπὶ τρεῖς ὥρας μετὰ τῶν ὀπωρῶν καὶ τῶν λαχάνων ἀνηρτημένων ἀπὸ τοῦ λαμποῦ. Ὁμοίως ἐπεβάλλετο αὐτοῖς, ἵνα εἰς οὐδένα καθ' ὁδὸν πωλῶσι τὰς ὀπώρας καὶ τὰ λάχανα, εἰς δὲ τοὺς μεταπωλητὰς, ἑνδρας ἢ γυναῖκας, νὰ μὴ τολμῶσι νὰ μεταβαίνωσιν εἰς τοὺς κήπους καὶ ἀγοράζωσι παρ' οἰουδήποτε κηπουροῦ μικρὰν ἢ μεγάλην ποσότητα ὀπωρῶν ἢ λαχάνων πρὸς μεταπώλησιν, ἐπὶ ποινῇ 25 δουκάτων καὶ τιμωρίᾳ κυρωσιμοῦ ἐπὶ τρεῖς ὥρας. [1]

Ἐκ τῶν κατωτέρω ἐγγράφων, σωζομένων ἐν τῷ παρὰ τῷ ἀρχιεπισκοπικῷ Κώδικει τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γερασίμου, περὶ τοῦ ναοῦ, ἐν ἡ Συντεχνία αὕτη ἐξελέξατο ὡς κέντρον συναθροίσεων, ἀποσπῶμεν τὰ ἐξῆς:

«Εἰς δόξαν Χριστοῦ 1709 Ἰουνίου 13 μὴ ἔχοντας ἡ βάρητα μας ἐκκλησία ὡς καθῶς ἔχουν ἢ ἄλλαις ἄραις,

και σκόλα είχανε, επροσπαθήσανε νά εύρουνε μία εκκλη-
 σίαν οι πρωτοκληπουροι του κεινου, και δεν εύρισκα-
 νε και τους εσυμφωνήσανε οι πρωτοκληπουροι με τον γραμ-
 μηατικόν Αναστάσιον Εγκερρο, Νικολέτος Βλαστός, Δημή-
 τριος Ρωσόλυμος και Μανώλης Ρωμανός με τὸ Δημήτρι-
 ον Καταβάτη και ετανσχηστίσανε, με καμπόσου; αδελ-
 φούς και εκάμνε μία εικόνα τον Άγιον Γεράσιμον και
 την επήσανε στον Άγιον Αντώνιον και εκάμε εκεί χρό-
 νους δύο και μήνας δέκα και εκάμνε άλλους Γαστάλ-
 λους τον Πιέρο Μαντζάβινο, Αναστάσι Καραμάνη, Δημήτρι-
 ον Μαρούδα και Μανώλη Ρωμανός γραμματικός, και εκάμνε
 » τὸ περὶν λιμπρο νά σερβήρη γιὰ Κόντικας ὡς καθὼς φαί-
 νεται εἰς τὴν ἀρχὴν και επήσανε τὸ σπῆτι τοῦ Ἀνδρέα
 » Κερύδη εἰς τὸ Αὐθέλο και ἀγοράσανε και τὸ σπῆτι τοῦ
 » Κόντουρου γιὰ εἰκοσι ἕξη βάλια και εκάμνε τὴν εκκλη-
 » σίαν ἐκεῖ ὅπου κῆρίσκειται οἱ Γαστάλλοι Πιέρος Μαντζα-
 » βίνος, Αναστάσιος Καραμάνης, Δημήτριος Μαρούδας και
 » Μανώλης Ρωμανός γραμματικός.»

Δύο εἶτη κατόπιν, ἦτοι τῆ 15 Νο)βρίου 1711 οἱ τὴν
 Συντεχνίαν ταύτην ἀποτελοῦντες συνεφώνησαν ἀ'Επειδήτις
 » καὶ ἡ σκόλα μας νά εἶνε πρὶν ἀπὸ εκκλησία και διὰ
 » τοῦτο δεν ἤμποροῦμε ὡσάν και ταῖς άλλαις σκόλαις ὅπου
 » εἶχονε εκκλησία νά συμζονόμασθαι διὰ νά ψηφοῦμαι τό-
 » σσον τους γαστάλλους και γραμματικόν ὡσάν και νά προσ-
 » φέρνομαι και κάθε ἄλλο πρᾶγμα ὅπου νά εἶνε χρειάζο-
 » μενο τῆς ἀρτης μας, ὅτι νά εἰθέλκμε προσπέθησι νά εὔ-
 » ρωμε μίαν εκκλησίαν ὁ τόπον ὅπου νά ἤμποροῦμε νάν τὴν
 » κάνομε και νά τὴν ὀνοματίσωμεν εἰς δόξαν τοῦ ἀγίου
 » Γερασίμου τὸ Κόνισμα τοῦ ὁποίου ιστορίσαμεν και εἶνε δε-
 » νοζιτάδο εἰς τὴν παρὸν εκκλησίαν. Τὸ εἶτι ἤθελε χρειασθῆ
 » νά ξωδικασθῆ εἰς τὴν αὐτὴν ὑπηρεσία και φάμπρικα νά
 » εἰμασθεν ὄλοι ὑποχρεωμένοι νά δίδωμεν ὁ κάθε εἷας ἐκατ-
 » νο ὅπου οἱ Γαστάλλοι κατὰ κειρον ἤθελκν βρεθῆ με φόβον

» Θεοῦ ἠθέλησε μᾶλλον τανύτηρ νὰ εἰμασθῆν ἕλοι ὀμπληγάδοι καὶ
 νοὶ συνακολουθῆντες μας νὰ πλερόνομαι πάντοτε τὸ ἀναμι-
 νᾶριο τῆς ἐκκλησίας τὸν πᾶσα χρόνον ὡς καθὼς κάνουναι
 καὶ εἰς ἕτερες ἐκκλησίας ἀπὸ δύο εἰς δύο χρόνους νὰ ψη-
 φροῦμεν Γαστάλδου, Γραμματικὸν καὶ ἐφημέριον, ἔχοντας
 » πάντα τὴν προτίμησιν τὰ παιδιὰ μας καὶ ἐτοῦτο ὀμπλι-
 νγαρηζόμεστε πάντοτε νὰ μαντυνίρομαι κάνοντας διὰ ἐμᾶς
 » καὶ διὰ τοῖς κληρονόμοις καὶ διαδόχοις μας καὶ διὰ
 » νὰ δώσωμεν καλὴν ἀρχὴν εἰς τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν ἐδόθη
 » σάμεν τὰ ἄσπρα πάντε ὁ κάθε ἕνας διὰ τὸ ἀναμι-
 νᾶριο τοῦ παρόντος χρόνου εἰς τὰ χεῖρα ἐμᾶς ἡγουν τοῦ
 » Πλήρου Μαντζαβίνου Γαστάλδου, ὡς καθὼς θέλει κάτωθεν
 » ὀνοματισθῆ τὸ ὄνομα τοῦ καθ' ἐνὸς ποῦ ἐπλήρωσε, ἐκάμα-
 » μι καὶ τὸ παρὸν λίμπρο τὸ ὁποῖο ἔχει νὰ σερβαίρη γιὰ
 » Κόντικα τῆς Ἐκκλησίας. ὅσοι ἀπὸ ἐμᾶς ξέρουν γράμματα
 » θέλου ὑπογράψει καὶ διὰ τοῦς ἐπιλίπους ὁποῦ δὲν ἤξεύ-
 ρουν νὰ γράφουναί θέλει ἀπογράψουν διὰ δαύτους ἔταιρη ἄλη
 » μάρτυρες καὶ ἀκόμα νὰ εἶναι ὀμπληγάδοι ἢ παλιὶ Γασ-
 » τάλδοι νὰ δίνου κόντο τῶν νέων ὁποῦ εἰς κάθε κακὸν
 » ἠθέλαν κάμου κατέμπροστεν ὅλης τῆς ἀδελφότητος καὶ
 » πᾶσι εὐχαριστημένοι ὑπόγραψκν.»

Ἔπονται τὰ ὀνόματα τῶν ἀποτελεσάντων τὴν συντεχνίαν
 ἐκεῖνην Κηπουρῶν.

Δι' ἐγγράφου αὐτοῦ ἀπὸ 2 Ἰουλίου 1712 ὁ τότε Προ-
 ἑλεπτής Ζακύνθου Πέτρος Βραγαδίνος, ἐπειδὴ ἡ Συντεχνία
 τῶν Κηπουρῶν ἐστειρεῖτο νοῦ πρὸς συνάθροισιν αὐτῆς, ἐπέκρινεν
 . . . . . in virtù della presente (1) concedemo al-
 li Proti della suddetta Arte la facoltà di poter
 fabricar essa chiesa a tutte loro spese e titolarla
 S. Gerasimo, in onore e gloria di S. D. M....»

Διὰ τοῦ κατωτέρω ἐπίσης ἐγγράφου φαίνεται καὶ ὁ τρό-

(1) Ὁρα ἀνωτέρω Κώδικα τοῦ Νοῦ.

πος τῆς διοικήσεως τοῦ ναοῦ τούτου ὑπὸ τῆς ἐν λόγῳ Συν-
τεχνίας. «1712 Ἰουλίου 13 Ἐπειδὴ τι καὶ ὁ Κύριος ἡ-
μῶν Ἰησοῦς Χριστὸς νὰ ἐκαταξίωσε ἐμᾶς τὸν Πιέρο Μαν-
τζαβίνο Ἀναστάσι Καραμάνη καὶ Δημήτρι Μαρούδα πρῶτοι
τῶν Κηπουρῶνε κατὰ τὴν μεγάλην ἐπιθυμίαν ὅπου εἶχαμε
καὶ ἐκάμαμε εἰς δόξαν τοῦ ἁγίου Γερασίμου ποῦ τυχαίνει
νὰ εἶναι διὰ σκόλα μας κατὰ τὴν ἐξουσίαν ὅπου μᾶς ἔ-
δωσε ὁ ἀρέντης ὁ Πρεσβευτὸς, πρέπον εἶναι νὰ κάμουμε
καὶ τὴν φόρμα μὲ τὴν ὁποίαν ἔχει νὰ κυβερνᾶται ὁ αὐ-
τὸς ναὸς διὰ νὰ μὴ λάχουν εἰς πᾶσαν καιρὸν σύγχευσε.
Τὸ λοιπὸν φορμάρομε τὴν κάτωθεν πάρτε τὴν σήμερον εἰς
τὸν αὐτὸν ναὸν, καὶ θέλει πάει ὁ μπούσουλκς ἅ τὸρνο καὶ
ὅποιος θέλει ἄς ἐλάη τὴν πάλαι του εἰς τὸ ντεσι καὶ ὅποιος
δὲν τὴν θέλει ἄς τὴν βάλῃ εἰς τὰ ντενὸ.»

»Α.— Ὅτι ὅποιος θελήσῃ ἀπὸ ἐδῶ καὶ ὀμπρὸς νὰ γραφ-
τῇ ἀδελφὸς ὅπου νὰ εἶνε καπουρὸς καὶ ὄχι ἀλληνής κον-
τετζιὸς νὰ εἶνε ὀμπλιγάδος νὰ ὑποτάσσεται εἰς ὅτι γρά-
φῃ ὁ κόνδηκας τῆς ἐκκλησίας ὅπου ἐκάναμε καὶ εὐρίσκεται
εἰς τὰ χέρια τοῦ Μ. Μανώλης Ρωμκνὸς τοῦ γραμματικοῦ.

»Β.— Νὰ ψηφίσουμε πάραυτα ἐφημέριο καὶ νὰ κἀνῃ δύο
χρόνους μοναχὰ καὶ τελειόνοντας τ' ἄνωθεν δύο χρόνια νὰ
γένεται νέα ψηφίσις ἔχοντας ἐξουσίαν ἢ ἀδελφότης νὰ τὸν
κονφερμάρουν.

»Γ.— Νὰ μὴν ἡμπορῇ εἰς τὸ ἐρχόμενον νὰ μπαλωταρι-
σθῇ διὰ ἐφημέριος ἄλλος παρὰ ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν τὰ παιδί
καὶ ἀνοριτῶν καὶ ἐτοῦτο ἀπὸ δύο χρόνους εἰς δύο ὡς ἄνω-
θεν καὶ ὀπόται δὲν ἤθελε εἶνε ἀπὸ δαύτους ἐτότες νὰ ψηφί-
σοῦνε καὶ ἕτερον ὡς θελήσουν μὲ ἕτερη κοντετζιὸν ὅτι οἱ
κονκορέντοι νὰ μὴ ἐπιχειρίζονται μὲ προτενσιόνες ἀρχόντων
καὶ ἐτέρωνε ὅπου δὲν εἶνε ἀδελφοί, διατὶ ὀπότες ἤθελε
φανερῶθῃ νὰ ἦτανε μπαλωτάδος καὶ ψηφισμένος, νὰ εἶνε
κομμένη καὶ λυομένη ἢ ψηφίσις του καὶ νὰ μὴν ἡμπορῇ πο-
τὲ νὰ κονκορέρῃ εἰς τὴν ἐφημερία, μόνον νὰ ψηφῶνε ἄλλο-

νε ἢ ἀδελφότης εἰς τὸ τόπο του.

»Δ.΄— Ἀπὸ δύο εἰς δύο χρόνους νὰ ψηφοῦν Γαστάλδους καὶ γραμματικὸν ὡς καθὼς εἶνε ἡ τάξις καὶ ὅποιος ᾔθελε ρεσπουδάσει νὰ πληρώνη διὰ πένα εἰς τὸν ἄνωθεν κατὰ τζε-κίσι ἕνα χρυσό.

»Ε.΄— Νὰ εἶνε ὀμπλιγάδοι οἱ Γαστάλδοι καὶ γραμματι-κὸς κάθε Κυριακὴ νὰ βγαίνουν μετὰ τὴν κασελέτα διὰ νὰ μα-ζώνουνε ἐλεημοσύνη διὰ τὴν ἐκκλησίαν καὶ μὴ πηγαίνοντας, νὰ πληρώνουσι ἀπὸ τὴν ποῦρσα τους ριάλι ἕνα.

»ΣΤ.΄— Οἱ Γαστάλδοι καὶ γραμματικὸς νὰ ἔχουνε ὀμπλιγο-ἡμέρας ὀκτὼ καὶ ἔπειτα νὰ ψηφίσουν τοὺς νέους γαστάλ-δους νὰ τοὺς δύνουν κόντο στίνο εἰς τὸ μανέγγιο τοὺς ἄλ-λέως νὰ πληρώνουν δουκάτα δέκα Ν^ο 40 εἰς τὸ παρὸν κατὸν καὶ οἱ νέοι νὰ τοὺς στενέθουν καὶ μετὰ τὴ δικαιοσύνη εἰς τὸ μανέγγιο τοὺς.

»Καὶ ἐπέρασε ὁ μπούσουλας ἂ τὸρνο καὶ ἐπῆρε μπάλες στὸ ντεσι 52 καὶ στὸ ντενό μπάλες 8.

»Νικόλας Ρωμανὸς γραμματικὸς.»

Οὕτως εἶχον καὶ τὰ τῆς συντεχνίας ταῦτης, ἥτις ἄγνω-στον πότε καὶ διὰ ποίους λόγους διελύθη.

ΣΥΝΤΕΧΝΙΑ ΚΡΕΟΠΩΛΩΝ

Κατ' αὐτὰς τὰς πρώτας ἀρχὰς τῆς ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν καταλήψεως τῆς νήσου Ζακύνθου ἰδρύθη σωματεῖόν τι Κρεοπωλῶν συγκείμενον ἐκ τινων προσώπων, εἰς τὰ ὅποια ἀποκλειστικῶς εἶχε παραχωρηθῆ τὸ δικαίωμα νὰ σφάζωσι καὶ πωλῶσι παντὸς εἶδους κρέατα ὑπὸ τινος ὁδηγίας καὶ κανονισμοῦ; ἀφορῶντας ἰδίως εἰς τὴν ἡμερησίαν κατανάλωσιν καὶ τὴν διαφορὰν τῆς τιμῆς, ἐλάσσονος κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θέρους ἢ κατὰ τὴν χειμερινήν. Ἀκριβῶς ὅμως ὁ χρόνος τῆς ἰδρύσεως τῆς Συντεχνίας ταύτης δὲν εἶναι γνωστός, ἀπολεσθέντος τοῦ ἀρχαίου κώδικος τοῦ ναοῦ, ἐν ᾧ αὕτη συνεδριάζει. Ἐκ τῶν μέχρι τούδε γενομένων ἐρευνῶν, ἐγγραφον ἀρχαιότερον τοῦ ἔτους 1646, ὅπερ νὰ πραγματοποιῆται περὶ τῆς συντεχνίας ταύτης, δὲν εὑρομεν εἶνε δὲ τοῦτο διαταγὴ τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ Βαπτιστοῦ Γριμάνη ἀπὸ 24 Ἰανουαρίου 1646, ἣτις ἐπέβαλλεν, ἵνα τὰ πρὸς πώλησιν ζῶα ὑπὸ μόνων τῶν Ἐπιτρόπων τῶν Κρεοπωλῶν ἀγοράζονται, οὗτοι δὲ κατόπιν διανέμωσιν αὐτὰ εἰς τοὺς ἄλλους. Ὡς τόπον συναθροίσεως ἡ Συντεχνία αὕτη εἶχε τὸν ἐν τῷ προσατεῖφ Κήπων ναὸν τοῦ Ἀγίου Νικολάου, κοινῶς λεγόμενον αὐτῶν «Μακελλαρέων», ἡ αἰεὶς τὰ τρία πηγάδια οὕτως ἐπονομασθέντα, διότι εἶχον κατασκευασθῆ ἐκεῖ τρία φρέατα πρὸς χρῆσιν τῶν ἀγελῶν καὶ ποιμνίων, ἅτινα ἐκεῖ πέριξ ἔβοσκον.

Πολλὰ ἐξεδίδοντο διαταγαὶ ὑπὸ τῶν ἐκάστοτε Προβλεπτῶν τῆς νήσου πρὸς περιστολὴν τῶν καταχρήσεων, αἵτινες διαπράττοντο ὑπὸ τῶν Κρεοπωλῶν, ὡς λ. χ. αἱ ἀπὸ 3 Ἰανουαρίου 1744 καὶ 5 Ἰουλίου 1745 ἐπὶ Προβλεπτοῦ Ἐρρίκου Δανδόλου. Ἀλλὰ καὶ ἑτέρα διαταγὴ ἀπὸ 29 Δεβρίου 1703 ὠρίζε τὴν τιμὴν τῶν κρεάτων καὶ τὸν χρόνον τῆς μεταβολῆς τῆς τιμῆς ταύτης, ὡς ἐξῆς:

Ἀπὸ τῆς 29 Δεβρίου μέχρι τῆς 23 Ἀπριλίου, τὸ βόειον κρέ-

ας πρὸς σολδία 5 τὴν λίτραν, τὸ πρόβειον πρὸς 6 σολδία, τὸ τράγειον πρὸς 5 σολδία, τὸ χοιρινόν-μαθημένον πρὸς 6 σολδία καὶ τὸ ἀζεμάτιστον πρὸς 5. Ἀπὸ δὲ τῆς 24 Ἀπριλίου μέχρι τῆς 14 Σεβρίου τὸ βόειον πρὸς 4 σολδία τὴν λίτραν, τὸ πρόβειον πρὸς 5 καὶ τὸ τράγειον πρὸς 4 σολδία. Εἶχον δὲ καὶ ὠρισμένα Κρεοπωλεῖα καὶ σφαγεῖα, ἀλλὰ πλὴν τούτων διὰ δημοσίων δικτάξεων καὶ ἐκ συνηθείας συνεείζον οἱ Κρεοπῶλαι νὰ κομίζωσι τὰ σφαγεῖα αὐτῶν εἰς τινὰς πανηγύρεις, ὡς λ.χ. εἰς τὰς τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, τῶν ἁγίων Πάντων, τῆς Ἀναλήψεως, τοῦ προφητοῦ Ἡλιοῦ καὶ ἄλλας, ἔνθα ἐγένετο μέγας σπουδαίος ἀνθρώπων καὶ ἀρκετὴ πώλησις φαγωσίμων εἰδῶν. Ἀλλ' ἡ Συντεχνία αὕτη σὺν τῷ χρόνῳ εἶχε διαλυθῆ καὶ οὕτω ἔμενε μέχρι τοῦ 1754, ὅτε βλέπομεν αὐτὴν ἐκ νέου συνταιομένην.

Ἐν ἔτει 1754, κατόπιν προτάσεως τῶν τότε Συνδικῶν, ἀνεσχηματίσθη νέα Συντεχνία ὑπὸ τὴν δημοσίαν προστασίαν, ἡ δὲ τότε Προβλεπτὴ Ζακύνθου Βερτούτης Βασιλεὺς διὰ διαταγῆς αὐτοῦ ἀπὸ 21 Μαρτίου 1754 συνίστη, εἰς τοὺς Συνδικούς, ἵνα μετὰ ζήλου ἐξυκολουθήσωσιν ἐξετάζοντες τὴν διαγωγὴν τῶν Κρεοπωλῶν καὶ εἰδοποιῶσιν αὐτὸν περὶ παντὸς ὅ,τι ἐπιζήμιον εἰς τὴν κοινωνίαν προήρχετο ἐκ μέρους ἐκείνων.

Κατ' αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ ἔτος συνέβη καὶ δίκη τις σπουδαία, τὴν ὁποῖαν καλὴν νομίζομεν ν' ἀναφέρωμεν ἐν περιλήψει. Κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ ἔτους 1754 ἔμπορος τις Κωνσταντῖνος πτωχὸς Δημητρίου Ρουμελιώτης ὀνόματι, ὑπήκοος ὀθωμανός, εἰριακόμενος ἐν Μοσκολούρῃ, τόπῳ τῆς Ἀφρίσης, ὅπου ἐτελεῖτο πανήγυρις ὅπως πώλησις βόας, οὓς εἶχε κομίσαι ἐκεῖ, συνηντήθη μετὰ τινὰς Ζακυνθίους Κρεοπῶλας, οἵτινες ἠγόρασαν τινὰς τῶν βοῶν ἐκείνων, συμφωνήσαντες ἅμα, ἵνα κομίσῃ οὗτος καὶ ἄλλους πρὸς χρῆσιν τῆς πόλεως Ζακύνθου. Εἶτα μεταβάς εἰς Κυλλήνην, ὅπου ἐτελεῖτο πανήγυρις, μετὰ τῶν ὑπολαφθέντων αὐτῷ βοῶν συνηντήθη μετὰ τῶν αὐτῶν Κρεοπωλῶν.

μετ' ὧν συνερόνησεν, ἵνα μεταβῆ εἰς Ζάκυνθον καὶ συμφωνήσῃ μετὰ τῶν Συνδικῶν τῆς νήσου διὰ τὴν ἀγορὰν τῶν βωῶν. Πράγματι διατελῶν ὑπὸ κάθαρσιν ἐν τῷ λιμένι Ζακύνθου ὁ Ρουμελιώτης οὗτος συνῆψε συμβόλαιον ἀπὸ 1½ Ματίου ἰδίου ἔτους μετὰ τῶν Κρεοπωλῶν Νικολάου Μαρτινέγκου, Νικολ. Κάζου, Ἰωάννου Ἀγαλιώτου καὶ Ἰωάννου Παπαδάτου, τῇ παρεμβάσει τῶν τότε συνδικῶν Θεοδώρου Μελισσηνοῦ, Ἐμμανουὴλ Καπνίστη καὶ κόμητος Ἀνδρέου Κουτούβαλη καὶ τοῦ Γραμματέως τοῦ Προβλεπτοῦ, δι' οὗ συμβολαίου ὑπεχρεῶτο αὐτὸς μὲν νὰ κομίσῃ ἐνταῦθα ἐξ Οὐγγαρίας 500 βόας, οἱ δὲ Κρεοπῶλαι νὰ δέχωνται αὐτοὺς μὲ τοὺς ὄρους καὶ τὰς τιμὰς, τὰς διαγραφομένας ἐν τῷ συμβολαίῳ. Ἀφ' ἰστάσεως τῆς προθεσμίας, παρουσιάσθη ὁ Ρουμελιώτης εἰς Μεσολόγιον μὲ μόνον 250 βόας, καίτοι δὲ ὑπελείπετο ἐνός τῶν συμφωνηθέντων ὄρων, ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν, οὐχ ἦττον ἀνησύχουν οἱ Κρεοπῶλαι μὴ γνωρίζοντες, ἐὰν οἱ ὑπ' αὐτοῦ προμηθευθέντες βόες προήρχοντο πράγματι ἐξ Οὐγγαρίας, ἦτοι ἦσαν μεγάλοι καὶ τῆς ἀπαιτουμένης ποιότητος ἢ τοῦναντίον ἀλλαχόθεν, πρὸς μερίστην ζημίαν αὐτῶν.

Ἄλλ' εἰ καὶ ὁ Ρουμελιώτης εἶχεν ὑπολειφθῆ τῶν συμφωνηθέντων ὄρων καὶ ὑπέκειτο εἰς τὴν ἀποζημίωσιν 200 τσεκινίων, συμφώνως τῷ συμβολαίῳ, εἶχεν ὅμως τὴν τόλμην νὰ ἐπιμένῃ, ὅτι οἱ ὑπ' αὐτοῦ προμηθευθέντες βόες ἔπρεπε νὰ παραληφθῶσιν ὑπὸ τῶν Κρεοπωλῶν καὶ νὰ πληρωθῇ αὐτῷ τὸ ἀντίτιμον αὐτῶν, καθὼ προερχομένων ἐξ Οὐγγαρίας, καθ' ἃς τιμὰς διελάμβανε τὸ ἀνωτέρω συμβόλαιον. Ἡ Συντεχνία τῶν κρεοπωλῶν οὐχ ἦττον θέλουσα νὰ κἀμῃ χρῆσιν πάσης μὴ ἐπιζημίου συγκαταβάσεως, ἐφάνη πρόθυμος ἵνα δεχθῆ τοὺς βόας εἰς τὴν ὀρισμένην τιμὴν, μὴ λαμβάνουσα ὑπ' ὄψιν τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν, ἀλλὰ μόνον τὴν ποιότητα, ἡ δὲ ἰσχυρισμὸς οὗτος τῆς Συντεχνίας οὔτε δικαιοτερος οὔτε λεπτότερος ἠδύνατο νὰ ἦνε, στηριζόμενος οὐχὶ ἐπὶ ψευδῶν ὑποθέσεων, δι' ὧν ὁ Ρουμελιώτης ἤθελε νὰ πα-

ραμορφώση τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ἐπὶ συμφωνίᾳ ἐγγράφου, βα-
 θαίας καὶ ἀμεταβλήτου ὑπ' αὐτοῦ τούτου ὑπογεγραμμένης.
 Ὁ Ρουμελιώτης καλῶς εἰδὼς, ὅτι οἱ βόες του δὲν ἦσαν
 συμφώνως πρὸς τὸ συμβόλαιον ἐζήτησεν ἵνα γίνῃ νέον συμ-
 βόλαιον ὡς πρὸς τὴν τιμὴν καὶ τὴν ποιότητα τῶν βοῶν καὶ
 πρὸς τοῦτα ἡ Συντεχνία συγκατατέθη, ἀλλ' αὐτὸς κρύφα ὑ-
 πέβαλεν ἀναφορὰν πρὸς τὸν τότε Γενικὸν Προβλεπτὴν Θα-
 λάσσης Αὐγουστίνων Σαγρέδου ἀπὸ 21 8)βρίου 1754, δι'
 ἧς ἐξέθετεν τὰ τοῦ ἀπὸ 14 Μαΐου ἰδίου ἔτους συμβολαίου,
 ὡς συνέφερεν αὐτὸν, προσθέτω ἄμα, ὅτι ἠπειλοῖτο ἡ ζωὴ
 καὶ ἐζήτηε δικαιοσύνην, ὅπως μὴ ἀναγκασθῆ νὰ ζη-
 τήσῃ ταύτην παρὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει βασιλέως του.
 Ἐπὶ τῆς ψευδοῦς ταύτης ἀναφορᾶς στηριζόμενος ὁ Γεν.
 Προβλεπτὴς Σαγρέδος διὰ διατάγματος αὐτοῦ ἀπὸ 22 8)βρί-
 ου 1754 πρὸς τοὺς Συνδίκους Ζακύνθου ὑπεχρέου τοὺς Κρεο-
 πώλας νὰ δεχθῶσι τοὺς βόας οἰοιδήποτε καὶ ἂν ἦσαν, καὶ
 ν' ἀποκτήσῃ ὁ Ρουμελιώτης τὸ δικαίωμα, ὅπως ὑποβάλῃ
 καταγγελίαν εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν Πύλην καὶ νὰ ἐπαυξήσῃ
 τὰς ἐνοχλήσεις πρὸς τὸν Βάσιλον, αἵτινες ἠδύναντο νὰ προ-
 ξενήσωσιν οὐχὶ μικρὰν βλάβην εἰς τὸ δημόσιον συμφέρον. Οἱ
 Συνδικοὶ δι' ἐγγράφου αὐτῶν ἀπὸ 7 N)βρίου 1754 πρὸς
 τὸν Προβλεπτὴν ἐξέθετον αὐτῷ τὰ πράγματα ὡς εἶχον.
 ὁ δὲ Προβλεπτὴς Βερτούκιος Βαλιέρ δι' ἐπιστολῆς του ἀπὸ
 14 Δ)βρίου 1754 πρὸς τὸν ἐν Πάτραις ἐνετὸν πρόξενον Ἀ-
 ναστάσιον Μεσσαλᾶν ἐπερόρτιζεν αὐτὸν νὰ ἐξακριβώσῃ, ἐὰν
 οἱ βόες προήρχοντο πράγματι ἐξ Οὐγγαρίας, ὡς τοιοῦτοι κα-
 τὰ τὸ συμβόλαιον ἔπρεπε νὰ ᾔσῃ, καὶ, ἐὰν ἦσαν τοιοῦτοι, ὡ-
 φειλεν ἡ Συντεχνία προθύμως νὰ τοὺς δεχθῆ καὶ νὰ πλη-
 ρώσῃ τὸ συμφωνηθὲν ποσόν. Ὁ δὲ Ἀναστάσιος Μεσσαλᾶς
 ἐπήντησε πρὸς τὸν Προβλεπτὴν δι' ἐγγράφου του ἀπὸ 29
 Δεκεμβρ. ἰδίου ἔτους, ὅτι διατάξας τὸν διερμηνέα του νὰ
 μεταβῆ εἰς Μεσολόγγιον καὶ ποιήσῃται τὰς παραστάσεις
 του πρὸς τὸν ἐκεῖ δικαστὴν (Καδῆν) ἐπληροφορήθη ὅτι οἱ

ἔδει δὲν ἦσαν ἐξ Οὐγγαρίας, κατὰ τὸ ἔγγραφον [ιλὰμ.) τοῦ Καδῆ, ὅπερ ἔστειλε πρὸς αὐτὸν, καὶ ὅτι τὸ ἔγγραφον τοῦτα ἴσχυεν, ὅπως ἀποδείξῃ ψευδόμενον τὸν 'Ρουμελιώτην καὶ συκοφαντοῦντα τοῦς κρεοπόλας Ζακύνθου.

Τέλος κατόπιν παραστάσεων τοῦ 'Ρουμελιώτου πρὸς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει Βαῖλον διὰ διατάγματος τοῦ Γενικοῦ προβλεπτοῦ Φαλάσσης Αὐγουστίνου Σαγοῦδου ἀπὸ 25 Μαΐου 1755 ἐν Κερκύρα, ὡς καὶ αὐτός εἶχε διαταχθῆ παρὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Βαίλου, ὠρίζετο ἵνα τὸ ποσὸν τῶν 234 τσεκινίων καὶ ἡμίσεως πάραυτα ἐξαχθῆ ἐκ τοῦ Γενικοῦ Ταμείου εἰς ἕναρς τοῦ Ταμείου τῆς Ζακύνθου καὶ τὰ 220 τσεκινία μετρηθῶσι τῷ 'Ρουμελιώτῃ τὰ δὲ 11 καὶ ἡμισυ δοθῶσιν εἰς τὸν διερμηνέα Μπενάτον. Καὶ ὅπως τὸ Ταμεῖον ἀποκτήσῃ τὸ ἐξαχθὲν ποσὸν διάτασσε νὰ γίνωσι πράξεις ὑπὸ τοῦ Προβλεπτοῦ Βαλιέρου, δι' ὧν νὰ ὑποχρεώσῃ τοῖς Συνδίκους, τὸν Ταμίαν καὶ πάντα ἄλλον εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἄνω ποσοῦ τῶν διακοσίων τριάκοντα ἑνὸς καὶ ἡμίσεως τσεκινίων ἐκ τοῦ Ταμείου τῆς Κοινότητος εἰς τὸ Δημόσιον Ταμεῖον.

'Ἀρκοῦντως εἶχεν ὑπὸ τῆς πίερας καὶ ἐκ τῶν δημοσίων τοῦ τελωνείου ἐπιβλίων δοκιμασθῆ, ὅτι ἡ κατανάλωσις τοῦ κρέατος καὶ τῶν ἄλλων φαγωσίμων εἰδῶν εἶχεν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διπλασιασθῆ, ἀντιπαραβαλλομένη πρὸς τὴν τῶν παρελθόντων ἐτῶν. Καὶ πρὸς τοῦτο φανεροὶ ἦσαν οἱ λόγοι. Πληθυσμὸς αὐξυνοῦντις ἀφ' ἑνὸς, συσσωρεύσεις ξένων ἀφ' ἐτέρου, σχετικὴ ἐπέκτασις τοῦ ἐμπορίου καὶ τέλος μεγαλητέρα προσέλευσις πλοίων ἔπρεπεν, ὡς ἐπόμενον, νὰ μεταβάλλωσι τὴν συνίθη ἀναλογίαν τοῦ τρόπου τοῦ ζῆν. Πολλοὶ τῶν μᾶλλον εὐκαταστάτων Κρεοπωλῶν εἶχον ἀποσυρθῆ ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματός των καὶ ἐπιδοθῆ εἰς ἄλλα ἤττον κοπιώδη εἰς τὸν τρόπον ὥστε τ' ἀποτελοῦντα τὴν Συντεχνίαν τῶν Κρεοπωλῶν πρόσωπα δὲν ἦσαν πλέον ἱκανὰ διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς πόλεως, καὶ ὅτι στεροῦμενα ἱκανότητος, κερχλαίων καὶ ἴσως πρίστως

πρός προμήθειαν κρεάτων, ὄφειλον ἐξ ἀνάγκης νὰ μὴ πρε-
νῶσι καὶ περὶ τοῦ τακτικοῦ ποσοῦ τῶν κρεάτων.

Τοῦ εἴδους τούτου τῶν κρεάτων ὄντος τὰ μᾶλα ἐ-
ναγκαίου, ὁ Δημήτριος Κομοῦτος ἔκρινε καλὸν νὰ ἐκθέσῃ διὰ
τῆς ἀπὸ 9 Ἀπριλίου 1785 ἀναφορᾶς του πρὸς τοὺς Σύνδικους,
ὅτι ἦτο καλὸν νὰ τῷ ἐπιτραπῇ καὶ ζήτησῃ τὴν ἄδειαν,
ἵνα δανεισθῇ ἐκ τοῦ ταμείου τοῦ Ἐνεχυροδανειστηρίου πο-
σόν τι χρημάτων πρὸς προμήθειαν κρεάτων καὶ κατόπιν γε-
νομένης ἐπιμελοῦς ἐκλογῆς μεταξὺ τῶν Κρεσπολῶν νὰ σχη-
ματισθῇ νέα καὶ διαρκῆς Συντεχνία, ἀναλαμβάνουσα ὅλα
τὰ χρῆσιμα καὶ τὰ καθήκοντα, ἕτινα συνεπάγεται ἐκάστη Συν-
τεχνία.

Εἰς δὲ σημεῖον εἶχε φθάσει κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην
ἡ ἔλλειψις κρεάτων, ὅποια ἡ στενοχωρία τοῦ πλήθους, κατὰ
συνέπειαν δὲ πόσον ἀναγκαῖα καθίστατο ἡ θεραπεία
τοῦ κακοῦ τούτου, ἕκαστος ὅστις ὑπέφερε ἐντεῦθεν τὰ ἐλέ-
θρια ἀποτελέσματα πάνυ καλῶς ἐγνώριζε τότε. Διὸ καὶ ὁ-
γόμενοι οἱ Σύνδικοι Νικόλ. Λογοθέτης κόμης, Ἀναστάσ. Μα-
κρῆς καὶ Ἀνδρέας Κοκκίνης ὑπὸ τῆς γενικῆς φωνῆς καὶ δὴ ἐκ
τῆς ἀναφορᾶς τοῦ ἀνωτέρω Κομοῦτου, κατέβαλον πᾶσαν ἐπι-
μέλειαν ἀκολουθοῦντες τὸ παράδειγμα τῶν προγενεστέρων αὐ-
τῶν πρὸς ἐξεύρεσιν τρόπου, δι' οὗ ἔθελεν εὐδοθῆ τοιαύτη
τις ὑπόθεσις. Ματαίᾳ ὅμως ἀπέβη πᾶσα προσπάθεια, ἐνε-
κα τῆς οὐσιώδους ἐλλείψεως προσώπων ἐξασκούντων τὸ ἐ-
πάγγελμα τοῦ Κρεσπόλου· διὸ καὶ οἱ σύνδικοι, τῇ γνώμῃ
ειδικῶν πολιτῶν, ἀπεφάσισαν νὰ σχηματίσωσι κεφάλαιον καὶ
δι' ἀκριβοῦς καὶ ἐπιμελοῦς ἐκλογῆς νὰ ιδρύσωσι νέαν καὶ κα-
τὰ τὸ ἐνὸν διαρκῆ συντεχνίαν Κρεσπολῶν.

Πρὸς σχηματισμὸν λοιπὸν τοῦ ποσοῦ, ἕπερ θὰ ἐχρησίμευ-
εν ὡς κεφάλαιον ἀπκράϊτητον πρὸς προμήθειαν κρεάτων,
ἀπεφασίσθη, δι' ἐπισήμου συτκέψεως νὰ κάμωσι χρῆσιν μέ-
ρους χρημάτων τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Ἐνεχυροδανειστηρίου,
ὅπερ εἶχε δαγείσει τὸ ταμεῖον τοῦ Σιτοβολῶνος ἐπὶ τῷ ε-

φρὺν ἀποδώτη τοῦτο τὰ χρήματα μετὰ τὴν πώλησιν τοῦ εἴτου

Μετεπιβοσθέντων εἴτα τῶν χρημάτων τούτων εἰς τὸ ταμείον τῆς πόλεως καὶ σχηματιζομένης [τῆς νέας Συντεχνίας ἐκ προσώπων ἀξιοπίστων νὰ ἐμπιστευθῶσι μεθ' ἑδλων τῶν ὀφειλαμένων ἐπιφυλάξεων εἰς τὴν μόνιμον ταύτην Συντεχνίαν τὰ χρήματα καὶ μείνη οὕτω ὑπόχρεως, ὡς ἄνω, με τοὺς ὄρους, συμφωνίας, χρέη καὶ καθαρὸν τόκον δι' συνήθως ἐλάμβανε τὸ ταμείον τοῦ Ἐνεχυροδανειστηρίου, ἤτοι: πρὸς τίς σαρα μόνον τοῖς ἑκατόν.

Ἄλλ' ὅπως τοιοῦτόν τι πραγματοποιηθῆ ἦτο ἀνάγκη νὰ ζητηθῆ ἡ ἄδεια ἀπὰρ τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ· οὐχ ἦτον ὄντος ἀπαραιτήτου, ἵνα ἀπάντων τούτων προηγηθῆ ἡ συναίνεσις τοῦ Συμβουλίου Ζακύνθου, οἱ Σύδικοι συνεδριάσαντες ἀπεφάσισαν, ἵνα παρακληθῆ ὁ ἑκτακτος Προβλεπτής ἐν Ἀνατολῇ Ἐριττος καὶ ἀποφασίσῃ ὅπως τὰ εἰς τὸ ταμείον τοῦ Σιτσεβολῶνος δανεισθέντα 1800 τσεκίγια τοῦ Ἐνεχυροδανειστηρίου κυκλοφορῶσι μετὰ τὰς αὐτὰς τοῦ δανείου συμφωνίας καὶ μετρηθῶσιν εἰς τὸ ταμείον τῆς πόλεως, ὅπερ θέλει ἐπιβαρυνθῆ μετὰ τὸ χρέος, ἵνα τὸ κόσον τοῦτο δοθῆ κατόπιν ἐπὶ δανείῳ εἰς τὴν νέαν Συντεχνίαν τῶν Κρεοπῶλων, ἥτις ὑπεχρεῶτο νὰ δίδῃ τὸν τόκον τῶν 4 τοῖς ἑκατόν.

Ἡ πρότασις αὕτη ἐγένετο δεκτὴ διὰ ψήφων 55 κατὰ 46, οὕτω δ' ἐσχηματίσθη νέα ἑἴς τις συντεχνία, ἥτις ὁμως δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ. Πολὺς παρήλθει χρόνος· καὶ ὁμως οἱ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ Κρεοπῶλου ἐξασκῶντες ἐστεροῦντο συντεχνίας, ὅτι ἐπὶ τέλους, μετὰ τὴν πῶσιν τῆς Ἐνετοκρατίας ἐζήτησαν οὗτοι τὴν ἀνασύστασιν αὐτῆς. Ἡ αἴτησις αὐτῶν ἐγένετο δεκτὴ, ἀφ' οὗ προηγουμένως ὑπεβλήθη εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ Διαχειριστικοῦ Συμβουλίου, (Consiglio Amministrativo) πρὸς κανονισμὸν τῶν καθηκόντων τῆς τοιαύτης ἰδρύσεως. Πράγματι τὸ ὑγειονομικὸν ἐξέδωκε σχέδιον κανονισμοῦ ἐν ᾧ περιλαμβάνοντο οἱ ὅροι, ἐφ' ὧν ἡ νέα Συν-

τεχνία έπρεπε νά σχηματισθῆ. Είχε δέ τὸ σχέδιον τοῦτο ὡς ἐξῆς:

α) Ραπόρτο τοῦ Μαγγιστράτου τῆς ζωτροφίας πρὸς τὴν Διοίκησιν διὰ τὸ σύστημα τῆς φράγιας τῶν Μακελαρέων 16 Δεκεμβρίου 1804.

Αεδομένης τῆς ἐξουσίας τούτου τοῦ Μαγγιστράτου τῆς ζωτροφίας μὲ τὰς γραφὰς 6 τρέχοντος τοῦ Ἐξοχστάτου Πρωτόκωντος καὶ ἠνωμένου δόγματος τῆς διοικήσεως νά ἔχη νά προβάλη αὐτὸς τὰς συνθήκας, καὶ βάρη ὅπου ἤθελεν ἦναι ἀναγκαῖα διὰ τὸ σύστημα τῆς φράγιας τῶν Μακελαρέων πρὸ καιροῦ προσηρημένον ἀπὸ τὸ αὐτὸ Μαγγιστράτο διὰ νά ἔχη ἔπειτα μὲ τὴν γνώρισιν τῆς Ρεγγίνιζας, νά προφερθῆ τοῦ Κυβερνητικοῦ σώματος διὰ τὴν κύρωσιν του εὐβάλλη εἰς ὅλην τὴν ἐπιμέλειαν τὸ ρηθὲν Μαγγιστράτο διὰ νά ἐρευνήσῃ τὴν ὑπόθεσιν καὶ ἦρην ἀρμόδια τὰ ἀκόλουθα ἄρθρα ἐπάνω εἰς τὰ ὅποια ἐλπίζει νά λάβῃ ὅλην τὴν σύνταξιν καὶ εὐχαριστίαν τῶν Μακελαρέων καὶ ὅπου λαμβάνει τὴν τιμὴν νά παρουσιάσῃ τῆς διοικήσεως διὰ τὴν ἀνάλογον διόρισιν.

Π ρ ὶ ο ν.—Τὸ Μαγγιστράτο γνωρίζει πολλὰ ὠφέλιμον τὴν σύστασιν ταύτης τῆς φράγιας διὰ τὴν κοινότητα, καὶ διότι πάντοτε ἔκπαιαι αὐτὴ ἐσώζετο καὶ ὅπου εἰς τοὺς ἐτέρους ἀπερασμένους καιροὺς διὰ τὰ πολιτικὰ ἀκολούθησαν τὰ περιστατικὰ ἐδιалύθησαν.

Δ ε ὕ τ ε ρ ο ν.—Ὅτι ὅλοι ἐκεῖνοι ὅπου κάμνουν τὴν τέχνην τῶν Μακελαρέων νά ἔχουν νά γραφοῦν εἰς ἓνα ἐν ταυτῷ βιβλίον ὅπου ἔχει νά σώζεται πρὸς τὸ Μαγγιστράτο, ὡς ὁμοίως ἔχουν νά γράφονται καὶ ὅποιοι ἄλλοι θελήσουν νά ἔμβουν εἰς τὴν αὐτὴν φράγιαν.

Τ ρ ῖ τ ο ν.—Ὅτι ἡ αὐτὴ φράγια μὲ τὴν παρουσίαν τοῦ Μαγγιστράτου ἔχει νά ἐκλέγῃ κάθε διαιτητὰν τρεῖς ἐπιτρό-

πους, ἦτοι Γαστάλδους, γράφοντας εἰς τὸ αὐτὸ βιβλίον τὰς ἐκλογὰς ἢ γραφεὺς τοῦ Μαγγιστράτου κηρώνοντάς τους αὐτὸ μὲ τὴν ὑπογραφήν των.

Τέταρτον—Ὅτι μετὰ τὴν σύστασιν τῆς αὐτῆς φράγιας, ὅποιος ἦναι ἐκεῖνος ὁποῦ ἤθελε νὰ ἔμβῃ εἰς τὴ φράγια, νὰ ἦναι εἰς χρέος νὰ παρουσιάζεται εἰς τὸ Μαγγιστράτο διὰ νὰ ἔχη μὲ τὴν εἶδσιν τοῦ Γαστάλδου νὰ γράφεται τὸ ὄνομά του εἰς τὸ βιβλίον καὶ γραφόμενον ἔχει ν' ἀρχικιέται εἰς τὰ ἴδια βέκη, καὶ ὠρελήματα τῶν ἐντέρων.

Πέμπτον—Ὅποιος ἀπὸ τοὺς Μακελαρέους διὰ ἔλπειν τρόπον ἢ διὰ ἀκολούθειαν αὐτῆς δυστυχίας θελήσῃ νὰ παραιτηθῇ, πρέπει νὰ κάμῃ τὴν παραιτήσιν εἰς τὸ Μαγγιστράτο μὲ τὴν εἶδσιν τῶν Γαστάλδων ἕξη μῆνας προητέρα ὁποῦ ἔχουν νὰ ἀρχινοῦν ἀπὸ τὰς 26 Ὀκτωβρίου καὶ ἔχει εἰς ἄλλον καιρὸν καὶ τελειωμένοι ὁποῦ θέλουσιν ἦναι οἱ ἕξω μῆνες ἐτότε νὰ ἦναι ἐλεύθερος καὶ νὰ γίνεται ἡ σημειώσις τῆς παραιτήσεως εἰς τὸ ἀντίκρυ τοῦ ὀνόματός του.

Ἐκτόν—Ὅτι εἰς παρομοίωσιν τῆς τάξεως ὁποῦ ἔχουν οὐ ἐπίλοιπες φράγιας, ἔχει καὶ αὐτὴ τὴν προστατικὴν ἐξουσίαν τῆς, ὁποῦ ἦτον καὶ ἀκόλουθως νὰ ἔχουν οἱ Μακελαρέοι, τοῦ ἀγίου Νικολάου ἀπ' ἕξω τοὺς κήπους καὶ νὰ ἔχουν καὶ τὴν σημαίαν τους, ἦτοι τὴν παντιέρα τους ὁποῦ εἰς τὰς συναθροίσεις θὰ ἔχη τὸν δευτερον τόπον ἀπὸ ἐκείνην τῶν φουρνιῶν, ὡσὰν καὶ ἐτούτη μία φράγια χρειαζόμενη τῆς κοινότητος.

Ἑβδόμον—Ὅτι εἰς τὰς συναθροίσεις καὶ μπαλοταζιόνες τῆς φράγιας νὰ μὴν ἔχη τόπον νὰ εἰσέβῃ καὶ μπαλοτάρη κανένα ἄλλο πρόσωπον ὁποῦ νὰ μὴν ἦναι γραμμένο εἰς τὴν φράγια, πᾶρεξ τὸ Μαγγιστράτο, ὁποῦ ἀπ' τὸ πάντοτε εἰς ὅλας τὰς πράξεις τῆς φράγιας, ἔχει νὰ ἦναι παρὸν καὶ μπαλοτάρη πάντοτε μὲ τὴν ἄδειαν τῆς διοικήσεως.

“Ογδοον—”Οτι ὅλοι οἱ Μακελαρσοὶ ἠνωμένοι εἰς Φράγια νὰ ἔχουν τὸ ἀπαραίτητον ἠντολιδάριο χρέος νὰ διατηροῦν, ἥτοι νὰ μαντινιέρουσιν τὸν τόπον ἀπὸ κρέατα κάθε εἴδους εἰς τὸ σέρρον παζάριον ὅπου ἀκολούθως σημειώνηται, δηλαδὴ

Τὸ βοῦνι, ἀπὸ τὰς 23 Ἀπριλίου τοῦ ἀγίου Γεωργίου, ἕως τὰς 26 Ὀκτωβρίου τοῦ ἀγίου Δημητρίου ἀπὸ παράδες ἕξ τὴν λίτρα χωρὶς τζόντα καὶ ἀπὸ πασάδες πέντε μὲ τὴν τζόντα, ἢ ὅποια νὰ θέλῃ ἦναι ἀπὸ τὸ ἴδιον ζῶον, ἐβγάνοντας κεφάλι καὶ πόδια, καὶ νὰ μὴν ἔχῃ νὰ περισσέβῃ ἀπὸ δύο οὐγγίεσ τὴν πᾶσα λίτρα, καὶ ἀπὸ τὰς 26 Ὀκτωβρίου ἕως τὰς 25 Ἀπριλίου ἀπὸ παράδες ἑπτὰ χωρὶς τζόντα καὶ ἀπὸ παράδες ἕξ μὲ τὴν τζόντα εἰς τὸν προμελετημένον τρόπον καὶ ὅποιος παρέβῃ νὰ ὑπόκηται εἰς ἐκείνην τὴν ποιήν ὅπου τὸ Μαγγιστράτο γνωρῆσθαι ἀρμόδιον.

Τὸ τράγιο, εἰς τὸ ἴδιον παζάριον τοῦ βοῦνοῦ μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι εἰς τοῦτο δὲν ἔχει νὰ ἦναι τζόντα. Το πρόβειο, ἀπὸ παράδες ἑπτὰ τὸ καλοκέρι, καὶ ἀπὸ παράδες ὀκτὼ τὸν χειμῶνα, χωρὶς νὰ ἔχῃ τζόντα καὶ αὐτό.

Τὸ χοιριδινὸν τὸ μοραίτικο ἀπὸ παράδες ἑπτὰ καὶ τὸ ἐντόπιον ἀπὸ παράδες ὀκτὼ, χωρὶς τζόντα.

Τὸ βιδέλο ὅπου ζυγιάζει ἕως ἑξῆντα λίτρας καὶ οὐχὶ περισσότερο ἀπὸ παράδες ὀκτὼ ὀλοχρονικῆς χωρὶς καμμίαν διαφορὰν σαγγιῶν.

Τὸ σοβρανέλο ὅπου ζυγιάζει ἑκατὸ λίτρας καὶ οὐχὶ περισσότερο ἀπὸ παράδες ἑπτὰ χωρὶς τζόντα εἰς κάθε σαγγιῶν, τὰ ὅποια βιδέλα, σοβρανέλο καὶ χοιριδινὸν νὰ μὴν ἡμπορῇ ὁ Μακελάρης νὰ τὰ κόπτη καὶ πούλῃ χωρὶς πρότερον νὰ γνωρίζεται ἀπὸ ἕνα μέλος τοῦ Μαγγιστράτου.

Ἐννατον—”Οτι ἂν κατὰ τύχην ἤθελε λείψουν οἱ Μακελαρσοὶ ἢ κανένα ἀπὸ αὐτοὺς νὰ ἔχουν κρέατα διὰ τὸν τόπον νὰ ἔχῃ τὸ Μαγγιστράτο νὰ γνωρίζῃ τὸ αἴτιον τῆς αὐτῆς ἑλλείψεως καὶ ὅταν αὐτὸ δὲ ἦναι παρεχόμενον ἀπὸ συμβῆντα.

περίστασι κακοκαιρίας, ἢ ἄλλου νομίμου ἐμποδίου, ὅπου νὰ μὴν ἠμποροῦν νὰ τὰ φέρουν ἀμὴ νὰ προέρχεται ἀπὸ κακίαν καὶ δόλον, τὸ Μαγγισράτο ἔχει εὐθὺς νὰ τὸ παρουσιάσῃ τῆς Διοικήσεως διὰ νὰ ἔχῃ αὐτὴ νὰ παιδεύῃ αὐστηρῶς τοὺς κακοποιούς καὶ παραβάτας.

Δέκατον — Νὰ ἔχῃ χρέος ἡ φράγια νὰ κρατῇ τέσσερα ἀρχαῖα πόσα, ὅθεν ἡ διοίκησις διορίσει διὰ νὰ σφάζουν, εἰς τὸν γιालὸν μόνον ἐκεῖ καὶ πουλοῦν, καὶ ξέχωρα ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἄλλα μερικὰ πόσα εἰς ἐκεῖναις ταῖς τοποθεσίαις ὅπου τὸ Μαγγισράτο γνωρίσει νὰ ἦνε χρειάζομενα εἰς περισσότερον κόμοδο τῆς κοινότητος.

Ἐνδέκατον — Ὅτι ὅποιος μερικὸς ἄνθρωπος ὅπου νὰ μὴν ἦναι τῆς φράγιας νὰ μὴν ἠμπορῇ νὰ πηγαίῃ νὰ φέρῃ ζῶα τοῦ Μυκελλίου ἀπὸ Μωρία καὶ Ρούμελη διὰ νὰ σφάζῃ καὶ πουλῇ, ὄντος ἐτοῦτο γνωρισμένο μόνον τῆς φράγιας, ἐβγαίνοντας ἐκεῖνα τὰ ζῶα ὅπου χρειάζονται διὰ ἀλέτρι καὶ ἴδιον οὖζο, ἀλλ' ἂν θέλῃ νὰ σφάζῃ καὶ πουλήσῃ ἔχει νὰ τὰγοράζῃ ἀπὸ τῆς φράγιας καὶ νὰ τὰ πουλῇ ἕνα π α ρ ἄ ὀλιγώτερον τὴν λίτρα ἀπὸ τὰ παζάρια ὅπου περιέχει τὸ ἄγδοον ἄρθρον, καὶ ἂν παρέβῃ, νὰ ἔχῃ νὰ κομφισκᾶρεται τὸ σφάμιμενον κρέας.

Δωδέκατον — Ὅτι ὅποιος ξένος νοικοκύρις ἤθελε φέρει ζῶα τοῦ Μυκελλίου, πρέπει νὰ συμφωνῇ μὲ τοὺς Γασάλδους τῆς φράγιας διὰ νὰ τοὺς τὰ πουλῇ καὶ ἂν δέν συμφωνήσουν εἰς τὸ παζάρι, ἐτάτες νὰ ἠμπορῇ νὰ τὰ σφάζῃ καὶ πουλῇ ὁ ἴδιος μὲ τὸν ἕνα π α ρ ἄ ὀλιγώτερον εἰς κοινὴν κομφισκατικὴν ὅποιος παρέβῃ.

Δέκατον τρίτον — Ὅτι τὰ ζῶα κάθε λογῆς τὰ ἐντόπια νὰ μὴν ἦναι ὑποκειμένα εἰς τὰς συνθήκας τῆς φράγιας ἀμὴ νὰ ἠμπορῇ ὁ νοικοκύρης ἐλευθέρως νὰ σφάζῃ καὶ πουλῇ εἰς τὸ παζάρι ὁμοίως ὅπου τὸ Μαγγισράτο θέλει τοῦ διορίσει, διὰ τὸ ὅποιον τέλος νὰ μὴν ἠμπορῇ νὰ θάλῃ χέρι νὰ πουλῇ ἐὰν δέν λάβῃ πρότερον τὴν ἐγγραφον σίμα ἀπὸ τὸ Μαγγισράτο, ἀλλῶς

νά περικυβήσεται εἰς τὸν τρόπον ὅπου αὐτὸ γνωρίζει εὐλογον.

Δέκατον τέταρτον. — Ὅτι τὰ παρόντα ἄρθρα λαμβάνονται τὴν κύρωσίν τους, κατὰ τοὺς Νόμους, ὡς ἄνωθεν, ἔχουν νὰ λάβουν τὴν ἐκπλήρωσίν τους ἀπὸ τὰς 23 τοῦ ἐρχομένου μηνὸς Ἀπριλίου καὶ ἔχουν οὕτως εἰς τὸ ἐρχόμενον ἀμετατρέπτως νὰ πληρώνονται χωρὶς νὰ ἔχη τόπο καμμία πρόφασις ἐνάντια. Τὰ παρόντα ἄρθρα μὲ τὴν κύρωσίν τους καὶ μετὰ τὴν περιλαβοῦσαν σύντρεξιν καὶ ὑπόσχεσιν διατήρησιν ὡς τῶν Μακελλαρέων, θέλει ἀντιγραφθεῖν εἰς τὸ βιβλίον τῆς φράγιας μὲ τὸ κυρωτικὸν δόγμα καὶ ἀκολούθως θέλει γενῆ ἡ ἀναγραφή τῶν ὀνομάτων καὶ ὄλαι αἱ ἀκόλουθοι πράξεις ὅπου ἔχουν νὰ γίνουσι διὰ νὰ ἐτοιμασθεῖν τὰ πάντα, ὅπως εἰς τὴν ἄνω διορισμένην ἡμέραν νὰ ἔχη ν' ἀρχίσῃ ἡ ἐκπλήρωσις τῶν αὐτῶν ἄρθρων.

Ἀναστάσιος Κεφαλληνός

Καίσαρ Καπνίσσης

Στέλιος Στραβοπόδης

Μετὰ τινὰς τροποποιήσεις τοῦ ἐνάτου καὶ δεκάτου ἄρθρου, τὸ Ἀγορονομεῖον ἐνέκρινε τὸν κανονισμόν τῆ 16 Δεκεμβρίου 1804, ὅστις καὶ ἐπεκυρώθη διὰ πράξεως τῆς Γερουσίας ἐπὶ 13 Μαΐου 1805.

Βραδύτερον, κατόπιν ἀναφορᾶς τῆς ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Διοικήσεως (Camera dell'Interno) ὅπως ληφθῆ πρόνοια περὶ καθαριότητος τῶν ὁδῶν τῆς πόλεως Ζακύνθου, ἡ Γερουσία ἐξέδωκε τὴν ἀπὸ 22 Μαρτίου 1807 κατωτέρω διαταγὴν αὐτῆς

1) Ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς Κρεσπώλας νὰ σφάζωσι ζῶα εἰς τὰς δημοσίας ὁδοὺς ἢ εἰς ἄλλας τοποθεσίας, ἐκτὸς τῆς πόλεως Ζακύνθου.

2) Δὲν θὰ ὑπάρχωσιν οὐδὲ θὰ ἐνοικιάζωνται μέρη ἐκτὸς τῆς πόλεως πρὸς χρῆσιν Κρεσπωλείων.

3) Ὅμοίως ἀπαγορεύεται εἰς πάντα κρεσπώλην νὰ σφάζῃ ἢ ἐκδέρῃ ζῶα χοιρινὰ εἰς τὰς ὁδοὺς ἢ εἰς ἄλλα μέρη ἐντὸς

τῆς πόλεως Ἐπιτρέπεται πρὸς εὐκολίαν νὰ σφάζωσιν αὐτὰ εἰς τὸν αἰγιαλὸν, μεταφέροντες πρὸς πώλησιν καθαρὸν καὶ πλυμμένον τὸ κρέας.

4) Ἐπιτρέπεται εἰς μόνους τοὺς ιδιώτας νὰ σφάζωσιν ἐν τῇ κατοικίᾳ των ζῶα μικρὰ δι' ἰδίαν χρῆσιν, ἀλλ' ὑποχρεοῦνται νὰ ἔχωσι σκάφην ἢ ἄλλην λεκάνην πρὸς σύναξιν τοῦ αἵματος καὶ κάθαρσιν τῆς ὁδοῦ, ὅπως μὴ μένωσιν ἐκεῖ αἷμα.

5) Διὰ σφαγεῖα ζῶων μεγάλων ὀρίζονται τὸ ἄκρον τῆς παραλίας τοῦ Ἐσταυρωμένου, τὸ ἕτερον μέρος παρὰ τὸν ἀνεμόμυλον, κείμενον ἐκείθεν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Διονυσίου μέχρι τοῦ Ἁγ. Χαρολάμπους καὶ ἡ ἐκείθεν τοῦ Ἁγ. Λαζάρου τοποθεσία.

6) Θέλουσιν ἐγερεθῆ ξύλινοι οἰκίσκοι εἰς τὰς ἄνω τοποθεσίας πρὸς χρῆσιν τῶν ἡρεσπολωδῶν καὶ οἰουδήποτε ἄλλου.

7) Ὁ Πρωτάνης καὶ οἱ Διευθυνταὶ τοῦ Ἀγορανομείου καὶ Ἐπί τῶν ὁδῶν ἀπὸ κοινοῦ θέλουσιν ὀρίσει τὰ σημεῖα, ἐφ' ὧν θέλουσιν ἐγερεθῆ οἱ οἰκίσκοι οὗτοι.

8) Ἡ Διοίκησις ἐπιφορτίζετα, τὴν κατασκευὴν αὐτῶν.

9) Ἡ γενομένη δαπάνη ἐξάγεται ἐκ τοῦ εἰδικοῦ κεφαλαίου πρὸς δύο τοῖς ἑκατόν.

10) Μόνον εἰς τὰς ἄνω τοποθεσίας ἐπιτρέπεται νὰ σφάζωσιν, ἐκδέρωσι καὶ πλύνωσι τὰ κρέατα, μεταφέροντες αὐτὰ κατ' ὅπιν εἰς τὴν πόλιν πρὸς πώλησιν.

11) Διὰ τὴν αὐτὴν πώλησιν ὀρίζονται ἐν τῇ πόλει ἡ πλατεῖα τῆς Ἁγ. Τριάδος, ἡ τῶν Ἁγίων Πάντων, ἡ τῶν Ἁγίων Τεσσαράκοντα καὶ ἡ θέσις εἰς Ἁγιον Λάζαρον. Ἐπιτρέπεται οὐχ ἥττον ἢ πώλησις καὶ εἰς ἄλλα μέρη, γνωστοποιουμένου προηγουμένως τοῦ Ἱγσιανομείου.

12) Μετὰ τὴν κατασκευὴν τῶν σημειωθέντων οἰκίσκων ὁ Πρωτάνης θέλει δημοσιεύσει δῆλωσιν σχετικὴν, ὅπως γίνωσιν εἰς πάντας γνωστοὶ οἱ ὀρισθέντες ὅροι τοῦ παρόντος διατάγματος.

13) Ἐκαστος κρεοπώλης ἢ οἰοσδήποτε ἄλλος, ὅστις, μετὰ τὴν δημοσίευσιν ἤθελε παραβῆ τὰ προηγουμένα ἄρθρα ὑπόκειται ἐκαστοτε εἰς πρόστιμον 10 ταλλήρων δι' ἕκαστον μέγα ζῶον καὶ εἰς τάλληρα δύο δι' ἕκαστον μικρὸν, κατατεθειμένων εἰς ἐπισκευὴν καὶ καθαρισμὸν τῶν ὀδῶν, ἐκτὸς τῆς κατασχέσεως τοῦ κρέατος, ὅπερ θέλει διανέμεσθαι εἰς τὰ νοσοκομεία καὶ τοὺς πτωχοὺς.

14) Τοῖς Διεσθυνταῖς τοῦ Ἄ γ ο ρ α ν ο μ ε ῖ ο υ καὶ ἐπὶ τῶν ὀ δ ῶ ν ἀνατίθεται ἡ ἐκτέλεσις τοῦ παρόντος διατάγματος.

Οὕτως εἶχον καὶ τὰ τῆς Συντεχνίας τῶν Κρεοπωλῶν, μετὰ τινὰς νεωτέρας τροποποιήσεις καὶ ἰδίως ἐκείνης τοῦ νὰ μὴ δύνανται νὰ πωλῶσιν κρέατα ἢ μόνον εἰς δύο μέρη.

ΣΩΜΑΤΕΙΟΝ ΗΜΙΟΝΗΓΩΝ (ΟΝΗΛΑΤΩΝ)

Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον Ζακύνθου ἐν τῇ συνεδριάσει αὐτοῦ τῆς 9ης Μαΐου 1823 παρεδέχθη τὸν Κανονισμὸν τὸν ὑποβληθέντα ὑπὸ τοῦ Δημοτικοῦ Ἐφορείου τῆς Πολιτικῆς Ἀστυνομίας (Magistrato Municipale di Polizia Civile) ἣτις θέλουσα νὰ παρέσχη βοήθειαν εἰς τοὺς κατοίκους, ὅπως οἱ δρόμοι τῆς πόλεως ἦναι καθαροὶ καὶ ὑπ' ὄψιν ἔχουσιν, ὅτι οὗτοι γέμουσι διαρκῶς ἀκαθαρσιῶν ὑπὸ τῶν φορτηγῶν ζῶων συνήθως περιπλανωμένων ἀνά τὰς ὁδοὺς πρὸς μεταφορὰν ὑλικῶν καὶ τροφίμων, πρὸς δὲ ἐμπορευμάτων καὶ ἄλλων εἰδῶν ἐπὶ οὐχὶ μικρᾷ καθημερινῇ ὠφελείᾳ αὐτῶν καὶ θεωρήσασα ὠφέλιμον ἵνα ὀρίσῃ μέθοδον, ὅπως ἀριθμὸς τις αὐτῶν ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τῆς Ἐξουσίας ἀνεγνωρισμένος ὀσκολῆται εἰς τοιαύτας ὑπηρεσίας, ὥρισε τὰ ἑξῆς διὰ τοῦ ἀνωτέρου Κανονισμοῦ.

1) Θέλει σχηματισθῆ Σῶμα ἐξ ὄλων τῶν Ὀνηλατῶν, ὅρις

ζομένων δύο Ἀρχηγῶν ὑπὸ τῶν ἰδίων Ὀνηλατῶν ὀνοματιζομένων καὶ ἐγκρινομένων ὑπὸ τῆς Διοικήσεως. Ἡ διάρ- κεια αὐτῶν ἔσται ἐπὶ δύο καὶ ἡμῖσι ἔτη.

2ον) Τὸ ρηθὲν Σῶμα θέλει διακρίσθαι εἰς δύο, τὸ μὲν ἡμῖσι ἀπὸ τῆς Ἀναλήψεως μέχρι τῆς Ἀγ. Τριάδος, τὸ δ' ἕτερον ἡμῖσι ἀπὸ τῆς Ἀναλήψεως μέχρι τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέου τοῦ Ἀβούρου.

3ον) Ἐκάστη τῶν διακρίσεων τούτων θέλει ἔχει τὸν Ἀρχηγὸν αὐτῆς ἐξαρτώμενον ὑπὸ τῆς πολιτικῆς Ἀστυνομίας, ἣτις θέλει σχηματίσει τοὺς ρηθέντας Ὀνηλάτας εἰς Σῶμα καὶ ἐπὶ παρουσία αὐτῆς θέλουσιν ἐκλέγεσθαι καὶ τοποθετεῖσθαι οἱ Ἀρχηγοὶ εἰς τὰ δύο ὀρισθέντα μέρη.

4) Θέλει ὁρισθῆ ὑπὸ τῆς πολιτικῆς Ἀστυνομίας διατί- μῃσις δι' ὅ,τι ὀφείλουσι νὰ λαμβάσωσι δι' ἐκάστην ὥραν ἐργα- σίας καὶ κατ' ἀναλογίαν δι' ἑλὴν τὴν ἡμέραν.

5) Οὐδεὶς δύναται νὰ ἐκτελῇ ἐργασίαν τινὰ ἐν τῇ πόλει, μὴ ὢν ἐγγεγραμμένος ἐν τῷ καταλόγῳ τοῦ Ἀρχηγοῦ αὐτοῦ, ὅστις θέλει δίδει ἀπόδειξιν ὑπ' αὐτοῦ ὑπογεγραμμένην καὶ ἐσφραγισμένην ὑπὸ τῆς Πολιτικῆς Ἀστυνομίας, εἰς ἕκαστον τῶν ἐγγεγραμμένων.

6) Πᾶς συλλαμβανόμενος ὡς παραβαίνων τὸ προηγουμένον ἄρθρον θέλει πληρώνει ἐκάστοτε ἐν ὄγδοον ταλλήρου ὑπὲρ τοῦ Ἀρχηγοῦ.

7) Θέλει σχηματισθῆ Συντεχνία ἢ Ἀδελφότης ἀφιερωμένη εἰς τὸν Ἅγιον Δημήτριον καὶ θέλει ἐκλεχθῆ ὁ ναὸς ἐκείνος ὅ- στις θὰ ἦρσεν τῇ Συντεχνίᾳ.

8) Ὑποχρεοῦται ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Συντεχνίας διὰ τὴν διαίρε- σιν αὐτοῦ ἐκάστην αὐτῶν, Πέμπτην καὶ Σάββατον νὰ ὀρίξῃ ἐ- ναλλὰξ δύο ὀνηλάτας εἰς ἐκάστην συνοικίαν πρὸς καθαρισμὸν, τῶν ὁδῶν, στενωπῶν παρόδων, πλατωμάτων καὶ πλατειῶν αἱ δὲ συλλεγίσαι ἀκαθαρσίαι θέλουσι τοποθετεῖσθαι ἐν μέρει ὑπὸ τῆς Π. Ἀστυνομίας ὀριζομένης ἐν ἐκάστη συνοικίᾳ, τὸ ἐν τρί- τον τῶν ὁπείων θέλει διατίθεσθαι πρὸς ὄφελος τοῦ Ἀρ- χηγῶ καὶ τὰ δύο τρίτα ὑπὲρ τῶν ἐργαζομένων ὀνηλατῶν.

9) Ὑποχρεοῦνται ρητῶς οἱ κάτοικοι νὰ καθαρίζωσι κατὰ τὰς τρεῖς ἐκείνας ἡμέρας λίαν πρῶτῃ, ἤτοι ἅμα τῇ ἀνατο- λῇ τοῦ ἡλίου, τὸ μέρος τῆς ὁδοῦ τὸ ἀνήκειν εἰς τὴν οἰκίαν

του ἢ κατάστημα, ἕκαστος δὲ νὰ συσσωρεύῃ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ τὰς ἀκαθαρσίας, ὅπως αἴρωνται αὐταὶ ὑπὸ τοῦ ὀνηλάτου καὶ οὐχὶ ὑπ' ἄλλων.

10) Ὑποχρεοῦνται ὁμοίως οἱ κάτοικοι νὰ μὴ καταλαμβάνωσι διὰ τῶν συντριμμάτων τῶν οἰκιῶν τῶν, ὡσάκις πρόκειται νὰ καθαρίζωσιν ἢ ἀνοικοδομῶσι, τὸ διάστημα τῶν δημοσίων ὁδῶν ἐν αἷς κεῖνται, ἀλλὰ νὰ αἴρωσι ταῦτα διὰ χειρὸς καὶ μεταφέρωσιν εἰς τὴν Ἄμμον ἢ ὅπου ἄλλοῦ ὑπάρχουσι δημοσίαι οἰκόπεδα πρὸς τὴν παραλίαν, οὕτω δὲ θέλουσι προσέχειν νὰ μὴ ρίπτωσιν ἢ ἀποθηκεύωσιν παραπλήσια συντρίμματα ἢ ἄλλας ὕλας ἐν μέσῳ τῶν αὐλάκων, οὐδ' εἰς τὰ στόμια τῶν ὑπογείων ὀχετῶν τῆς πόλεως, ὅπως μὴ παρεμποδίζηται ἡ ροὴ καὶ ἡ ἐξόδος τῶν ὑδάτων ἐκείνων, ὑπὸ τὰς ἐκτελέσασας ἐν τῷ ἀκολούθῳ ἀρθρῷ ποινάς.

11) Θέλει θεωρεῖται ἐπαρκὴς ἡ ἐνορκος κατάθεσις τοῦ ὀνηλάτου καὶ δύο μαρτύρων ὑπ' αὐτοῦ δεικνυομένων, ὅπως ἐπιβάλλη πρόστιμον εἰς τοὺς κατέικους τοὺς παραβαίνοντας τὸ προηγουμένον ἄρθρον, οὐχὶ ἔλασσον τοῦ ἐνὸς τετάρτου τοῦ ταλλήρου, οὐδὲ πλεον τῶν τεσσαρῶν ταλλήρων, ὅπερ θέλει ἀναγνωρίζεσθαι καὶ καθορίζεσθαι ὑπὸ τῆς ἐκτελεστικῆς Ἀστυνομίας, δυνάμει τῶν ὑπαρχόντων κανονισμῶν, ἐν τέταρτον τοῦ ὅποιου προστίμου θέλει διατιθεσθαι ὑπὲρ τοῦ ὀνηλάτου, ἕτερον τέταρτον ὑπὲρ τοῦ Ἀρχηγοῦ καὶ δύο τέταρτα ὑπὲρ τοῦ δημοτικοῦ Ταμείου.

12) Ὁ ἀρχικὸς ἐλεγχος τῶν ὀνηλατῶν θέλει μένει ἐν τῷ γραφείῳ τῆς διοικήσεως, τῆ ὁδηγία τῆς Π. Ἀστυνομίας καὶ ἕτερος ἐν τῷ καταστήματι τῆς ἐκτελεστικῆς Ἀστυνομίας ὑποχρεουμένου τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Συντεχνίας νὰ ἀναφέρῃ, ὡσάκις ἐπεθύμει τις νὰ ἐγγραφῇ ἢ ἀπαλλαγῇ ἐκ τῆς ἐργασίας ἐκείνης ἐν τοῖς ἀνωτέρω Καταστήμασι διὰ τὰς ἀναγκαίας διασαφύσεις.

13) Πάντες οἱ Σαπωνοποιοὶ, Βαφεῖς καὶ Τριχοπῶλαι, οἵτινες θέλουσι ρίπτει εἰς τὰς ὁδοὺς ἀκαθαρσίας θὰ πληρώνωσιν ἐκάστοτε ἐν τάλληρον δι' ἕκαστον πρόσωπον, ἀποδεικνυόμενον ὀλιγορῶν, ὅπερ θέλει ἐγκρίνεσθαι καὶ ἀπο-

φασίζεσθαι, ὡς ἐν τῷ δεκάτῳ ἄρθρῳ, τὸ ἡμίον τῶν ὀπί-
λων χρημάτων θέλει ὀρίζεσθαι ὑπὲρ τοῦ δημοτικοῦ Ταμεί-
ου, ἐν τέταρτον ὑπὲρ τῶν Ὀνηλατῶν καὶ ἕτερον εἰς τὸν
Ἀρχηγόν. τῆς διαιρέσεως ἐκείνης.

14) Ὑποχρεοῦνται ρητῶς οἱ Κρεοπῶλαι καὶ Βυροδέφαι
νὰ διατηρῶσι πάντοτε καθαρὸς τοὺς ὀχετοὺς καὶ τὰς
διὰ Κρεοπωλεῖα καὶ κατεργασίαν τῶν δερματῶν ὠρισμένης
τοποθεσίας, καὶ ἐν ἐναντία περιπτώσει ἡ Π. Ἀστυ-
νομία, ἐξ ἧς ἐξαρτηθήσεται τοῦτο, θέλει καθαρίζει ταῦ-
τα δι' ἐξόδων τῶν ἀνωτέρω, πλὴν τούτου δὲ θέλουσιν ὑ-
πόκεισθαι ἕκαστος τῶν παραβατῶν εἰς πρόστιμον οὐχὶ ἔ-
λασεν τοῦ ἐνός καὶ οὐχὶ πλέον τῶν τεσσάρων καλλήρων,
διανεμομένων, ὡς ἀνωτέρω.

15) Ὅλοι οἱ ὀχετοὶ ἢ αἱ ἰδιωτικαὶ ἀποθήκαι δέον νὰ τη-
ρῶνται ὑπὸ τῶν ἰδιοκτητῶν ἢ ἐνοικιαστῶν καθαρῶν, ἐν ἐναν-
τίῃ δὲ περιπτώσει ἡ Πολιτικὴ Ἀστυνομία θέλει διατάσσει
τὸν καθαρισμὸν, δαπάνη τῶν παραβαίνοντων τὸ ρητὸν ἄρθρον.

16) Οἱ Ὀνηλάται εὐρίσκοντες χείρους περιπλα-
νωμένους ἀνά τὰς ὁδοὺς δύνανται νὰ τοὺς συλλαμβάνωσι, θέ-
λει δὲ πωλῶνται διὰ δημοπρασίας ὑπὸ τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἀ-
στυνομίας, τὸ δὲ εἰσπραττόμενον ποσὸν θέλει διανεμῆσθαι, ὡς
ἐν τῷ ἄρθρῳ 13.φ

17) Μὴ ἐκτελοῦντες οἱ Ὀνηλάται τὴν σύλληψιν παρομοί-
ων ζώων καὶ ἀνακαλυπτομένης ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας τῆς ἐλ-
λείψεως ταύτης θέλουσιν ὑπέκεισθαι πάραυτα εἰς πληρωμὴν
ἐν τῷ δημοτικῷ ταμείῳ πρόστιμου ἐξ καλλήρων δι' ἕκαστον.

18) Ὑποχρεοῦνται ἐπίσης νὰ παρατηρῶσι, κατὰ τὴν σει-
ρὰν αὐτῶν, ὅπως ὄλαι αἱ οἰκίαι καὶ τὰ καταστήματα τῶν
οἰκείων συνεικίων ὡς προμηθευμένα διὰ λεκανῶν ὕδατος πρὸς
χρῆσιν τῶν κυνῶν, τῶν ἀνά τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως περιπλα-
νωμένων, ὡσάκις δὲ αἱ λεκάναι αὗται ἐστεροῦντο ὕδατος, ὡφεί-
λουσι νὰ προτρέπωσι τοὺς ἰδιοκτῆτας τῶν οἰκιῶν καὶ κατα-
στημάτων, ἵνα γεμίξωσι ταύτας, ὅπως διὰ τοιοῦτου μέσου
προληφθῇ ἡ ἐπικίνδυνος τῶν κυνῶν ὑδροφοβία.

19) Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν εἰς ἡ πλείονες ὀνηλάται δι-
ωριζόμενοι ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν, κατὰ τὴν σειράν αὐτῶν, ὅπως

αἰῶσι τὰς ἀκαθαρσίας καὶ καθορίζωσι τὰς ὁδοὺς τῶν σχε-
τικῶν συνοικιῶν των κατὰ τὰς ὠρισμένας ἡμέρας ἤρνετο νὰ
πράξῃ τοῦτο, πᾶντο θέλει ἀναιρεθῆαι, ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ
τοῦ τμήματος ἐκείνου εἰς τὴν Πολιτικὴν Ἀστυνομίαν, ἥτις
θέλει προσλάβει ἄλλον Ὀνηλάτην εἰς ἐκείνην τὴν ὑπηρεσίαν·
καὶ θέλει πληρωθῆ ὑπὸ τοῦ ὀλιγοῦσεντος δι' ἐκείνης τῆς
ἀμοιβῆς, ἥτις ἤθελε φανῆ ἀνάλογος εἰς τὸν Προϊστάμενον
τῆς Ἀστυνομίας.

20) Ἐὰν δὲ συνέβαινε, ἵν' ἀποδειχθῆ ὀλιγοῶν ὁ
Ἀρχηγὸς τμήματός τινος περὶ τὴν ἐπισταμένην ἐπίβλεψιν
τῆς καθιρότητος τῶν ὁδῶν ἀρνούμενος πρὸς τούτοις ν' ἀνα-
φέρῃ ἀνευ βραδύτητος πᾶσαν παράδεισιν τῶν ρηθέντων ἀρ-
θρῶν εἰς τὸν δημοτικὸν προϊστάμενον, θέλει τότε προστιμᾶ-
σθαι ὑπὸ τούτου ὁ Ἀρχηγὸς ἢ τιμωρεῖσθαι καὶ ἐν ἀνάγκῃ
παύεσθαι ἐκ τῆς τοποθεσίας ἐκείνης.

21) Ἐπειδὴ κατ' ἀπόφασιν τῆς Γερουσίας ἀπὸ 15 Μαρ-
τίου 1818 ἀπηγορεύθη νὰ συσσωρεύωσι δημοσίως ἐν ταῖς
ὁδοῖς ἀκαθαρσίας καὶ διατάχθη, ὅπως ὅλαι αἱ οἰκίαι ἀδι-
κρίτως ἔχωσιν ὑπογείους ὄχετους κεκαλυμμένους, ὑποχρε-
οῦνται ρητῶς οἱ Ὀνηλάται ὑπὸ ἄμεσον αὐτῶν εὐθύνην νὰ
δεικνύωσιν εἰς τὴν Ἀστυνομίαν ὅλας τὰς οἰκίας, αἵτινες ἐν-
σέτι θὰ διατῆρουν μὴ κεκαλυμμένους ὄχετους, ἢ ἐν τῷ μέ-
λλοντι τοὺς μὴ προνοῦντας περὶ τῆς κατασκευῆς αὐτῶν.

22) Ἐπειδὴ κατ' ἄλλην ἀστυνομικὴν διατάξιν ὠρίσθη
εἰς ὅλους τοὺς καταστηματαρχὰς νὰ μὴ ἐκθέσωσιν ἐκτὸς
τῶν κκταστημάτων αὐτῶν καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς οὐδὲν εἶδος ἐμ-
πορευμάτων ἢ ἐδωδύμων, ἀλλὰ νὰ ἔχωσι ταῦτα ἐντὸς τῶν
καταστημάτων αὐτῶν καὶ νὰ μὴ ρίπτωσιν εἰς τὰς ὁδοὺς οὐ-
δὲν εἶδος ἀκαθαρσίας ἢ ἄλλο τι, ὅπου θὰ ἐπέφερεν ἀκα-
θαρσίαν εἰς τὰς ὁδοὺς ταύτας, ὑποχρεοῦνται ἐπίσης οἱ Ὀ-
νηλάται νὰ ἐπαγρυπνῶσιν, ὅπως τοιαῦται διατάξεις ἐπι-
λῶνται, ἀναφέροντες εἰς τὴν Ἀστυνομίαν τοὺς παραβάτας
πρὸς τιμωρίαν αὐτῶν.

23) Ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἐξερρηγνύετο πορκατὰ εἰ-
νι διαμορφοῦμαι τῆς πόλεως εἴτε ἐν ἡμέρᾳ εἴτε ἐν νυκτὶ

ὕποχρεοῦνται οἱ Ἀρχηγοὶ τῶν δύο διαμερισμάτων νὰ προσφύγῳσιν εἰς τὴν παρλίαν μετὰ τοῦ ἀριθμοῦ ἐκείνου τῶν ζώων καὶ Ὀνηλατῶν, ὅστις κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἠδύνατο νὰ συναθροισθῆ ὑπὸ τὴν ἄμεινον αὐτῶν εὐθύνην, ὅπως προλάβῃ διὰ τῆς μεταφορᾶς τῶν ἐργαλείων καὶ τῆ προσωπικῆ βοήθειᾶς, τὴν καταστροφὴν, τὴν ὁποίαν ἡ μετάδοσις τῆς μᾶστιγος ταύτης ἠδύνατο νὰ προξενήσῃ.

Τοιαῦτα τινὰ περὶ τῆς ἐνώσεως ταύτης τῶν Ὀνηλατῶν εἰσι ἡμῖν γνωστά.

ΣΥΝΤΕΧΝΙΑ ΑΡΤΟΠΟΙΩΝ

Ὁ ἀείμνηστος χρονογράφος Δ. Βαρβιάνης ἐν σελ. 173 τῶν ἀνεκδότων αὐτοῦ «Χρονικῶν» σωζομένων παρὰ τῷ ἐνταῦθα Ἀρχιεπισκοπικῷ λέγει «Ἡ Συντεχνία τῶν Ἀρτοποιῶν ἰδρύθη τῇ 17 Ἀπριλίου 1684, ὅτε παρεχωρήθη εἰς αὐτὴν ὁ Ναός τῆς Εὐαγγελιστρίας ἐν Νοχάλει ὑπὸ τῆς οἰκογενεῖας Μανδρικάρδη. Παρὰ τὰς μέχρι τοῦδε ὁμῶς ἐρεῦνας ἡμῶν ἐν τῷ Ἀρχιεπισκοπικῷ, τοῦ κώδικος τοῦ ἀνωτέρω ναοῦ, ἐξ οὗ ὁ Δ. Βαρβιάνης ἐλάβε τὰς, ὡς ἄνω, πληροφορίας ἀπολεσθέντος, ἀδύνατος ὑπῆρξεν ἡ εὔρεσις τοῦ ἐγγράφου τῆς ἰδρύσεως τῆς ἐν λόγῳ Συντεχνίας.

Ὁ ἄρτος, ἢ μᾶλλον ὁ διπυρίτης (biscotto) κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐν τῇ νήσῳ ἀφίξεως τῶν Ἑνετῶν, κατασκευάζετο ὑπὸ τοῦ δημοσίου καὶ ἐψήνετο εἰς δημοσίους κλιβάνους (pubblici forni), κατόπιν δὲ διὰ τοῦ Ἐλεγκτοῦ (Scontro) διενέμετο εἰς τοὺς πολίτας, ἄνευ ἀδείας τοῦ Προβλεπτοῦ Ἐπειδὴ ὁμῶς ἐντεῦθεν πολλὰ προέκυπτον ἀνωμαλίας, ὁ Προβλεπτής Ζακύνθου Πέτρος Σαγρέδος, διὰ διαταγῆς αὐτοῦ ἀπὸ 1 Ἰουλίου 1515 διέταξεν, ἵνα τοῦ λοιποῦ ὁ ρηθεὶς Ἐλεγκτὴς ἐκεῖνος μὴ δύναται νὰ διανέμῃ ποσότητά τινα διπυρίτου κατ' οὐδένα τρόπον ἄνευ ἐγγράφου διατάξεως τῶν ἐκαστοτε Προβλεπτῶν, ὀπισθογράφως τῆς ὁποίας θὰ διετάσσετο ἡ καταγραφή ἐκείνων,

εἰς οὓς ἤθελε παρέχει τὸν ἰδιουρίτην, ἐὰν δὲ ὁ Ἐ-
 λεκτὴς οὗτος ἤθελε πιστώσει τινὰ ἐν τῷ λογαριασμῷ
 τοῦ διπυρίτου ἐκείνου, μὴ τηρηθείη; τῆς ἀνω διατάξεως,
 οὐδαιμίας ἀξίας ἤθελον εἶσθαι καὶ μερίδες ἐκεῖναι καὶ αὐτὸς
 ἤθελεν εἶσθαι ὑπόχρεως νὰ πληρώνη ἐξ ἰδίων (1). Βραδύ-
 τερον ὁ ἄρτος κατεσκευάζετο ὑπὸ τῶν Ἀρτοποιῶν προμη-
 θευομένων σίτον εἶτα ἐκ τοῦ ἐγχωρίου εἴτε ἐκ τῆς ἀλλοδα-
 πῆς, μετὰ δὲ τὴν κατασκευὴν τοῦ Σιτοβολῶνος (Fontico),
 περὶ οὗ κατωτέρω θελομεν ὁμιλήσει, οὗτοι ἐλάμβανον
 σίτον ἐκ τοῦ Κρασιπτήματος ἐκείνου καὶ κατεσκευάζον
 τὸν ἀναγκαῖον διὰ τὸν πληθυσμὸν ἄρτον, τηροῦντες, κατό-
 πιν τῆς ἀπὸ 19 8)βρίου 1588 διαταγῆς τοῦ Προβλε-
 πτοῦ Ζακίνθου Βασιλομακίου Κονταρίνη, (2) ἔλαστος ἐβλι-
 ἄριον, ὅπερ ἐδίδετο αὐτοῖς ὑπὸ τῶν Σιτοφυλάκων, ἐνῷ
 ἐσημειοῦντο εὐκρινῶς ἡ ποτότης, ἡ ἡμερομηνία καὶ τὸ ὄνο-
 ματεπώνυμον τῶν ληπτῶρων, ὀπισθογράφως δὲ τὸ παρὰ τῶν
 Ἀρτοποιῶν λαμβανόμενον ποσὸν τῶν χρημάτων. Ἦσαν δὲ
 ὑπόχρεοι οἱ Ἀρτοποιοὶ, ἵνα λαμβάνωσιν ἐκ τοῦ Σιτοβολῶ-
 νος τὸν σίτον τὸν προωρισμένον διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ
 ἄρτου, διότι ὑπὸ τῆς πίεσεως καὶ τοῦ χρόνου, πατὴρς
 τῆς ἀληθείας, ἐγένετο γνωστὸν, ὅτι μεγάλαι ἐγένοντο κα-
 ταχρήσεις ὡς πρὸς τὴν καλὴν διαχείρισιν τῶν σίτων τοῦ Σι-
 τοβολῶνος, πολλάκις δὲ εἶχε συμβῆ, ὥστε μέρος ἀρκετὸν
 σίτων διενέμετο μεταξὺ τῶν Ἀρτοποιῶν καὶ τῶν Σι-
 τοφυλάκων πρὸς ὠφέλειαν αὐτῶν καὶ ἐξαπάτησιν τῆς Ἐ-
 ξουσίας, ἐνῷ δ' ἐνομιζέτο, ὅτι ὑπῆρχεν ἀρκετὴ προμήθεια
 σίτων δι' ὄρισμένον χρόνον, συνέβαινεν ἀπρόοπτος ἔλλειψις
 αὐτοῦ, ἐνεκα τῆς κρυφίης συνεννοήσεως τῶν Ἀρτοποιῶν
 καὶ τῶν Σιτοφυλάκων. Εἰς ταῦτα δὲ προσετέθη καὶ
 νέξ τῶν Ἀρτοποιῶν κακεντρέχεια, αἵτινες, χάριν κερδοσκο-
 πίας, ἔστελλον εἰς τὴν ἀγορὰν πρὸς πώλησιν τὸ ὀλιγώτε-

(1) Registro Ducale, Terminazioni ecc. 1487—1560
 σ. 40 παρὰ τῷ ἐνταῦθα Ἀρχιεπισκοπικῷ.

(2) Atti di Consiglio della Comunità di Zante 1600
 —1606.—σ. 3.

ρον μέρος τοῦ ὑπ' αὐτῶν κατασκευαζομένου ἄρτου, τὸ δὲ λοιπὸν κατασκευάζοντες ἑλλιπές, διένειμον εἰς τινὰς συνοικίας καὶ μέρη, ἐν οἷς ἐγνώριζον, ὅτι δυσκόλως θ' ἀνευρίσκετο ὑπὸ τῶν Ζυγιστῶν (Giustizieri) ἢ ὑπ' ἄλλων δημοσίων λειτουργῶν, κατάστισις, ἥτις, ἐὰν ἐξηκολούθει, κηθελὲν ἐπιφέρει λιμὸν εἰς τὴν νῆτον, ἐτήρουν δὲ καὶ τὰ μεγάλα νομισμάτα εἰς ὑψηλὰς τιμὰς, ὅπως κυκλοφορῶσι τὰ μικρὰ, (qualtrini=κατρίνια), ἅτινα προσεπάθουν οἱ αὐτοὶ Ἄρτοποιοὶ ν' ἀνταλλάσσωσιν εἰς ρεάλια πάντοτε πλέον τῆς τρεχοῦσης τιμῆς, ὅπως διὰ τῶν ρεαλιῶν τούτων ἀγοράζωσι τὸν σίτον τῆς ἀγορᾶς, ἢ ἐφύλατιον διὰ τοῦ, ἔχοντας ἀνάγκην πολίτας, εἰς τρόπον ὅστε κατῶρθουν συγχρόνως νὰ ἐξηκολουθῆ μὲν ἡ ἔλλειψις τῶν μικρῶν νομισμάτων, ν' αὐξάνωσι δὲ τὰ ρεάλια, αὐξάνουμένη ἅμα καὶ τῆς τιμῆς τοῦ σίτου τῆς ἀγορᾶς, ὅστις θὰ ἐπωλεῖτο εἰς κατωτέρα τιμὴν, ἐὰν δὲν ὑψούτο αὕτη ὑπ' αὐτῶν.

Διὸ πρὸς ἄρσιν τῶν καταχρήσεων τούτων καὶ ἀνακούφισιν τοῦ λαοῦ, ὁ Προβλεπτής Ἱερώνυμος Κορνάρος μετὰ τῶν Συμβούλων Ἀνδρέου Κονταρίνη καὶ Φραγκίσκου Βουλδοῦ, τῆ συναίνεσις τῶν τότε Συνδικῶν τῆς Κοινότητος Ἰωάννου Γαβριλοπούλου, Λουδοβίκου Σουμάκη καὶ Ἰωάννου Πίκου, διὰ διαταγῆς αὐτῶν ἀπὸ 6 Μαρτίου 1608 ὥρισαν, ἵνα ἐν τῷ μέλλοντι ἐκλεγῆται διὰ ψηφοφορίας κατ' ἔτος εἰς ἕκ τοῦ Συμβουλίου τῆς Κοινότητος, ὑποχρεούμενος ἵνα λαμβάνῃ ὑπὸ τῶν Ἄρτοποιῶν ὅλον τὸν ἄρτον τὸν ἐκ τῶν σίτων τοῦ Σιτοβολῶνος κατασκευαζόμενον, διανέμῃ δὲ καὶ πωλῆ αὐτὸν κατόπιν εἰς τὰ διαφορὰ μέρη, ὡς ἐξῆς: Ὁ εἰρηγόμενος εἰς τὴν θέσιν ταύτην ὑπεχρεούτο νὰ δίδῃ ἐγγύησιν περὶ καλῆς διαχειρίσεως, ἐπιδοκιμαζομένην διὰ ψηφοφορίας ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου, καθ' ἕνα τρόπον καὶ οἱ Σιτοφύλακες. Ὑπεχρεούτο ἐπίσης νὰ λαμβάνῃ παρὰ τῶν Ἄρτοποιῶν ὅλον τὸν ἄρτον τὸν ἐκ τῶν σίτων μόνον τοῦ Σιτοβολῶνος κατασκευαζόμενον, ὅστις ἔδει νὰ ᾔνε ἰσοβαρῆς, κατὰ τὰ ἐκάστοτε γινόμενα πειράματα τῆς ἀρτοποιίας (Calumieri) καὶ διὰ τὴν γνησίαν ποιότητα τοῦ ὁποίου ἤθελεν ὑποχρεοῖ τοῦ Ἄρτοποιοῦ νὰ λαμβάνωσι πρὸ αὐ-

τοῦ τὸν καθ' ἑκάστην κομιζόμενον αὐτῷ ὑπὸ τῶν Σιτοφυλάκων σίτον, οὗς ἐπλήρωσε κατόπιν ἐξ ὀνόματος τῶν Ἀρτοποιῶν, νὰ τηρηθῆ ἐν συνήθει βιβλίῳ καὶ οὐχι ἐν ἡμιφύλλοις εὐκρινῆ λογισμῶν ἑκάστου Ἀρτοποιοῦ ἰδιαιτέρως τοῦ ἄρτου, ἔν ἑκάστοτε παρ' αὐτοῦ ἤθελε λαμβάνει, ἵνα δύναται ἐν παντὶ καιρῷ καὶ ἄνευ δυσκολίας νὰ περατηρῆ τὸν λισμὸν καὶ τὴν διαχειρίσιν ἑκάστου αὐτῶν, κρατῶν ἐκ τοῦ λαμβανομένου παρὰ τῶν Ἀρτοποιῶν ποσοῦ τὰ ἕξι οἷο, ἅτινα συνήθως ἐδίδον διὰ τὴν ψῆσιν τοῦ ἄρτου καὶ τὴν πώλησιν αὐτοῦ. Ὑπεχρεοῦτο ὁμοίως νὰ πληρῶνῃ κατὰ τετραήμερον τοὺς Σιτοφύλακας καὶ ἐξορῆθῆ ὅλον τὸ ποσόν, ὅπερ θὰ ἐλάμβανεν ὑπὸ τῶν Ἀρτοποιῶν, κατὰ τὰς ρηθείσας τέσσαρας ἡμέρας, εἰς τὴν τρέχουσαν τιμὴν τῶν νομισμάτων. Ὄφειλεν ἄρα νὰ πωλῆ τὸν ἄρτον ἐν ταῖς συνήθεσι τῆς ἀγορᾶς μέρεσι καὶ ἐν τῷ τοῦ Φερδερίγου (τοποθεσία πλησίον τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τῶν Δογροστῶν) ἐκτὸς δὲ τῶν δύο κούτων μερῶν πρὸς μεζινα εὐκολίαν νὰ πωλῆ αὐτὸν καὶ εἰς ἄλλα δύο μέρη, ἧτοι πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς Ὑπεραγίας τῶν Χαριτῶν (Santa Maria) καὶ ἐκεῖνου τῆς Ἀναλήψεως. Ὑπόχρεως ὢν νὰ ἔχῃ τὸν ἄρτον ἐν ταῖς ἄνω μέρεσιν ἀπὸ λίαν πρῶτὴ μέχρι τὸ ἐσπέρας ἐπὶ ποιῆ δέκα δουκάτων. Ἐπίσης ὄφειλε νὰ πωλῆ ἄρτον καὶ ἐν τῷ φρουρίῳ πλησίον τοῦ ἀνακτόρου τοῦ Προβλεπτοῦ (Palazzo) καὶ τοῦ ναοῦ τῆς Ὁ. Λακουρένταινας, ἀπαγορευμένης ἐπὶ ποιῆ τοῖς τε ἐγγωρίαις καὶ τῆς ἀλλοδαποῖς, πλὴν τῶν συνήθων Ἀρτοποιῶν, τῆς κατασκευῆς ἄρτου πρὸς πώλησιν. (1)

Διάφοροι προκηρύξεις ἐξεδίδοντο ὑπὸ τῶν ἐκάστοτε τῆς νήσου Προβλεπτῶν, ὡς πρὸς τὴν ποιότητα καὶ τὸ ζύγισμα τοῦ ἄρτου, (2) δὲν θεωροῦμεν δ' ἄσκοπον νὰ προσέ-

(1) Registro Ducale Terminazioni ec. 1487—1676—σ. 264.

(2) Libri Proclami 1632—1634σελ. 39—1664—1666—σελ. 18.—L. P. 1747—1749—σελ. 74 καὶ L. P. 1762—σελ. 17,—L. P. 1681—1682—1764—σελ. 51.

σωμεν τινὰς τούτων. Διὰ προκηρύξεως τοῦ Προβλεπτοῦ Ζακύνθου Ἰωάννου—Φραγκίσκου Μολίνου ἐν ἔτει 1749 ὤριζετο, ἵνα πάντες οἱ Ἄρτοποιοὶ καὶ Ἄρτοπῶλαι πρὸ τῆς κατασκευῆς τοῦ ἄρτου κοσμιῶσι καλῶς, ἀποφλοιῶσι τὸν σίτον καὶ εἶτα ψήνωσι τόσῳ τὸν λευκὸν ὄσῳ καὶ τὸν δεύτερον ἄρτον ἐντελῶς, ὅπως μοι ἀποδάνη ἄνοστος εἰς τὴν γαστρὶν καὶ ἐπιβλαθῆς εἰς τὴν ὑγιάν. Τὸ δὲ βάρος αὐτοῦ ἔπρεπε νὰ ᾖναι ἀνάλογον πρὸς τὸ πείραμα τῆς ἀρτοποιίας, ὅπερ ἐκάστοτε ὤριζετο. Ὄφειλον προσέτι οἱ Ἄρτοποιοὶ νὰ σημειῶσι τὸν ψιγνόμενον ἄρτον διὰ τοῦ ἰδιαιτέρου αὐτῶν διακριτικοῦ σημείου καὶ παρουσιάζωσιν αὐτὸν ἐν τῷ Γραφίῳ τῆς Διοικήσεως, ὅπως ἐξακριβῶνται ἐν ἀνάγκῃ αἱ ἑλλείψεις αὐτοῦ. Δυνάμει δὲ τοῦ ἀπὸ 29 Αὐγούστου 1722 διατάγματος, ἐκδοθέντος ὑπὸ τοῦ Ναυάρχου Ἀνδρέου Κορνέρ καὶ τῆς διακηρύξεως τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ Θεοδόσιου Πέτρου Βεντραμίνου καὶ ἄλλων προκηρύξεων ἐπαφθεισῶν τῇ ἀνωτέρῳ Συντεχνίᾳ ὡς πρὸς τὴν καλὴν διοίκησιν τῶν Ἄρτοποιῶν, ὅπως ἀπαγορευθῶσιν αἱ ἀταξίαι αἱ γινόμεναι ἐπὶ ἐλατῆ τῷ ταμείου τοῦ δημοσίου Σιτοβολῶνος, νέα προκήρυξις ἐξεδόθη τῇ 25 Ἀπριλίου 1751, (2) δι' ἧς ὤριζετο α.) ὁ ὀριζόμενος πρὸς κατασκευὴν ἄρτου διὰ τὰ δημόσια καταστήματα Ἄρτοποιὸς δὲν ἠδύνατο νὰ ζυμῶνῃ πλέον τοῦ ἀναγκαιοῦντος οὔτε νὰ πωλῆ ἢ διανέμῃ πρὸς πώλησιν εἰς ἄλλα μέρη, καθ' ἃς ἡμέρας ὑπὸ τῶν Ἐπιτρόπων ἤθελεν ὀρισθῆ ὡς τοιοῦτος, ἐπὶ πεινῇ τῶν παραθεατῶν 10 ρεαλίων κατατεθειμένων ἐν τῷ Ναῶ τῆς Συντεχνίας αὐτῶν, β.) Οἰοσδῆποτε τῶν Ἄρτοποιῶν ἤθελε ζυμῶσθαι ἄρτον μικρᾶς ἢ μεγάλης ποσότητος, καθ' ἃς ἡμέρας ὤριζον οἱ Ἐπίτροποι, πλὴν τοῦ κατασκευαζομένου διὰ τὰ δημόσια καταστήματα, ὑπέκειτο εἰς ποινήν ρεαλίων 10 κατατεθειμένων ὡς ἀνω. γ.) Οἱ ἐγκαταλείποντες τὸ ἐπάγγελμα αὐτῶν κατ' οὐδένα λόγον ἠδύναντο νὰ ἐπαναλάβωσιν αὐτὸ, ἐὰν μὴ κατέβησαν προηγουμένως ρεάλια 10 πρὸς ὄφελος τοῦ ἀνωτέρω Ναοῦ καὶ δ.) οἱ

(2) L. Proclami 1751—1753—σελ. 12.

Ἐπίτροποι τῆς ἄνω Συντεχνίας ὤφειλον νὰ ἀναφέρωσι τοὺς παραβάτας πρὸς τιμωρίαν, ἄλλως θὰ ὑπέκειτο ἕκαστος εἰς πρόστιμον 10 ρεαλίων, ἐν ἧ περιπτώσει παραλείποντες τὸ καθήκον αὐτῶν ἀνεφέροντο ὑπὸ τινος προσώπου.

Ὁ Γενικὸς Πρεσβευτὴς θαλάσσης Ἀλοῖσιος Κονταρίνης διέταξε τοὺς Ἀρτοποιοὺς τῆς νήσου ταύτης νὰ λαμβάνωσιν ἐκ τοῦ Σιτοβολῶνος (Fonlico) χίλια βατσελία σίτου κατὰ μῆνα, ὅπως γρησιμοποιοῦνται αὐτὸν δι' ἄρτον. Μεχρις ὅμως τοῦ 1762 τὸ ποσὸν τοῦτο ἠλαττώθη εἰς ὅσον κατὰ μῆνα ἠδύνατο νὰ καταναλωθῆ, ἀλλ' ἡ πείρα ἀπέδειξεν εἰς τοὺς Ἀρτοποιοὺς, ὅτι—λαμβανομένων ὑπ' ὄψει τῶν τιμῶν τοῦ ἐν τῇ ἀγορᾷ πωλουμένου σίτου, κατωτέρων τῶν τοῦ Σιτοβολῶνος, ἐν ἐπὶ μικρὸν ἐτι εἰηκολούθει ἢ ἐκ τοῦ Σιτοβολῶνος κατὰ μῆνα λήψις τῶν χιλίων βατσελίων,—ἡ Συντεχνία αὐτῶν θεαίως ἤθελε καταστραφῆ, ἀπομείνασα εἰς δέκα μόνον Ἀρτοποιούς, τῶν λοιπῶν τεσσαρῶν, οἵτινες πρότερον μετ' αὐτῶν συνοπήρχον μὴ δυναμένων ν' ἀντίσχωσι. Τὸ βάρος λοιπὸν τῶν χιλίων βατσελίων κατὰ μῆνα ἀπέβαιεν ὀχληρὸν τοῖς Ἀρτοποιοῖς, καθότι τῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ τιμῶν τοῦ σίτου οὐσῶν εὐθυνοτέρων, οἱ ἰδιῶται ἐπρομηθεύοντο ἐξ αὐτοῦ καὶ ἔμενον ἀπωλήτος ὁ ἄρτος τῶν Ἀρτοποιῶν, οἵτινες ἠναγκασμένοι νὰ μὴ ἀπολέσωσι τὸ ὅλον κεφάλαιον ὑπετίμων κατὰ τὸ ἥμισυ τὴν ἀξίαν τοῦ ἐξυμωμένου ἄρτου. Ἐντεῦθεν ὀργώμενοι οἱ Ἰωάννης Κατάκης Γιαννιτσάνος καὶ Λέων Καλαγγὰς ἐπίτροποι τῆς ἄνω Συντεχνίας ὑπέβηλον ἀναφορὰν ὑπὸ χρονίαν 8 Μαρτίου 1762 πρὸς τὸν τότε Προβλεπτὴν Ζακύνθου, ὅπως προνοήσῃ περὶ ἐλαττώσεως τοῦ ποσοῦ τῶν 1000 βατσελίων ἐκ τοῦ Σιτοβολῶνος εἰς μόνην τὴν καταναλωσιν τῶν 620 βατσελίων κατὰ μῆνα, διότι ἄλλως ἡ Συντεχνία δὲν ἠδύνατο ἐπι πλέον νὰ διατηρηθῆ. Ἰς φαίνεται, ἡ αἴτησις αὐτῶν εἰσηκούσθη, διότι ἐκ τινος ἀναφορᾶς τῶν γραφείων τοῦ Σιτοβολῶνος ἀπὸ 25 Φεβρουαρίου 1776 βλέπομεν, ὅτι, ἐπειδὴ ἐξ ἀνάγκης ἠλαττώθησαν αἱ μηνιαῖαι καταναλώσεις τοῦ σίτου, αἱ συνήθως γινόμεναι ἐκ μέρους τῶν Ἀρτοποιῶν, ἡ λαττώθησαν ἐπομένως καὶ αἱ ὠφέλειαι τῶν γραφείων ἐκεῖνων καὶ ἐπομένως ἐζήτουν θεραπείαν ὡς πρὸς τὰς ὠφε-

λείας αδεών.

Μία τῶν σπουδαιότερων προκηρῦξεν, ὅσον ἀφορᾷ τοὺς Ἄρτοποιούς, ἦτο καὶ ἡ τοῦ Προβλεπτοῦ Ζακύνθου Μ. Τρεοῖζάνου ἀπὸ 24 Ἰανουαρίου 1774, δι' ἧς ὠρίζετο, ἵνα πάντες οἱ Ἄρτοποιοὶ κατασκευάζωσι τὸν ἄρτον, συμφώνως πρὸς τὸ βῆρος τοῦ περιάματος λευκόν, καλῶς ἐψημένον καὶ τῆς καλλιτέρας ποιότητος, ἐπιφορτιζομένου ἐκάστου Ἄρτοπώλου νὰ θέτῃ ἐφ' ἐκάστου ἄρτου τὴν ἰδίαν σφραγίδα, δηλοῦσαν ὅτι ὁ ἄρτος ἐκείνος προήρχετο ἐκ τοῦ καταστήματος αὐτοῦ, διὰ νὰ ἀναγνωρίζηται οὗτος ἐν πάσῃ περιπτώσει. Πρὸς μείζονα δ' ἐπιφύλαξιν ὤφειλον οἱ Ἄρτοποιοὶ ἐν διαστήματι τριῶν ἡμερῶν νὰ παρουσιάσωσιν ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ Προβλεπτοῦ τὰς ἰδίας σφραγίδας πρὸς ἐπιθεώρησιν ἐν περιπτώσει δολιεύσεως ἐπὶ βλάβῃ τῶν πτωχῶν, οὐδὲ ἠδύναντο νὰ κατασκευάζωσι καὶ πωλῶσιν ἄρτον, εἰμὴ συμφώνως πρὸς τὸ περίημα, ὅπερ ἀναλόγως τῆς τιμῆς τοῦ αἴτου ἐκάστοτε ὠρίζετο, ἐπὶ ποιῆ κατασχέσεως τοῦ ἄρτου, φυλάξεως, σχοιτισμοῦ καὶ διαπεμπέσεως, κατὰ βούλησιν τοῦ Προβλεπτοῦ. διὰ τῆς αὐτῆς προκηρῦξεως ἀπηγορεύετο εἰς πάντα αἰονόηποτε ἢ ἀγορὰ πικρὰ εἶδος τροφίμων, ὡς αἴτου ἢ ἄλλου γεννήματος καὶ ἡ λήψις τροφίμων ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπηγορευομένων ἐπὶ βλάβῃ τῶν πτωχῶν καὶ ἰδία ὠφελεία, ἐλευθέρως οὔσης τῆς πωλήσεως ὄλων τῶν τῆς πρώτης ἀνάγκης εἰδῶν εἰς τὰς δημοσίας καθορισμέναις καὶ συνήθεις θέσεις ἐπὶ ποιῆ κατασχέσεως τοῦ ἀνακαλυπτομένου τοιοῦτου εἶδους. Ἀπηγορεύετο ἐπίσης ἡ ἐξαγωγή τῶν τροφίμων ἐκ τῆς πόλεως καὶ νήσου ἐν μικρᾷ ἢ μεγάλῃ ποσότητι ἀνευ ἀδείας τοῦ Προβλεπτοῦ ἐπὶ ποινῆς, ὡς ἀνωτέρω, ἐπιφορτιζομένων ἀπάντων τῶν Ἑδαδιοπωλῶν, Τριχοπωλῶν, Κρεοπωλῶν, Οἴνεπωλῶν, Ἄρτοπωλῶν καὶ ἄλλων, ὅσοι ἐπώλουν φαγώσιμα εἶδη, ὡς ἐπίσης καὶ τῶν Ἐμπόρων, ἵνα προσαγάγωσιν ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν τὰ ζυγία, στατήρας, πλαστιγγας καὶ πᾶν εἶδος ζυγίων καὶ μέτρων, ὅπως σφραγίσωσι ταῦτα ἐνώπιον τοῦ Προβλεπτοῦ, ἵνα οὕτω οὐδεὶς δολιεύ-

ται τὸν λαὸν ἐπὶ ποιῆ, πλήν τῆς ἀπωλείας τοῦ πράγματος, 25 βεβλίων, κατατεθειμένων κατὰ βούλησιν τοῦ Προβλεπτοῦ.

Πλήν τῶν ἐν τῇ Συντεχνίᾳ καταγεγραμμένων Ἄρτοποιῶν, ὑπῆρχον καὶ ἑκτακοί τοιοῦτοι διεσπρμένοι ἀνά τὴν πόλιν, οἵτινες ἐλάμβανον παρὰ τῶν πρώτων ἄρτον καὶ μετεπώλουν αὐτόν. Διαταγὴ τοῦ Προβλεπτοῦ Ζακύνθου Ἀντωνίου Βεμβίου ὄριζεν, ὅτι ἕκαστος τῶν ἐκτάκτων Ἄρτοποιῶν ἔπρεπε νὰ πληρώσῃ ἅπασι μὲν δοκᾶτα 2' 1)2, κατὰ μῆνα δὲ ἄσπρα 6 εἰς τὸν νῆδον τῆς Συντεχνίας. Ἄλλ' οἱ ἑκτακοὶ οὗτοι Ἄρτοποιοί, ὡς φαίνεται, δὲν ἤθελον νὰ συμμορφωθῶσι πρὸς τὴν ἀνωτέρω διαταγὴν, διὰ τοῦτο καὶ προκήρυξις ἀπὸ 10 Μαΐου 1779 (1) ἐκδοθεῖσα κατόπιν ἀναφορᾶς τῶν Ἐπιτρόπων τῆς Συντεχνίας, αὐστηρᾶς ἐπέβαλλεν εἰς αὐτοὺς ποινὰς καὶ νεώτερα τοιαύτη ἀπὸ 16 Ἰανουαρίου 1782 (2) ὄριζεν, ἵνα οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν, ὄντων τότε 22 τὸν ἄρθρον, ἐγκαταλείψῃ τὴν τέχνην του, πρὶν ἢ εἰδοποιήσῃ πρὸ ἐξ μηνῶν τοὺς τε Συνδίκους καὶ τοὺς Ἐπιτρόπους τῆς Συντεχνίας, οὐδὲ πωλῇ ἄρτον ἐκτός τῶν ὀρισμένων αὐτοῖς θέσεων.

Ὅτε, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ λήγοντος αἰῶνος, οἱ Ἄρτοποιοὶ δὲν κατασκευάζον τὸν ἀναγκαιοῦντα πρὸς διατροφὴν τοῦ πλήθους ἄρτον, ὃ τότε ἔπρεπε Ζακύνθου διὰ προκηρυξίως αὐτοῦ ἀπὸ 2 Ἰουνίου 1803, (3) διέτασεν, ἵνα πάντες οἱ Ἄρτοποιοὶ κατασκευάζωσιν ἄρτον, ὡς συνήθως, ἀνευ ἐλαττώσεως τοῦ ἀναγκαιοῦντος εἰς τὴν κερὴν κατανάλωσιν, ἐπὶ ποιῆ τῶν παραβατῶν συλλαμβανομένων, 50 στρατιωτικῶν μαστιγώσεων καὶ μεγαλητέρων ἐπι τοιούτων, ἀναλόγως τῶν περιστάσεων, αἵτινες ὀὰ προέκυπτον, ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως τοῦ ἄρτου.

Βραδύτερον, εἰ καὶ ἡ Προεδρεία (Presidenza) Ζακύνθου

(1) L. Pr. 1777—1779· σελ. 91

(2) » 1781—1783 » 14 δρα καὶ L. Pr. 1788—1790· σελ. 53.

(3) L. Diversorum proclami 1802 σελ. 132

τῷ 1809 εἶγεν ὑποσχεθῆ, ὅτι θὰ προῦναι διὰ σῆτον τῆς μνησιαῖς ἐν τῷ τόπῳ κατανωλώσεως, ὁ ἄρτος ἀφῆθη εἰς τὴν διάκρισιν τῶν Ἀρτοποιῶν. Κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1813 ἐγένετο νέον πείραμα ἐπὶ τῆς τιμῆς τοῦ σίτου, ἀντὶ 16 πιαστῶν τὸ βικτσέλιον, προέκυψε δὲ ὁ λευκὸς ἄρτος 15 οὔγγιων, ἀντὶ δέκα ἕξ παραδῶν ἑκάστος. Ἐκτότε μέχρι Αὐγούστου ἰδίου ἔτους ἡ τιμὴ τῶν σιτηρῶν ἠλαττώθη, ἀντὶ δώδεκα πιαστῶν τὸ βατσέλιον σίτου τῆς καλλιτέρας ποιότητος. Τὸ Ἀγορανομίον ἀντὶ τῆς κάμης νέον πείραμα πρὸς ἀνακούφισιν τοῦ πληθυσμοῦ ἐσιώπησεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου, προφορικῶς δὲ μόνον διετάχθησαν οἱ Ἀρτοπάλι, ἵν' αὐξήσωσι κατὰ δύο οὔγγιας τὸν ἄρτον, οὕτως ὥστε ὁ μὲν λευκὸς νὰ ζυγίξη δεκαεπτὰ οὔγγιας, ὁ δὲ μέλας εἴκοσι τεσσαρας. (1)

Πρὸς ἄρσιν τοῦ θάρους, ὅπερ ὑρίστατο ὁ λαὸς τῶν 1000 ἐπὶ τῆς τιμῆς τοῦ ἄρτου τοῦ ὑπὸ τῶν μεταπωλητῶν πωλουμένου καὶ πρὸς ὑπατηήριξιν τῶν Ἀρτοποιῶν, οὔτινες ὅσμηρμι κατέστρεφον τὰς περιουσίας αὐτῶν, τέλος δὲ, ὅπως δοθῆ εἰς τὸν Ἀγορανόμον ἀσφαλῆς μέθοδος πρὸς ἀποτελεσματικὴν ἐπαγρύπνησιν ἐπὶ κλάδου τούτου ἐν διαφέροντος, ἐνόμισε καλὸν ὁ διοικητὴς Ζακύνθου Ριβερσάλας, ἵνα συντάξῃ τῷ 1817 κανονισμόν ἐκ 5 ἄρθρων συγκείμενον.

Ἐν ἔτει 1840 Αὐγούστου α. νέον ἐγένετο πείραμα ἐπὶ τοῦ ἄρτου ὑπὸ τοῦ τότε Ἀγορανόμου Ἀντωνίου Μιχαλίτη, ὅπως ὁ μὲν λευκὸς ἄρτος ζυγίξη συγκεκολλημένος (ἡ ρέστα) οὔγγιας 45, ὁ δὲ δευτέρος οὔγγιας 82, πωλουμένης ἑκάστης ρέστας πρὸς ὄβολα 40. Τοῦ αὐτοῦ μέτρον ἐφάνη καὶ ἀπεδείχθη βαρύτερον πρὸς τοὺς Ἀρτοποιούς, καθότι ἡ ἐκεῖθεν ὠφέλεια δὲν ἀνταπεχρίετο πρὸς τὰ ἔξοδα αὐτῶν, ἔξοδα, ἅτινα κατόπιν βαρύτερα ἐγένοντο, ἕνεκα τοῦ δασμοῦ ἐπὶ τῆς τιμῆς τοῦ σίτου. Διὸ δι' ἀναφορὰς τῶν ἀπὸ 29 Νοεμβρ. 1821 πρὸς τὸν Ἐπαρχονοῖ Ἀρτοποιοὶ ἐζήτησαν θεραπείαν τῆς τῆς τῆς

καταστάσεως, παρακαλοῦντες αὐτὸν, ἵνα λαμβάνωι ὑπ' ὄψιν τὰ προηγούμενα πειράματα τῶν τῶς Ἄγορανόμων Φραγκίσκου Ἀντωνίου Στρούζα (30 Ἰουλίου 1823), Δημητρίου Νάτεση (17 Ἀπριλίου 1828) καὶ Νικολάου Ἀδερῶση (13]25 Ἀπριλίου 1833), ἀμα δὲ τὰς μεταβολὰς τῶν περιστάσεων, τὰς ἀνάγκας καὶ τὰ ἐξοδα αὐτῶν, διατάξῃ, ἵνα τὸ πείραμα γίνηται ἀνὰ διμηνίαν διὰ ζύμης, τὰ ἐξοδα αὐτῶν προσδιορισθῶσιν εἰς πέννας 33 καὶ ὁ ἄριστος πωλῆται κατὰ λίτραν, ὡς τοῦτο ἐρένετο καὶ εἰς ἄλλα τῆς Εὐρώπης μέρη καὶ εἰς τὰς λοιπὰς νήσους. Ἡ τοιαύτη αὐτῶν αἴτησις εἰσηκούσθη, ὡς γίνεται ἡμῖν γνωστὸν ἐκ τῆς ἀπὸ 6 Δεκεμβ. 1841 ἀναφορᾶς τοῦ τότε Ἄγορανόμου Ἀντωνίου Μιχαλίτση πρὸς τὸν ἐπαρχον λογοθέτην.

Παρατρέχοντες ὅμως τὴν κατόπιν ἐποχὴν θέλομεν σταματήσαι ἐπ' ὀλίγον ἐν ἐκείνῃ τοῦ 1852 καὶ ἐκεῖθεν, ἥτις, ἐνεκὰ τῶν ἱστορικῶν αὐτῆς, διὰ τὴν Συντεχνίαν τῶν Ἀρτοποιῶν συμβάντων, χρῆζει περιγραφῆς τινοῦ.

Ἡ δυσάρετος θέσις, εἰς ἣν ὁ νῆσος τῆς Ζακύνθου, κατὰ τὸ ἔτος 1852, εἶχε περιέλθει, ἐνεκὰ τῶν περιπετειῶν τοῦ ἐμπορίου αὐτῆς, τοῦ ἐσχάτου ἐκπεσμοῦ τοῦ προϊόντος τοῦ σταφιδοκάρπου καὶ τῆς παντελοῦς φθορᾶς τοῦ καρποῦ τῶν ἐλαιῶνων αὐτῆς, ἐπέφερεν εἰς ὅλας τῆς κοινωνίας τὰς τάξεις τοσαῦτον ὀδυνηρὰς συνεπείας, ὥστε πᾶς πόρος ἐκλείσθη, ἡ δὲ ἐνδεια καὶ πείνα πολλὰς ἀπόρους οἰκογενείας περιήγαγον εἰς ἀπελπισίαν. Τοῦτο ἐφείλκυσε πρὸ παντὸς αἴλου τὰ εὐλέματα τῆς Κυβερνήσεως ἥτις συνελάμβανε τότε ἀριστον μέτρον ἢ ἀνακουφίσῃ τὴν οἰκτρὰν τῶν κατοίκων θέσιν διὰ τοῦ δραστηριωτέρου τῶν τρόπων. Καὶ ἤδη εὐϋπόληπτά τινα μεταξὺ τῶν κατοίκων τῆς τε πόλεως καὶ τῶν κωμῶν τῆς νήσου πρόσωπα ἐζήτησαν, ὅπως αὕτη πιστώσῃ ἐγκαίρως αὐτὰ διὰ ποσότητος σίτου, ἐπὶ συμφωνίᾳ τοῦ νὰ διανείμωσιν αὐτὸν ἀμέσως εἰς οἰκογενείας ἐκάστης κώμης καὶ κεριοχῆς, ἐχούσας τὴν περισσοτέραν ἀνάγκην τοιαύτης ἀρωγοῦ ὑποστηρίξεως καὶ ἐφ' ὅσῳ, ἵνα δώσωσιν αὐτὰ πρὸς τὴν προνοοῦσαν Ἀρχὴν ἀξιόχρεων ἐγγύησιν, διὰ τῆς ὀλικῆς πληρωμῆς τοῦ πρὸς

διανομήν σίτου, ἐντὸς δεδομένης τινὸς προθεσμίας, καὶ ὄντως, διάφοροι τότε ὠθοῦμενοι ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος, ὅπερ ἐπιβάλλει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸ χρέος, ἵνα γίνηται χρήσιμος πρὸς τοὺς ὁμοίους αὐτῶ, προσήνεγκον ἐαυτοὺς προθύμως, ὅπως ἐγγυηθῶσι διὰ πρόσωπα εἰς ἀμηχανίαν, ἕνεκα τῆς πείνης, διατελοῦντα· ἡ δὲ Κυβέρνησις ἀναγνωρίζουσα τὴν ἄξιοπιστίαν τῶν φιλανθρώπων ἐκείνων ἐπίστωσεν αὐτοὺς δι' ἀναλόγου ποσότητος σίτου, ὅστις καὶ διανεμήθη εἰς τοὺς μᾶλλον ἀναγκαιοῦντας.

Κατὰ τὸ ἔτος 1855, ὅτε ἕνεκα τῆς ἀφθονίας τῶν προϊόντων καὶ τοῦ ἐνυπάρχοντος ἐν Ζικύνθῳ ζωηροῦ ἐμπορίου, ἡ κοινωνία ἡμῶν κῦπῶρει, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἄρτοποιῶν συνίστατο ἐξ ὀλίγων προσώπων κατασκευάζοντων λευκὸν ἄρτον, δαπανώμενον ἐκ μικρᾶς μερίδος τῶν πλουσιωτέρων, καθότι ὅλαι τότε σχεδὸν αἰ οἰκογένειαι, ὧν τὰ οἰκονομικὰ ἄλλως πως διείποντο, κατασκευάζον ὅσον καταδαπάνων ἄρτον ἐντὸς τῆς ἰδίας ἐστίας. Εἰς τοιαύτας περιστάσεις, προκειμένου περὶ διατίμησως τοῦ ἄρτου, οἱ κατὰ κῦρον διεπόντες τ' ἀγορονομικὰ ἐλάμβανον ὡς βᾶσιν τὸν λευκὸν ἄρτον καὶ ἐπὶ τοῦ λευκοῦ ἄρτου γενομένης τῆς δοκιμασίας ἐξήγετο ἡ διατίμησις. Οὐχ ἦν τὸν μὴ ὑπάρχοντος καὶ τίτε κανονισμοῦ ἐγκεκριμένου, οὐδὲ ὅτι τοῦ Νόμου διεπόντο· τὰ τῆς ἀρτοποιίας, ἀλλὰ διεπομένων τῶν πραγμάτων ἐκ μόνης τῆς θελήσεως τῆς Ἀγορονομικῆς Ἀρχῆς, λεληθαυμένης καθὸ ἀνθρωπίνης καὶ ἀστάτου, ὡς ἐκ τῶν ἐπερχομένων ἐκάστοτε ἐκλογῶν διαφόρων Ἀγορανόμων, ἐπῆλθεν ἡ καταστροφὴ μεγάλου μέρους, ἵνα μὴ εἴπωμεν ὀλοκλήρου τῆς μερίδος τῶν ἄρτοποιῶν, περιελθόντων εἰς τὴν ἐσχάτην, οὕτως εἰπεῖν, πείνα.

Πλὴν δὲν ἦτο τοῦτο μόνον. Αἱ ἀλλεπάλληλοι μεταβολαὶ τοῦ ἐμπορίου ἐπὶ τῆς ἀξίας τῶν ἐμπορευμάτων καὶ ἐξαιρέτως τῶν τροφίμων, ἐπέισαν τὸν Νομοθέτην νὰ διατάξῃ ὅτι αἱ διατιμήσεις τῶν τροφίμων ἀνανεῶνται ἀνὰ τριμησίαν, ὡς πρὸς δὲ τὴν ἀρτοποιίαν νὰ καταρτίζηται ἀνὰ δεκαπενθήμερίαν ἐν πείραμα ἄρτου, ὅπερ νὰ χρησιμοποιῆται συγχρόνως πρὸς ἀκριβῆ προσδιορισμὸν τῆς τε ποιότητος καὶ τῆς τιμῆς.

τοῦ ἄρτου παρὰ τοῖς Ἀρτοποιοῖς. Καί ἐπειρήθησαν μὲν εἰ Ἀρτοποιοὶ παντὶ σθένει νὰ κατασκευάζωσι κάλλιστον ἄρτον σχετικῶς πρὸς τὴν ἔνεκα τοῦ πολέμου ποιότητα τῶν σιτηρῶν καὶ νὰ πωλῶσι αὐτὸν, κατὰ τὰς διατιμήσεις, εἰ καὶ πρὸς βλάβην τῶν ἰδίων συμφερόντων, ἀλλ' αἱ προσπάθειαι αὐταὶ ἀπέβησαν μάταιαι. Ἄλλοτε λοιπὸν ἐγένετο ἡ δοκιμασίη ἀνὰ πᾶν δεκαπενθήμερον, τότε δὲ τοιαύτη δοκιμασία εἶχε σχεδὸν ἐκλείψῃ, ἐπεβάλλετο δὲ τιμὴ τῷ ἄρτου, ὡς ἤθελε φινῆ δικαία, ὑπὸ τοῦ Ἀγορανόμου, ὑποχρεουμένων τῶν Ἀρτοποιῶν νὰ ὑφίστανται πρόστιμα καὶ φυλακίσεις, ἐὰν μὴδυνάμενοι νὰ ὑποστῶσι τοιαύτης ζημίας, ὡς ἐκ τῆς μὴ πραγματοποιημένης δοκιμασίας ἐκείνης, ἤθελον τινὲς ἐξακολουθήσει ζυμᾶν ἄρτον καὶ πωλοῦντες αὐτὸν ἐπὶ τῇ προσδιορισμένῃ τιμῇ. Οὕτω πως ἐνεργοῦσα ἡ Ἀγορανομικὴ Ἀρχὴ οὐδόλως εἶχεν ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ τιμὴ τοῦ σίτου δὲν ἀπεδείκνυε τὴν ἀληθῶς ἀκριβῆ τιμὴν τοῦ ἄρτου, ἀλλ' ἡ ποιότης αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ τὸ μέγα ἄδικον, ὅπερ ἐγένετο εἰς τοὺς Ἀρτοποιούς, μὴ γενομένης τῆς πραγματικῆς δοκιμασίας ἀνὰ δεκαπενθήμερον ἐκ τοῦ εὐρισκομένου ἐν τῇ τόπῳ σίτου. Ἡδύνατε λόγου χάριν σίτος νὰ πωλῆται ἀντὶ δύο ταλλήρων τὸ κοιλὸν καὶ ν' ἀποφέρῃ ἄρτον λίτρ. 65 καὶ πάλιν σίτος πωλούμενος ἀντὶ τῆς αὐτῆς τιμῆς ν' ἀποφέρῃ ἐν ἄλλῃ ἐποχῇ ἄρτον λίτρ. 70. Μὴ γενομένης λοιπὸν τῆς δοκιμασίας τῆς πραγματικῆς ἦτο ἀδύνατον νὰ προσδιορισθῇ ἡ τιμὴ τοῦ πωλουμένου ἄρτου δικαίως. Καὶ ἐντεῦθεν ἡ πηγὴ ὄλων τῶν δεινῶν, ἅτινα ὑφίσταντο τότε οἱ Ἀρτοποιοὶ. Τοιαύτη δὲ κατάστασις ἦτο ὀδυνηρὰ δι' αὐτοὺς καὶ ἀποκατέστη ἀναγκαία συνέπεια τοῦ θλαθρίου συστήματος, ὑφ' οὗ διείποντο τ' ἀγορανομικά, μὴ βασιζόμενα ἐπὶ ρητῶν διατάξεων καὶ κανονισμῶν, δι' ὧν καταρτίζεται ἡ καλὴ πίστις καὶ ἄνευ τῶν ὁποίων αἱ κοινωναὶ οὐδόλως εὐημεροῦσι. Ἄδικοι συνέπεια λοιπὸν διὰ τοὺς Ἀρτοποιούς ἐκείνους, καθότι ἡ ἀρμοδιὰ Ἀρχὴ ὀφείλει πρὸ πάντων, ἐν τῇ ἐνεργείᾳ τῶν καθηκόντων της, νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν τὸ συμφέρον ὁλοκλήρου τῆς κοινωνίας, ἐντὸς τοῦ ὁποίου καὶ τὸ μερικὸν συμφέρον περιλαμβάνεται, ὑπερασπιζομένη καὶ τὸ μερικὸν τοῦτο συμφέρον ἐντὸς τοῦ δικαίου, οὐδόλως δὲ θυσιαζου-

σε τούτο ὑπὲρ τοῦ προσωρινῆς συμφέροντος ἄλλου μέρους τῆς κοινωνίας καὶ ἀπαρτιζόντος τούτου τὸ μεγαλύτερον αὐτῆς μέρος.

Ὅτω πως εἶχον τὰ πράγματα κατὰ τὸ ἔτος 1855, πλὴν τὸ ἐπόμενον ἔτος μετέβαλον μορφήν. Ἡ κοινωνία εἰς ὅσον ἀφώρα τὰ οἰκονομικά αὐτῆς, ἄλλως πως διείπετο, καὶ ἐν τούτῳ τ' αὐτὸ σύστημα διείπε τ' ἀγορονομικά, σύστημα ἀπ' ἀρχῆς ὀλέθριον, ὡς μὴ βασιζόμενον, ὡς εἶπομεν, ἐπὶ ρητῶν νόμων καὶ κανονισμῶν, ἀλλ' οὐδὲ καὶ πραγματοποιούμενον. Ποία δὲ τ' ἀποτελέσματα τοῦ συστήματος τούτου ἦσαν ἀρκούντως γνωστὰ, καθόσον οἱ πλείστοι τῶν Ἀρτοποιῶν διετέλου ὑπὸ πτώχευσι, ὡς μὴ ἀναλογούντων τῶν ἐσόδων πρὸς τὰ ἐξόδα, οἱ δὲ σιτέμποροι διετέλου ἐν ἀμηχανίᾳ, καθότι παρατηροῦντες τὴν τάσιν τῶν πραγμάτων καὶ διαβλέποντες τὸν κίνδυνον τῶν κεφαλαίων αὐτῶν, ἤρουντο καὶ δικαίως πίστιν εἰς τοὺς Ἀρτοποιούς. Διὸ καὶ οἱ πλείστοι τῶν Ἀρτοποιῶν ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλείψωσι τὸ ἔργον τῶν, καὶ αὐτοὶ οἱ σιτέμποροι νὰ διαγράψωσι ἄλλην πορταίαν πρὸς ἀσφάλειαν τῆς καταστάσεως αὐτῶν.

Κατὰ τὸ ἔτος λοιπὸν 1856 τὰ πράγματα, ὡς ἐφθῆμεν εἰπόντες, μετεβλήθησαν. Τὸ πλεῖστον τῆς κοινωνίας μέρος δὲν ἠπόρει, ὅπως ἐντὸς τῆς ἰδίας ἐστίας κατασκευάζῃ ἄρτον, ὡς ἐκ τούτου δὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἀρτοποιῶν εἶχεν αὐξήσει καὶ ὁ μέλας ἄρτος ἀντικατέστη, ὡς ὁ κοινός, καθότι ὁ μέλας ἄρτος ἦτο ὁ κοινῶς δαπανώμενος, ὁ δὲ λευκός ἀποκατέστη ἐξαιρέσις. Ἐπὶ τοῦ μέλατος, τοῦ μονοβόλου δηλαδὴ ἄρτου, ἔδει νὰ γίνηται ἡ δοκιμασία, δι' ἧς θὰ ἐξήγετο δικαίω ἡ διατήρησις. Ὅτω δ' ἐξυγομένης τῆς διατιμήσεως, ὡς ἐκ τῆς δοκιμασίας ἐπὶ τοῦ μέλανος ἄρτου, καὶ προστιθεμένου τοῦ 60 τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τῆς τιμῆς, θὰ ἐξήγετο δικαίω ἡ διατήρησις καὶ τοῦ λευκοῦ ἄρτου, ὅστις ἀποτελεῖ τὴν ἐξαιρέσιν.

Ὅπως δ' ἀποδείξωμεν πραγματικῶς τὰς ἀδίκους συνεπειὰς τοῦ τότε διέποντος συστήματος προσθέτομεν, ὅτι

ἐπὶ 10 κοιλῶν σίτου προέκυπτε ζημία τῶν Ἀρτοποιῶν ἐκ 2 καὶ $\frac{3}{4}$ λεπτ. περίπου κατὰ λίτραν ἄρτου, ἤτοι ἐπὶ τῶν 10 κοιλῶν 3 $\frac{1}{2}$ περίπου τάλληρα, τοῦ ἄρτου ἀναλογουμένου πρὸς λεπτ. 14 τὴν λίτραν, ὑπολογιζομένης δὲ τῆς ἀξίας καὶ τῶν ἐξόδων του εἰς λεπτὰ 16 $\frac{1}{2}$ τὴν λίτραν. Ἀπέναντι λοιπὸν τοιαύτης καταστάσεως, ἥς ἀδύνατον ἦ ἀντίσχωσιν ἐπὶ πλέον οἱ Ἀρτοποιοί· οὕτω δὲ ἠδύρσκοντο πρὸ τοῦ διλήμματος ἢ ἠδικῶσιν ἐν γνώσει ἑαυτοῦς, ἢ νὰ περιέλθωσιν εἰς τὴν δεινὴν θέσιν νὰ πτωχεύωσι καὶ ἀδικήσωσι τοὺς Σιτεμπόρους, οἵτινες ἐνεπιστεύοντο αὐτοῖς τὰ κεφάλαιά τιν. Εἰς τοιαύτην δὲ ὀδυνηρὰν θέσιν οὐδὲν ἄλλο ᾔθει αὐτοὺς, ἢ τὸ σύστημα, ὑφ' οὗ διείποντο τὰ τῆς ἀρτοποιίας. Τοιαῦται συνέπειαι ὀδυνηραὶ ἐπεπόλαζον καὶ ἐν Λευκάδι, ἀλλὰ κατ' αἴτησιν τῶν ἐκεῖ Ἀρτοποιῶν ἐν ἔτει 1840 ἡ Κεντρικὴ Κυβέρνησις ἐπέφερε θεραπείαν, θεσπίσασα τρόπον, καθ' ὃν ᾤφειλον νὰ διεπώνται ὑπὸ τῆς Ἀγορονομικῆς Ἀρχῆς τὰ τῆς ἀρτοποιίας. Ἔχγε δὲ ὁ κανονισμὸς ἐκεῖνος ἐν περιλήψει τὰ ἐξῆς· Ὁ ἐπὶ τῆς Ἀγορονομίας συνοδευόμενος μετὰ τριῶν ἢ τεσσάρων Ἀρτοποιῶν ἐλάμβανεν ἐν κοιλῶν ἐκ τῆς καλλιτέρας ποιότητος σίτου ἐκ τοῦ ἐνουκάρχοντος ἐν τῇ νήσῳ ἐκείνῃ, ἢ τόσα κοιλὰ ὅσαι διάφοροι ποιότητες ἐνουπῆρχον. Σημειωτέον, ὅτι ἐλαμβάνετο ποιότης ἐξ ἐκείνου τοῦ σίτου ἐξ οὗ ἠδύνατο νὰ ὑπάρχη ποσότης τοῦλάχιστον πρὸς δεκαπενθήμερον κατανάλωσιν ἀρκούσα. Τὰ κοιλὰ ταῦτα ἐκαθαρίζοντο, ἠλέθοντο, ἐκοσκινίζοντο, ἐζυμόνοντο καὶ ἐψήνοντο ὡς ἀπῆται ἢ τέχνη, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Ἀγορανόμου καὶ τῶν δύο ἢ τριῶν Ἀρτοποιῶν, οἵτινες ἀντεπροσώπευον ὅλους τοὺς Ἀρτοποιούς. Μετὰ τὴν ἄλυσιν, ἐάνδ' Ἀγορανόμος ἀπῆται ἄρτον καλῆς ποιότητος, τότε τὸ κοσκινίσμα ἐνηργεῖτο δις, ἐάν μετριάς, τότε ἅπαξ μόνον, εἴτα ἐζυμώνετο καὶ διηρεῖτο ἢ ζύμη διὰ ζυγίου εἰς τόσα ἴσα μέρη δύο ἢ τριῶν λίτρων ἕκαστον, ἐψήνατο ὁ ἄρτος καὶ μετὰ δύο ὥρας ἀφοῦ πλέον ἤθελε κρυώσει, τότε ἐζυγίζετο. Ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ζυγίου προσδιωρίζετο ἡ τιμὴ τοῦ γενικοῦ ἄρτου, ἤτοι τοῦ μονοκόλου, ἀφοῦ προσέθετεν ὁ Ἀγορανόμος εἰς τὴν τρέ-

χουσαν τιμήν τοῦ σίτου 15 πένας, ἔξοδα δι' ἕκαστον κοιλόν καὶ 5 ὁμοίας δι' ἔξοδα τόκων, κεφαλαίων καὶ μισθοῦ ἄρτοποιῶν. Τὰ δείγματα ταῦτα διενέμεντο τοῖς Ἄρτοποιοῖς, ἔσχυον δὲ ὡς δείγματα ποσότητος καὶ τιμῆς ἐπὶ 15 ἡμέρας. Τοῦτου γενομένου, ὁ Ἄγορονόμος ἐπὶ τῆς ἐξαχθείσης τιμῆς τοῦ μονοβόλου ἄρτου προσέθετε τὸ 60 0(0) καὶ οὕτως ἐξήγετο ἡ τιμὴ τοῦ λευκοῦ ἄρτου. Τοιοῦτος κανονισμὸς ἠσφάλιζε οὐ μόνον τὰ συμφέροντα τῆς κοινωρίας ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνα τῶν Ἄρτοποιῶν καὶ τῶν Σιτεμπόρων, ἐνεργούντων ἀπάντων ἐν καλῆπιστει, τῇ βίᾳσι ρητῶν διατάξεων καὶ κανονισμῶν.

Ἀπέναντι τῆς τοιαύτης τῶν πραγμάτων καταστάσεως, οἱ τότε Ἄρτοποιοὶ ἐνόμισαν καλὸν πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν συμφερόντων αὐτῶν νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ Νόμου, διὸ καὶ προφορικῶς ἀπειθήσαν πρὸς τὸν τότε Ἄγορονόμον, ὅπως λάβῃ χώραν τὸ οὕτω καλούμενον *π ε ἰ ρ α μ α ἄ ρ τ ο π ο ἰ ἰ α ς*, ἀπαξ δὲ μορφουμέσι οὕτως τοῦ δείγματος καὶ προσδιοριζομένης τῆς ποιότητος καὶ τῆς τιμῆς τοῦ ἄρτου, οἱ μὲν Ἄρτοποιοὶ ἦσαν ἐν καταστάσει νὰ γινώσκωσι μέχρι τίνος σημείου ἐξετείνοντο τὰ καθήκοντα αὐτῶν, τὸ δὲ κοινὸν ἀφ' ἑτέρου δὲν εἶχε τι νὰ μεμφιμοιρῇ. Τοσοῦτω δὲ μᾶλλον καθίστατο ἀναγκαία ἡ μόρφωσις τοῦ δείγματος κατὰ δεκαπενθημερίαν, ἐφ' ὅσον, συνειπία τῶν πολιτικῶν περισπασμῶν, ἡ τιμὴ καὶ ποιότης τῶν σιτηρῶν ἦσαν μετέωροι. Ἀλλὰ καὶ δι' ἀναφορὰς αὐτῶν ἀπὸ 6 Φεβρουαρίου 1856 οἱ Ἄρτοποιοὶ ἐζήτησαν α) τὴν καθιέρωσιν κανονισμοῦ ρητοῦ διέποντος τὰ τῆς ἄρτοποιίας, β') ὅπως ἡ ἀνὰ δεκαπενθημερίαν δοκιμασία ἐκτελεῖται ἐπὶ τοῦ μονοβόλου ἄρτου, διὰ πραγματικῆς δοκιμασίας καὶ γ') νὰ καθιερωθῶσιν, ὡς πρὸς τὴν ἄρτοποιίαν καὶ δοκιμασίαν, ὅσα καθιέρωσι καὶ ἐν Λευκάδι.

Ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω, ἡ ἐκεῖ Κεντρικὴ Κυβέρνησις Ὁ τότε Ἐπαρχος καὶ Πρόεδρος τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Φραγκίσκος Μερκάτης ἐξετάσας καλῶς τὴν ἀναφεραν ταύτην καὶ ἔχων ὑπ' ὄψει α) ὅτι ἡ τιμὴ τοῦ μονοβόλου ἄρτου προσετιμωρίζετο, προστιθεμένου ἐνός λεπτοῦ εἰς τὴν διὰ πραγματικῆς δοκιμασίας ὀριζομένην τιμὴν τοῦ μέλανος ἄρτου, ἢ δι' ὑπολογισμοῦ ἐπὶ τοῦ λευκοῦ καὶ μέλανος ἄρτου, προστιθε-

μένων τούτέστι εσθλινίων δύο καὶ πενήτων τεσσάρων εἰς τὴν τιμὴν ἐκάστου κοιλοῦ σίτου, δι' ἐξοδα καὶ κέρδη τῶν Ἀρτοποιῶν, β') ὅτι ἐκ τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ σίτου (1) ἐξ οὗ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἰδίως ἐκείνην κατεσκευάζετο ὁλος ὁ μονόβουλος ἄρτος, ἦτο ἀδύνατον νὰ γίνηται λευκὸς ἄρτος, ἐπομένως ἀπέβαιναν ἀπραγματοποιήσιμος ἡ δοκιμασία ἄρτοποιίας ἐπὶ μέλανος καὶ λευκοῦ ἄρτου, ἵνα διατιμηθῇ οὕτω ὁ μονόβουλος, προστιθεμένου ἐνός λεπτοῦ εἰς τὴν τιμὴν τοῦ μέλανος γ') ὅτι, ἔνεκα τῶν μεταξὺ τῶν Σιτοπωλῶν καὶ τῶν Ἀρτοποιῶν ὑπαρχόντων κοινῶν συμφερόντων, ἡ ἄγορανομικὴ Ἄρχὴ δυσκόλως ἠδύνατο νὰ ἐξακριβοῖ τὴν ἀληθῆ τιμὴν, εἰς ἣν οἱ Ἀρτοποιοὶ ἠγόραζον τὸν σίτον καὶ δ) ὅτι ἐκ τῆς τιμῆς τοῦ σίτου ἐξηρτάτο ἡ διατίμησις τοῦ ἄρτου, καὶ θέλων, ἵνα ληθῇ πρόνοια, ὥστε οὕτε οἱ Ἀρτοποιοὶ νὰ ζημιῶνται, οὕτε οἱ καταναλωταὶ ν' ἀπατῶνται, ἐξέδωκε Κανονισμόν περὶ διατιμῆσεως τοῦ μονοβόλου ἄρτου τῇ 21 Σεβρουαρίου 4 Μαρτίου 1856, δι' οὗ διετάσσοντο τὰ ἀκόλουθα:

α) Ἡ τιμὴ τοῦ μονοβόλου ἄρτου θὰ προσδιωρίζετο διὰ πραγματικῆς δοκιμασίας, ἢ τοὶ κατασκευαζομένου μονοβόλου ἄρτου, ἢ δι' ὑπολογισμοῦ, κατὰ τὰς περιστάσεις, προστιθεμένου εἰς τὴν τιμὴν ἐκάστου κοιλοῦ σίτου ἐνός εσθλινίου καὶ πενήτων δύο, ὡς ἐλάχιστος ὄρος, ἢ, ὡς μέγιστος, σελ-

1 Ἡ συντεχνία τῶν Ἀρτοποιῶν συμμορφωμένη πρὸς τὰς διατάξεις τῆς Κυβερνήσεως ἀνέλαθε τὸ θῆρος νὰ λαμβάνῃ καὶ ἐξοδεύῃ τὸν σίτον τῆς Ἀλεξανδρείας, ὃν τὸ δημόσιον εἶχε προμηθευθῆ ἀντὶ 15 πιαστρῶν μείον 9 παράδων κατὰ βατσέλιον, ἕκαστος δὲ τῶν Ἀρτοποιῶν, κατὰ τὴν καταναλώσειν ἐκείνην, ὑπέστη οὐ μικρὰν ζημίαν. Ὡς πρὸς δὲ τὸν ἄλλον σίτον, ὃν ἐπίσης τὸ δημόσιον εἶχε προμηθευθῆ καὶ ταμιεύσει ἐν τῇ Σιτοβολῶνι ἀντὶ 16 πιαστρῶν κατὰ βατσέλιον, προσεφέρθησαν οἱ Ἀρτοποιοὶ νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν κατανάλωσιν αὐτοῦ, καίτοι ἀνεγνώριζον, ὅτι καὶ πάλιν ἐζημιῶντο.

λινίου ενός και πενήτων τεσσάρων, δι' έξοδα και κέρδη του 'Αρτοποιού, έκτιμώντας εύσυνειδήτως του 'Αγορανόμου τὰς περιστάσεις και τήν ποιότητα του σίτου, και β'.) όσάκις ό 'Αγορανόμος συνελάμβανεν ύπονοίας περι τής τιμής, καθ' ην οι Σιτοπώλαι ώμολόγουν ότι επώλουν προς τους 'Αρτοποιούς τον σίτον, είχε δικαίωμα να καθυποβάλλη άπαντας εις όρκον προς εξακριβώσαι τής αληθείας, καθ' ην δε περίπτωσιν άπειποιούντο να θίδωσι τον νόμιμον όρκον, ήθελε τιμωρή αυτους διά προσωπικής κρατήσεως μιας μέχρις είκοσιν ημερών, ή με πρόστιμον ενός μέχρις είκοσιν έννέε σελλινίων. 'Ο κανονισμός ούτος επεδοκιμάσθη ύπό τής Γερουσίας τή 27 Μαρτίου 1856, όπως λάβη ισχύν επί εξ μόνον μήνας, ως δοκίμιον.

Νεωτέρα όμως αναφορά ύπεβλήθη τη 'Αγορανομική 'Αρχή ύπό των 'Αρτοποιών τή 14 'Ιουλίου 1858, δι' ης εκή-
 τουν α) Να γένηται ανά δεκαπενθημερίαν πραγματική δοκιμασία ισχύουσα επί 15 ημέρας, οιασδήποτε ούσης τής ελατιώσεως ή αυζήσεως των τιμών του σίτου, ή δε δοκιμασία αυτη να εκτελήται παρά δύο εργατών όριζομένων προηγουμένως διά τήν άκριβή εκτέλεσιν του έργου των ό μεν εις εκλεγόμενος παρά του 'Αγορανόμου ό δε παρά των 'Αρτοπωλών, παρευρισκομένων και τούτων διά τήν άκριβή εκτέλεσιν τής δοκιμασίας. β'.) Να μη δύναται ό 'Αγορανόμος ν' άπαιτη άλλην ποιότητα άρτου, ή τήν εξαγομένην εκ δοκιμασίας, γ'.) Να προσθέτωνται δι' έξοδα εκάστου κοιλού πέννες 22, ένώ εις Κέρκυραν προσετίθεντο πέννες 24 και δ.) πάντα ταύτα να καθιερωθώσι διά ρητού Κανονισμού, εμπνέοντος καλήν πίστιν εις αυτούς. Κατόπιν όλων τούτων διά του από 27 'Ιουλίου 1859 Κανονισμού διετάχθη, όπως ανά δεκαπενθημέρον γίνωνται δύο δοκίμια και εξ αυτών προσδιορίζηται ή τιμή του άρτου. 'Ελήφθη δε ύπ' όψιν και ή περίπτωσις τής άννκαλύψεως άρτου επίζημιου εις τήν ύγειαν και μη φαγωσίμου, επί ποινη τής καταστροφής αυτού εις τήν θάλασσαν. 'Εγκαθιδρύθη δε και έτερος νόμος ουχι γραπτός, εξαρτώμενος εκ τής άνεξαρτήτου βουλήσεως του 'Αγορανόμου, του-

τέστιν, ἀφοῦ ἐγένοντο αἱ παρὰ τοῦ μνησθέντος Κανονισμοῦ διαταχθεῖσαι δοκιμασίαι, ἀφοῦ, συνεπεία τούτων, προσδιωρίζετο ἡ ἀξία τοῦ ἄρτου διὰ τὴν δεκαπενθημερίαν, ὤφειλεν ἕκαστος Ἄρτοποιός καθ' ἑκάστην νὰ προσφέρει τοῦ Ἄγορανόμου ἓνα ἐψημένον ἄρτον, ὅπως κρίνεται παρ' αὐτοῦ, εἰς ἣν ἦνε τῆς αὐτῆς ποιότητος ὁποῖον τὸ δείγμα τῆς προγε-νεστέρως δοκιμασίας, καί, ἂν οὗτος ἤθελεν ἐγκρίνη, ἐπέτρεπε τὴν πώλησιν αὐτοῦ εἰς τὰς διορισθείσας τιμὰς, ἄλλως ἐξέπιπτε τὴν τιμὴν αὐτοῦ κατ' ἀρέσκειαν, διορίζων τὴν πώλησιν αὐτοῦ εἰς ἐλάσσονα τῆς προδιωρισμένης τιμῆς.

Ἐἶνε ἀναντίρρητον, ὅτι ἕκαστος πολίτης δέον νὰ ὑπακούῃ εἰς τοὺς νόμους, ἀλλ' ἐπίσης ἀναντίρρητον εἶναι, ὅτι ἕκαστος νόμος ἢ ἐθιμον, ἅτινα εἶνε καταστρεπτικὰ εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ ἐναποτίθενται εἰς τὴν διάκρισιν καὶ ἀπεριόριστον ἐξουσίαν ἐνός μόνου προσώπου, ἔστω καὶ τοῦ δικαιοτέρου, δὲν δύναται νὰ ἦναι κατ' ἀρχὴν δίκαια. Ὁ νόμος ὀφείλει νὰ ἦνε ρητὸς, καθαρὸς, γραπτὸς καὶ δίκαιος, ἄλλως δὲν εἶνε νόμος, διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἀξία τοῦ ἄρτου ἂν προσδιωρίζετο παρὰ τοῦ νόμου, ὤφειλε νὰ ἦνε ἀπαρabiαστος, ἀλλὰ προσδιοριζομένη, ἀπὸ τὴν ἀνεξάρτητον θελήσιν τοῦ Ἄγορανόμου, ἐκπίπτοντος τὴν ἀξίαν τοῦ ἰδίου ἄρτου ἀπὸ τὴν προσδιωρισμένην, ἢ το παραβίασις νόμου. Ἐντεῦθεν ὠθούμενοι οἱ Ἄρτοποιοὶ ὑπέβαλον νέαν ἀναφορὰν τῇ 5 Αὐγούστου 1861 πρὸς τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον ζητοῦντες ἵνα ληφθῇ πρόνοια πρὸς περιστολὴν τῆς ἀπεριόριστου, ἐξουσίας τῆς Ἀγορανομικῆς Ἀρχῆς ἐπὶ τῆς ἐκπτώσεως τῆς τιμῆς τοῦ ἄρτου. Τῆς ἀναφορᾶς ταύτης ὑποβληθείσης τῷ Ἀγορανόμῳ, παρετήρησεν οὗτος τῇ 30 Ἰουλίου ἰδίου ἔτους, ὅτι ἡ αἴτησις τῶν Ἄρτοποιῶν, τοῦ νὰ περισταλθῇ τούτέστιν ἡ ἀπεριόριστος, ὡς ἀνωτέρω εἶδομεν, ἐξουσία τοῦ Ἀγορανόμου ἐπὶ τῆς ἐκπτώσεως τῆς τιμῆς τοῦ ἄρτου ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι μὴ ὑπάρχοντος τοῦ δείγματος τῆς ἀνά δεκαπενθημερίαν γενομένης δοκιμασίας οὐδέμια ἢ δύνατο νὰ γίνῃ συμπαραβολὴ ἐπὶ τῆς ποιότητος τοῦ ἄρτου), περιστατε οὐχὶ ἔλλογος α) διότι ἡ δοκιμασία αὕτη

αὐθέντα ἄλλον σκοπὸν προϋτίθετο ἢ τὸν προσδιορισμὸν τῆς τιμῆς τοῦ ἄρτου, β') διότι τὴν αὐτὴν τιμὴν ἔχουσα ὀδηγὸν ἢ Ἀγορανομικὴ ἀρχὴ ἐκανόνιζε καθ' ἑκάστην τὴν τιμὴν ἐκάστης ποιότητος ἄρτου γ') διότι πάντοτε ὠδηγήθη ἀπὸ τὴν καλλιτέραν ποιότητα τοῦ ἡμερησίου ἄρτου καὶ δ') διότι ἤθελε μένει εἰς τὸ αὐθαίρετο, τῶν Ἀρτοποιῶν ἢ καλὴ ἢ ἡ κακὴ ποιότητος τοῦ ἄρτου, ἀν παρεδέχετό τις τὴν ἀρχὴν, ὅτι μὴ ὑπάρχοντος τοῦ τῆς δοκιμασίας δείγματος, δὲν ἠδύνατο ἢ Ἀγορανομικὴ Ἀρχὴ νὰ κανονίξῃ τὰς ἡμερησίας τιμὰς, σχετικῶς πρὸς τὰς διαφόρους ποιότητας, κατελὸς ἐγνωμοδοτεῖ, ὅπως ἢ ἀναφορὰ ἐκείνη ἀπορριφθῇ.

Καὶ κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους τὰ τῶν Ἀρτοποιῶν μεγάλην παρουσιάζουσι τὴν ἀνωμαλίαν. Ἡ κατὰ Ἀπρίλιον τοῦ 1893 ἐπεληθούσα ἀπρόοπτος ὑπερτίμησις τοῦ συναλλάγματος, συνεπαγομένη συνεπῶς τὴν ὑπερτίμησιν τῶν τιμῶν τῶν σιτηρῶν παρήγαγεν ἐν τῇ καθόλου βιομηχανίᾳ τῶν ἀλεύρων τοιαύτην ἀνωμαλίαν, ὥστε μετὰ δικαίων φόβων ἠτένιζον πάντες, τὸ μέλλον. Οὐδεὶς μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης περιέμενε τὴν ἀνωμαλίαν ἐκείνην, ὥστε νὰ φροντίσῃ νὰ ἐφοδιασθῇ διὰ παρακαταθήκης ἀρκούσης, ἵνα ἀντιμετωπίσῃ μέλλουσαν ἐν τῷ τέπῳ ἔλλειψιν ἀλεύρων, ἀπεναντίας γενικῶς ἐπιστεύετο, ὅτι, ἐπεληθούσης τῆς ἀνοίξεως, ὅτε ἀρχίζουσι αἱ ἐκ τῶν σιτοφόρων μερῶν φορτώσεις, αἱ τιμαὶ τῶν εἰτών καὶ κατὰ συνέπειαν τῶν ἀλεύρων μᾶλλον θὰ ἔκλινον. Ἐν τούτοις, ἕνεκα τῆς ὑπερτιμήσεως τῶν σιτηρῶν, οἱ Ἀρτοποιοὶ μὴ δυνάμενοι νὰ προμηθευθῶσιν ἄλευρα ὑπέβαλον ἀναφορὰν πρὸς τὴν Νομαρχίαν τῆ 3 Μαΐου 1893 ζητοῦντες τὴν ὑπερτίμησιν τοῦ ἄρτου κατὰ 2 λεπτὰ, ὡς τοιαύτη ἐγένετο τότε καὶ ἐν Πειραιεῖ, τοῦ πρώτου τούτου κέντρου τῆς καταναλώσεως σιτηρῶν ἐν Ἑλλάδι. Ἡ αἰτήσις αὕτη ἐγένετο δεκτὴ, δι' ἀστυνομικῆς δὲ διατάξεως ἀπὸ 9 ἰδίου μηνὸς καὶ ἔτους, ἢ τιμὴ τοῦ ἄρτου τῆς μὲν α'. ποιότητος κατὰ λίτρον ὠρίσθη εἰς λεπτὰ 22, τῆς δὲ β'. εἰς 19. Βραδύτερον, κατέ-

πιν ἀναφορᾶς ἀπὸ 5 Σεπτεμβρίου, ἰδίου ἔτους τῶν Ἄρτοποιῶν πρὸς τὴν Νομαρχίαν, ἡ τιμὴ τοῦ ἄρτου δι' ἀστυνομικῆς διατάξεως τῆς μὲν α'. ποιότητος ὠρίσθη εἰς λεπτὰ 20, τῆς δὲ β' εἰς 18.

Τῇ 18 Ἰανουαρίου ἐπομένου ἔτους 1894 ἐδημοσιύθη ἀστυνομικὴ διάταξις περὶ ἄρτου συγκειμένη ἐκ 15 ἄρθρων καὶ πραγματοποιημένη τὰ τῆς ἀρτοποιίας. Αἱ ἀπαγορευτικαὶ διατάξεις αἱ ἐνδιαλαμβανόμεναι ἐν τῇ διατάξει ἐκείνῃ, διότι εὖν ἄλλοις, ὑπεχρεοῦντο οἱ Ἄρτοποιοὶ νὰ τηρῶσι διαρκῶς ἐν ταῖς ἀποθήκαις αὐτῶν ποσότητες σιταλφίτων α'. ποιότητος τριακονταπλασίαν πρὸς κατασκευὴν ἄρτου, καὶ οἱ ἐν αὐτῇ διαλαμβανόμενοι ὄροι ἐφάνησαν τοσοῦτον ἐπαχθεῖς εἰς τοὺς Ἄρτοποιούς, ὥστε ἀποκαθίστατο ἀδύνατος, οὕτως εἶπεῖν, ἡ παραδοχὴ αὐτῆς. Διὸ καὶ κατόπιν διαμκρτυρήσεως αὐτῶν, τὸ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργείον, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 370 τηλεγραφικῆς διαταγῆς τοῦ παρήγγειλεν, ἵν' ἀνακληθῇ ἡ τοιαύτη ἀστυνομικὴ διάταξις περὶ παρακαταθήκης ἀλεύρων εἰς τὰ ἐνταῦθα ἀρτοποιεῖα καὶ περὶ σφραγίσεως τῶν καταστημάτων αὐτῶν, ἐν ἧ περιπτώσει ἀπεποιοῦντο οἱ Ἄρτοποιοὶ ἵνα συμμορφωθῶσι πρὸς αὐτήν.

Βραδύτερον ἡ ἀστυνομία κατεβίβασε τὴν τιμὴν τοῦ ἄρτου μέχρι λεπτῶν 16 τὴν λίτραν α'. ποιότητος καὶ 14 τὴν τῆς β'. τιμαὶ αἵτινες ἀνταπεκρίνοντο πρὸς τὰς ἀγοραίας τιμὰς τῶν σιταλφίτων. Κατὰ δὲ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1894 αἱ τιμαὶ τῶν σιτηρῶν, καὶ ἕνεκα τῆς ὑποστηρίξεως αὐτῶν εἰς τὰς πηγὰς, καὶ ἕνεκα τῆς ὑπερτιμῆσεως τοῦ συναλλάγματος, ἠῤῥησαν ἐπαυσιθετῶς, κατὰ συνέπειαν δὲ καὶ αἱ τιμαὶ τῶν ἀλεύρων περιστρεφόμεναι τότε μέχρις εἰς λεπτὰ 14 ἠῤῥησαν εἰς λεπτὰ 16 1)2 καὶ 17 ἀνὰ λίτραν. Κατὰ Δεκέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους, οἱ Ἄρτοπῶλαι δι' ἀναφορᾶς τῶν πρὸς τε τὴν Νομαρχίαν καὶ τὴν Διεθθυσιν τῆς Ἀστυνομίας ἐξέθεσαν τὰ παραπάνω αὐτῶν διὰ τὴν τιμὴν τοῦ ἐν τῇ ἀγορᾷ πωλουμένου ἄρτου, ὅστις ἔδει μετὰ τὴν ὑποστήριξιν τῶν ἀλεύρων ν' ἀνατιμηθῇ σχετικῶς, ὅστις καὶ ἀντιτιμῆθη κατὰ

ἐν λεπτόν. Καίτοι προφανῶς ἐξη.ιοῦντο εἰ Ἄρτοποιαι ἐργαζόμενοι, ἐλπίζοντες ὁμοῦς ὅτι ἡ Διεύθυνσις τῆς Ἀ-
ετυνομίας κάλλιον ἐξετάζουσα τὰς συνθήκας, ὑφ' ἧς εἰργά-
ζοντο καὶ λαμβάνουσα ὑπ' ὄψει τὰς τιμὰς τῶν σιτηρῶν
καὶ ἐλεύρων ἐπιβαρυνομένων ἐνταῦθα, ὡς ἐκ τῆς ἐπα-
χθεῦς δημοτικῆς φορολογίας κατὰ 2 λεπτὰ ἑνὰ λίτραν πλέον
τῶν ἄλλων ἀγορῶν ἤθελε προθυμοποιηθῆ ἢ ἀνατιμῆσθ
τὸν ἄρτον, ἐξηκολούθουν τὴν ἐργασίαν αὐτῶν, ἀλλ' ἡ
τοιαύτη κατάστασις δὲν ἐβράδυνε ἢ ἀναγκάσθ αὐτοῦς
ἢ ἀποταθῶν διὰ τῆς ἀπὸ 2 Ἰανουαρίου 1895 ἀναφο-
ρᾶς των πρὸς τὴν Νομαρχίαν, ἧς προέστατο τότε ἀνὴρ (1)
μετὰ προσοχῆς ἐξετάζων τὰ ἀναφερόμενα ἐκάστῳ ἐν τῇ
κathόλου ἐξελίξει τῶν κοινωνικῶν συμφερόντων ζητήματα
καὶ ἀπονέμων ἐκάστῳ τὸ δίκαιον, ζητοῦντες ἵνα ἀνατι-
μηθῆ ὁ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἄρτος.

Ἡ αἰτησις αὐτῶν εἰσηκούσθη, ἀλλ' αἱ αὐταὶ διακυμάν-
σεις ἐπὶ τῆς τιμῆς τοῦ ἄρτου νῦν μὲν ὑπερτιμωμένου, νῦν
δὲ ὑποτιμωμένου ἐξακολουθοῦσιν ἔτι καὶ σήμερον, μεθ'
ἄλλας τὰς προσπάθειάς τοῦ ἤδη Νομάρχου, (2) πρὸς ἐξυῤῥεσι
τρόπου ἐξασφαλίσοντος τὰ συμφέροντα τοῦ τε πληθυσμοῦ
καὶ τῶν Ἄρτοποιῶν.

Τοιαῦτα καὶ τὰ περὶ τῆς Συντεχνίας τῶν Ἄρτοποιῶν,
ἧτις εὐχῆς ἔργον ἤθελεν εἶσθαι, ἐν ἀνεσχηματίζετο.

---

(1) Νομάρχης τότε Ζακύνθου ἦτο ὁ ἀείμνηστος Παν. Μα-
ταράγκας.

(2) Νομάρχης Ζακύνθου τοῦ γράνει ἦδη ὁ Ε. Γερακάκης.

ΣΥΝΤΕΧΝΙΑ ΣΙΤΟΠΩΛΩΝ ΚΑΙ ΝΑΥΤΩΝ.

Ἡ Συντεχνία τῶν Σιτοπωλῶν, ἡ τοσοῦτον μετὰ τῆς προηγουμένης συνδεομένη, ἐθεωρήθη πάντοτε τοσοῦτω μᾶλλον ἀναγκαία ἐν Ζακύνθῳ, καθόσον ἡ νῆσοσ κήμων αὐτῆ πολλὰς καὶ ἐμικὰ πολλῶν λόγων περιήρχετο εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς ἐλλείψεως τοῦ σίτου. Ὁ ἀρχικὸς θεσμὸς, ὅστις ἐπέβαλλε τῇ Συντεχνίᾳ, τυχὴ τὴν, διαρκῆ ἐξασφάλισιν τοῦ πτωχιστοῦ εἶδους τῆς συντηρήσεως τοῦ πληθυσμοῦ, ἦτο ἐκεῖνος, δι' οὗ οἱ Σιτοπῶλαι ὑπαχέοντο ἐπιποναῖς ἀστυρῆς νὰ ἔχωσι τὰς ἀποθήκας αὐτῶν ἐφοδιασμένας διὰ σίτων, καὶ, κατὰ δεύτερον λόγον, ἐπειδὴ ἕκαστος τῶν Σιτοπωλῶν τούτων ἦτο κάτοχος μιᾶς ἢ περισσοτέρων φορτηγίδων χρησιμευσῶν αὐτοῖς πρὸς μεταφορὰν τοῦ εἶδους τούτου, ἕκαστος αὐτῶν ἦτο διὰ τοῦτο καὶ ὑπάχθεος κατείστατο γῆ κατὰ μῆνα εἰς τὴν νῆσον ἐν φορτίῳ αὐτοῦ διὰ πᾶσ ἰδίαις αὐτοῦ φορτηγίδας. Ἐντεῦθεν δὲ προήρχετο κατὰ συνέπειαν ἡ διαρκὴς ἐφοδίασις τῶν σιταποθηκῶν δι' εἶδους ἰτηλιασ καύτης ἀνάγκης.

Ἄλλ' ἐξετάσωμεν λεπτομερέστερον τὰ περὶ αὐτῆς Συντεχνίας ταύτης. Ὁ ἀείμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος Ζακύνθου Νεοκλάσ Κατραμῆς ἐν σελ. 467 τοῦ συγγράμματός αὐτοῦ «Φιλολογικὰ ἀνάλεκτα Ζακύνθου» ἀναφέρει, ὅτι ἡ Συντεχνία τῶν Σιτοπωλῶν καὶ Ναυτῶν ἤρξατο ἀπὸ τῆς 12 Μαρτίου 1567, ὅτε παρεχωρήθη αὐτῇ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως τῶ νησιδίου ἐφ' ἧς αὐτὴ ὑπᾶρχεν ὁ Ναὸς τοῦ Ἁγίου Νικολάου τοῦ Μώλου κτλ. Δὲν γνωρίζομεν κατὰ πᾶσον ἔχονται ἱστορικῆς ἀκριβείας, ὡς πρὸς τὴν Συντεχνίαν τῶν Σιτοπωλῶν, τὰ ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Ἀρχιερέως ἱστορούμενα, σαφῶς ὅμως ἐξ ἐπισήμων ἐγγράφων ἀποδεικνύεται, ὅτι, κατὰ τὴν 12 Μαρτίου 1561 (καὶ οὐχὶ 1567) μόνον οἱ Ναῦται ἐζήτησαν παρὰ τῆς τότε Διοικήσεως τὴν ἀδείαν τῆς ἐφοδίας τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου τοῦ Μώλου, ἣτις καὶ αὐθιμῶς παρεχωρήθη.

θη ὑπὸ τοῦ Προβλεπτοῦ Ζακύνθου Φραγκίσκου Πεζάρου (1) Ἐξ ἑτέρου δ' ἐγγράφου ἀπὸ 5 Φεβρουαρίου 1806 προκύπτει, ὅτι ὁ ἐπὶ τῆς κερυφῆς λόφου καὶ ἐν τῇ περιοχῇ Καλητέρου τῆς Ζακύνθου ναὸς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Λαμπίου ἐξ αὐτῆς τῆς κατασκευῆς αὐτοῦ ἀνήκεν εἰς τοὺς Σιτοπώλας καὶ Ναύτας, ἦτοι εἰς τοὺς Λεμβούχους ἐκείρους, οἵτινες ἐμπορευόμενοι μετὰ τοῦ ἑναρτι Βασιλείου (τῆς Πελοποννήσου) κομίζουσι σίτον καὶ ἄλλα γεννήματα εἰς τὴν νῆσον, ἐξ ὧν κατὰ συγκατάθεσιν παραχωρεῖται τῷ Ἐφημερίῳ αὐτοῦ μία πτωχάρια τοῦ εἴδους τούτου. (2) Κατὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, τὴν γενομένην κατὰ Ἰούνιον μετέβαινον εἰς τὸν ἄνω ναὸν ἅπαντες οἱ Σιτοπῶλαι καὶ Ναῦται, ἵνα ἀκροασθῶσι τῆς θείας λειτουργίης καὶ καταθέσωσι τὴν ἔλκαλαι ὠρισμένην ὑπὲρ τοῦ ναοῦ ἐλεημοσύνην. (3) Ὁμοίως ἐξ ἄλλου τινὸς ἐγγράφου γνωρίζομεν, ὅτι τὰ πρόσωπα τ' ἀποτελοῦντα τὴν Συντεχνίαν ταύτην ἐν ἔτει 1829 ἦσαν 15 τὸν ἀριθμὸν. Αἱ μέρχι τοῦδε ὁμοῦς ἐρευνᾶται ἡμῶν οὐδὲν ἄλλο περὶ τοῦ ναοῦ τῆς Συντεχνίας ταύτης ἔφερον εἰς φῶς. Ἀλλὰ φέρε δὴ ἐξετάσωμεν τὰ τῆς Συντεχνίας ταύτης ἀρχαιότερον ἔτι.

Κατόπιν μακρᾶς πείρας παρατηρήθη πάντοτε καθ' ἅπασαν τὴν ὑφήλιον, ὅτι οὐδὲν ἀναγκαιότερον ἀπέβη πρὸς συντήρησιν τῶν λαῶν, ὅσον ὁ σῖτος· διὸ καὶ εἰς πάντα τὰ εὐνομούμενα κράτη πρωτίστη πάντοτε φροντίς ἐλήφθη ἢ καλλιέργεια τῶν γαιῶν πρὸς παραγωγὴν τοῦ εἴδους τούτου, ὅπως δύνανται διὰ τῆς ἀναγκαίας τροφῆς νὰ συντηρῶνται καὶ μὴ καταφεύγωσιν εἰς ξένα μέρη πρὸς προμή-

1) Ὁρα «Κ υ ψ ε λ η» περιδικὸν ἐν Ζακύνθῳ. Ἔτος Δ' φυλλ. 50. Σελ. 3 καὶ Κώδικα τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγ. Νικολάου τοῦ Μώλου σ. 28.

2) Ὁρα Φάκελλος Συντεχνιῶν ἐχηματισθεὶς καὶ ταξινομηθεὶς ὑφ' ἡμῶν ἐν τῷ ἐνταῦθα Ἀρχιεπισκοπικῷ.

3) Libro Proclami 1762—1764 -σ- 56 καὶ Βιβλία Συμβολαιογράφου Κωνσταντ. Νοβάκου παρὰ τῷ Ἀρχιεπισκοπικῷ.

θειαν σίτων. Καὶ ἡ Ζάκυνθος, καίτοι ὁ μικρὸς αὐτῆς πληθυσμὸς κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Ἑνετοκρατίας, εἶχε πολλαπλασιασθῆ κατόπιν, οὐχ ἥττον θὰ ἐπήρκει, ὡς καὶ πράγματι ἐπήρκει προηγουμένως, (1) πρὸς συντήρησιν τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς, ἐὰν ἦτο ἅπασα καλλιεργημένη διὰ σίτου. Πλὴν παρατηρήθη, ὅτι, αὐξανομένου τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς, ἤλαττοῦτο κατ' ἀντίστροφον λόγον ἡ παραγομένη ἐν τῇ νήσῳ ποσότης τοῦ σίτου εἰς τρόπον ὥστε, ἐνῶ ἐπὶ παραδείγματι κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Ἑνετοκρατίας παρήγετο σίτος 40 καὶ 50 χιλ. βατσελίων, μετὰ πάροδον 60 ἐτῶν παρήγετο 20,000 μόλις· (2) τοῦτο δὲ ἀποδοτέον εἰς τὴν κατὰ τὰ ἐκείνα εἰσαχθεῖσιν ἐν Ζακύνθῳ ἐμφύτευσιν τῆς σταρίδος; (3), ὅτε οἱ κάτοικοι ἀδιαφορήσαντες διὰ τὸν σῖτον, ἐπεδόθησαν ὅλαις δυνάμεσιν εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ νέου ἐκείνου εἶδους. Τοιαύτη κατάστασις ἠνάγκασε τὸν τότε Προβλεπτὴν Ζακύνθου Ἀνδρέαν Πίουλην νὰ ἐκδώσῃ διαταγὴν ἀπὸ 20 Σεπτεμβρίου 1550, δι' ἧς ὠρίζετο, ἵνα οὐ-

---

(1) Ὁ Νικ. Σέρρας διηλών περὶ Ζακύνθου ἀναφέρει (Χρονικὰ Δ. Βαρβιάνη σ. 179) «Τότε ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς ἐποριζέτο τὰ πρὸς συντήρησιν ἐκ τοῦ ἐγγυωμένου σίτου, εἶτε διότι δὲν ἦτο τόσῳ πολυάριθμος, ὡς κατόπιν, καὶ εἶτε μᾶλλον ἐπὶ τοῦ παρόντος, εἶτε διότι ἐκαλλιέργει νεωστὶ τὴν γῆν, μέρος τῆς ὀπίας, ἕνεκα τοῦ μικροῦ ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων, ἔμενον ἀκαλλιέργητον, μὴ καλλιεργημένη δὲ ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν παρήγαγε διὰ τῆς νέας καλλιέργειας ἰσοδουὰν ἄρθονον».

(2) Κατὰ τὴν ἐκθεσιν τοῦ Προβλεπτοῦ Μάρκου Βασαδόνα ἡ ἐν ἔτει 1546 παραγομένη ἐν Ζακύνθῳ ποσότης σίτου ἀνήρχετο εἰς 15,000 περίπου μόδια. (Κατὰ Βαρβιάνη τὸ μὲν ὄσκιον (mozzada) ἰσοδυναμεῖ πρὸς 8 βατσελίας, ἴσα πρὸς 3, 200 τετραγωνικὰ ἐνετικὰ ἐθήματα, ἴσα πρὸς 11,640 τετραγωνικὰς ἰονικὰς ὑάρδας.

(3) Ὁρα «Μοῦσαι» ἔτος Β. ἴ φυλλ. 28.

θησαν παράπαν· κατὰ τοῦ δικτάγματος τούτου, διότι
 ἐξάγοντες οὗτοι ἐκ τῶν σταφίδων μεγάλην ὠφέλειαν, ἤ-
 θελον σπουδαίως ζημιωθῆ, ἐάν ἀνεκαθίστων τὰς σταφι-
 δικμπέλους αὐτῶν διὰ τῆς καλλιέργειας αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο οἱ
 Σύνοδικοι μετ' ἄλλων ἑδέκα ἐκ μέρους τοῦ Συμβουλίου Ζα-
 κύνθου ἐκλεχθέντων παρουσιασθέντες ἐνώπιον τοῦ Διοικη-
 τοῦ ὑπέβαλον τῇ 16 Ἰουλίου 1575 ἀναφορὰν, παρακα-
 λῶντες αὐτὸν, ἵνα δεχθῆ τὴν προσφορὰν αὐτῶν περὶ κα-
 τασκευῆς Ταμείου μηχαμηατικοῦ, καὶ δι' οὗ θὰ ἤδυναντο τὰ προ-
 βλήματα ἀπὸ ἑταυς εἰς ἔτος διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν νη-
 σιτῶν τῆς νήσου, ἰσχυρίζομενοι σὺν ἄλλοις, ὅτι πολλὰ
 σταφιδάμπελοι ἐρυτεύθησαν ἐν τῇ νήσῳ, τῇ ἀδείᾳ τῆς Γε-
 ρουσίας. Ἀπέναντι τῶν παραπόνων τούτων, οἱ Σύνοδικοι
 Ἀβδουγιδόροι διὰ διαταγῆς αὐτῶν ἀπὸ 20 Ἰουλίου 1575
 ἀπέφασκαν, τῇ συναίνεσι τῆς Διοικήσεως Ζακύνθου, ἵνα
 οἱ τε Σύνοδικοι καὶ πολῖται τῆς νήσου ἐμφανισθῶσιν ἐντὸς
 ὀκτῶ μηνῶν διὰ τῶν πρέσβων αὐτῶν εἰς Ἑνετίαν πρὸς
 ἐπίτευξιν τῆς αἰτήσεως αὐτῶν. Καὶ ὄντως πρεσβεία ἀ-
 ποτελούμενῃ ἐκ τῶν Πέτρου Κοκκάλα καὶ Στουρίωνος Γαλεά-
 τσου καὶ σταλείσα εἰς Ἑνετίαν πρὸς τὸν δούκα Ἀλοῦθσιον
 Μορσενίγον ἐξέθεσε τὰ παράπονα τῶν κατοίκων, ἡ δὲ Γε-
 ρουσία θέλουσα νὰ ἐπιφέρῃ θεραπεία τῶν στενοχωριῶν, εἰς
 ἅς συχνάκις περιήρχετο ἡ νήσος, ἐλλείψει αἰτων, καὶ πρὸς ἀ-
 ποφυγὴν τῆς τελείας τῶν σταφιδάμπέλων ἐκρίζωσως διὰ
 διατάγματος αὐτῆς ἀπὸ 11 Ἰουλίου 1576 ἀπεφάσισε τὴν
 ἰδρμαὶν ἐν τῇ νήσῳ Σιτοσόλωνος.

Ἡ ἰδρμαὶς καταστήματος ταιούτου, ὅπως ἐν αὐτῷ δια-
 φυλάττωνται τὰ σιτηρά, τὰ ἐκαστοτε προμηθευόμενα διὰ
 τὰς ἀνάγκας τοῦ πολυπληθοῦς (numerosa) λαοῦ τῆς Ζα-
 κύνθου, ἐθεωρήθη ἀναγκαία καὶ πρότερον ἐστὶ Ho in-
 stituito... un fontego—λέγει ὁ Ἑνετὸς Bassadona ἐν ἔτει
 001546, con li, danari tratti del utile de certi formenti
 »descargati della nave Cornara al tempo del magnifico

Messer Zuano Barbarigo mio predecessor.» (1)

Ὁ σιτοβολῶν οὗτος ἦτο ἴσως μικρὰ τις ἀποθήκη πρὸς ἐναπηταμίευσιν ὠρισμένης ποσότητος σίτου· ἐπειδὴ δὲ αὕτη δὲν ἠδύνατο νὰ συμπεριλάβῃ ὀλόκληρον τὸ πρῶτον τῶν σίτων, κατεσκευάσθη νέα καὶ μεγαλύτερα τοιαύτη βραδύτερον—καὶ μάλιστα, παρουσιασθεῖσης ἀνάγκης ὑπεκλήλου, ὅπως δέχεται καὶ διανέμῃ τὰ πρὸς χοῆσιν τῆς Κοινότητος φυλαττόμενα σιτηρὰ, ἀπεφασίσθη, ἵνα ἐκλεχθῆ πρὸς τοῦτο εἷς ἐκ τοῦ Συμβουλίου τῆς αὐτῆς Κοινότητος (1562) ὑπὸ τὸν τίτλον Ἐπιθεωρητῆς, (Sopramassaro) ὑπόχρεως νὰ διδῇ ἐγγύησιν, ἅμα τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ, 1500 δουκάτων, νὰ τηρῇ Μετροπὴν ἰκανὸν καὶ τίμιον, νὰ λαμβάνῃ ἄσπρα 2 ἀνὰ μόδιον ἐκ τῶν πωλουμένων σιτηρῶν, ἀνευῆλλης τινὸς ὠφελείας, νὰ μετρᾷ καθ' ἐβδομάδα εἰς τὸν Ταμείαν ἅπαντα τὰ εἰσπραττόμενα χρήματα καὶ νὰ τιμωρῆται διὰ δεκαετοῦς ἐξορίας ἐκ τῆς νήσου καὶ χρηματικῆς ποινῆς 500 δουκάτων, ἐν ᾗ ἂν περιπτώσῃ ἀνεκαλύπτειτο καταχρώμενος(2)—διότι ἐπὶ προβλεπτοῦ Ἰακώβου Δα-Μολίνου γενομένης δημοπρασίας κενοῦ δημοσίου γηπέδου ἐν τῇ παραλίᾳ πλησίον τοῦ λιμένος καὶ ἔχθουπωλείου, παρεχωρήθη τοῦτο τῇ 3] Ἰβρίου 1564 εἰς τὸν ἐκ Κορώνης Θεόδωρον Πατῖδην καὶ τοὺς κληρονομοδιαδόχους αὐτοῦ αἰωνίως, ὑποχρεούμενον ἐντὸς ἑξ μηνῶν νὰ ἐγείρῃ ἐξ ἰδίων δύο εὐρέα καταστήματα μετὰ εὐρέων θεμελίων (3). Πρὸς ἀποπεράτωσιν τοῦ ἐτέρου τῶν καταστημάτων τούτων ἀπεφασίσθη τῇ 29. Αὐγούστου 1596, ὅπως ἐκ τοῦ Ταμείου τοῦ Σιτοβολῶνος ἐξαχθῶσι δουκάτα 200, ἅτινα εἶδει νὰ ἐπιστραφῶσιν εἰς τὸ αὐτὸ Ταμεῖον, διὰ τῆς προσθήκης ἐνόου ἄσπρου ἐπὶ πλέον ἀνὰ βατσέλιον ἐπὶ τοῦ πωλουμένου σίτου, μέχρις ἐντελοῦς ἐξοφλήσεως τοῦ ἀνωτέρω ποσού.

(4) Οἱ ὄροι, ὑφ' οἷς ἰδρύετο τὸ ἐν ἰδίῳ τῶν Καταστημάτων

(1) Σάθα. Μνημ. Ἑλλ. Ἱστορ.—σ.—275.

(2) R. D. Termin ecc. 1487—1569 σ. 167v.

(3) Δὐτόθι—σ.—153—155.

(4) Atti di Consiglio della Comunità 1594—1600

τούτων, ἦσαν οἱ ἐξῆς. (α) Τὸ ταμειον τοῦ Σιτοβολῶνος ἔδει νὰ ἔχη δύο κλειδάς, ὧν τὴν μὲν νὰ κρατῆ τὸ συμβούλιον τοῦ ταμείου, τὴν δὲ οἱ τῆς Κοινότητος Σύδικοι, ὑπόχρεοι οὗτοι ὄντες νὰ τηρῶσι βιβλίον καθημερινόν, ὁμοιον πρὸς τὸ ὑπὸ τῶν ταμῶν (Cassieri) συνήθως κατεχόμενον ὁ δ' ἐτήσιος αὐτῶν μισθὸς λαμβανόμενος ἐκ τοῦ Ταμείου ἦτο δουκάτα 100 δι' ἕκαστον (β.) Οἱ ἐκάστοτε ἐλεγγόμενοι Ταμίαι ὑπεχρεοῦντο, κατὰ τὴν ἐκλογὴν αὐτῶν, νὰ δίδωσιν ἐγγύησιν τῷ Διοικητῇ, περὶ τοῦ ὁποίου ἐμελλε, κατὰ τὸν γρόνον τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν, νὰ διαχειρισθῶσι ποσοῦ. (γ.) Ὁ Διοικητὴς κατ' οὐδένα λόγον ἠδύνατο νὰ ἐξοδεύῃ τὰ χρήματα τοῦ Καταστήματος, ἐκτός πρὸς μόνην ἀγορὰν σίτου, διπυρίτου, ὀρύζης, ὀσπρίων καὶ ἄλλων τοιούτων, τῇ ἀδείᾳ τοῦ Προβλεπτοῦ. Ἡ Διοίκησις ἠδύνατο νὰ πραγματοποιηται καὶ συμφωνῇ περὶ τῆς ἀξίας παντὸς εἴδους σιτηρῶν, ὡς κάλλιον ἤθελε φανῆ αὐτῇ, μὴ δυναμένου τοῦ Προβλεπτοῦ νὰ ἐξοδεύῃ τὰ ρηθέντα σιτηρὰ εἰς τιμὴν κριτωτέραν ἐκείνης, ἢν ἐκόστισαν ταῦτα, συμπεριλαμβανομένων τῶν ἐξόδων, καὶ ἄλλα τοιαῦτα (1) Ὑπὲρ τοῦ καταστήματος τούτου δι-ετέθησαν ἐκ μέρους τῆς Κοινότητος Ζακύνθου ἐκτυσίως 6000 δουκάτα, ἐπαρέθη δὲ καὶ ὁ φόρος ἑνὸς καὶ δύο, δουκάτων κατὰ ἀγρὸν (campo), ὅστις, ὡς ἄνωτέρω εἶδομεν, διὰ τῆς ἀπὸ 25 Αὐγούστου 1556 διαταγῆς εἶχε τεθῆ εἰς τοὺς κατοίκους τῆς νήσου, ἕνεκα τῆς ἐμφυτεύσεως παλαιῶν καὶ νέων σταφίδων (2) (καὶ τοι ἡ Γερουσία διὰ διατάγματος αὐτῆς ἐν ἔτει 1489, ὅτε ἦλθον νὰ κατοικήσωσι τὴν Ζάκυνθον διάφοροι ἐκ Πελοποννήσου καὶ ἄλλων μερῶν εἶχεν ὑποσχεθῆ, ὅτι ἐπὶ τῶν γαιῶν τῶν παραχωρηθεισῶν αὐτοῖς ἠδύναντο νὰ ἐμφυτεύωσιν ἀμπέλους καὶ ἐγείρωσιν οἰκίας, ἐπὶ τῇ πληρωμῇ μόνον τῆς

(1) Reg. Duc. Terminagioni 1487—1712 σελ. 119
 ἔως 121.

(2) Ὁ φόρος οὗτος ἤρθη, διταγῇ τῆς Γερουσίας ἀπὸ 28 Ἰουνίου 1736. (Reg. Duc. Term. ecc 1632—1782
 σελ. 56—57.)

δεκάτης (1) και άνευ έτέρου τινός φόρου.) Διά τής άνω-
τέρω από 11 Ιουλίου 1576 διαταγής, ώρίζετο ή έκλογή
ένος Σιτοφύλακος (Fontegaro), κατόπι δέ διά τής από
23 Ιουνίου 1577 πράξεως του Συμβουλίου Ζακύνθου ώ-
ρίσθη ή έκλογή δύο τοιούτων, υποχρεωμένων να δια-
νέμωσι τοίς Άρτοποιίς τον έν τοίς Σιτοβολώτιν ένυ-
πάρχοντα σίτον, να εισπράττωσι τό αντίτιμον αὐτοῦ,
και να καταθέτωσι τά χρήματα έν τῷ ταμείῳ του
Σιτοβολώνος. (2) Ρεζελέγοντο δ' έτησίως και επλήρωνεν
έκαστος έπτά χρυσά τσεκίγια έν τῷ ταμείῳ τής κοινό-
τητος. Επειδή δέ, κατόπι μικρής πείρας και διαφόρων
παραπόνων, έγέμετο γνωστή ή κατάχρησις, ως προς τήν
μέτρησιν του σίτου του Σιτοβολώνος, διότι παντοιοτρό-
πως έζήτουν ν' αφαιρώσι και φέρωσι τον σίτον κάτω
του σταυροῦ ὄν έφερον τά βασιελια ταῦτα προς τό ε-
νω στόμιον αὐτῶν, διά πράξεως του Συμβουλίου Ζα-

(1) Η δεκάτη του σίτου έστέλλετο κατ' έτος εις Ένε-
τιαν και εκεί έπωλείτο, κατόπι αποφάσεως τής Γερουσίας,
άλλ' οί αντιπρόσωποι (Oratores) Ζακύνθου Ιωάννης Αριαγός
και Παῦλος Κερδιοκάφτης, κατόπι αιτήσεως αὐτῶν, επέτυ-
χον τῷ 1506, ίνα ανακληθῆ ή απόφασις αὕτη, προς άνακού-
φισιν τῶν κατοίκων, καθόσον ή δεκάτη αὕτη ήτο ή συντηροῦ-
σά τότε περί τάς τρείς χιλιάδας προσώπων, τό πλείστον γυ-
ναίκες, στερεθεῖσσι υπό τῶν Τούρκων τῶν ιδίων συζύγων και
άλλων συγγενῶν, και εφίκομεναι έν τῇ νήσῳ ένεκα του πολέμου
μεταξύ Μιθώνης, Κορώνης κτλ. ταῦτα δέ δι' ιδίων χρημάτων
ήγοράζον τον σίτον τής δεκάτης πλήρῶνόντα αὐτὸν αντί τής
ώρισμένης τιμής, εάν δέ ο σίτος οὗτος δέν ὑπῆρχεν έν τῇ νή-
σῳ, θά απέθνησκον τής πείνης. (Reg. Due. Term. 1487—1569
σελ. 23.)

(2) Έν έτει 1585 τά έν τῷ ταμείῳ τούτῳ ένυ-
πάρχοντα χρήματα άνήρχοντο εις 14 χιλ. δουκάτα, τῷ δέ
1612 εις 50 χιλ. περίπου. (Libro ordini ecc 1611—
1612)

κύνθου ἀπὸ 24 Ὀκτωβρίου 1591 (1) ἀπεφασίσθη, ἵνα τοῦ λοιποῦ, τὸ αὐτὸ Συμβούλιον ἐκλέγη κατ' ἔτος δύο κατάλληλα πρόσωπα (Rassadori) ὑποχρεούμενα δι' ὄρκου νὰ καταμετρώσιν ὅλα τὰ σιτηρὰ τὰ ὑπὸ τῶν Σιτοφυλάκων τοῖς τε Ἀρτοποιοῖς καὶ ἰδιώταις διανεμόμενα, παρ' ὧν ἤθελον εἰσπράττει εἰς σολδίων, ἤτοι ἡμισυ κατρίνιον, δι' ἕκαστον εἰασέλιον σίτου. Δι' ἑτέρας δὲ πράξεως τοῦ αὐτοῦ Συμβουλίου ἀπὸ 10 Φεβρουαρίου 1604 ἀπεφασίσθη ἡ ἐκλογή κατὰ διετίαν ἐμπίστου κοσκινιστοῦ (crivelator), ὅπως κοσκινίζῃ τὰ σιτηρὰ τοῦ Σιτοβολῶ- νοι.(2)

Ἐσὼ ὅμως ἀναγκαία ἐθεωρήθη ἡ ἰδρυσις τοιοῦτων κενταστημάτων πρὸς ἐναποταμίευσιν σίτου, τοσοῦτον σωτηριοὶ ὑπῆρξαν οἱ κινονισμοὶ οἱ ἐκάστοτε τιθέμενοι πρὸς καλλιτέραν αὐτῶν διεύθυνσιν καὶ ὠφέλειαν γενικὴν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς νήσου. Πλὴν περιπεσοῦσης, τῇ παρῶν τῶν ἐτῶν, εἰς μεγίστην ἀφροντισίαν τῆς ἐπιτηρήσεως τοῦ πλείστου μέρους τῶν σχετικῶν δημοσίων διατάξεων, οἵτι ἀπὸ 29 Μαρτίου 1632 τοῦ Γενικῷ Προβλεπτοῦ τῶν Νήσων Ἀντωνίου Πιζάνου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ Ἀλοϊσί- ου Τζώρτζη Γενικοῦ Ναυάρχου ἀπὸ 8 Ν)βρίου 1640 καὶ 28 Φεβρουαρίου 1641, ἡ τῆς Γερουσίας ἀπὸ 24 Αὐγού- στου 1641 καὶ ἡ τοῦ Γεν. Προβλεπτοῦ Θελάσσης Ἀν- δρέου Οὐαλερίου ἀπὸ 16 Ν)βρίου 1672, ὡς πρὸς τὴν διεύθυνσιν καὶ διατήρησιν ἔργου τοσοῦτον ἐπωφελοῦς, εἰσῆχ- θησαν τὸναντίον οὐχὶ ὀλίγαι ἐπιβλαβεῖς, καταχρήσεις αἵτινες μεγίστην σύγχυσιν καὶ ἀταξίαν ἐπενεγκοῦσαι, ἰγένοντο ἡ ἀρχὴ πολλῶν κακῶν. Ἐπειδὴ ἡ δεκάτη τῶν σιτηρῶν ἦ- το τὸ σπουδαιότερον τῶν εἰσοδημάτων τοῦ ταμείου, οἱ Σύνδικοι Προβλεπταὶ Ἀνατολῆς Πέτρος Βασιλόπουλος καὶ

(1) Atti di Consiglio 1600—1606 σελ. 3—4 (Ἔρα καὶ ἑτέραν πράξιν τοῦ αὐτοῦ Συμβουλίου ἀπὸ 22 Μαρτί- ου 1683.).

(2) Αὐτόθι. σελ. 96.

Φραγκίσκος Ἐμμος θέλοντες νὰ θέσωσιν εἰς ἐνέργειαν τὴν διάταγμα τῆς Γερουσίας ἀπὸ 10 Φεβρουαρίου 1565, ὡς πρὸς τὴν διαχείρισιν τῶν ἐσόδων τοῦ ταμείου τούτου, διὰ τῆς ἀπὸ 21 Σεβρίου ἰδίου ἔτους διαταγῆς αὐτῶν ὤρισαν ἵνα μὴ δύναται ὁ Ἐλεγκτὴς (Scontro) ἢ οἱ Πράκτορες αὐτοῦ νὰ πωλῶσι, διανέμωσιν, ἢ ἄλλως πως ἐξάγωσι τὰ σιτηρὰ τῆς Σιταποθήκης, ἄνευ ὑπογεγραμμένης ἀδείας τοῦ Προβλεπτοῦ, δηλοῦσης τὴν ἀξίαν, τὴν ποσότητα καὶ τὸ εἶδος τῶν σιτηρῶν, ἅτινα οὗτος ἤθελε θεωρήσει ἀρκετὰ πρὸς πώλησιν ἢ διανομὴν, ὑπόχρεως ὧν ὁ αὐτὸς Ἐλεγκτὴς νὰ σημειοῖ καθ' ἑκάστην ἐπὶ τινος βιβλίου τὸ, δύναμι τῶν εἰρημένων ἀδειῶν τοῦ Προβλεπτοῦ, διανεμητέον ποσὸν σίτων, δίδη λ)σμὸν τῷ Προβλεπτῇ καὶ λαμβάνη μόνον ἐκ τῆς Σιταποθήκης τὴν διὰ τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ μόνον ἀπαιτουμένην ποσότητα σίτου. Βραδύτερον διαταγὴ τοῦ Προβλεπτοῦ Ζακύνθου Βαρθολομαίου Κονταρίνη ἀπὸ 19 Σεβρίου 1588—ἐπειδὴ πολλοὶ ἐγένοντο καταχρήσεις ὑπὸ τῶν Σιτοφυλάκων κατὰ τὴν διανομὴν τῶν σίτων εἰς τε τοὺς Ἀρτοποιοὺς, τὰ χωρία καὶ τοὺς ἰδιώτας, παραπονεθέντας ὅτι ἐγένοντο ὀφειλέται μεγίστου ποσοῦ σίτου, διδομένου αὐτοῖς ἐκ τοῦ Σιτοβολῶνος, — ὥριζεν ἵνα οἱ Σιτοφύλακες ὧσιν ὑπόχρεοι νὰ παρέχωσιν εἰς τοὺς Ἀρτοποιοὺς καὶ τοὺς λοιποὺς τῶν κωμῶν ἀνὰ ἓν βιβλιάριον, ἐν ᾧ ἔδει νὰ σημειῶσιν ἰδιαιτέρως καὶ εὐκρινῶς τὴν ποσότητα τοῦ διδομένου σίτου, τὴν ἡμερομηνίαν, τὸ ὀνοματεπώνυμον τῶν ληπτῶρων καὶ ἐξόπισθεν τὰ λαμβανόμενα παρὰ τῶν Ἀρτοποιῶν ἢ τῶν ἀρχηγῶν χρήματα ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Γραμματέως, ἐπιφορτιζομένου τούτου νὰ υπογράφη τὰς ρηθείσας σημειώσεις καὶ νὰ ἐξελέγχη τὰ βιβλία τοῦ Σιτοφύλακος. (1).

Ἄλλὰ καὶ εἰς τὰ κεφάλαια τοῦ Σιτοβολῶνος τῆς Κοινότητος Ζακύνθου ἀρκετὰ ἐγένοντο καταχρήσεις, διότι, καίτοι διὰ πολλῶν διατάξεων εἶχε κανονισθῆ ἡ διαχείρισις

αὐτῶν, οὐχ ἦττον σὺν τῷ χρόνῳ καὶ ἰδίῳ κατὰ τὰ ἔτη 1684—1685 σπουδαίαι ἀνεκαλύφθησαν ζημίαι αὐτοῦ, ἕνεκα τῆς κακοβουλίας τῶν Σιτοφυλάκων. Ἐντεῦθεν ἀγόμενος ὁ Γενικός Προβλεπτής τῶν Νήσων Βικέντιος Βεντραμίνος καὶ θέλων ριζηδῶ, νὰ ἀφαιρῆ τὸ σκάνδαλον καὶ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν θέουσαν ἐνέργειαν τὰς προγενεστέρας διατάξεις, διὰ διαταγῆς αὐτοῦ ἀπὸ 10 Δεκεμβρίου 1692 ἐν Κεφαλληνίᾳ ἐκδοθείσης, διέταξε τ' ἀκόλουθα· ἵνα ἐν τοῖς γραμματέσι διανομῆς αἴτου ὁ Σύνδικος Ταμίας ὑπογράφεται κάτω τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Προβλεπτοῦ καὶ μὴ δύναται νὰ ἐνεργῇ νέαν διανομὴν ἀνευ τῆς προηγουμένης ἐξοφλήσεως, τοῦτου δὲ γενομένου, ὑπέκριντο ὁ τε Σύνδικος καὶ ὁ Σιτοφύλαξ εἰς τὴν ποινὴν τῶν παραβατῶν ὑποχρεούμενοι ν' ἀποζημιώσῃ τὸν Σιτοβολῶνα διὰ τὸ ἀνακαλυπτόμενον ἔλλειμμα. Εἰς τὴν αὐτὴν ποινὴν ὑπέκριντο καὶ ὁ β'. Σύνδικος ὁ κρατῶν τὰς κλείδας τῶν Καταστημάτων καὶ ἐπιτρέπων τὴν διανομὴν. Ὁ γραμματεὺς καὶ ὑπογραμματεὺς ὑποχρεοῦντο νὰ ἐπιβλέπωσι τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐπὶ τοῦ προκειμένου διατάξεων. Ὅπως δὲ ἡ ὑπηρεσία τῶν Σιτοφυλάκων ὅσῳ καὶ παντὸς ἄλλου ἐν τῷ Σιτοβολῶνι ἐκτελεῖται μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης πρὸς τὸ συμφέρον τοιοῦτου Καταστήματος ἀγνότητος καὶ τιμιότητος, ἐπεφορτίζοντο οἱ Σιτοφύλακες ἐπὶ ποινῇ ζωῆς νὰ μὴ ἐπιδοκιμάζωσιν ἢ συγκατανεύωσιν ἐν οὐδεμιᾷ ἰδιωτικῇ συμφωνίᾳ κατὰ τὴν διαχείρησιν αὐτῶν, οὐδὲ νὰ ἐπιτρέπωσιν ἵνα ἄλλοι ἀνχλαμβάνωσι τὰ ἔαρη καὶ τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῶν, ὑποχρεομένων νὰ δέχωνται μυστικὰς καταθέσεις παρέχοντες τῷ καταδότη 200 δουκάτα. Αἱ ἐξοφλήσεις ἔδει νὰ γίνωνται κατὰ τὸ πνεῦμα τῶν ἐπὶ τοῦ προκειμένου διατάξεων. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀνάγκη ἀπῆται, ἵνα αἱ εἰσπράξεις τῶν Σιτιστῶν μὴ γίνωνται κατὰ τὴν διανομὴν τῶν αἴτων εἰς τοὺς χωρικοὺς, διατάχθη, ὅπως οἱ Σιτοφύλακες ἐνεργῶσι τὴν ἐξοφλήσιν δύο μῆνας κατόπιν. Μὴ δυνάμενοι δὲ νὰ εἰσπράττωσιν οἱ Σιτοφύλακες, τὰ χρεῖα τῶν χωρικῶν, ἔπρεπε νὰ προστρέχωσι πρὸς τὸν

Γενικόν Προβλεπτήν, ὅπως ζητῶσι δήμενον ἔτι προθεσμίαν. Ἐν περιπτώσει δὲ, καθ' ἣν παρήρχεται ὁ καιρὸς τῆς ἐξοφλήσεως, ὄφρῃλει ὁ πρεσβύτερος τῶν Συνδικῶν νὰ παρουσιάσῃ ἔγγραφον πρὸς τὸν Διοικητὴν ἐκθέτων τὸ ἔλλειμμα τῶν Σιτοφυλάκων, οἵτινες ἐστεροῦντο τῆς θέσεως αὐτῶν καὶ ὑπεχρεοῦντο εἰς τὴν ἐξόφλησιν, ὅταν τὸ χρέος προέκυπτεν ἐξ ἰδίας παραλείψεως. Παραβλέπων ὁ Σύδικος τὴν ἐπαγρόπνησιν ταύτην, ἐστερεῖτο τῆς θέσεως ἐκείνης καὶ διωρίζετο ἀντ' αὐτοῦ ἕτερος. Οἱ Σύδικοι ὄφρῃλον νὰ φροντίζωσιν, ὅπως αἱ ἐξοφλήσεις ἐνεργῶνται ὑπὸ τῶν Σιτοφυλάκων ἐν τῷ ὀρισμένῳ χρόνῳ καὶ μὴ ἐπιτρέπωσι νὰ κἀμνωσιν ἄλλας διανομὰς τοῖς χωρικοῖς, ἐκτὸς ἐκείνων ὅσαι ἔφερον τὰς ὑποδειχθείσας ἀναβολὰς. Ὁ τε γραμματεὺς καὶ ὑπογραμματεὺς δὲν ἠδύνατο νὰ κυκλοφορῶσι γραμμάτιόν τι διανομῆς, ἀνευ τῆς προηγουμένης ἐξοφλήσεως. Ἦσαν δὲ ὑπόχρεοι οἱ τε Σύδικοι καὶ αἱ Σιτοφύλακες ὁμαῦ νὰ καταγίνωνται ὅπως ἐνεργῶνται αἱ ἐξοφλήσεις κατὰ τὰς ὀρισμένας προθεσμίας, καὶ τοῦτο παραβλέποντες ὑπέκειντο εἰς ἀποζημίωσιν. 1) Πρὸς χαληνιχώγησιν τῶν ἀτεπημάτων καὶ τῶν αὐθαρεσιῶν, δι' ὧν κατεστρέφοντο τὰ συμφέροντα τοῦ Σιτοβολῶνος ὁ Γενικὸς Προβλεπτής θανάσεως Φραγκῆκος Γριμάνης δι' ἐπανειλημμένων διαταγῶν αὐτοῦ ἀπὸ 16 Ἰουνίου 1760 καὶ 26 Ἰουνίου ἰδίου ἔτους ἰκονὰς ἐπέφερε μεταρρυθμίσεις τοῦ κανονισμοῦ τοῦ Καταστήματος τούτου. (2) Βραδύτερον ὁ Προβλεπτής Ζακύνθου Ἰερώνυμος Δονάδος λαυόμενος ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς ἀνυψώσεως τῶν τιμῶν τοῦ σίτου, εἴτε ἔνικα τῆς ἐλλείψεως τοῦ εἴδους τούτου,

1) Reg. Duc. Term. ecc. 1487—1712—σ.—240.—250.

(2) R. D. Term. ecc. 1487—1712—σ.—156 ν.

(1) εἴτε ἐκ τῆς κακεντρεχείας τῶν διαχειριζομένων αὐ-

(1) Ἔνεκα πολλάκις τῆς ἐλλείψεως τοῦ πρὸς διατροφὴν τῶν κατοίκων ἀναγκαίου σίτου, ἡ Ζάκυνθος εἰς μεγίστην περιήχοετο στενοχωρίαν. Τοιαύτη ἐλλείψις συνέβη ἐν ἔτει 1681, μὴ δυναμένων τῶν Ἀρτοποιῶν ἂντίσχωσιν εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ καθημερινοῦ ἄρτου διὰ τῆς συνήθους διανομῆς τῆς γινομένης ἐκ τῶν Σιτοβολῶνων, περιεχόντων μικρὰν ποσότητα σίτου. Διὰ ἀπεφασίσθη τῇ 10 Μαΐου 1681 ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου Ζακύνθου, ἵνα ἐκλεχθῆ ἔν τῶν μελῶν αὐτοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον ὁ Ἐπί τοῦ φορτίου (Sopracarico) ὅπως ἀναχωρήτη πάραυτα μετὰ τῶν ἐν τῷ λιμένι φορτηγίδων εἰς Λευκάδα καὶ τὰ πλησίον μέρη καὶ δαπανήσῃ ὅσα χρήματα ἤθελον δοθῆ αὐτῷ ἐκ τοῦ ταμείου τοῦ Σιτοβολῶνος εἰς σίτον καλῆς ποιότητος μεταφέρῃ δ' αὐτὸν τάχιστα εἰς τὴν νῆσον (Atti di Consiglio 1678—1682—σ—106).

Καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1768 Ἰουλίου 5 ἐστάλη ὑπὸ τῆς Διοικήσεως Ζακύνθου εἰς τὸν Κοινητικὸν κόλπον ὁ Παναγιώτης Λάμπρος, λεγόμενος Κόκκινος, εἰδικὸς καὶ πεπειραμένος, ὅπως προμηθευθῆ ἕξ χιλιάδας βατσέλια σίτου ἐν τῇ νήσῳ (Reg. Ducale ecc.—1632—1782—σ. 32.) Ἐπειδὴ δὲ ὁ λαὸς ἐστεριοχωρεῖτο, ὡς ἐκ τῆς κακεντρεχείας τῶν κατόχων φορτηγίδων, οἵτινες μεταβαίνοντες εἰς τὴν ἐναντι-Σιτρεὴν ἐφόρτωνον ξένα πλοῖα, τοῦθ' ὅπερ ἐπέφερε τὴν ὑψώσιν τῶν τιμῶν τοῦ σίτου καὶ δὴ τὴν ἔλλειψιν αὐτοῦ, διετάχθη ὑπὸ τοῦ Γεν. Προβλεπτοῦ Θελάσσης Πέτρου Βεντρικμίνου τῇ 14 Ἰουλίου 1737, ἵνα ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει τοιμήτωσιν οἱ κάτοχοι φορτηγίδων νὰ φορτώσωσι ξένα πλοῖα διὰ σίτου, ὄφειλον δὲ μάλιστα νὰ κομίζωσιν ἄπαξ τοῦλάχιστον τοῦ μηνὸς πεφορτωμένκι διὰ σίτου ὅλας τὰς φορτηγίδας αὐτῶν πρὸς ἀνακούφισιν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς νήσου. (Reg. Duc. Term. 1632—1782—σ. 57.)

τόν, διὰ διαταγῆς αὐτοῦ ἀπὸ 7 Ἰουλίου 1768 (1) δίαταξεν, ἵνα πᾶν εἶδος σιτηρῶν ἐγχωρίων ἢ ἐκ τῆς ἀλλοδιπῆς ὑπερβαῖνον, κατὰ τὸ μέτρον, τὸ ἥμισυ βυτσέλιον μὴ πωλῆται ὑπὸ τοῦ κατόχου τοῖς Σιτεμπόροις, ἄνευ τῆς παρουσίας τῶν ἐκάστοτε Ἐπιτρόπων τῆς Συντεχνίας αὐτῶν πρὸς καθορισμὸν τῆς τιμῆς, τῇ συναίνεσει τῶν ἐκάστοτε Συνδίκων, καὶ ὀριζομένης τῆς αὐτῆς τιμῆς δι' ἕτης κατανομῆς καὶ νὰ διανέμηται ὑπ' αὐτῶν τῶν Ἐπιτρόπων τοῖς Σιτοπώλαις ἐπὶ ποινῇ. Ἀπηγορεύετο ἐπίσης ἐπὶ ποινῇ εἰς πάντα μὴ ἐκ τῆς ἀνωτέρω Συντεχνίας ἢ προμήθεια ἢ ἡ πώλησις σιτηρῶν. ἤρετο τὸ δικαίωμα τῶν Σιτοπωλῶν, δι' οὗ ἠγόραζον καὶ ἐπώλουν ἀμοιβαίως σίτον. Ἀπηγορεύετο ὁμοίως τοῖς Σιτεμπόροις νὰ δέχονται σιτηρὰ, ἄνευ προηγουμένης ἐκτιμήσεως ὑπὸ τῶν Ἐπιτρόπων, ὡς καὶ ἡ ὑπερτίμησις τῶν σιτηρῶν. Ὄφειλον οἱ ρηθέντες Ἐπίτροποι νὰ καταγράψωσιν ἐν τῷ κώδικι τοῦ ναοῦ τῆς Συντεχνίας αὐτῶν τὰ ὀνόματα πάντων τῶν τηρούντων σιτοπωλεῖα καὶ ἐκεῖνα τῶν συντρόφων αὐτῶν, ὅπως δύνανται ἐξ αὐτῶν νὰ ἐκλέγονται ἀνὰ διετίαν οἱ ἐκάστοτε τῆς Συντεχνίας Ἐπίτροποι. Ἐπισηθὴ δὲ οἱ αὐτοὶ Ἐπίτροποι ὄφειλον νὰ ἐπαγρυπνῶσιν ἐπὶ τῶν τιμῶν τῶν σιτηρῶν, ἐδικαιοῦτο νὰ λαμβάνωσιν ἐν τοῖς ἑκατὸν ἑφ' ἑλῶν τῶν εἰσαγομένων σιτηρῶν. Καὶ τέλος, ἐγκαταλείπων τις τῶν Σιτοπωλῶν τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ ν' ἀποκλείηται τῆς ψηφρορίας, τῆς ἀφορώσεως τῆν τε Συντεχνίαν καὶ τὸν ναὸν αὐτῆς, καὶ νὰ γίνηται σημείωσις τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐν τῷ, ὡς ἄνω, ἐπισήμῳ καταλόγῳ θέλοντος δὲ τινος ἄλλου νὰ ἀνοίξῃ σιτοπωλεῖον, ὄφειλον οἱ Ἐπίτροποι νὰ καταγράψωσι τ' ὄνομα αὐτοῦ τε ἐκ τῶν συντρόφων αὐτοῦ ἐν τῷ καταλόγῳ, ὅπως ὑπόκειται εἰς τῆς ἀνωτέρω διατάξεις καὶ πληρῶνῃ τὸ σύνθετος δουκάτον καὶ τὸ ἐτήσιον μνησιαῖον ἐν τῷ ναῷ τῆς Συντεχνίας.

(1) R. D. Ordini ecc. 1632—1782—c—176.

Ἐν τῷ 8ῳ ἄρθρῳ τῆς ἄνω διατάξεως προστέθη δι' ἑτέρας διατάξεως ἀπὸ 8 Μαρτίου 1769 καὶ τότε, ὅτι πᾶς Σιτοπώλης θέλων νὰ ἐγκαταλίπη τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ, ὄφειλε νὰ ὑποβάλῃ τὴν παραιτήσιν του πρὸς ἕξ μηνῶν ἐνώπιον τῶν Συνδίκων τῆς Κοινότητος, δίδων συνίμα σημείωσιν καὶ τοῖς ἐπιτρόποις τῆς οἰκείας Συντεχνίας, ὅπως οἱ μὲν φροντίσωσι περὶ ἀντικαταστάσεως αὐτοῦ δι' ἄλλου Σιτοπώλου, οἱ δὲ ὅπως φέρωσιν ἐν τῷ καταλόγῳ τῆς Συντεχνίας τὰς ἀπαιτουμένας σημειώσεις, ἐπὶ βαρελαῖς δὲ ποιναῖς ἀπηγορεύετο τῷ παραιτουμένῳ ἢ ἄλλῳ τινὶ συγγενεῖ αὐτοῦ ἢ ἐξάσκησις τοῦ αὐτοῦ ἐπαγγέλματος (1). Ἐτέρα διαταγὴ ἀπὸ 26 Ἀπριλίου 1776 ὠρίζεν, ὅτι οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ μετέρχηται τὸ ἐπάγγελμα τοῦ Σιτοπώλου μὴ ἐγγεγραμμένος ἐν τῇ Συντεχνίᾳ αὐτῶν, ἀναλαμβάνων ὅλα τὰ βάρη καὶ τὰς ὑποχρεώσεις· ὅτι οὐδὲν ἐπετρέπετο τοῖς ἐπιτρόποις τῆς Συντεχνίας ἢ ἄλλοις ἢ ἀγορὰ σιτηρῶν, ἔστω καὶ τῶν ἐγγχωρίων, πλέον τοῦ ἡμίσεως βατσελίου, ἄνευ τῆς παρεμβάσεως τῶν ἐκαστοῦ Συνδίκων, ὅτι ἀπηγορεύετο τοῖς Σιτοπώλαις ἢ ἀμοιβεῖν ἀγοραπώλησις σιτηρῶν ὑπερβαίνοντων τὸ ἡμισυ βατσελίου, καὶ ἢ ὑπερτίμησις ἢ ἢ ἀνάμιξις αὐτῶν μετὰ κατωτέρας ποιότητος· ὅτι οἱ Ἐπίτροποι ἔδει νὰ λαμβάνωσιν 1 0)0 ἐφ' ὅλων τῶν σιτηρῶν, ὑπόχρεοι ὄντες νὰ σχηματίσωσι κατάλογον ἐν τῷ Κώδικι τοῦ ναοῦ αὐτῶν κεχωρωμένον, ἀπάντων τῶν κατεχόντων Σιτοπωλεῖα, καταγράφοντες ἅμα τὰ ὀνόματα τῶν συντρόφων ἐκάστου. (2)

Ἄλλὰ καὶ ὁ Γενικὸς Προβλεπτής θαλάσσης Ἰάκωβος Γραδενίγος ὑπ' ὄψιν ἔχων τὴν πρόνοιαν τῶν προκεκόσμων αὐτοῦ πρὸς διατήρησιν ἐν ἀνθρωπῶν καταστάσει τοῦ Σιτο-

(1) Libro Proclami 1768 ἕως 1770 σελ. 32 καὶ L. P. 1766 ἕως 1768 σ. 31 v.

(2) Libro Proclami 1775 ἕως 1777 σελ. 54. Ὅρα καὶ ἐν ταῖς ἀπὸ 21 Ὀκτωβρίου 1777 (L.P.G.) 1777 ἕως 1779 σελ. 13) καὶ ἑτέραν ἀπὸ 22 Ἰουλίου 1778 (αὐτόθι σελ. 48)

βολῶνος, διὰ τῆς καθιερώσεως τῶν κανονισμῶν, καὶ τῶν ὁδηγιῶν ἐκείνων, αἵτινες ἠδύναντο νὰ συντελέσωσι πρὸς μείζονα ἐπαύξεισιν τῶν κεφαλαιῶν ἐκείνου, χωρὶς νὰ ἐπέλθῃ θάρος αἰσθητὸν εἰς τὸν λαόν, ἀποτέλεσμα τῆς ἀπείρας προνοίας ὑπῆρξε τὸ μέγα ποσόν, τὸ ὅποιον ἀπετέλει τὸ κεφάλαιον αὐτοῦ καὶ ὅπερ τότε ἤρξατο ἐλαττούμενον, μεγάλας ἀπειλοῦν ζημίας ἐν τῷ Καταστήματι ἐκείνῳ, —διότι ἡ ποσότης τῶν ἐν αὐτῷ, ἐν πολὺ μεταγενεστέρῳ τοῦ ὀρισθέντος πρὸς εἰσαγωγὴν χρόνου, εἰσαχθέντων σίτων ἐγένετο ἀφορητὴ, ὥστε ἡ νέα εἰσαγωγὴ τούτων νὰ καθίσταται ἀνωφελής, —καὶ θέλων νὰ ἐπιφέρῃ τὴν δέουσαν θεραπείαν, διὰ τῆς ἀπὸ 5 Ἰουλίου 1782 διαταγῆς αὐτοῦ ὤριζεν, ἵνα εἰς οἰανδήποτε περίστασιν ἤθελε συναφθῆ συμβόλαιον πρὸς προμήθειαν σίτων τοῦ Σιτοβολῶνος, σαφηνίζεται ἐν αὐτῷ ὁ ὠρισμένος χρόνος, καθ' ὃν ὁ πωλητὴς ὄφειλε νὰ φέρῃ τὸ φορτίον αὐτοῦ εἰς τὸν λιμένα. Πρὸς ἐξασφάλισιν δὲ τοῦ Σιτοβολῶνος ἀπὸ τῆς ζημίας, εἰς ἧς ἠδύνατο νὰ εὐρεθῆ, ὡς ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς μεγάλης ποσότητος σίτων, ἀπηγορεύθη τοῖς Συνδικαίσις νὰ ἐνεργῶσιν ἀγορὰς πλεόν τῶν 12 χιλ. βατσελίων κατ' ἔτος καὶ ταῦτας ἀναλόγως τῶν περιστάσεων. Πρὸς θεραπείαν πολλῶν ἐν τῷ τόπῳ ἀναγκῶν ἐθεωρήθη πολλάκις ὠφέλιμος ἡ προσθήκη μικροῦ τινος δαπμοῦ ἐπὶ τοῦ εἰσαγομένου σίτου. Οὕτω σὺν ἄλλοις, διὰ πράξεως τοῦ Συμβουλίου Ζακύνθου ἀπὸ 24 Ἀπριλίου 1708, τῆς συναιρέσει τοῦ Προβλεπτοῦ, ἀπεφασίσθη ἡ ἴδρυσις ταμείου πρὸς ἐπιδιόρθωσιν τῶν ὁδῶν καὶ γεφυρῶν, διότι, καίτοι τὸ Συμβούλιον ἔσχε πάντοτε φροντίδα διὰ τε τὰς ὁδοὺς καὶ γεφύρας τῆς νήσου, οὐχ' ἦττον δὲν ἐπετεύχθη τὸ πεθούμενον. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τούτον ὄφειλον οἱ Σιτοφύλακες κατὰ τὰς διανομὰς σίτου ἐντός ἢ ἐκτός τῆς πόλεως, συνήθεις ἢ ἐκτάκτους, νὰ εἰσπράττωσιν ἀνά βατσελίον σίτου ἐν σολδίων ἐπὶ πλεόν τῆς ὠρισμένης ἀξίας τοῦ

σίτου, παρά τῶν ἀγοραστῶν. (1) Τῆς κατηγορίας ταύτης ἀπηλλάσσοντο οἱ θερισταί, οἱ ἐκ Πελοποννήσου ἐπιστρέφοντες. Ἔνθα μεταβαίνουν ἐτι καὶ νῦν κατ' ἔτος, κατὰ τὸ θέρος, καὶ ἀποκομίζουσιν ἐκεῖθεν τὸν καρπὸν τῆς ἐργασίας αὐτῶν. Ὁ δασμὸς οὗτος τοῦ σολδίου μετεβλήθη βραδύτερον εἰς μίαν γαζέταν πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν. Διότι κειμένη ἡ νῆσος ἡμῶν Ζάκυνθος ἐναντι τῆς Πελοποννήσου, πολ- λάκις περὶήρχετο εἰς τὴν ἀνάγκην ν' ἀπαντᾷ συνεχῆ ἔξοδα πρὸς διάσωσιν αὐτῆς ἐκ τῶν κινδύνων τῆς μετ- δόσεως τοῦ συχνάκις ἐν τῷ βασιλείῳ ἐκείνῳ ἐργου- μένου λαθρεμπορίου. Ἐπειδὴ ὅμως ἐστερεῖτο αὕτη τῶν πρὸς τοιαῦτα ἔξοδα ἀναγκαίων κεφαλαίων, διότι ἔπρεπε νὰ γείνη χρεῖταις ἀκταυρῶν πρὸς παρεμπόδισιν πάσης λαθραίας πρεσεγγίσεως πλοίων εἰς τὴν νῆσον, ἀμα δὲ νὰ διατηρῶνται ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ οἱ παραλιοφύλακες, πρὸς καταφύγιον τῶν ὁποίων ἔδει νὰ χρησιμεύσωσιν οἱ εἰς τινὰ ὠρισμένα παράλια τῆς νήσου ἐγερθέντες πύργοι, διὰ δικταγῆς αὐτοῦ ἀπὸ 6 Ἰουλίου 1761 ὁ Προβλε- πτῆς Ζακύνθου Ἀλοήτιος Ζέν, τῇ ἐγκρίσει τῆς Γερου- σίας, ὠρίζεν, ἵνα ἐφ' ὅλου τοῦ ἐν τῷ μέλλοντι εἰς Ζά- κυνθον εἰσχαγομένου σίτου πρὸς χρῆσιν τῶν Σιτοβολώνων, ἢ τῶν ἰδιωτικῶν οἰκιῶν, ἢ τῶν Σιτοπωλείων εἰσπραττη- ται ἐπὶ δέκα συνεχῆ ἔτη δασμὸς μιᾶς γαζέτας ἀνὰ χιτασελίον σίτου. Τοῦ δασμοῦ τούτου ἀπηλλάσσετο ὁ σίτος, ὃν οἱ θερισταὶ ἐκόμιζον ἐπανερχόμενοι ἐκ Πελοποννή- σου, μετὰ δὲ τὰ δέκα ἔτη ὁ δασμὸς οὗτος ἐξέπιπτε κατὰ τὸ ἡμῖς, ἤτοι εἰς ἓν σολδίον ἀνὰ χιτασελίον (2) Κατὰ τὸ ἔτος 1770 τὸ αὐτὸ Συμβούλιον ὠρισε φέρον δέκα γαζετῶν ἀνὰ χιτασελι- ον σίτου πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ δημοσίου Σιτοβολώνου, ἐ- νεκα τῶν ἀπωλειῶν, εἰς ἃς ὑπέκειτο, ὡς ἐκ τῆς ἐλαττώ- σεως τῆς τιμῆς τοῦ πωλουμένου σίτου. Τὸ ἐπομενον ἔτος

(1) Atti di Consiglio 1707—1713—σ—29—31.

(2) R. D. Terminazioae ecc. 1632—1782 σελ 163.

μετεβλήθη ὁ ἐκ δέκα γαζετῶν δασμὸς εἰς μόνον πέντε, ὧν αἱ ἡμίσεις ὄριζοντο ὑπὲρ τοῦ Σιποβολῶνος, αἱ δὲ λοιπαὶ ὑπὲρ ἰδιαιτέρου τινὸς ταμείου διὰ τὴν κατασκευὴν λιμένας τῆς πόλεως Ζακύνθου. Ἐν ἔτει 1795 προσετέθησαν τῷ ἀνωτέρῳ δασμῷ ἕτερα πέντε σολῖδια, ἐπιφυλαχθείσης τῆς μιᾶς γαζέτας διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Ὑγειονομείου, πᾶν δὲ τὸ ἐπὶ πλέον ὄρισθη πρὸς ἐπανόρθωσιν τῶν ζημιῶν, ἅς ἐπέφερον ἡ πώλησις σίτου, εἰσαχθέντος κατὰ παραγγελίαν τῆς Κυβερνήσεως. Ἐν ἔτει 1797 προσκηρύχθη ὑπὸ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς τῆς νήσου ἡ ἄρσις παντὸς δασμοῦ ἐπὶ τοῦ σίτου καὶ ἡ διάταξις αὕτη πάραυτα ἐξετελέσθη. Ὁ σίτος ὁ ὑπὸ τῶν θεραιστῶν εἰσαγομίζόμενος εἰς οὐδένα τῶν ρηθέντων δασμῶν ὑπέκειτο, ὡς εἶδμεν ἀνωτέρω, — μόνον ἐπλήρωνεν 2 0)0 ἐν ταῖς τελωνεῖαις Πελοποννήσου, ὧν οἱ μὲν τελωνιακοὶ Κυλλήνης, Ποταμίου καὶ Πυργίου ἀνεβίβασαν καταχρηστικῶς εἰς 5 1)2 πιάστιας, οἱ δὲ Κατακόλιου, Παληαμπουάκις, Ἀλφειοῦ καὶ Σπιάντζας εἰς 6 πιάστιας καὶ παραδες 24, ἤτοι πλέον τῶν 8 0)0 ἀνὰ μόδιον σίτου. αὐξανόντες συνάρμα ἐν ἑκάστῳ μωδιῷ δύο ἢ τρία βατσέλια, ὅπως ἔχωσι μείζονα εἴσπραξις, — ἡ δὲ εἴσπραξις τῶν δασμῶν τοῦ εἰσαγομένου σίτου ἐπικυρωθεῖσα πάντοτε διὰ διατάξεων τῶν Γενικῶν Προβλεπτῶν ἐνηργεῖτο εἴτε ὑπὸ τοῦ Ὑγειονομίου εἴτε διὰ τῶν ἐφορευόντων ὑπαλλήλων ἀπὸ τοῦ 1780 μέχρι τοῦ 1790. Διὰ δημοτικοῦ νόμου οἰαδῆποτε ἦτο ἡ ποσότης τοῦ ἐνυπάρχοντος ἐν τῇ νήσῳ σίτου, (1) ὁσαυδήποτε μεγάλῃ ἦτο ἢ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσαγομένη, οὐδέποτε ἐπατράπη

(1) Ὁ ἐκ Ζακύνθου ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ πρὸς τὴν ἐτήσιαν διατροφὴν τῶν κατοίκων εἰσαγόμενος σίτος ὑπελογίζετο ἐν ἔτει 1805 εἰς 300 χιλ. περίπου βατσέλια, ὧν 20 χιλ. ἐκωμίζετο ὑπὸ τῶν ἐκ Πελοποννήσου ἐπιστρεφόντων θεραιστῶν (mietitori ἢ Segatori), 280 δὲ χιλ. ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Πελοποννήσου, ἐκ τοῦ Κρηνησιακοῦ κόλπου, τοῦ Βυζίνου καὶ ἐνίοτε ἐκ τῶν λιμένων τῆς Ἰταλίας.

ὡς κατὰ τὸ ἔτος 1805, ἢ διὰ τὸ ἐξωτερικὸν ἐξαγωγή τοιούτου, πάντοτε δὲ μάλιστα παρετηρήθη, ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται ἵνα πλοῖόν τι διακείμενον ἐν τῷ λιμένι τῆς Ζακύνθου λαμβάνη φορτίον αἴτου ἐκ Πελοποννήσου, ἢ ἀλλαχόθεν, ἐκτὸς ὠρισμένων τινῶν περιστάσεων, ὡς πρὸς τὴν κριθὴν καὶ τὸν ἀραβόσιτον, ὧν ἡ νῆσος δὲν ἔκκαμνε κατανάλωσιν.

Πρὸς ἄρσιν τῶν δόλων, οὓς οἱ Σιτοπῶλαι ἠδύνατο νὰ διαπορξῶσι νοθεύοντες τὰ σιτηρὰ, ὁ Διοικητὴς Ζακύνθου Φραγκίσκος Ριβιρόλας διὰ τῆς ἀπὸ 25 Ἰουλίου 1818 διαταγῆς αὐτοῦ ἀπληγόρευσε τοῖς Σιτοπῶλαις ἐν γένει ν' αὐξάνωσι τὴν τιμὴν τῶν αἴτων, ἀπαξ διατιμωμένων, ἀφήσας ἐλευθέρους αὐτοὺς, ὅπως ὑποτιμῶσι κατὰ βούλησιν τοῦτους, ἐπίσης δὲ νὰ μὴ ἀναμιγνύωσι πολλὰς ποικιλίας αἴτου καὶ νὰ μὴ κρύπτωσιν αὐτὸν, ὅπως φαίνεται ἐλλειψίς τούτου ἐν τῷ τόπῳ. (1)

Ἐπειδὴ, ἕνεκὰ τῆς μικρᾶς ποσότητος τῶν σιτηρῶν ἐν τῷ Ἰονίῳ Κράτει, ἡ ζωτροφία τοῦ λαοῦ ἐξηρτάτο ἐκ τῆς ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ προμηθείας τοῦ προϊόντος τούτου καὶ ἐπειδὴ ἐξ αὐτῆς τῆς πείρας ἐγένετο γνωστὸν, ὅτι ἡ ἔλλειψις χρημάτων Ἐμπόρων τινῶν ἢ ἡ ἐπιθυμία ὑπερβολικοῦ κέρδους ἄλλων ἐπέφεραν πολλάκις τὴν ὑπερτίμησιν καὶ ἔλλειψιν τῶν σιτηρῶν, καὶ τέλος ἐπειδὴ πρῶτιστον χρέος τῆς Διοικήσεως ἦτο νὰ διαφυλάττη τὰ οὐσιωδέστερα τῆς ζωτροφίας τῶν κατοίκων μέσα ἐν αὐτῷ τῷ κέντρῳ τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως, ὅπως δύναται ἐκείθεν νὰ ἐρηθῇ τὰ ἄλλα μέρη, ἐν περιπτώσει μεγάλης ἀνάγκης, προερχομένης ἐκ πτωχοῦ θερτισμοῦ, ἢ ἐλλείψεως τῶν τοπικῶν μέσων, ἐν τῇ Γ' συνεδριάσει τῆς Β' Γερουσίας τοῦ Ἰον. Κράτους ἐνομοθετήθη πρᾶξις ἀπὸ 31 Μαΐου 1827 ἀποβλέπουσα τὴν προμήθειαν τῶν σιτηρῶν ἐν τῷ Κράτει τούτῳ, ἀκυρωθείσης τῆς ἀπὸ 5 Ἀπριλίου 1823 ὀγδόης πράξεως τῆς Γερουσίας περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου. Διὰ τῆς πράξεως ταύτης ἐλήφθη πρόνοια ὅπως ἐν Κερκύρα γίνῃ παρακαταθήκη αἴτου καὶ ἀλεύρων διὰ τὰς ἀ-

νάγκας τῆς τε Κερκύρας καὶ τῶν λοιπῶν Ἰονίων νήσων, ὁ δὲ παραγομενὸς ἐν αὐταῖς σίτος νὰ δύναται νὰ πωλῆται ἐλευθέρως ὑπὸ τῶν κατόχων εἰς οἰονδήποτε πρόσωπον, εἰς οἰονδήποτε τιμὴν καὶ ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ, ὑποχρεομένων μόνον ἵνα γνωρίζωσι τοῦτο τῷ οἰκείῳ Ἄρχεῖ, ἅμα τῷ θεριμῷ. Καὶ δι' ἄλλων πολλῶν τῆς Γερουσίας πράξεων ἐλήφθη πρόνοια περὶ τῆς ἐλλείψεως τοῦ σίτου καὶ τῆς προμηθείας αὐτοῦ ἐν ταῖς νήσοις (1), ἀλλὰ παροτρέχοντες λεπτομερετέραν ἀφήγησιν τούτων, αἱ ἐπὶ μακρὸν καὶ ἐν τῇ ἀνωτέρῳ τῶν Ἀρτοποιῶν συντεχνίᾳ πραγματευθέντες περὶ σίτου, σκιασώμεν ἐν ἐποχῇ μεγάλως ἐνδιαφερόσῃ τοὺς συμπολίτας ἡμῶν καὶ σχετιζομένη πρὸς τὴν Συντεχνίαν ταύτην. Οὐχ ἥττον καλὸν θεωροῦμεν νὰ προσθέσωμεν ἐνταῦθα καὶ ὅτι, εἰ καὶ κατὰ τὸν κανονισμὸν τοῦ Σιτοβολῶνος (καθὼς καὶ ἐκεῖνον τοῦ Ἐνεχυροδανειστηρίου) ἀπηγορεύετο ἡ ἐξαγωγή χρημάτων ἐκ τῶν κεφαλαιῶν τῶν Καταστημάτων τούτων, ἐν δειναῖς τοπικαῖς περιστάσεσι, ὡς λ. χ. ἐν καιρῷ χολέρας κτλ. ὄντος *Salvus populi extrema lex* ἐλαμβάετο ποσότης τῶν χρημάτων ἅπαξ καὶ δις, διαταγῇ τῆς Διοικήσεως καὶ τῶν Συνδίκων, παρερχομένης δὲ τῆς ἐπιδημίας, διὰ πράξεων τοῦ Συμβουλίου τῆς νήσου, ἐτίθετο δασμὸς ἐπὶ τῶν προϊόντων τῆς νήσου, ἐκ τῆς εἰσπράξεως τοῦ ὁποίου ἐπεστρέφοντο εἰς τὰ ταμεία τῶν ἀνωτέρω Καταστημάτων τὰ ληφθέντα χρήματα.

1) Ὅρα καὶ Πράξις τῆς Ζ'. Γερουσίας τῶν Ἰονίων Νήσων ἀπὸ 26 Μαρτίου (7 Ἀπριλίου) 1840.

Η ΠΕΙΝΑ ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ

Ἡ ἐσχάτη πείνα, εἰς ἣν κατὰ τὰ ἔτη 1853 καὶ 1854 περιέπεσεν ὁ λαὸς τῆς νήσου ἡμῶν, ἔνεκ τῆς ἐπὶ δύο κατὰ συνέλειαν ἔτη κατὰστροφῆς τοῦ κυριωτέρου τῶν προϋπόντων αὐτῆς, τῆς στοφίδος, ἦτο μὴδὲν παραβιλλομένη πρὸς τὸ εἶδε/θῆς φάσμα, ὅπερ ἐπέκειτο ἐπὶ τῶν συμπολιτῶν ἡμῶν. Ἡ ἐπιβεβληθεῖσα εἰδησις περὶ ἀπαγορεύσεως ἐπὶ εἰς μῆνας τῆς ἐκ τῶν ρωστικῶν, λημένων ἐξαγωγῆς τῶν σιτηρῶν, ἔνεκα τοῦ κηρυχθέντος ρωσσοτουρκικοῦ πολέμου, ἤχιστος νὰ δυσκινασχέτῃ τὰ πνεύματα καὶ ἤθελε μὲγάλως ἐξεγείρει οὐτὰ, — διότι ἡ πείνα ἐν ταῖς κατωτέραις ἰδίως τάξεσιν εἶχε κορυφωθῆ, δυστύχημα, ὅπερ ἐβίασε πολλοὺς χωρικοὺς νὰ συρρεύσωσιν εἰς τὸ Ἐπαρνεῖον καὶ δι' ἀναφορῶν οὐ μὲν νὰ ζητῶσιν, ὅπως ἡ Κυβέρνησις χορηγήσῃ αὐταῖς σίτον, αἱ δὲ ὅπως δοθῆ αὐταῖς αἰσθητέα πόσις ζωῆς, (1), — ἂν μὴ ἡ ἀπὸ 14 Μαρτίου 1854 ἀπόφασις τῆς Γερουσίας διμυσσιουομένη δὲν κατηλύραε ταῦτα. Τὰ ἐν τῇ νήσῳ εὑρισκόμενα σιτηρὰ εἰς εἰσαχθέντα πρὸς κατανάλωσιν, εἴτε πρὸς μετακόμισιν, μόλις ἀπέβησαν εἰς 27,399 κοιλὰ, ἐν δὲ τῷ λιμένι ὑπῆρχον 15,000 περίπου το αὐτά. Ἡ μικρὰ ποσότης τοῦ ἐν τῇ νήσῳ ὑπάρχοντος σίτου ἀφ' ἐνὸς καὶ ἡ ἀβεβαιότης ἀφ' ἑτέρου τοῦ νὰ φηλώσωσιν ἐγκαιρῶς ἕτερα σιτηφορτία, ἡ ἀγκιστρὴ τῆν ἐπιχώριον Κυβέρνησιν νὰ λάβῃ συντομα μέτρα, ὅπως μὴ εὐρεθῆ ὁ λαὸς διὰ μιᾶς στερούμενος τοῦ ἀναγκασιστάτου καὶ πρωτίστου εἴδους τῆς τροφῆς. Ἀπεράσισεν ἐπομένως, τῇ συναινέσει τοῦ Τοποτηρητοῦ, νὰ υποχρεώσῃ τοὺς κυρίους ὄλων τῶν ἐν τῷ λιμένι ὑπαρχόντων σιτηφορτίων, ὡς καὶ τῶν ὄσων ἠθέλον ἐλλειμενισθῆ, ἵνα πωλῶσωσιν αὐτὰ εἰς τὸν τόπον. Ὅπως δὲ μὴ ληθῆ χρῆσθαι κερδοσκοπία ἐκ μέρους ἐμπόρων τινῶν ἐπὶ τοῦ πεινῶντος λαοῦ καὶ ἵνα

1) Ὁ χρονολογῆτος Βαρβιάνης ἐν σελ. 219 τῶν Χρονικῶν αὐτοῦ ἀναφέρει, ὅτι τῇ 9)21 Μαρτίου 1854 ἐγένετο ἐν Ζακύνθῳ ὁ λχλχωγία, ἀρπαγέντων τῶν ἄρτων ἀροτοπωλείου τινός.

διατηρηθῆ ἡ τιμὴ τοῦ ἄρτου, ὡς οἶόν τε εἰς ἐλάχιστον ὄρον, καὶ ἐπειδὴ ἡ ἐπιχώριος Κυβέρνησις δὲν ἠδύνατο τὰ ἀναγκαῖα διαθέσθαι κεφάλαια πρὸς ἀγορὰν τῶν ἐν τῷ λιμένι ὑπαρχόντων σίτων, ἀπευθύθη, ἕνεκα τοῦ κατεπείγοντος τῆς ὑποθέσεως, πρὸς τοὺς κεφαλαιοῦχος καὶ κτηματίας τῆς νήσου, ὅπως συνδράμωσι τὴν παρὰ αὐτῶν ἐν τῇ δυσχερεῖ ἐκείνῃ περιστάσει παρέχοντες διὰ τῆς υπογραφῆς αὐτῶν ἐγγυήσιν εἰς τὴν Ἰονικὴν Τραπεζάν, εὐδιάθετον νὰ δώσῃ τὸ ἀναγκαῖον χρηματικὸν πρὸς ἀγορὰν τοῦ σίτου καὶ εὐστήσωσιν Ἐπιτροπὴν, ἣτις ἤθελεν ἀναδεχθῆ τὴν φροντίδα τῆς ἀγορᾶς καὶ τῆς εἰς τοὺς Ἀρτοποιοὺς μεταπωλήσεως τοῦ σίτου εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀγορᾶς τιμὴν, προστιθεμένων μόνον τῶν ἐξόδων. Εἰς τὴν πρόσκλησιν ταύτης τῆς Κυβερνήσεως μετὰ προθυμίας ἐσπευσεν ἵνα συνδράμωσι διάφοροι κτηματῖαι, ἔμποροι καὶ κεφαλαιοῦχοι, εἰς κεφαλῆς τῶν ὁποίων ἐτέθη ὄχι τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον, προέτεινε δὲ ἡ αὐτὴ ἐπιχώριος Κυβέρνησις τὴν παρεμπόδισιν τῆς ἐξαγωγῆς τοῦ τόξε ἐν τῇ νήσῳ ὑπάρχοντος ἔτους. 2) Ἡ Γερουσία διὰ τοῦ ἀπὸ 27 Μαρτίου ἰδίου ἔτους ἐγγράφου αὐτῆς πρὸς τὸν Ἐπαρχὸν Ζηκύνθου ἐπεδοκίμαζε μὲν τὴν ἀπόφασιν τῆς ἐπιχωρίου Κυβερνήσεως περὶ ἀγορᾶς σίτων, συστάσεως Ἐπιτροπῆς καὶ λοιπῶν, ἀπηγόρευε δὲ τὸ περὶ παρεμπόδισεως τῆς ἐξαγωγῆς ἐκ τῆς νήσου τῶν σιτηρῶν ληφθῆν μέτρον, ὅπερ ἦτο ἐνάντιον εἰς πᾶσαν διακρατουμένην καὶ διακυβερτούμενην ἀρχὴν ὑπ' αὐτῆς τῆς Γενικῆς Κυβερνήσεως διὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς ἀπὸ 14 Μαρτίου ἰδίου ἔτους. 3) ὅτι ἐνόμιζεν, ὅτι οἱ τόποι οὐχὶ διὰ τῆς βίας, ἀλλὰ δι' ἄλλων μέσων ἔδει νὰ προμηθεύωνται τὰ ἀναγκαῖα

2) Ὅρα ἀναφορὰν ἀπὸ 20 Μαρτίου 1854 ἀρ. 943 τοῦ Ἐπαρχοῦ πρὸς τὴν Γερουσίαν (Ἀλληλογραφία Ἐπαρχοῦ μετὰ τῶν ἐν Κερκύρᾳ Ἀρχῶν σ. 27.)

3) Ἡ Γερουσία ἐν τῷ ἄρθρῳ 8 τῆς 5 Ὀκτωβρίου 1853 ἀποφάσεως αὐτῆς ἔλεγεν· «...ὅποια ἤθελεν εἰσθεῖ ἢ κατάστας, τῆς ποσότητος τοῦ σίτου τοῦ εὐρισκομένου, εἰς

αὐτὰ αὐτοῖς. 1) Ἐὰν ἡ ἀπόλυτος τοῦ ἐμπορίου ἐλευθερία εἶναι καλὴ ἢ κακὴ, τοῦτο εἶνα ζήτημα, ὅπερ ἀπησχόλητος καὶ ἐτροχάλει τοὺς διασκημότερους τῶν οἰκονομολόγων, τὸ βεβαίον ὅμως εἶνε, ὅτι, ἐὰν ἡ τότε Κυβέρνησις, χωρὶς νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ αἵτου, ἤθελε προτείνει τὴν ἀγορὰν αὐτοῦ, εἰς ἣν τιμὴν προσέφερον αὐτὸν οἱ ἔμποροι, οὐδ' ἡ ἐλευθερία τοῦ ἐμπορίου ἤθελε κωλυθῆ, οὐδὲ τῆς νήσου οἱ κάτοικοι ἤθελον περιέλθει ἐν τῇ κρίσει ἐκεῖ. ἡ θέσει, οὐδὲ τὸ τιμὴν ἤθελε ζημιωθῆ καὶ ἡ Κυβέρνησις ἤθελε δειχθῆ ὄντως πατρικὴ καὶ περὶ πολλοῦ ποιουμένη τὴν εὐδαιμονίαν τῆς χώρας.

Ἡ σχηματισθεῖσα, δυνάμει τῆς ἀπὸ 4 Ἀπριλίου 1854 πράξεως τῆς Κυβερνήσεως, δι' ἧς ἐγένοντο παρὰδεκτὰ προσωρινὰ τινα μέτρα περὶ τῆς προμηθείας σιτηρῶν, ἀμισθος ἐπὶ τῶν σιτηρῶν Ἐπιτροπὴ (2) ἀναδεχθεῖσα ἐν κρισιμωτάτῃ περιστάσει τὴν εὐθύνην, ἵ' ἀποβῆ ὠφέλιμος εἰς τὸν λαόν, ἐκόμισεν ἑαυτῆς καθήκον, παρὰμελήσασα τῶν ἰδίων ὑποθέσεων, νὰ καταβάλλῃ ἄκρον καὶ καθημερινὴν ἐπασχόλησιν, ὅπως διὰ τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς ἀποδειχθῆ, ὅτι προσηκόντως ἐξέπληρώσασα πᾶν ὅ,τι ἡ Κυβέρνησις ἐνεπιστεύθη αὐτῇ καὶ ὅτι αἱ πολύπονοι αὐτῆς πράξεις ἐπέφερον ὠφέλειαν εἰς τὸν πάσχοντα λαόν, ἀφ' οὗ καὶ ἡ Κυβέρνησις ἐγκαίρως γνωρίσασα τὰς ἐργασίας αὐτῆς καὶ εἰς τὸν πατριωτικὸν αὐτῆς ζῆλον, ἐναποθέσασα τὴν διεύθυνσιν ἐπεδοκίμασε τὰς πράξεις αὐτῆς. Συμφώ-

στην ἐξουσίαν τῶν ἐμπόρων, δὲ θελεῖ εἶσθαι οὕτη ἐμπόδισιν περὶ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἐξαγωγῆν, ἐκτός, ἂν ἡ Κυβέρνησις ἤθελε στοχασθῆ νὰ ἐξασκήσῃ δικαίωμα προτιμίας κατὰ τινα τιμὴν συμφωνητέαν μετὰ τὰ μέρη, εἰς τῶν ὁποίων τὰς χεῖρας ἤθελεν εὐρίσκεισθαι ὁ σίβος.»

1) Ὅρα ἐ'Επιστολὴν Γερουσίας 1 Μαρτίου—31 Αὐγούστου 1854.

2) Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη συνέκειτο ἐκ τῶν Ἰωάννου Λεκατσῆ, Διονυσίου Γιαννοπούλου καὶ Γ. Α. Στεφάνου.

τοῖς σίτον διὰ πᾶσαν κατάχρησιν, ὅπως γνωρίζη, ἐὰν ὁ λαὸς εἶχεν ἢ μὴ παράπονα κατὰ τῶν πωλητῶν, γνωρίζούσης τῆς Ἐπιτροπῆς ὅτι τὸ σύστημα τοῦ μονοπωλείου δὲν ἦτο παραδεκτὸν παρὰ τῷ λαῷ, ὅστις ὑπέφερεν αὐτὸ, ἕνεκα τῶν πολιτικῶν περιστάσεων.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν εἰσπραξίν τῶν χρημάτων καὶ τὴν ἀσφάλειαν ἢ Ἐπιτροπὴ αὕτη ἔλαβεν ἀσφαιρότατα μέτρα μὴ ἐμπιστευθεῖσα τὰ πρὸς κατανάλωσιν οἷτα εἰς τοὺς τυχόντας, ἀλλ' εἰς πρόσωπα, ἅτινα παρείχον πλήρη ἀσφάλειαν καὶ ἐμπιστοσύνην τῇ τε ἐπιτροπῇ καὶ τῇ κοινωσίᾳ. Τέλος, ἐπειδὴ εἶχε παρακχταθείσει παρὰ τοῖς πωληταῖς αὐτῆς κοιλὰ 6,000 αἴτου περίπου πρὸς κατανάλωσιν, παρεκάλεσε τὴν Γερουσίαν ἵνα γνωρίσῃ αὐτῇ, ἂν ἐμελλε νὰ δικτηρήσῃ τὸ ὑπάρχον σὺστημα, ἢ νὰ ἐραρυόσῃ τὸ ἐν Κερκύρα. (1)

Βραδύτερον νέα ἐστράτη ἐν τῇ νήσῳ ἐπὶ τῶν σιτηρῶν Ἐπιτροπῇ, ἐνεργούσα, ὡς καὶ ἡ παλαιὰ, διὰ λυσὸν τῆς Κυβερνήσεως, ἦτο δὲ τρόπον τινὰ ἐξακολουθήσας τῆς πρώτης. Ἡ Γερουσία, δ' ἐπιστολῇ αὐτῆς πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν ταύτην, ἐθεώρει συφεώτερον, πρὸς ἀποφυγὴν πάσης τῶν πραγμάτων ἀνωμαλίας, ἵνα ἢ Ἐπιτροπὴ παραλαμβάνῃ ἐκ τῆς προηγουμένης Ἐπιτροπῆς τὴν ποσότητα τοῦ σίτου, δι' ἧς ἦτο ἐκείνη προμηθευμένη, ἀνδραγομένη φυσικῶς καὶ τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῆς. Οὕτω δὲ ἦμελλε δυνηθῆ νὰ δικκοινωνῆται ἐργασίας αὐτῆς, ὡς ἐν Κερκύρα, χωρὶς νὰ παρουσιασθῇ ἀνάγκη διαμείσου καταστάσεως. Τὸ δημοτ. Συμβούλιον Ζακύνθου, ἵνα μὴ ἀφείθῃ ἐκτεθειμένη ἢ παλαιὰ Ἐπιτροπὴ καὶ δὴ οἱ πολῖται οἱ διὰ τῆς ὑπογραφῆς των καταστάσας ὑπόχρεσι ἀπέναντι τῆς Ἰοικῆς Τραπεζῆς, ἐξέδωκε τὴν ἀπὸ 4 Μαΐου 1855 ἀπόρασιν τοῦ, δι' ἧς ὑπεχρεώθησαν οἱ ἔχοντες ἀνάγκην οἷτου Ἄρτοποιοὶ νὰ μεταχειρίζωνται ἀποκλειστικῶς ἐξ ἐκείνου τῆς παλαιᾶς. Ἡ νέα ὁμως Ἐπιτροπὴ ἐφάνέρωσε

(1) Ὅρα ἔλθεσιν τῆς ἐπὶ τῶν σιτηρῶν Ἐπιτροπῆς πρὸς τὴν Γερουσίαν ἀπὸ 2 Ἰουνίου 1854.

πρὸς τὸ δημοτ. Συμβούλιον, ὅτι τὸ λαβὼν μέτρον ἀπέβαιναν ἀπρόσφορον, ὡς ἐκ τῆς μεγάλῃς ποσότητος αἰῶν, δι' ἧς ἦσαν ἐφωδιασμένοι οἱ Ἀρτοποιοὶ, συνεπέβαινε δὲ ὅτι καὶ οἱ Ἀστοποιοὶ ἂν δὲν ὑποχρεωθῶν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως καθ' ἡμερησίῳ νὰ ἐξοδεύουν τὸν σῖτον τῆς παλαιᾶς ἐπιτροπῆς καὶ ὅχι ὅταν λαβῶν ἀνάγκην ὅπως δαπανηθῇ ἐντὸς ἑριχτυτάτου διαστήματος, ἢ Ἐπιτροπῆ ἀπὸ τοῦ νῦν διαδηλῶ, ὅτι δὲν δύναται νὰ περιλάβῃ τὰ νοιτάρια τῆς παλαιᾶς καὶ νὰ πληρώσῃ αὐτά.»

Οὕτω τὸ δημοτ. Συμβούλιον εἰς λίαν δυσχερῆ θέσιν ἐβρέθη. Καὶ θεσπίσας, διότι τίνι τρόπῳ ἠδύνατο ν' ἀφύσῃ ἐκταθειμένην τὴν παλαιάν Ἐπιτροπῆν; Πῶς νὰ ὑποχρεώσῃ τὴν νέαν, ἐναντίον τῶν ἀνωτέρων διαταγῶν, νὰ παραλάβῃ τὸν σῖτον, ὃν αὕτη ἀπεποιεῖτο ν' ἀναδελθῇ; Πῶς νὰ ὑποχρεώσῃ τοὺς Ἀρτοποιοὺς ἔχοντας ἀφθονον σῖτον νὰ προμηθεύσασιν ἐκ τοῦ τῆς παλαιᾶς ἐγκαταλείποντες τὸν ἴδιον; Ἀπέκταντι λοιπὸν τοσοῦτον δυσχεροῦς θέσεως, ἀπεφάσιον ἰὰ εὖρη μέσσην τιὰ ἐδοῦν, ὡς εἶναι τε διαλλακτικὴν. Κατόπιν ἐξετάσασεν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος καταστάσεως, παρετήρησε τοῦτο, ὅτι Ἀρτοποιοὶ τινες οὐδὲ κόκκον αἰτου εἶχον, ἐνῶ ἄλλοι εἶχον μικρὰς ποσότητας καὶ ἄλλοι μεγαλύτερας, διὸ καὶ ἀπεφάσισεν, ἵνα οἱ μικρότεροι ἐφωδιασμένοι μεταχειρίζωνται ἐκ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος αἰτου, καὶ οἱ προμηθευόμενοι διὰ μικρᾶς ποσότητος μεταχειρίζωνται ἐφ' ἡμισείας ἐκ τοῦ ἰδικοῦ των καὶ τοῦ τῆς παλαιᾶς, οὗ τὴν τιμὴν καθὼς καὶ τὴν τοῦ ἄρτου ἤθελε προσδιορίζει ὁ Ἀγορανόμος. Οὕτω ἡ νέα παρελάβε τὸν σῖτον τῆς παλαιᾶς ἀνερχόμενον εἰς 7581 κοιλὰς, ὃν καὶ ἀμέσως ἐπλήρωσεν.

Ἀρθέντος κατὰ τὸν Σέβριον τοῦ 1854 τοῦ ἐν Ζακύνθου μονοπωλίου τῶν σιτηρῶν, κατόπιν τῆς ἀπὸ 13 Ἰουνίου ἰδ. ἐτ. ἀποφάσεως τοῦ δημοτ. Συμβουλίου καὶ συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ 12ου ἄρθρου τῆς ὑπ' ἀρ. 1Β' Κυβερνητικῆς πράξεως, ὑπὸ χρονίαν 4 Ἀπριλίου 1854, ἢ Ἐπιτροπῆ ἐπαύθη, κατὰ τὸν Ὀκτώβριον ἰδίου ἔτους, ὑποβαλοῦσα ἅμα τῇ Γερουσίᾳ καὶ τῇ ἀπὸ 21 Ὀβρίου ἐκθε-

εν μετὰ τοῦ ὀπυλογοισμοῦ τῆς διαχειρίσεως αὐτῆς, ἡ δὲ Γερουσία διὰ τοῦ ἀπὸ 25 Νοβρίου ἰδίου ἔτους ἐγγράφου αὐτῆς πρὸς τὸν Ἐπαρχὸν Ζακύνθου ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας αὐτῆς διὰ τε τὸν ζῆλον καὶ τὴν τιμιότητα, μεθ' ὧν ἡ Ἐπιτροπὴ ἐξετέλεσε τὰ ἐκείνης καθήκοντα. (1) Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῆς διαχειρίσεως τῶν σιτηρῶν προέκυψε μικρὸν χρηματικὸν περίσσευμα, κατόπιν αἰτήσεως τῆς τῆως ἐπὶ τῶν σιτηρῶν Ἐπιτροπῆς, τὸ δημοτ. συμβούλιον Ζακύνθου ἐξέδοτο τὴν ἀπὸ 11 Σεβρίου 1854 ἀπόφασιν αὐτοῦ, δι' ἣς παρεδέχθη τὸ μέτρον, ὅπως τὸ περίσσευμα ἐκεῖνο χρησιμεύσῃ ἀπολειπτικῶς δι' ἀγορὰν φαρμάκων διὰ τοὺς ἐνδεεῖς ἀσθενεῖς, ἀφοῦ καθιερώθη ὑπὸ τῆς Ἰβ^τ Κυβερνητικῆς πράξεως ἡ ἀρχή, ὅτι ἡ Κυβέρνησις διὰ τοῦ μονοπωλίου τοῦ σίτου οὐδεμίαν ἠθέληεν ἀπολαύσει ὠφελείας. Ἐποδ' ἄλλων δὲ ὁ τότε ἐπαρχὸς Ζακύνθου Φ. Μερκάτης πρὸς τὴν Γερουσίαν τὴν ἀνω ἀπόφασιν ἐσχημίου «...ὅτι εἰς τοιαύτην ἀκμὴν κατήντησεν ἐνταῦθα ἡ πείνια, ὥστε, ἕνεκα τῆς μεγίστης συμφορῆς τῶν διὰ πτωχοὺς ἀσθενεῖς συνταγῶν τῶν ἰατρῶν οὐχὶ μόνον ἐξωδεδίθησαν ἡδη εἰλαι αἰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Μονῶν διὰ τὸν φιλόθεον ὀρον σκοπὸν διανομῆς φαρμάκων εἰς τοὺς ἐνδεεῖς δοθεῖναι 50 λίτραι στερλίναι, ἀλλ' ἐξητηλήθησαν ἐπίσης καὶ καὶ ἐν τῷ δημοτ. προϋπολογισμῷ ἐπιδοκιμασθεῖσαι διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἔτεμα 30. (2) Ἄλλ' ἡ Γερουσία διὰ τῆς ἀπὸ 21 Ὀκτωβρίου 1854 διαταγῆς αὐτῆς ἀπήντησεν ὅτι ἐκ τῶν εἰσπραχθησομένων 96 λιρῶν (ποσὸν, ὅπερ ἐπὶ λ)σμῷ τῆς ἐγγχωρίου διαχειρίσεως ἐπληρώθη εἰς τὴν Ἴονικὴν Τράπεζαν πρὸς ἐξόφλησιν τοῦ ληφθέντος δανείου δι' ἀγορὰν σιτηρῶν, διανεμηθέντων τῷ 1852, ὑφ' ὄρον ἀπεδόσεως) ἔδει νὰ δοθῇ ἐν μέρος πρὸς ἀγορὰν τῶν διὰ τοὺς ἐνδεεῖς φαρμάκων. Οὕτως εἶχον ἐν ἀλέγοις καὶ τὰ περὶ τῆς πείνης ἐν τῇ νήσῳ ἡμῶν, ἥτις ἀφῆκεν

(1) Ἐπιστολαὶ Γερουσίας. (Παρά τῷ ἀρχιεπισκοπῆς).

(2) Ὁρα Βιβλ. Γ! Ἀλληλογραφία Ἐπαρχοῦ — α — 112

ἐποχήν, τῆς ὁποίας μετὰ φρίκης ἀναμνησκονται οἱ πατέρες ἡμῶν.

Ἦρην περὶ ἡμῶν τὰ περὶ τῆς συντεχνίας τῶν Σιτοπωλῶν, εἴτινες, ὡς ἐκ περισσοῦ ἀναφέρομεν, διετήρουν ἐν τῷ Τελωνεῖῳ χρηματοκιβώτιον, ἐν ᾧ εἰσεπράττοντο ἀνά παράδες 4 ἐξ ἑκάστου ἀναχωρούντος πλοίου, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος τούτου, θέλομεν προσθέσει ὀλίγα τινα καὶ περὶ τοῦ τρόπου τῆς παρασκευῆς τοῦ σίτου πρὸς κατασκευὴν ἄρτου.

Πρὸς ἅλεσιν τοῦ σίτου, ἐλλείπει τῶν σήμερον ἐν τῇ νήσῳ ἡμῶν ἀτμομηχανῶν, μετεχειρίζοντο σιτομούλους. Ἡ χρεῆσις αὐτῶν ἐθεωρήθη πάντοτε ἀνάγκη, ὑπάρχον δὲ πολλοὶ τοιοῦτοι ἐν τε τῇ πόλει καὶ τῇ ἐξοχῇ τῆς Ζακύνθου εἴτε δι' ὕδατος, εἴτε ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, εἴτε δι' ἵππων κινούμενοι. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Ἐνετοκρατίας ἐν τῇ νήσῳ ἡμῶν, μὴ ὑπαρχούσης διακιμήσεως ἐπὶ τῶν ἀλέστρον, ὁ λαὸς φέρον πρὸς ἅλεσιν τὸν σίτον πρὸς τοὺς μυλωθροὺς ὑφίστατο τὰς αὐθαρεσίας αὐτῶν, διὸ καὶ ὁ Προβλεπτής Ζακύνθου Δονάτος Δα-Λεῖτζε, διὰ τῆς ἀπὸ 10 Ἰανουαρίου 1504 διαταγῆς αὐτοῦ ὠρίζεν, ἵνα οἱ μὲν μυλωθροὶ ὑδρομύλων λαμβάνωσιν ἄττρα δύο, οἱ δὲ ἱππομύλων ἄττρα πέντε ἀνά μόδιον σίτου. (1) Βραδύτερον, ἐπειδὴ οἱ κάτοχοι πομμύλων εἰσῆγαγον κακὴν συνήθειαν νὰ λαμβάνωσι τοῦτέστι, παρὰ τὸ σήνητες, δέκα τορνέσια δι' ὠρισμένην ποσότητα σιτηρῶν καὶ ἕνεκα τούτου διαφορὰ ἀναρῶν μεταξὺ τούτων ἀφ' ἑνὸς καὶ τῶν Συνδικῶν, Ζυγιστῶν καὶ κατοίκων ἀφ' ἑτέρου, ὁ Προβλεπτής Ζακύνθου Φραγαῖσκος Βάρβαρος ὑπεχρέωσε τοὺς πρώτους διὰ τῆς ἀπὸ 25 Ἀπριλίου 1553 διαταγῆς του, νὰ μὴ λαμβάνωσι τοῦ λοιποῦ πλέον τῶν ἐννέα τορνεσιῶν ὡς ἄλεστρα διὰ τὴν ὠρισμένην ἐκεῖνην ποσότητα σιτηρῶν (ottava). Ὁρεῖλον δὲ προσέτι νὰ ἔχωσι στατήρας ἰσοβαρεῖς καὶ οὐχὶ δολίους, ὅπως ζυγίζω-

σι τὸν σίτον. Οἱ πικραθῆναι ὑπέκειντο εἰς τὴν ποινήν τῶν 25 ὑπερπύρων, ὧν τὸ μὲν ἡμῖν διετίθετο ὑπὲρ τοῦ καταδότου, τὸ δὲ ἕτερον ὑπὲρ τοῦ Νοσοκομείου τοῦ ναοῦ τοῦ Παντοκράτορος (1) Ἀλλὰ καὶ ἑτέρα διαταγὴ τοῦ Προβλεπτοῦ Ζακύνθου Νικολάου Βένου ἀπὸ 16 Ιουνίου 1736 ὑπεχρέωσε τοὺς μυλωθεὺς ἐπὶ ποινῇ, ἵνα λαμβάνωσιν ὡς ἄλλετρα μόνον 16 γαζέτας ἀνὰ βατσελιον σίτου. (2)

Καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους βλέπομεν ὅτι ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἐδόθη διαταγὴ, ἵνα οἱ ἐν τῇ πόλει μυλωθοὶ (ἵππομόλων) λαμβάνωσι δι' ἄλλετρα ἕξ ἢ ἑπτὰ 0)0, οἱ δὲ τῆς ἐξοχῆς (ἀνεμομόλων) ζυγίζωσι τὸν πρὸς ἄλλεσιν σίτον διὰ πλαστιγγῶν λαμβάνοντες δι' ἄλλεστρα 4 0)0. Πλὴν οἱ τῆς ἐξοχῆς μυλωθοὶ ὑπέβηλον τῇ 20 Ἀπριλίου 1853 ἀναφορὰν ζητοῦντες, ἵνα ἀπαλλαγῶσι καὶ ἐξακολουθήσωσι μὲν ζυγίζοντες διὰ τῶν συνήθων στατριῶν, ληθῆ δὲ καὶ πρόνοια περὶ τῆς αὐξήσεως τῆς τιμῆς τῶν ἄλλεστρον εἰς 5 0)0 ὡς πρότερον, ἀφοῦ οἱ ἐν τῇ πόλει μυλωθοὶ ἐλάμβανον δι' ἕκαστον κιλίον σίτου 60—70 ὄβολοις δι' ἄλλεστρα, ἀλέθοντες ἀδιακόπως πᾶσαν ἡμέραν. Δικαίως δὲ παρεπονοῦντο οἱ ἐν λόγῳ κάτοχοι ἀνεμομόλων, διότι εἰς τοὺς ἀνεμομόλους ὁ σῆρ ἐσκόριπιζε πάντοτε μέρος τοῦ ἀλεύρου, τὸ λεπτότερον, πρὸς ζημίαν τῶν μυλωθῶν. Ἐπίσης τὰ κέρδη τούτων δὲν ἦσαν καθημερινά, καθότι ὁ μυλος δὲν ἤλεθε, σφυδροὶ ἀνέμου πλέοντος ἢ ἐλλείποντος τούτου. Πλὴν τούτου εἰς τοὺς ἵππομόλους εἴαν τυχὸν ἐφθίρειτο μέρος τι τῆς μηχανῆς εὐκόλως ἐσταμάτα ἢ μηχανὴ καὶ διωροῦτο, ἐνῶ εἰς τοὺς ἀνεμομόλους, ἡ ὁρμὴ τοῦ ἀέρος δὲν ἠδύνατο νὰ σταματήσῃ, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον δὲ τὸ ἐλάχιστον ἐμπόδιον ἐπέφερε ζημίας καὶ κίνδυνον ζωῆς. Καὶ εἶνε μὲν

(1) Αὐτόθι:—σ—92—93.

(2) R. D. e. c. c. 1652—1782—σελ—123ν. . (1)

ἄληθές ὅτι οἱ ἀνεμομύλοιοι δὲν εἶχον ἀνάγκη ζώων ὑποκειμένων εἰς θάνατον, οὐχ ἦπτον καὶ ἡ δαπάνη σχοινίων καὶ ἰστών δὲν ἦτο μικρά. Οὕτως εἶχον καὶ τὰ τῶν ἵππομύλων καὶ ἀνεμομύλων ἀντικιχτασταθέντων τούτων διὰ τῆς ἰδρύσεως ἐνταῦθα κατὰ τὰ μέσα τοῦ αἰῶνος τούτου ἄτμομηχανῶν, (1) αἵτινες μικραὶ κατ' ἀρχὰς ἀνεπτύχθησαν εἰς ὄμιον βλέπομεν αὐτὰς σήμερον.

(1) Πρώτην τοιαύτην ἴδρυσεν ἐνταῦθα τις ὀνόματι Δημουλίτσας.

(1) Registered No. 1487, 1900-1901

ΣΥΝΤΕΧΝΙΑ ΑΛΙΕΩΝ

Και τῆς Συντεχνίας ταύτης ἄδηλος τυγχάνει ἡμῶν ὁ χρόνος τῆς ιδρύσεως. Ἐκπαλαί—καὶ λέγοντες οὕτω νοεῖμεν τὰ πρῶτα τῆς ἐν τῇ νήσῳ ἡμῶν ἀφίξεως τῶν Ἑνετῶν ἐτη—πολλοὶ ἀλιεῖς ἐκ Castel Franco ἐγκαταλιπόντες τὰς οἰκίας καὶ τὰ κτήματα αὐτῶν ἀρίκοντο εἰς Ζάκυνθον ὑποσχεθείσης αὐτοῖς τῆς Κοινότητος τῆς νήσου ὅτι ἤθελε παραχωρήσει αὐτοῖς γαίαν καὶ ἄλλα πρὸς ζωάρεϊαν αὐτῶν ἀναγκαῖα. Ἀλλὰ, παρὰ τὰς ὑποσχέσεις ταύτας, οὗτοι μικρὰν μόνον βοήθειαν ἔλαβον κατ' ἀρχάς, διὸ καὶ πολλοὶ τούτων ὅπως πορίζονται τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ἐπεδόθησκν εἰς διάφορα μηχανικὰ ἐπαγγέλματα. Ἐκ κακῆς συνηθείας θσάκις προσωμίζετο εἰς τὴν νῆσον ἀλιευτικόν τι πλοίαριον, πολλοὶ εἰσερχόμενοι ἐντὸς αὐτοῦ πρὸ τῆς ἀφίξεως τῶν Ἀγορανόμων ἐπιτετραμμένων τὴν ἐπιθεώρησιν τοῦ ἀλιεύματος, ἐλάμβανον τοὺς καλλιτέρους ἰχθῦς, οὕτως ὥστε καὶ ἐὰν ὁ Προβλεπτής εἶχεν ἀνάγκην τοιοῦτου τινὸς ἰχθύος δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιτύχη. Πρὸς ἄρσιν λοιπὸν τοιαύτης συνηθείας ὁ Προβλεπτής Ζακύνθου Πέτρος Φώσκολος διὰ τῆς ἀπὸ 18 Φεβρ. 1503 διαταγῆς αὐτοῦ ἀπηγόρευεν αὐστηρῶς τοῦτο. (1) Οὕτως ἔζων οἱ ἀλιεῖς μέχρι τοῦ 1541, ὅτε διετάχθησαν ἐπὶ ποινῇ νὰ παρουσιάζωσιν ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ δικαιοκτοῦ τῆς νήσου τὸ ἀλιεῦμα αὐτῶν πρὸς ἐπιθεώρησιν, πρὸ τῆς πωλήσεως αὐτοῦ· ἀλλ' οἱ ἀλιεῖς ὑπέβηλον ἀναφορὰν πρὸς τοὺς Συνδίκους Ἰωάννην Βαρβαρίγον καὶ Ἰωάννην Νοθαγγέριον ζητοῦντες τὴν ἀπεκαλλαγὴν αὐτῶν τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης, κατόπιν δὲ τῆς ἀναφορᾶς ταύτης καὶ διαταγῆς τῆς Ἑνετικῆς Κυβερνήσεως, οὐδενὶ τῶν ἐκείσε ἐν τῇ νήσῳ Προβλεπτῶν ἐπετρέπετο νὰ πιέζη τοὺς ἀλιεῖς,

(1) Registro Duc. Ord. 1487—1569—τελ—12ν παρὰ τῷ Ἀρχαιοφυλακείῳ.

υποχρέους ὄντας νὰ πωλίσαι τοὺς ἰχθύς αὐτῶν ἐν τοῖς δημοσίοις μέρεσιν, ἀφοῦ πρῆγο μὴ οἱ Ἀγορανομοὶ ἐπιμπον ἀνά τὴν πόλιν καὶ τὰ πρὸς εἰς τὸ ἀναγκαῖον μέρος τῶν ἰχθύων, προσδιορίζοντες ἅμα τὴν τιμὴν αὐτῶν. (1)

Καὶ τοιαῦτα τινὰ εἰσὶν ἡμῖν γνωστὰ περὶ τῆς Συνταγίας ταυτῆς κατὰ τοὺς ἀρχαιότερους μόνον χρόνους. μετὰ δὲ τῶν μέσων περίπου τοῦ φθίνοντος αἰῶνος, ὅτ' ἐπιμενήσθησαν ἐκ Νεαπόλεως τῆς Ἰταλίας, χάριν ἀλιείας, δύο ζεύγη ἀλιευτικῶν ἀκατίων (ἀνεμότραται) διευθυνομένων ὑπὸ ἀλιέων νεαπολιτανῶν, οὐδὲν σχετικὸν ἐγγράφον νὰ εὑρωμεν ἠδυνήθημεν. Ἡ τότε Κυβέρνησις ἐπέτρεψε μὲν τοῖς ξένοις τοῦτοιοις τὴν ἐν τῷ Ἰονίῳ ἀλιείαν ὡς μέσον, δι' οὗ ἤθελε προκύψει ἀνταγωνισμὸς τις πρὸς ὄφελος τοῦ τόπου μεταξὺ ξένων καὶ Ζακυνθίων ἀλιέων, οὐδόπως δ' ἔλαβεν ὑπ' ὄψει τὴν ἀκαταμάχητον ἀρχὴν τῆς δημοσίου οἰκονομίας, ὅτι δήλα δὴ τότε μόνον ἐπιτρέπεται ταῖς ολλοδαποῖς ἡ ἀλιεία ἐντὸς τοῦ κράτους, ὅταν αὕτη ἀγνοῖται ὑπὸ τῶν ἐγκατοίκων, καθότι ἐκ τοῦ ἐναντίου διττὴ προσγίγνεται ζημία, ὅτε ἀλλοδαπὸς σφετερίζεται μέσον βιοποριστικὸν τῶν ἐγχωρίων καὶ ἀρκετὴ ποσότης χρημάτων διαρκῶς ἐξάγεται καὶ μεταφέρεται εἰς ξένον κράτος. Καὶ ἐνόσω μὲν τὰ δύο μόνον ταῦτα ζεύγη τῶν ἀκατίων ἠλίευσον ἐν τῷ Ἰονίῳ πελάγει, τὸ πρῶμα ἦτον ἀνεκτόν, ἀλλ' ὅτε ἀφίκοντο ἐκ Νεαπόλεως ἕτερα πέντε ἕμοια ζεύγη, τότε οἱ τῆς νήσου ἀλιεῖς βλέ-

---

(1) Reg. Duc. Termin. 1487—1562—σελ—31
καὶ 32 καὶ Libr. Ordini ecc 1487—1676—σελ. 327
παρὰ τῷ Ἀρχιεπισυλακείῳ.

ποντες τὰ συμφέροντα αὐτῶν παραβλαπτόμενα ἐζήτησαν διὰ τῆς ἀπὸ 11 Ἀπριλίου 1853 ἀναφορᾶς αὐτῶν πρὸς τὸν ἑπαρχον, ἵνα ἐμποδισθῶσιν οἱ ξένοι ἐκεῖνοι νὰ μετέρχονται τὴν ἀλιεῖαν ἐπὶ προφανεῖ βλάβῃ αὐτῶν, ὃ δὲ τότε Ἀγορανόμος Ζακύνθου Μ. Γεννηματᾶς, πρὸς ὃν ὑπεβλήθη ἡ ἀναφορὰ αὕτη, ζηριζόμενος ἔνθεν μὲν ἐπὶ τῶν πολιτῶν, οἵτινες, ἕνεκα ὠφελείας, ἔκλινον ὑπὲρ τῶν ξένων ἀλιέων, ἔνθεν δὲ ἐπὶ τοῦ ἐπικρατοῦντος συστήματος ἀνοχῆς ἐμπορίου καθ' ἅπασαν σχεδὸν τὴν Εὐρώπην, διὰ τῆς ἀπὸ 12 Ἀπριλίου ἰδίου ἔτους ἀναφορᾶς αὐτοῦ πρὸς τὸν αὐτὸν ἑπαρχον ἐγνωμάτευσεν, ὅπως ἡ αἴτησις τῶν ἀλιέων Ζακύνθου ἀπορριφθῆ ἔξακολουθήσῃσι δὲ ἀλιεύοντες ἐν τῷ ἰονίῳ πελάγει καὶ ἰδίως ἐν ταῖς παραθαλασσίαις Πελοποννήσου οἱ νεαπολιτάνοι ἀλιεῖς, οἵτινες καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἐξακολουθοῦσι τὴν αὐτὴν τακτικὴν ἀπὸ τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς μέχρι τῶν μέσων Σεπτεμβρίου (τῆς ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ) ἐκάστου ἔτους.

ΣΥΝΤΕΧΝΙΑ ΝΑΥΤΩΝ

Ἡ συντεχνία αὐτὴ στενωῶς συνδέεται πρὸς τὴν ἰδρυαίαν τοῦ ἐν τῇ πλατεῖᾳ Γεωργίου Α΄, σιτοροπικῆ αὐτῆ ναῦ τοῦ ἁγίου Νικολάου τοῦ Μώλου. Ἐν ἔτει 1561 οἱ τότε ναῦται Ζακύνθου ἐζήτησαν ἄδειαν παρὰ τῆς Δικητέως, ὅπως ἐπιτραπῇ αὐτοῖς ἢ ἰδρυαίαι τοῦ ἀνωτέρου ναοῦ, ὅστις ἤθελε χρησιμεύσει αὐτοῖς καὶ ὡς ναὸς τῆς Συντεχνίας αὐτῶν. Τὰ κατωτέρω δημοσιεύόμενα ἐπίσημα ἐγγράφα σφραγιστικῶς πρὸς τὴν ἰδρυαίαν τοῦ ἐν λόγῳ ναοῦ σώζονται παρὰ τὸν ἀξιοτ. συμπολίτη ἡμῶν κ. Δ. Κόντω, ὅστις εὐγενῶς προσέφερε ταῦτα ἡμῖν πρὸς ἀντιγραφὴν:

«1561 Μαρτίου 12

Ἄελαμπρότατο καὶ Δικεότατο Ρεγγιμέντο.

«Τὸ ἅγιον ἔργον ὁποῦ ἐγένετο ἀπὸ τὴν ἐκλαμπρότισιν τοῦ μόντε διὰ τὴν ξαγορὰ τὸν πτοχὸν σκλάβον, ἔδωκε ἀφορμὴν ἐμᾶς τὸν ναύτον τῆς χώρας Ζακύνθου νὰ φανερωθῶμε ἐκπροστέι τῆς ἐκλαμπρότισιν καὶ διὰ καθολικὴν χάριν νὰ γιρέψομε θέλημα νὰ μᾶς δοθὶ ἕνας τόπος εἰς τὸν μόνον ἐτουτινῆς τῆς χώρας εἰς τὴν ἄκριν τοῦ αὐτοῦ δίχως κινεῖν ἐναντιότητα, τῶσον ὁποῦ νὰ φθάει διὰ νὰ κτίσομε μίαν ἐκκλησίαν καὶ σκόλα τὸν ναυτὸν διὰ νὰ γένη ὁδοὸν ἐδικό μας. Διὰ τὸ ὁποῖο ἐμῆς Νικόλαος Μίστορις, Μιχέλις Κουντουῖρος, Γιάκουμος Δοξάρης, Γιάκουμος Παραμονάρις, Στεφανίς Ξιδίης, Βασίλις Πετροῦτζος καὶ Λευτέρης δρακόπουλος με ἄλους ναῦτες, καὶ ὑποσχομάσθε πὸς πάραυτα ὁποῦ μᾶς δοθὶ θέλημα, νὰ κτίσομε τὴν ἀνοθεν γεγραμμένη ἐκκλησίαν, καὶ εἰς αὐτὴν νὰ κρατοῦμε καθήμεροῦσιον τὴν νίκτα ἕνα φὸς διὰ καλοπίσιον τὸν βερκόν, ὁποῦ πάνε ὀμπρὸς καὶ ἔρχοντε ὀπίσω, με ἔξωδες τῆς σκόλας τὸν ναυτὸν καὶ νὰ γένη ἢ αὐτὴ σκόλα με ἐκίνες τὲς τιμὲς καὶ ὀρδινιές ὡς καθῶς καὶ εἰς τὴν χώραν τῆς Βενετίας φένετε, με ἔνιν Γαστάλ-

δο και δύο σιντρόφους και ένας γραμματικός, ἢ ὅποι θέλη ἦστε κάθε δύο χρόνου: μπαλοτάδι ἀπὸ τοῦ ἀδελφῶ: τῆς αὐ- τῆς σκόλας με ἐτούτην τὴν ὑπόσχεσιν, ὅποι εἰς τὴν κοσμίαν τῆς κάρικάστους νὰ δύνουν λογαριασμὸν εἰς τέει λημοσίνες και ἄλλο ὁποῦ θέλει τοῦ: δο....(1) μὸν τις αὐτῆς ἐκκλησίας και σκόλας με ἐκίνες θεθαίτοιτες ὁποῦ τιχαίνουν εἰς ἓνα πράγμα ἐτσι ἀρεστοὶ και ἂν κανίς βρεθῆ νὰ ἔχι ἰντακάδα τὴν ἐλεημοσίνι τις αὐτῆς σκόλας, νὰ πέφτι εἰς τὴν πένα τὸν δου- κατὸν πενίντα και νὰ δύνουντι τις αὐτῆ: σκόλας και ξέχορα νὰ δύνι ἐκίνο ὁποῦ ἐπίρε, και πλέον νὰ μίνη ἡμπορὶ νὰ ἔχι κκαίαν ἐπιχέρητην εἰς τὴν αὐτὴν σκόλα, ὁ ὁποῖος Γαστάλδος και σιντρόφι του νὰ ἔχουν ἐξουσίαν και ἐτζι ὄλλι ὁμόγνωμι νὰ δύνουν τὸν πτοχῶ: και ἂ ἡμπορον ναῦτον ἐκίνοι τὴν ἐλεη- μοσιν ὁποῦ θέλι τοῦς φανιστὶ δίκεια ἡμπορόντας ὁ ἀνομελε- τιμένο: Γαστάλδος και ἡ μπάνκα ὄλλι με τὰ δύο τρίτα τοῦ Καπίτολου τις ἄνωθεν σκόλας και ἀδελφῶτις τὸν ναῦτον νὰ ἐλετζέρουν ἓναν ἐπιμέριο διὰ νὰ ἱεουργαρι τὴν αὐτὴν ἐδικί- μας ἐκκλησίαν με ἐλεβίν τὴν πλερομὴν και χρισμάτα ὁποῦ θέλι φανιστὶ τὸν ἀδελφῶν, ὁμοῖο: νὰ ἡμποροῦν πάραυτας ὁποῦ θέλει μίη ὁ αὐτὸς ἐπιμέριο, και μὴν κόνοντας τὸ χρεὸς του και ἂν δὲν εἶνε καλὸς ζοῆς, νὰν τὴν εὐγάνουν και νὰ βάνουν ἄλον τις ἀρεσάια τους. Εἰς τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν νὰ μὴν ἔχι νὰ κἀμι κανένας ἄλος ἄνθρωπος παρὰ ἡ σκόλα τὸν ναῦτον, διὰ μὴν εἶναι ὑποσχόμενι εἰσὲ κανέναν ἐξὸ μόνον εἰς τὸ ἐκλαμπρότατο ρεγγιμέντο. Ἐτ-ῶ ο γρεβόμεν με λάθε λογίς παρακά: ετμα και διὰ ἀγάπην τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ νὰ ἡμπορέσουμε νὰ κἀμο-

(1) Τοῦ χειρογράφου ὄντος κατὰ τὸ μέρος τοῦτο σκολι- κοζώτου και μὴ δυναθέντες ν' ἀναγνώσωμεν αὐτὸ ἐθέσαμεν ἀποσιωπητικῶ. Ἐτηρήταμεν δετὴν πιστὴν αὐτοῦ ἀτιγραφὴν.

με ἓνα πρᾶγμα καλὸν καὶ ἄξιον ἔργο διὰ τὸ ὁποῖο ὄλλοι προστρέγομε.»

α στα: 12 μαρτίου 1561

«Ἐφκνερόθι ἔμπροσθεν τοῦ ἐλαμπροτίου βεγγιμέντου ἀπὸ ἐμὲ τὸ Νικολο Μίτσο καὶ Μι: Νικήτα Κοίνουρο καὶ ἐπίλοιποις συντρόφοις γιγνώσκοντας καὶ τὰ ἐξῆς τὴν ὁπίαν βλεπόμεν ἀπὸ τὴν ἐκλαμπρότι του: καὶ αὐτὶ καλὰ στοχασζόμενοι καὶ φεινοτάστους δίκων καὶ τιμιάνη καὶ διὰ καλοπίσειν ὁλονὸν καὶ δ' αὐτῶ: αὐτὲς καὶ κλιονομαίαν τους ἠ αὐτῆ σὺ πλικα, διὰ νὰ κάμουν τὴν ἔ. ο. θ. ἐκκλησίαν εἰς τριμίν καὶ δόξιν τοῦ παντοῦ ἀμου Θεοῦ εἰς τὸν μόνον καὶ φόρμα ὁποῦ ἐγίρεψαν. Τοῦς δίνου τὸν μόνον εἰς τὸ τέλος τοῦ ρεπάρου κατὰ τὰ παλαιὰ μακελιῶ, μιὰμισι ὄριά τοῦ αὐτοῦ μολου ἡμπορόνται: νὰ μακρίνουν κατὰ τὴν θάλασσαν καὶ νὰ πάνε εἰς μακρον ὄρει δεκαπέντε κλισιάζι Ἀ μόλου χτισμένον, ἀπὸ τὴν Ο στρατα τοῦ μόλου χτισμένον, ἀπὸ τὴν Τ θάλασσα εἰς τὸ ὁποῖο θέλιμα, ἔβαλε τὴν ἐξουσίαν του τοῦ ἐδικού του μαγιστράτου καὶ κσιτιρίου.

«Φραντζέσκο: Πέζαρος Προβλεπτι: Ζακίθου.

«Ἀντόνιο: Γκουστινιανός Κονσεγιέρις.

«Πετρο: Λάνδος Κονσεγιέρις.

«Ἐμῖς Σεβαστιανός Βενιέρις προκουρατίρος Καπιτάν Γενεράλες τίς θαλάσις θεθεύομεν με τὴν ἐξουσίαν μας τοῦ γενεραλάτου μας καὶ ἀπρομπάρουμε, λαουδάρομε, καὶ ρατιφικάτας τὸ παρὸν θέλιμα, ὅ: καθὸς εἶναι καὶ ἡβ:ίσκετε καὶ τὰ ἐξῆς.

«Ἐδοθὶ ἀπὸ τὸ Κάτεργο εἰς τὴν Ζάκν. θ. ο. 1571

«Σεβαστιανός Βενιέρις προκουρατόρος

«Καπιτάν Γενεράλε: τίς θαλάσις.»

«Συμφώνως λοιπὸν πρὸς τὰς ὑποσχέσεις αὐτῶν οἱ Ναῦται ἰδρύσαντες τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἐτεποθέη-

σαν ἐπὶ τοῦ κωδωνοστασίου αὐτοῦ καὶ φανόν, ὄν, ἰδίαις
δαπάναις, ἐτήριον ἀνημμένον κατὰ τὴν νύκτα πρὸς εὐκο-
λίαν τῶν ἄλλοις ζυμένων πλοίων. Τῆ 97 Ἰανουαρίου 1679
ὁ Γενικός τῶν ἡμετέρων Προβλεπτής Ἰάκωβος Κορνέρ ἀναγκω-
ρίσας τὰ ἰδίαις τοῦ ναυῦ ἔσοδα ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου
τὰ ὑπέρουκα ἐξῆδα, ἅτινα ἐτήσιω; ὑφίστατο πρὸς ἐπι-
σκευὴν αὐτῆς περίξ αὐτοῦ περιλίας ἐκ τῶν κατὰ τὸν χει-
μῶν ζυμῶν, διατάξεν ἵνα ὅλα τὰ προσορμιζόμενα ἔμπο-
ρικὰ πλοῖα πληρώνοσι ἡμισυ ρεάλιον, αἱ δὲ λέμβοι εἴκο-
σι σολῖα πρὸς ὄφελος τοῦ ναυῦ. Τὰ χρήματα ταῦτα ἐ-
λκεῖτο τὸ ὄνομα τῶν τελευτῶν ἐργολάβων (Impressarij della
Dogana) μέχρι Αὐγούστου τοῦ 1819 εἰς οὐ; εἶχε δοθῆ
ὑπὸ τῶν ἐπιτρόπων τοῦ Ναυῦ κισιώτιον ἡγεραλισμένον, ἐν-
θα ἐρρακίοντο τεῦτα, ἅτινα ἐραχύτερον εἰσεπράττειον
ὑπὸ τοῦ Δημοσίου Εἰσπράκτορος, (Colettore delle pubbliche
rendite). Ὁ φανός σὺν τῷ γρίφῳ ἐμεγεθίνθη, ἀπτομένον
τριῶν φώτων ἀνθ' ἑνός, ἐσοποθετήθη δὲ ἐπὶ πυργειδοῦς
ἐξέρου κωδωνοστασίου ὕψους 17 γεωμετρικῶν ποδῶν. Πα-
ρημεληθέντος ὁμοῦ τοῦ ναυῦ, ἐνεκα παραμελήσεως ἐλλο-
γῆς νέας Ἐπιτροπῆς, παρημελήθη μετὰ τῶν συμφερόντων
αὐτοῦ καὶ ὁ φανός, ὁ δὲ Γενικός Προβλεπτής θαλάσσης
Αὐγουστίνος Σαγγέδος, θείῳ ζήλῳ ἐλαυνόμενος διὰ τῆς ἀ-
πὸ 28 Αὐγούστου 1753 διαταγῆς αὐτοῦ ἀνεείωσεν ὅλα
τὰ προνόμια τοῦ ναυῦ, ὡ; καὶ τὸν παρημελ. μένον φανόν.
Ἐρ δεύτερον ὁμοῦ ὁ Γεν. Προβλεπτής Ἄγγελος Μέμος διὰ
τῆς ἀπὸ 2 Ἰουνίου 1794 διαταγῆς αὐτοῦ ἠθέλησε ν' ἀ-
μελήσῃ ἐκ τοῦ κωδωνοστασίου ὁ φανός καὶ τεθῆ ἐπὶ στυ-
λοῦ ὀπίσθου 12 ποδῶν, συμπεριλαμβανομένο, καὶ τοῦ φανοῦ,
παρασυνῶ; Τὴν διαταγὴν τεύτην ἐφραειδιδόντες; οἱ τοῦ
ναυῦ Ἐπίτροποι, εἰς Ἑνεσίαν πρὸς τεῦτο μεταθέντες, ἐ-
πέτασαν τὴν ἄδειαν, ἵνα ὁ φανός διατηρηθῆ εἰς τὴν θέσιν τοῦ

κωδωνοστασίου υπῆρχεν. (1)

Ὁ χρονογράφος Δ. Βαρβιάης: ἐναρξεί. (2)

α' Ἀγνωστον πῶς ἢ συντεγνεί αὐ. ἢ (τῶν ναυτῶν) ἀ-
βήκε τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Νικολάου τοῦ Μώλου καὶ ἐλάβε
πτόν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Λαμπίου ἐκ τοῦ κώδικος τοῦ
ὁποίου ὁποσπᾶ ἐν τῷ χειρογράφῳ αὐτοῦ τὰ ἐξῆς. α' Ὁ
ναὸς αὗτος ἐλάμβανεν ὡς δῶρον ἐξ αἰουδήποτε πλοίου
βρέροντος σιτοφορίαν μίαν πενταετην σίτου· κτλ.

Ἡ Ζάκυνθος, ὡς ἐκ τῆς θύσεως αὐτῆς ἐγένετο τὸ ἐπί-
νειον πολλῶν πλοίων, ἐξ Εὐρώπης καὶ Ἀσίας προ-
ερχομένων, Ἄμα τῇ ἀφίξει αὐτῶν, οἱ πλοίαρχοι μετέ-
βαινον εἰς τὸ Ἑγενομεῖον, κείσθον εἰς τὸ πρὸς Ἀέριον τῆς
πόλεως, ὅπως δώσωσι τὰ ναυτικακὰ ἐγγράφα (costitulo) τοῦ
μέρους ὁπόθεν ἀνιχώρουν, μετὰ τῆς πιστοποιήσεως (sede)
τῶν προξένων ἢ ἄλλων δημοσίων ἑγενομένων, ἢ ση-
μείωσιν ὅτι ἔχουσιν ὑπονοίας χ' κίρκας ἢ ἄλλης νόσου τινός·
προσέτι δὲ εἴαν εἶχον ἐμπορεύματα διὰ τὴν νῆσον ἢ πρὸς
διηυθύνοντο. Ἐὶν εἶχον πιστοποιητὸν ἐλευθεροκοινί-
ας, ἐδίδοτο ἢ ἄδεια τούτης, ὅπως συνέβαιεν εἰς τοὺς
ἐκ τῆς Δύσεως ἀνιχώρουντας, ὅτι οἱ ἐξ Ἀνατολῆς
ἀφικνούμενοι σχεδὸν πάντοτε ὑπέβαινον εἰς κάθαρσιν. Τὰ
ὑποπτα ἐμπορεύματα ἐπέμποντο εἰς τὸ Λομοκαθαρτήρι-
ον, εἰεὶ δὲ παρελμβανόμενοι ὑπὸ τῶν Ἀπλημαντῶν
(Sborratori) ἐτίθεντο ἐν ἀποθήκῃς κεκλεισμένῃς, τασο-
μένης καὶ φρουρῆς ἐξ ἀποσκευασματοῦ σιροτιωῶ, πρὸς
διαφύλαξιν αὐτῶν, ἐνῶ οἱ ὑπὸ κάθαρσιν ἐτίθεντο ἐν ἄλ-

(1) Βλέπε καὶ κώδικι τοῦ ἀνω ναυ. σελ. 28 καὶ 118.

(2) Χρονικά Δ. Βαρβιάνη σελ. 17 παρὰ τῷ Ἀρχιεπισκοπικῷ
κείῳ.

λοις ἐκεῖ δωκιτοῖς (stalie). Ἐκὼν δὲ τὸ προσομιζόμενον πλοῖον προήχθη ἐκ μελολυσιένου μέρους, διωριζοντο ὑπὸ τοῦ Λοιμοκαθαρητικοῦ (maggistrato di Lazzaretto) δύο λέμβοι (barche di guardia) ἐνθα ἐπίθαινοι δύο φρουροὶ (fanti), χάριν τῆς καλῆς προσοχῆς.

Ἡ ναυτιλία Ζακύνθου ὑποκειμένη εἰς τὰς ἐπιχειρήσεων ἀστάτων στοιχείων ὑφίστατο ἄμα, ἐπὶ Ἐνεοκρατίας, κατὰ τοὺς περιουσιμῶν αὐτῆς πλοῖς εἰς Πελοπόννησον καὶ Στερεάν, τὰς καταδρομὰς καὶ δρώσεις τῶν ἀπειθῶν πειρατῶν, οἵτινες συχνάκις ἠμαλώτιζον οὐ μόνον νηύτας, ἀλλὰ καὶ ὀλοάληρα πικρώματα, ἀντίχουρα ἐν ἀντιταχθῶσιν εἰς τὰς προσβολὰς αὐτῶν καὶ ἐξώθουν αὐτοὺς εἰς τὸν τρόμον καὶ τὴν ἀθλιότητα. Πρὸς ἀεὶ εὐθερώσιν τοῦτων συνέστη τῇ 3 Ιουλίου 1760, διαταγῇ τοῦ Προβλεπτοῦ Ζακύνθου, Φραγκίσκου Πιζάνη, τμησίον, ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ταμιῶν ὑπὲρ τῶν ἀίματων» Deposito al riscatto di schiavi) διεθουόμενον κατ' ἀρχὰς μὲν ὑφ' ἐνός, εἶτα δὲ, διὰ τῆς ἀπὸ 3 Ἀπριλίου 1632 διαταγῆς τοῦ τότε Γεν. Προβλεπτοῦ, ὑπὸ δύο ταμιῶν (Depositari). Το ταμιῶν τοῦτο, οὗ τινος τὸ κεφάλαιον ἀνῆλθε σὺν τῷ χρόνῳ εἰς 7630 δουκάτα καὶ ὅπερ πολλὰς ὑπηρεσίας πειρατικῆς εἰς τοὺς δυστυχεῖς ἀίμακτους, ὧς ἐν καιρῷ δέονται θέλωμεν πραγματευθῆ, διετηρήθη μεχρὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Γάλλου στρατηγοῦ Γεντιλῆ, ὅστις εὐθὺς ἐν αὐτῷ πλέον τῶν χιλιῶν χρυσῶν, τορκινίων, δέταξε τὴν τότε συντηρητὴν ταμίαν τοῦτου νὰ παραδώσῃ αὐτῷ τὸ ἀνωτέρω ποσόν, ὅπερ καὶ παρεδόθη, καταργηθέντος οὕτω τοῦ τμησίου τοῦτου, ὅτε πλέον καὶ οἱ εἰδοχθεῖς τῶν πειρατῶν μοφί εἶχον ἐκλείπει, χάρις τῶν ἰσχυρῶν δυνάμεων, ὑπὸ τῶν ὅποιων τὴν προστασίαν εἶχε τεθῆ ἡ νῆτος.

Πολλοὶ πολλὰκις εἶχον ἐκδοθῆ κενονισμοὶ ναυτιλίας, ἐκ

των σποδ' οτέων ἡμω; τηγγένουσι. ὁ τῆ; ἑμπορικῆ; κούτι-
λας ἀπὸ 6 Φεβρουρ. 1682 ἀνανωθεὶς δα : ὕ κτο 28
Φεβρουρ. 1703 διατγματικὸς τῆ; Γερουσίας καὶ ὁ τῆ;
'Ιονικῆ; Πολι; εἰς; κινουνομοῦ καὶ διορθωτικῆ; κούτιλας ὑ-
πὸ τῆ; Γερουσίας θεσπισθεὶς τῆ; 27 Ἀπρ. 1803. Ταυτα
ἐν συντόμῳ καὶ τὰ περὶ τῆ; συντεχνίᾶς τῶν κωσῶν.

ΣΥΝΤΕΧΝΙΑ ΠΑΝΤΟΠΩΛΩΝ

Διὰ τῆ; ἀπὸ 24 Αὐγούστου 1634 διατγῆ; ἰδρύθη ἐν Ζα-
κύνθῳ ἡ Συντεχνία αὐτῆ τῶν Παντοπωλῶν. τὰ δὲ τοῦ κη-
νονισμοῦ αὐτῆ; ἐρίσθησαν διὰ μεταγενεσέρων ποιούτων, ἧτοι
τῆ; 10 Νοεμβρ. ἰδίου ἔτους, 31 Ἰανουαρ. 1646. 4 Αὐγούστ.
1731 καὶ 24 Σεπτεμ. 1759. Κατὰ τὰς διατάξεις ταύτας,
οὐδεὶς ἠδύνατο ν' ἀγοράζῃ εἶδος τι τροφίμων, πλὴν τῶν ἐπι-
τρόπων τῶν Παντοπωλῶν, ὑποχρέων, ἐπὶ ποινῆ, ἵνα ἐνεργῶσι
κατόπιν τὴν διανομὴν αὐτῶ; εἰ; τοῖ; τῆ; αὐτῆ; συντεχνίας. (1)
'Ἐπίσης, ἀκινουμένων ἐν τῆ; νήσῳ φορτίων μικρῶ; ἢ μεγάλῶ;

(1) R. Duc. 1487—1712 σελ. 233, 235, 268, 269.

ποσότητος εφορίμων, ἔδει νὰ ἐκτίθωνται ταῦτα ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ὑπὸ τῶν ἰδιωκτητῶν πρὸς πώλησιν εἴτε ἐν τοῖς πλοίοις, εἴτε ἐν τῇ παραλίᾳ, εἴτε ἐν μέρεσι προσδιωρισμένοις καὶ ὑπὸ τὰς ὠρισμένας τιμὰς, τοῦτο δὲ, ὅπως ἕκαστος τῶν πολιτῶν καὶ ἰδῶν οἱ πτωχοὶ δύνανται ν' ἀγοράζωσι ταῦτα εἰς μικρὰς τιμὰς, μετὰ τὴν παρέλευσιν δὲ τῶν τριῶν ἡμερῶν, νὰ μένωσι ταῦτα εἰς τὴν διάθεσιν τῶν Ἐπιτρόπων τῆς συντεχνίας ἐπὶ ἕξ ἡμέρας, ἵνα δύνανται νὰ πωλῶσι ταῦτα ἐν ταῖς ὠρισμέναις τιμαῖς εἰς τοὺς τῆς συντεχνίας, καὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς δευτέρας ταύτης προθεσμίας νὰ δύνανται οἰοσθῆποτε ν' ἀγοράζῃ τὸ ὑπόλοιπον πρὸς πώλησιν, μόνον ἐν τοῖς μέρεσι τῶν Ἀγ. Πάντων, τῆς Ἄνα λήψεως καὶ τοῦ Ἀγ. Βασιλείου. (2) Δι' ἐτέρας δὲ προκηρῦξεως τοῦ Προβλεπτοῦ ἀπὸ 6 Νοεμβρ. 1752 ὑπεχρεώθησαν ἅπαντες οἱ πωληταὶ ἐδωδίων τῆς συντεχνίας ἐπὶ ποινῇ, ἵνα ἔχωσιν ἐκτεθειμένας εἰς τὰ καταστήματα αὐτῶν τὰς διατιμήσεις τῶν διαφόρων πρὸς πώλησιν εἰδῶν. (3)

Πολλὰ εἶχον ἐκδοθῆ ὑπ. τῶν ἐκάστοτε Κυβερνήσεων τῆς νήσου ἡμῶν διαταγαὶ ὅσον ἀφορᾷ τὴν Συντεχνίαν ταύτην. Οὕτω λ.χ. διὰ τῶν ἀπὸ 15 Σεπτεμ. 1722 καὶ 24 Σεπτεμβ. 1726 διαταγῶν, ἕκαστος τῶν Παντοπωλῶν τῆς πόλεως ἠδύνατο νὰ μεταβαίῃ εἰς τὸ Φρούριον καὶ πωλῇ τὰ διάφορα αὐτοῦ εἶδη. (4) Ἐπίσης, διὰ τῆς ἀπὸ 18 Μαρτίου 1768 προκηρῦξεως τοῦ Προβλεπτοῦ, ἐπειδὴ τινες τῶν ἀποτελούντων τὴν Συντεχνίαν τῶν Παντοπωλῶν παρημέλουν τὴν πληρωμὴν τῆς μη-

(2) R. D. 1729--1756   •   173 καὶ 176.

(3) Libre Proclami 1751—1753 σελ. 58

(4) Atti di Consiglio di Zante 1718—1730 σελ. 128

ναιίας αὐτῶν συνδρομῆς ὑπεχρεώθησαν ἵνα παρευρίσκωνται ἅπαντες κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Πάσχα, τῶν Χριστουγέννων καὶ τῆς Θεοφ. τῶν Βλαχερνῶν, ἐν τῷ ναῷ τούτῳ τῶν Βλαχερνῶν, ὅστις ἦτο καὶ νῦν τῆς Συντεχνίας ταύτης, καὶ ἐκεῖ δίδωσι τὰς συνδρομὰς αὐτῶν καὶ ἐκτελῶσιν, ἐπὶ ποινῇ. τὰ ὑποχρεώσεις αὐτῶν

(Κ) Οὐκ ἦττον ἢ

ell Annona) ὑπέβαλε

Κυβέρνησιν Ζακύνθου τὰς κατ

, μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν ὁποίων ἠδύνατο νὰ ἐμ.

αι αὐτὰ κατὰ βούλησιν. Ἐπίσης οὐδεὶς ἀγοραστῆς ἐπὶ τῆς ἀφίξεως πλοίου κομίζοντος ἐδώδιμα ἠδύνατο νὰ ἐπιβιβασθῆ ἐν τῷ αὐτοῦ καὶ ἐμπορευθῆ αὐτὰ πρὸ τῆς παρελεύσεως τῶν, ὡς ἄνω, τριῶν ἡμερῶν, ἐπὶ ποινῇ κατασχέσεως τῶν ἀγοραζομένων εἰδῶν καὶ χρηματικῶν προσίμου. Ὁμοίως ἐπετρέπετο ἡ ἀγορὰ τῶν ἀφικνουμένων ἐδώδιμων χονδρικῶν, ὑποχρεουμένου τοῦ ἀγοραστοῦ, ἵνα προειδοποιῆ τὸ Ἀγορονομεῖον, ὅπως τοῦτο ἦναι εἰς γνῶσιν τῆς τιμῆς τῶν ἀγορασθέντων εἰδῶν.

Ἐπὶ Προσχίας σύστημα σταθερὸν τῆς Διοικήσεως ὑπῆρξεν

(5) Σ(γρ. Κωνστ. Νοβάνος σ 82.

(2) Libr. Procl. 1766—1768σελ. 58

ἵνα ὀλιγὴ καὶ διακρίσιμη τῆς τιμῆς τῶν διαφόρων φραγευμάτων εἰδῶν κατὰ Μιχρίν, ἐντεῦθεν δ' ἔκαστος, πρὶν ἀγοράσῃ τοιαῦτα εἶδη, ἐρρυθμίζῃ τὸς ἐμπορικὰς αὐτοῦ ἐπιχειρήσεις. Ἐν ἔτει ὁμοίως 1859, μετὰ τῆς ἀγορᾶς τῶν εἰδῶν καὶ ἐπομένως τὴν κυκλοφορίαν τῶν κερκίσιων τῶν Παντοπωλῶν, ἐδόθησαν αἱ τιμαὶ, τοῦθ' ὅπερ ἐπέφερε μεγίστην ζημίαν τῶν Παντοπωλῶν. Καὶ ἐν ἔτει 1859 πολλὰ τὰ Παντοπόλαια ἐπῆλθον ζημίαι καὶ περὶ δ' ἀγοράσκειες κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος τυροῦς τῆς Πελοποννήσου πρὸς 7 ἢ 8 ἀλλ. τὴν χιλιάδα, ἐνῶ ἡ διατίμησις ὑπῆρχε πρὸς 45 ὄβολους ἀπὸ λίτραν, ἦτοι πρὸς 90 τάλληρα κατὰ χιλιάδα, πολλὰ ὑπέστησαν ζημίαι, διότι μεγάλην ἐλάττωσιν ὑφίστανται οἱ τυροὶ κατὰ τὴν ἐκ διαλειμμάτων πώλησιν καὶ διότι τὰ ἐνλίαι αὐτῶν κατὰ τὰ ἔτη ἐκεῖνα ἦσαν πολὺ ὑψωμένα. Ἐάν λοιπὸν οἱ Παντοπόλαια ἐζημιώθησαν πωλοῦντες πρὸς 45 ὄβολους τὴν λίτραν, ἐπι μᾶλλον ἤθελον ζημιωθῆναι κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος 18 Ὁ, ὅτε τὸ πρᾶγμα αὐτῶν μεζζονα ὑπέστη ἐλάττωσιν καὶ ζημίαν, διὸ καὶ παρετήρησαν πρὸς τὸν Ἀγορονόμον, ὅτι δὲν συνέφερον αὐτοῖς ἢ πρὸς 45 ὄβολοις πώλησις τυροῦ τῆς ἑναντι Στερεῆς καὶ πρὸς 50 ἐντοπίου ἐξαιτούμενοι αὐξῆσιν τῆς διατιμήσεως, ἀλλὰ τὸ Ἀγορονομεῖον διὰ τῆς ἀπὸ 14 ἰανουαρίου 1859 πράξεως αὐτοῦ ἐγνωμοδότησεν ὅτι, ἀφ' οὗ καὶ κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος ἠγόρασαν τὸς τυροῦς, ὅτε ἐγνωρίζοντὴν διατίμησιν, ὄφειλον κακίτῳ ἀεζήκοιλουθῶς πωλοῦντες τούτους εἰς τὴν αὐτὴν διατίμησιν. Ἡ σκέψις ὁμοίως αὕτη τοῦ Ἀγορονομείου καὶ ἄνομος καὶ ἄδικος ἦτο, διότι ἕκαστος ἐργάζεται ἵνα ὠφεληθῇ ἢ τοῦλάχιστον μὴ ζημιωθῇ, ἀλλὰ νὰ ἐργάζεται ἐν γνώσει, ὅτι ὄφειλε νὰ ζημιωθῇ, τοῦτο εἶνε ἀφόρητον, οὐδεὶς δ' ἔχει ἐξουσίαν νὰ ὑποχρεοῖ τὸν ἕτερον, ἵνα πωλῇ ἐπι

ζημία τῆς ιδιοκτησίας αὐτοῦ, οὐδὲ νόμο. ὑπάρχει, δι' οὗ ὑποχρεοῦται ὁ ἔμπορος καὶ ὁ ιδιοκτήτης νὰ πωλῶσι βία τὰ ἐμπορεύματα καὶ προϊόντα αὐτῶν, ἐκτός ἐν περιπτώσει χρεωκοπίας ἢ κατασχέσεως ἐκ μέρους τῆς Δικαιοσύνης, οὔτε δύναται ἡ Δικαιοσύνη οἷαςδήποτε Ἀρχῆς; νὰ ἐκθέτῃ τὸν μὲν καὶ τὸν δὲ, ἄνευ νομίμου βίας, εἰς τὰ ὀλίβρια τῆς χρεωκοπίας ἀποτελέσματα, οὔτε συνάδει τῇ Δικαιοσύνῃ, νὰ ὠφελῆται ἐν μέρους τῶν πολιτῶν ἐπὶ ζημίας τῶν ἄλλων, καθότι καὶ ὁ Παντοπώλης οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ ιδιοκτήτης ἐπὶ τῶν ἐμπορευμάτων, ἅτινα εἴτε δι' ἰδίων εἴτε διὰ ξένων χρημάτων ἀγοράζει πληρώων τόκους ἀδρός, καὶ ὡς δὲν δύναται ὁ ἔμπορος καὶ ὁ ιδιοκτήτης ἐν γένει νὰ ὑποχρεωθῇ ὑπὸ τινος νὰ πωλήτῃ βία τὰ ἐμπορεύματα αὐτοῦ εἰς τιμὴν μὴ συμφέρουσαν, οὔτω καὶ ὁ παντοπώλης. Ἐπομένως τὸ Ἀγορονομεῖον, ἀντὶ νὰ ἐπακρωπῆ ὅπως μὴ πωλῶνται πράγματα ἐναντίον τῆς διατιμῆσεως, ἥτις δυνατόν μὲν νὰ συνέφερον εἰς μίαν εποχὴν, δὲν συνέφερον ὅμως καὶ εἰς ἄλλην, καθότι τὰ πράγματα καὶ αἱ περιστάσεις δὲν εἶναι πάντοτε ὅμοια, ἠθέλησε νὰ ὑποχρεώσῃ τοὺς Παντοπώλους νὰ πωλῶσι βία τὰ εἶδη αὐτῶν, θεωροῦν οὐχὶ δίκαιον νὰ ὠφεληθῶσι κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο, καὶ περὶ ζημιωθέντες κατὰ τὸ παρελθόν. Ἀλλὰ καὶ ἀπόφασιν ἐξέδωκε ὁ αὐτὸς Ἀγορονόμος τὴν ἐπομένην 15 ἰανουαρίου, δι' ἧς καθυπέβηκε δύο τῶν παντοπωλῶν εἰς πρόσμιον 16 σελινίων ἐκάσῳ, μὴ ἐκθεσάντων εἰς πώλησιν τοῦ τυροῦ αὐτῶν, ὡς ἐν μὴ ἦσαν κύριαι τῆς ιδιοκτησίας τῶν συμφερόντων αὐτῶν. Ἀμφιτέρως τὰς ἀποφάσεις ταύτας τοῦ Ἀγορονόμου καθυπέβηλον πρὸς ἀκύρωσιν οἱ ἀνωτέρω προσμηθέντες δύο παντοπώλαι πρὸς τὸν τότε Ἐπαρχον δι' τῆς ἀπὸ 21 ἰανουαρίου 1859 ἐπέσεως αὐτῶν.

... διὰ τὴν Συντεχνίαν ταύτην τῶν Παντι-
... ἦσαν οἱ Μεταπωληταὶ (Rivendicoli,) οἵτινες το-
... ὑπερεπλεόνασαν, ὥς ἐξεδόθη προκήρυξις τῇ 22 Ἀπριλίου
1748, δι' ἧς οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ ἀγοράζῃ ἐδώδιμα ἢ ἄλλα
εἶδη τῶν παντοπωλῶν μὴ ὧν ἐγγεγραμμένος ἐν τῇ ρηθείσῃ
συντεχνίᾳ (1) Καὶ τοὶ δὲ πολλὰκις ἠμποδίσθησαν δι' αὐ-
στηροτάτων ποινῶν, ἐξηκολούθουν ἐξασκοῦντες τὸ ἐπάγγελμα
αὐτῶν, τοῦθ' ὅπερ ἠνάγκασε τὸν Προβλεπτὴν Ζακύνθου Φραγ.
Μανολέσον ἵνα ἐκδώσῃ τὴν ἀπὸ 13 Μαΐου 1788 προκήρυξιν
αὐτοῦ, δι' ἧς ἀπηγορεύετο ὀριστικῶς τοῖς Μεταπωληταῖς καὶ
ἐπὶ ποινῇ ἢ μεταπώλησις.

Εἰς τὴν συντεχνίαν ταύτην δυνάμεθα νὰ κατατάξωμεν καὶ
τοὺς Ἀλλαντοπώλας. Εἶνε ἀνεκτίρητον καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ
πνεύματος ὄλων τῶν ἐν ἰσχύϊ δημοτικῶν κανονισμῶν ἀνεγνω-
ρισμένον, ὅτι ἡ ἀλλαντοποιεῖα εἶνε εἶδος ἐγχωρίου βιομηχανίας.
Πρὸς κατασκευὴν τῶν ἀλλάντων καὶ διαφόρων ἄλλων ὁμοίων
εἰδῶν καρυκευμάτων ἀπαιτεῖται χοιρινὸν κρέας, διὸ καὶ οἱ ἀλ-
λαντοποιοὶ σφάζουσι τόσους χοίρους ὅσων τὸ κρέας ἀναγκαῖοι
αὐτοῖς, τὸ δὲ λοιπὸν, οὗ τινος δὲν κάμνουσι χρῆσιν, ἔτοι τὰς
πλευράς, (κοινῶς π ρ ι ζ ὀ λ α ς) καλουμένας, πωλοῦσιν ἐν
τοῖς καταστήμασιν αὐτῶν. Τοῦ χοιρινοῦ κρέατος μὴ ὄντος τῆς
πρωτίτης ἀνάγκης, οἱ ἀλλαντοποιοὶ οὐδέποτε ἀνεδέχθησαν, ὡς
οἱ Κριοπῶλαι τῶν δύο δημοσιῶν ἀγρῶν βορείου καὶ νοτίου πλευ-
ρᾶς, τὴν ὑποχρέωσιν, ἵνα ἐλθέτωσι καθ' ἑκάστην χοίρους πρὸς
πώλησιν, διὰ τοῦτο ἕλασος σφάζει ἐν τοῖς παντοπωλείοις ἰδίως
ὁιάκις ἀνάγκη νὰ μεταχειρισθῇ τὸ κρέας πρὸς ἀλλαντοποιεῖαν.
Ἐκπαλαὶ ἐν τῇ νήσῳ ἡμῶν ἐπεκράτησεν ἡ συνθήκη, ἵνα σφά-

(1) Libr. Procl. 1747—1749 σελ. 68v.

ζωσι χοίρους μόνον ἀπὸ τῆς 18]30 Ὀκτωβρίου ἦτοι τοῦ ἀγ.
Λουκά, ὅταν τοῦτέσι παύσῃ ἡ ζέση, ἐξ οὗ καὶ τὸ λόγιον: «Τοῦ
ἐγίου Λουκά νικά», διότι προηγουμένως
ὁ καύσων ἐμποδίζει τὴν διατήρησιν τῶν ἀλλάντων, σφάζουσι
δὲ ὅσον μίαν μόνον ἡμέραν ἀναγκαστοὶ αὐτοῖς, διότι, ἂν τὶ ὑπό-
λοιπον κρέας μὴ πωληθῇ αὐθημερόν, τὴν ἐπιούσαν ἰδίως, ἂν
ἀρχίσῃ ψῦχος, οὐδεὶς εὐχαρισεῖται ἵνα ἀγοράσῃ αὐτὸ καὶ τότε
ἡ ζῆμία διὰ τοῦς ἀλλαντοποιοῦς εἶνε βεβαία.

Καὶ ταῦτα περὶ τῆς Συντεχνίας τῶν Παχτοπολῶν

ΣΥΝΤΕΧΝΙΑ ΣΙΔΗΡΟΥΡΓΩΝ

Περὶ τῆς Συντεχνίας ταύτης ὀλίγηται ἔχομεν πληροφορίας. Μόνον ἐξ εγγράφου ἀπὸ 15 Αὐγ. 1808 γίνεται ἴσως γνωστόν ὅτι Ἡρώτος ἢ Ἀρχιτεχνίτης τῶν ἐν τῇ πόλει Σιδηρουργῶν ὑπὸ τοῦ ὀνόματι Νικόλαος Μορῖνος ὑποχρεωθείς ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως ἵνα προμηθευθῇ μεγάλην ποσότητα τσιγγῶν πρὸς ἐργασίαν ἐν τῷ προτειχίσματι τοῦ λιμένος (Castello del Mollo). Ἐπίσης γνωστὸν τυγχάνει, ἐὰν ἡ Συντεχνία αὕτη εἶχεν ἰδιαιτέρον νόμον, ἐν ᾧ συνεδρίαζεν.

ΣΥΝΤΕΧΝΙΑ ΟΠΛΟΠΟΙΩΝ

Καὶ περὶ τῆς Συντεχνίας ταύτης ὀλίγα ἔχομεν πληροφορίες. Ἐχομεν ὑπ' ὄψιν κανονισμὸν αὐτῆς ἐκδοθέντα τῇ 28 Ὀκτωβρίου 1830 ὑπὸ τοῦ Τοποτηρητοῦ καὶ συνιστάμενον ἐκ τῶν κατωτέρω δέκα ἀρθῶν.

1ον Παρουσιάζομένων προσώπων ἐν τοῖς Ὀπλοποιείοις πρὸς ἐπισκευὴν ὄπλων, δὲν ἠδύναντο οἱ Ὀπλοποιοὶ νὰ δέχωνται τούτους, μὴ παρουσιάζοντας συγχρόνως τὰς ἀδείας, αἵτινες παρέχουσιν αὐτοῖς τὸ δικαίωμα τῆς κατοχῆς.

2ον Γνωστοῦ γενομένου τῷ Ὀπλοποιῷ διὰ τῶν προσηγμένων ἀδειῶν, ὅτι τοιαῦτα πρόσωπα δύνανται νὰ φέρωσι τὰ πρὸς ἐπισκευὴν ὄπλα, ἐν τῇ μοναδικῇ ταύτῃ περιπτώσει δύναται οὗτος νὰ κρατῇ τὰς

3)ον "Εκαστος τῶν Ὀπλοποιῶν ὀφείλει ἀναποφεύκτως ἓνα τριῆ βιβλίον, παρεχόμενον αὐτῷ ὑπὸ τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἀστυνομίας ἠριθμημένον καὶ τεθεωρημένον ὑπὸ τοῦ Ἀστυνομίου, ἐν ᾧ ἔδει νὰ καταχωρίζονται, εὐθὺς ὡς ἐφέροντο αὐτῷ ὄπλα πρὸς ἐπισκευήν, οἱ ἀριθμοὶ καὶ αἱ ἡμερομηνίαι τῶν ἀδειῶν, ἅμα δὲ τὰ ὀνόματα, ἐπώνυμα, τὸ πατρῶνυμον, ἡκατοικία τῶν προσώπων παρατηρουμένων παρ' αὐτῶν καὶ τέλος ἡ ποιότης τοῦ ἐπισκευαστέου ὄπλου.

4)ον Γενομένων ὑπὸ τῶν Ὀπλοποιῶν τῶν ἄνω ρηθειςῶν σημειώσεων ἐν ταῖς σχετικαῖς αὐτοῖς καταλόγοις, ἐπιστρέφονται αἱ δημόσιαι ἀδειαι τοῖς κατόχοις καὶ ἐνεργοῦνται αἱ ἐπισκευαί.

5)ον Οὐδεὶς Ὀπλοποιὸς δύναται νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τινα τὸ ἐπιδιορθωθὲν ὄπλον, μὴ παρουσιαζομένων ἐκ νέου τῶν ἀδειῶν, ὅπως τῆ ἀντιπαραβολῇ ἐν τῷ οἰκίῳ καταλόγῳ, μὲν βέβαιος, ὅτι ὄντως αὐτῷ καὶ οὐδενὶ ἄλλῳ ἀνήκει τὸ ἐπιδιορθωθὲν ὄπλον.

6)ον Ἀποδοθέντων ὑπὸ τοῦ Ὀπλοποιῶ, κατὰ τὸν ρηθέντα τρόπον, τῶν ἐπιδιορθωθέντων ὄπλων, ὀφείλει συγχρόνως νὰ σημειώσῃ οὗτος ἐν τῇ Στήλῃ Παρατηρήσεων τοῦ ἰδίου καταλόγου καὶ ἀκριβῶς ἐναντι τῶν σχετικῶν ὀνομάτων, ἅτινα ἤδη εἶχε καταχωρίσει, τὴν ἡμερομηνίαν τῆς ἐκτελεσθείσης ἀποδόσεως.

7)ον Ἡ Ἀστυνομία δύναται νὰ ἐπισκέπτηται καθ' οἰανδήποτε ὥραν τὰ καταστήματα καὶ τὰς κατοικίας τῶν Ὀπλοποιῶν, ὅπως τῆ ἀντιπαραβολῇ τῶν βιβλίων αὐτῶν πληροφορηταί, ἐάν ἅπαντα τὰ ὑπ' αὐτῆς εὕρισκόμενα ὄπλα ἦσαν, ὡς ἔδει, κατακεχωρισμένα ἐν αὐτοῖς.

8)ον Ἐν ἡ περιπτώσει ἀνεκαλύπτοντο ὑπὸ τῆς Ἀστυνομίας ὄπλα ἢ κάνναι, μὴ κατὰ τὸν ἀνωτέρω τρόπον κατακεχωρισμένα ἐν τοῖς βιβλίοις τῶν Ὀπλοποιῶν,

Θελεῖ υποχρεῖ τούς κατόχους τῶν ὄπλων ἵνα παρουσιάζωσι τὰς σχετικὰς ἀδείας ἐν τῷ καταστήματι αὐτῆς καί, ἐάν ἐστρωῦντο τούτων, διευφύλαττεν αὐτὰ καθ' υποβάλλουσα εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ δικαστηρίου ὅπως τιμωρηθῶσιν ἐπὶ παραβάσει τοῦ νόμου, ἐπιβαλλομένου τῷ περιμελήσαντι τὰς διατάξεις τοῦ ρηθέντος Κανονισμοῦ Ὁπλοποιῶν προστίμου ὑπὸ τῆς Ἀστυνομίας 20 ταλλήρων δι' ἕκαστον ὄπλον ἢ κέννην ὄπλου, ἅτινα δὲν θέλον ἐύρεθῆ σημειωμένα ἐν τῷ βιβλίῳ αὐτοῦ.

9) οὖν Ἐὰν κατὰ τύχην Ὁπλοποιὸς δὲν ἐγνώριζεν εἰς ἐπιδείξει τῆς Ἀστυνομίας τοὺς εἰς εὐ, ἀνήκον τὰ ὄπλα, θέλει τεθλ ὑπὸ κράτησιν καί, μετὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν σχετικῶν πράξεων, θέλει κατηγορηθῆ ἐνώπιον τοῦ αὐτοῦ Δικαστηρίου, ὅτις, ὡς παρανόμως κάτοχος τοιούτων ὄπλων, δεόντως καταδικασθῆ.

10) οὖν Ὁ παρὼν κανονισμὸς θέλει ἀναγνωσθῆ ὑπὸ τῆς Ἀστυνομίας πρὸς πάντας τοὺς Ὁπλοποιούς καὶ εἰτα θέλει δοθῆ αὐτοῖς ἐν ἀντιγράφῳ ἐν δημοτικῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ πρὸς ἐκτέλεσιν.

Καὶ ταῦτα τὰ περὶ τῆς Συντεχνίας τῶν Ὁπλοποιῶν.

ΣΥΝΤΕΧΝΙΑ ΚΕΡΑΜΕΩΝ

Ἀρχαῖοθεν ἡ τέχνη αὕτη ἦτο ἐν χρήσει παρ' ἡμῖν ἐν τῇ πόλει καὶ αὕτη τῇ ἐξοχῇ. Κατὰ τὴν ἀπὸ 15 Μαΐου 1873 προκήρυξιν, ὅσοι κατασκευάζον κεράμους τόσῳ ἐν τῇ πόλει ὅσῳ καὶ ἐν ὅλῃ τῇ νήσῳ ὄφειλον ἵνα μεταβαίνωσι παρὰ τῷ Νικολάῳ Σκιαθόνῃ, ἀρχιτεχνίτῃ

τῶν Κτισιῶν, εἰς τὴν Σεντεχίαν τῶν ὀπίων ὑπέγοντο οἱ Κεραμεῖς, καὶ συνεννοῶνται μετ' αὐτοῦ περὶ τῶν κατασκευαζομένων κεράμων, ὅπως οὐδεὶς ἀπατάται, ὑπόχρεοι ἅμα νὰ φέρωσι καὶ δεκνύωσι πρὸς τὸν ρηθέντα ἀρχιτεχνίτην τὰ πρότυπα, δι' ὧν κατασκευάζον τὰ κεράμου; πρὸς σφράγισιν, ἐπὶ ποινῇ.

Καὶ βραδύτερον, ἐπειδὴ οἱ κεραμεῖς, πρὸς τὴν ἀρχίαν συνήθειαν, κατασκευάζον ἐπὶ τινα χρόνον τὰς κεράμους οὕτως ὥστε τὰ ὄμβρια ὕδατα εἰσδύοντα εἰς τὰς στέγας τῶν οἰκιῶν μεγάλην προῦξένουον ζυμίαν εἰς τὴν ξυλὴν αὐτῶν, ὁ Προβλεπτής Ζακὺ θου Φραγκίσκος Μανολέσσος διὰ τῆς ἑπὶ 20 Μαΐου 1762 προκηρύξεως αὐτοῦ διέταξεν, ἵνα οὐδεὶς τῶν κεραμῶν κατασκευάζῃ καὶ πωλῇ τοιαύτας, ἂν μὴ προηγουμένως λάβῃ τὸ δέγμα τοῦ προπλάσματος, ἄπο τὸν ἀρχιτεχνίτην τῶν Κτισιῶν, μετὰ τὴν προηγουμένην ἐξέτασιν τοῦτου ὑπὸ τῶν Συνδίκων, ἐπὶ ποινῇ τοῦ παρκαθάρτου δουκάτου 50 καὶ κατασχέσει τῶν κεράμων.

ΣΥΝΤΕΧΝΙΑ ΑΡΓΥΡΟΧΡΥΣΟΧΟΩΝ

Μία τῶν ἀνωμαλιῶν, αἵτινες πάντοτε προεκάλεσαν τὴν προσοχὴν καὶ πρόνοιαν τῆς Ἐνστ. Κυβερήσεως ἦτο καὶ ἡ εὐκολία τοῦ ν' ἀγοράζῃ τι; καὶ ἀποκτᾶ ἀντικείμενα, μὴδ' ὀλιγὸς φροντίζων ἵνα εξαρκαλιζήται ἐκ τοῦ ὀνόματος, τῆς καταστάσεως καὶ τιμιότητος τοῦ πωλητοῦ. Πάντοτε οἷοςδήποτε ἤθελεν ἵν' ἀγοράζῃ ἀντικείμενά τινα, πλὴν τοῦ ὅτι ἔπρεπε ν' ἀναγνωρίζῃ τὸν πωλητὴν καὶ εξαρκαλιζήται παρ' αὐτοῦ περὶ τῆς γνησιότητος τοῦ πωλουμένου.

εἶδος, ἥ:ο προσέτι ὑπόχρεως ὑπὸ τοῦ Νόμου, ἵνα διδῇ σημειώσιν ἐν τῷ οἰκείῳ δημοσίῳ καταστήματι τοῦ τε ποσοῦ καὶ ποιοῦ τοῦ ἀγορασθέντος πράγματος καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ πωλητοῦ. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου πολλάκις ἐγένοντο γνωστὰ κλοπιμαῖα εἶδη, κατασχθέντα εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, ἰσχυριζομένων ὅτι εἶχον ἀγοράσει ταῦτα παρ' ἀγνώστων πωλητῶν.

Ἡ συντεχνία τῶν Ἀργυροχρυσοχόων ἰδρύθη ἐν Ζακύνθῳ πρὸ τοῦ ἔτους 1668, διότι, κατόπιν αἰτήσεως αὐτῆς τῆς Συντεχνίας, ἡ Διοίκησις Ζυώνθου διὰ τῆς ἀπὸ 28 Μαΐου 1668 διαταγῆς αὐτῆς, ὥριζεν ἵνα οἱ Ἀργυροχρυσόοι μὴ δύνανται ν' ἀγοράζωσι χρυσόν, ἄργυρον ἢ κοσμήματα, εἰμὴ ὑπὸ προσώπων γνωστῶν, ἧτοι τῇ πιστοποιήσει ἄλλων τοῦ αὐτοῦ ἐπαγγέλματος, ὑπόχρεοι ὄντες ἵνα ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἀναφέρωσιν εἰς τοὺς ἄρμοδιους τὸ ὄνομα, ἐπώνυμον καὶ τὴν ληρθεῖσαν πιστοποίησιν, προσέτι δὲ μὴ πωλῶσιν ἢ ἀλλοιωσιν αὐτά, πρὶν ἢ παρέλθωσι 15 ἡμέραι, νὰ ἐπιστρέφωσι δὲ ἄνευ ἀντιλογίας τὸ ἀγορασθὲν εἶδος, ἐὰν προήρχετο ἐκ κλοπῆς καὶ ἀνεγνωρίζετο ὑπὸ τοῦ ἰδιοκτῆτου αὐτοῦ καὶ ζητῶσι τὴν ἀποζημίωσιν αὐτῶν παρὰ τε τοῦ πωλητοῦ καὶ τοῦ ἐπαφίνοντος τὴν πιστοποίησιν, μετὰ τὴν παρέλευσιν δὲ τῆς προθεσμίας ταύτης, ἔμενον ἐλεύθεροι ἵνα διαθέτωσι κατὰ βούλησιν, τὸ ἀγορασθὲν εἶδος. Βορδύτερον, ἕνα πολλῶν κλοπῶν, ἃς κακόβουλοί τινες διέπραττον, ἐξεδόθη προκήρυξις τοῦ προβλεπτοῦ Ζακύνθου ἀπὸ 17 Μαρτίου 1673, δι' ἧς διατάσσεται ἵνα πᾶς ὁ ἀγοράζων ἀντικείμενόν τι, ἐκτὸς τῶν ἀνεγνωρισμένων καταστημάτων, διδῇ πάραυτα σημειώσιν ἐν τῇ οἰκείᾳ ἀρχῇ καὶ ἐν βιβλίῳ ἐπὶ τούτῳ τηρουμένῳ.

Ἡ Συντεχνία αὕτη ἐξηκολούθησεν ὑφισταμένη καὶ λει-

του γούσα, συμφώνως πρὸς τὸν κανονισμὸν αὐτῆς, διάφοροι δ' ἐκάστοτε ἐξεδίδοντο διατάξεις, σχετικῶς πρὸς αὐτήν, ὡς ἐπίσης καὶ κανονισμὸς νεώτερος τῆ 17 Φεβρουαρίου 1804 ἐν Κερκύρα, ἐπι Μαρίνου Μεταξῆ, πρυτάνεως, καὶ ἕτερος κατόπιν ἐπι Νικολάου Μ.λιανέστ, πρυτάνεως Ζακύνθου.

Ἐκ τινος ἐγγράφου τοῦ Ἐπαρχοῦ Ζακύνθου ἀπὸ 12 Σεπτεμβρίου 1807 προκύπτει ὅτι ἀρχιτεχνίτης τῆς Συντεχνίας ταύτης κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς Ἐνετοκρατίας καὶ κατὰ τὰς διαδοχικὰς κυβερνήσεις ἦτο ὁ Κοσμάς Μασσάρης τιμίως καὶ μετὰ ζήλου ἐξακρίσας τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ.

Τὸ ἐπόμενον ἔτος, ἕνεκα διαφόρων δολιοτιγιῶν καὶ ἀταξιῶν, οὗτινες ἐγένοντο ὑπὸ τῶν Χρυσοχόων, ἡ Γενικὴ Διοίκησις Ζακύνθου θέλουσα νὰ προλάβῃ παραπλοσίας ἐν τῷ μέλλοντι, ἐξέδωκε κανονισμὸν ἀπὸ 6 Αὐγούστου 1808, καθ' ὃν ἄπαντα αἱ ἐργασίαι αὐτῶν ἔπρεπε νὰ ὦσιν ἐσφραγισμέναι διὰ τοῦ ἰδιαιτέρου τοῦ πωλοῦντος τὰ κοσμήματα σήματος ὑπευθύνου ὄντος τοῦ πωλοῦστος διὰ πάντα δόλον τοῦ πωλουμένου ἐν οἰαδήποτε ἐποχῇ τοιοῦτος ἂν ἀνεκαλύπτετο. Μὴ ἀρκουμένη δὲ ἡ Διοίκησις εἰς τοῦτο, περιέγραψεν ἐν τῷ κανονισμῷ τὰς πεινάς εἰς ἃς ὑπέκειτο πᾶς παραβάτης, ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ποιότητα, ἑλλειποδωρότητα καὶ δόλον. Ἐπειδὴ δὲ παρὰ ταῖς Χρυσοχοίας ὑπῆρχον πολλαὶ ἐργασίαι γινόμεναι πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ κανονισμοῦ τούτου ἐκ διαφόρων βιβλίων κράματος ὁ δὲ κανονισμὸς αὐδόπως ἐμερίζεται περὶ αὐτῶν, ἡ Διοίκησις εὗρε τρόπον, ἕνα, ἀνευ ἐπαισθητικῆς ζημίας τῶν Ἀργυροχρυσοχόων, οὗτινες πρὸ τοῦ κανονισμοῦ εἶχον ἐκτελέσει τὰς ἐργασίας ταύτας, ἐξακριβίωσ αὐτοὺς διὰ τὴν πρῆγ-

ματικὴν τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου ἀξίαν, σφραγίζουσα τὰ μέταλλα ταῦτα διὰ τῆς νέας σφραγίδος τῆς φερούσης τὸ σύμβολον τῆς πόλεως. Ὁ ἐν λόγῳ κανονισμὸς διελάμβανεν ἑπτὰ ἄρθρα, ἅτινα ἐν ἄλλῃ περιστάσει θέλομεν δημοσιεύσει.

Ἡθέλομεν ἐκταθῆ ἐπὶ πολὺ ἐκτιθέμενοι τὰ περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐργασίας τῶν διαφόρων μεταλλῶν, ἢ ὁ χρυσοχόος Βῆτος Παπκλάδος, τῇ αἰτήσεσι τοῦ δημ. Συμβουλίου, κηθυπέθηκε πρὸς τὸν Ἐπαρχὸν Ζακύνθου τῇ 9 N)βρίου 1839. Ἐν αὐτῇ περιγράφονται ἔκτενῶς τὰ περὶ ποιότητος τοῦ πρὸς ἐργασίαν χρυσοῦ, περὶ τοῦ κράτους, περὶ τοῦ καιριωγασμένου (παλαιοῦ) χρυσοῦ, περὶ τοῦ ἀλλαχθέν μεταφερομένου τοιούτου, περὶ τοῦ ἀργύρου καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Παρατρέχοντες ὁμοίως ταῦτα, σκοποῦντες ἵνα διαλάβωμεν τὰ τοῦ περὶ τῆς Γερουσίας ἐκδοθέντος ἐν ἔτει 1844 κανονισμοῦ τῶν Ἀργυροχρυσόχων, προσθέτομεν μόνον, ὅτι ὁ Ἀργυροχρυσόχος δι' ἐκάστην σφράγισιν διὰ τῆς σφραγίδος αὐτοῦ ἐπὶ μὲν τοῦ χρυσοῦ ἐλάμβανε τέσσαρα φερδίνια κατὰ τσελίον, ἐπὶ δὲ τοῦ ἀργύρου τέσσαρα φερδίνια κατὰ οὐγγίαν. Διὰ δὲ τῆς ἀπὸ 29 Ἰουνίου 1839 διαταγῆς τοῦ Ἐπαρχοῦ Ζακύνθου, οἱ συμβουλευογράφοι οὐδὲν ἐγγράφον προικῶν ἤθελον καταχωρίζει ἐν ταῖς πράξεσι αὐτῶν, μὴ παρευρισκομένου, κατὰ τὴν τῶν κομμημάτων πραγματογνωμοσύνην, τοῦ πρώτου τῆς Συντεχνίας Ἀργυροχρυσόχου, ἢ τοῦ πρώτου βεηθοῦ αὐτοῦ, ὁ Κανονισμὸς δ' αὐτὸς συνέκειτο ἐξ 28 ἄρθρων, ὡς ἄλλοτε περὶ τούτου θέλομεν διαλάβει.

Ὅταν ἐν ἔτει 1844 τὸ Ζ. Κοινοβούλιον ἐψήφισε τὸν ἀπὸ 18)30 Μαΐου 1844 ὑπ' ἀρ. 64 Νόμον, ἵνα, τῇ πα-

ρεβάσει τοῦ Ἀργυροχρυσοχοῦ, προλάβη τὴν χώνευ-
 σιν κλοπιμαίων τινῶν ἐκ πολυτίμου μετάλλου εἰδῶν καὶ
 ἐπομένως τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἀδικήματος τῆς κλοπῆς,
 διὰ τοῦ ἀρθροῦ 16 τοῦ αὐτοῦ Νόμου, διέταξε νὰ ὑ-
 ποβάλωσι πρὸς τὴν Γερουσίαν τὰ Δημοτικὰ Συμβούλια
 πειθαρχικὸς κανονισμούς, διαρρυθμίζοντας τὴν ἐνέργει-
 αν τοῦ Ἀρχιχρυσοχοῦ καὶ τὰς πρὸς τοὺς λοιποὺς Ἀρ-
 χιχρυσοχοῦς σχέσεις αὐτοῦ. Τοιοῦτον κανονισμὸν ἐψήφισε
 καὶ τὸ Δημοτ. Συμβούλιον Ζακύνθου τῇ 20 Ἰουλίου 1844,
 ἐγκριθέντα, κατόπιν τροποποιήσεων τινῶν, ὑπὸ τῆς Γε-
 ρουσίας τῇ 27 Σεβρίου ἰδίου ἔτους.

Ἐὰν ἦε χρέος ἀναπόσφρακτον παντὸς πολίτου νὰ ὑ-
 πακούη καὶ συμμορφῶται πρὸς τοὺς κειμένους νόμους
 τοῦ Κράτους, ὅμοιον χρέος ἐπίσης δεῖν νὰ ἐπιβάλλη-
 ται καὶ εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενον, ὅπως ἐφ-
 αρμόζη αὐτὸν ἐν τῇ πραγματικῇ αὐτοῦ ἐννοίᾳ, καὶ οὐ-
 χὶ νὰ διερμηνεύη αὐτὸν κατὰ τὴν ἰδιοτροπίαν καὶ συμ-
 φώνως τῇ ἰδίᾳ ὠφελείᾳ καὶ ἀνέσει. Ὅντως, αἱ Κυβερ-
 νήσεις θεσπίζουσαι νόμους σχετικὸς πρὸς τοσοῦτον σπου-
 δαῖον κλάδον ἐμπορίου, ἀφορώντας τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυ-
 ρᾶ καὶ πανταεῖδῃ ἐκ μετάλλου ἀντικείμενα σκοπὸν βεβαί-
 ως δὲν ἔχουσι νὰ χειροτερεύωσι καὶ ζημιώωσιν ἐκείνους, οἵτι-
 νες ἀνήκουσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν Ἀργυροχρυσοχῶν,
 ἀλλὰ τοῦναντίον ὅπως προνοῶσι καὶ προλαμβάνωσι τὰς
 καταχρήσεις, αἵτινες ὑπὸ τιῶν ἐνεργοῦνται ἐπὶ ἀντικει-
 μένου τοσοῦτον ἐνδιαφέροντος. Πρὸς τοῦτο ἐδημοσιεύθη ἡ
 πράξις τοῦ Ζ. Κοινοβουλίου ἀπὸ 18)30 Μαΐου 1844, ἀ-
 ριθμ. XI, δι' ἧς οὐ μόνον ὠρίζετο εἰς Ἀρχηγός, ὅπως ἐπ-
 αγρυπνῇ ἐπὶ τῶν λοιπῶν Ἀργυροχρυσοχῶν, ἀλλὰ καὶ
 ἀρθρα ἐπίσης ἰδιαίτερώς ἐκανονίσθησαν διὰ τε τὰς ὑπο-
 χρεώσεις τῶν μὲν καὶ διὰ τὰ καθήκοντα τοῦ δὲ καὶ

πρὸς τὸν νόμον τοῦτον ὄφειλον ἐπίσης καὶ εἰ μὲν καὶ ὁ δὲ καθόλου νὰ συμμορφῶνται.

Τούτου τεθέντος, θὰ παρεθίκινον διαρρηθὴν τὸν νόμον, ἔαν οἱ μὲν ἢ ἡ δὲ ἐσκέπτοντο νὰ δ.ερμηνεύσιν αὐτὸν κατὰ τὸ δοκίμν ἐκίστω καὶ οὐχὶ κατὰ τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ ἔννοιαν. Γοῦτο δ' ἐπειράθη νὰ ἐφ'ερμῶση ὁ Ἄρχιχρυσοχόος ἐπὶ βλάβῃ τῶν λοιπῶν ἐργατῶν τοιοῦτου κλάδου. Τὸ αὐτὸν ἀρθρον τῆς ρηθείας πράξεως οὖριζει ἐσ- κρινῶς «Τοῦ λοιποῦ οὐδεὶς δύναται νὰ διαλύσῃ τὸν ἥδη μεταχειρισμένον ἄργυρον ἢ χρυσόν, ὅπως μετατρέψῃ αὐ- τὸν εἰς πιάκας ἢ ράβδους, ἄνευ τῆς παρουσίας τοῦ Ἄρχιχρυσοχόου». Ἐν τῇ ἐφ'ερμῶσει λοιπὸν τοῦ νόμου ἢ διάλυσις τῶν μετάλλων τούτων ἐνώπιον τοῦ Ἄρχι- χρυσοχόου οὐδόπως ἐχρητίρευεν, καθότι τιαυτῆ δια- λυσις δὲν ἔπρεπε νὰ γίνηται ἐν τῷ ἐργοστασίῳ αὐτοῦ, τοῦ νόμου δὲ παρασιωπῶντος ρητῶς τοῦτο, δὲν ἔπρεπε β.εθίως ὁ Ἄρχιχρυσόχοος οὗτος οὕτω νὰ νοῆ καὶ δερ- μινεῖν αὐτάν. Τοῦ νόμου ἀπειτουῦντος ἐπὶ τοῦ προκει- μένου τὴν παρουσίαν τοῦ Ἄρχιχρυσοχόου διὰ τὴν διά- λυσις τοῦ μεταλλου, οὐδόπως ἐνοεῖτο ὅτι τιαυτῆ διά- λυσις δὲν ἦδύνατο νὰ ἐνεργηθῆ ὑπὸ τῶν τεχνιτῶν ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτῶν ἐργαστηρίῳ, προσκαλουμένου ὅμως πάν- τοτε τοῦ Ἄρχιχρυσοχόου. Καὶ οὕτως ἐπράξαν οἱ χρυ- σοχοὶ Γεώργ. Μαρῖνος Χάριτος, Γρηγόριος Γράσσης, Διον. Βερτζιγίης, Νικόλ. Τζαμῖς, Γεώργ. Τσιμούρης καὶ Ἰω- ἀννης. Τουτουάκος. Ἄλλ' ὁ Ἄρχιχρυσοχόος ἀπειποι- ἔθη, ἰσχυρίζομενος ὅτι ὁ νόμος ὑπεχρέου αὐτοῦς νὰ με- ταβιάνωσιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἰς τὸ ἐργαστήριον αὐ- τοῦ καὶ ἐκεῖ διαλύσῃ τὰ ἐν λόγῳ μέταλλα, τοῦ ὅπερ ὑπεχρέωσε τοῦς ἀνωτέρω τεχνήτας, ἔνα ἐπὶ τινα χρόνον μίνωτιν ἄργγοι, διότι ἦταν ἠναγκασμένοι νὰ μεταφέρω-

σιν εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ Ἀρχιχρυσοκόου τὰ μέταλλα, ἄνθρακας καὶ ἔλα τὰ ἀναγκαῖα πρὸς διάλυσιν, κλείοντες τὰ καταστήματα αὐτῶν. Ἐνῶ δὲ ὁ Ἀρχιχρυσοκόος ἐπληρώνετο οὐχὶ ὑπὸ τῆς Κυβερν. ἀλλ' ὑπ' αὐτῶν τῶν χρυσοκόων, ἤθελε νὰ σύρῃ αὐτοὺς καὶ εἰς τὸ ἐργαστήριον αὐτοῦ πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς διαλύσεως, ἐνῶ οὐδ' ἐν αὐτῇ τῇ Κερκύρα τοιοῦτον μέτρον ἐρημέζετο. Διὸ οἱ Χρυσοκοὶ δι' ἀναφορὰς κατέφυγον πρὸς τὸν Ἐπαρχὸν ζητοῦντες τὰς δεούσας ὁδηγίας, ὅστις καὶ ἐστρευσεν ἕνα δῶτη τοιαύτας. Ἡ Συντεχνία τῶν Ἀργυροχρυσοκόων ἤδη δὲν λειτουργεῖ. Σημειωτέον δ' ὅτι εἰς τὴν Συντεχνίαν ταύτην ὑπήγοντο καὶ οἱ ὠρολογιοποιοί.

ΣΥΝΤΕΧΝΙΑ ΣΑΓΜΑΤΟΠΟΙΩΝ (κ. Σαμαρτζιδῶν)

Τὰ περὶ τῆς ἰδρύσεως καὶ προόδου τῆς Συντεχνίας ταύτης γίνονται ἡμῖν γνωστὰ ἐκ δύο καταστατικῶν τῶν συντεχνητῶν, σωζομένων παρὰ τῷ παρ' ἡμῖν Ἀρχιεπιφυλακείῳ, ὧν τὸ μὲν περὶ τῆς ἰδρύσεως τῆς Συντεχνίας ἀπὸ 17 Ἰουνίου 1722 (Πράξεις Σ)γράφου Ζακύνθου Δημητρίου Πυροῆ—σελ. 70.), τὸ δὲ ἀπὸ 28 Ἰανουαρίου 1783 (Πράξεις Σ)γρ. Μάρκου Φλαμπουριάρη-σ-137.)

Ἡ Συντεχνία αὕτη ἤδη δὲν διατηρεῖται.

ΣΩΜΑΤΕΙΟΝ ΥΔΡΑΝΤΙΩΝ

Πρὸς πρόληψιν τοῦ κινδύνου τῶν πυρκαϊῶν, εἰς ἃς ἡ πόλις ἡμῶν συνεχῶς ὑπέκειτο, ὡς ἐκ τῆς κατασκευῆς τῶν οἰκιῶν δι' ὕλικῶν ἐπιδεικτικῶν ἐμπρησμοῦ, ἐξέδωκεν ἡ τοπικὴ Διοίκησις κανονισμόν τῇ 2 'Ιουλίου 1817 ἐξ ἀρθρῶν 13, δι' οὗ συνιστᾶτο Σωματεῖον 'Υδραντλῶν.

Καὶ ἄλλαι Συντεχνίαι: ὑπῆρχον ἐν τῇ πόλει ἡμῶν, ὅποια ἢ τῶν Ξενοδόχων, ἔχουσα προστάτιδα τὴν 'Αγίαν Μαρτίνην, ἢ τῶν Βαρεῶν ἔχουσα προστάτας τοὺς 'Αγίους 'Αποστόλους (ναὸς τῶν 'Αγ. 'Αποστόλων εἰς περιοχὴν κώμης Γαητάνη) καὶ ἄλλαι. Πλὴν δὲ τῶν Συντεχνιῶν ὑπῆρχον καὶ Σωματεῖα ἄξια λόγου, ὡς τὸ τῆς 'Αγίας Δωρσεῆς (Scola del Santissimo Sacramento) ἐξ ἰταλῶν καὶ φράγκων ἰδρυθὲν τῷ 1520 καὶ ἔχον προστάτιδα τὴν 'Υπεραγίαν τῶν Χαρίτων (S^a Maria delle Grazie), τὸ τῶν Συμβολαιογράφων, ἰδρυθὲν τῇ 1 'Οκτωβρίου 1559, τὸ τῶν 'Υποδικηγόρων (Intervenienti) ἰδρυθὲν τῷ 1795 ὑπὸ τῆς 'Ενετ. Κυβερνήσεως καὶ ἄλλα. Κατὰ δὲ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἔχομεν τὸ τῆς Φιλαρμονικῆς Σωματεῖον, ἰδρυθὲν ἐν ἔτει πρὸ τοῦ, ὡς ἂνω εἶδομεν, Σωματείου τῶν 'Υδραντλῶν, ἦτοι τῇ 1 Μαΐου 1816, καὶ ἀνασχηματισθὲν τῷ 1843, ἀλλὰ καὶ πάλιν διαλυθὲν, ἀνεσχηματίσθη τῷ 1871, καὶ πάλιν τῷ 1888. Δυστυχῶς οἱ τε-

λευταίοι σεισμοί διέλυσαν και αὔθις τὸ Σωματεῖον τοῦτα,
εὐχῆς δ' ἔργον ἔβηλεν εἶσθαι, ὅπως, ἀνασχηματιζομένου
νέου Φιλαρμ. Συλλόγου και τιθεμένου μὲν ὑπὸ τὴν προστα-
σίαν Ἰψηλοῦ προσώπου, διευθυνομένου δὲ ὑπὸ φιλοπρο-
δοῦ Ἐπιτροπῆς, μὴ στερηθῆ ἡ νῆτος ἡμῶν τοῦ τερπνοῦ καὶ
ἔπωρελοῦς τούτου ἰδρύματος.

AKADHMIA

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Μέχρι τοῦ σημείου τούτου περσίνοντες τὴν περί Συντεχνίων Ζακύνθου ἀσθενῆ ἡμῶν μελέτην, — εἰ καὶ ἐκτενέστερον ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἡδυνάμεθα νὰ πραγματευθῶμεν, ἐὰν καὶ πλείονα εἶχομεν βοήθημα καὶ τὴν ὑπομονὴν μὴ ἐξητιλῶμεν τῶν ἀναγνώστων ἡμῶν, — καὶ ἀρκετὴν νομίζοντες ὅτι παρέσχομεν ἰδέαν περὶ αὐτῶν τοῖς ἀναγνώσταις ἡμῶν, ἐπαναλαμβάνομεν, ὡς καὶ ἐν τῷ προομίῳ ἡμῶν, ὅτι αἱ Συντεχνίαι, καλῶς νοουμένου τοῦ ἀρχικοῦ αὐτῶν σκοποῦ, μεγάλως ὠφέλησαν τὰς κοινωνίας ἐνθα ὑπῆρχον. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές, ὅτι ἐνιχαοῦ, καὶ ἰδίως ἐν Γαλλίᾳ, αἱ Συντεχνίαι ἀπέβησαν καταθλιπτικαὶ εἰς τε τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν, ἀλλ' ἐν Ζακύνθῳ καὶ δὴ ἐν ταῖς νήσοις, κατεχομέναις ὑπὸ τῆς Ἑνετίας τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου ἀγούσης, αἱ Συντεχνίαι αὐταὶ μόνον σκοπὸν τὴν ἀμοιβαίαν βοήθειαν καὶ τὴν ἐν χαλέπαις στιγμαῖς ὑποστήριξιν τῶν εἴτε ὑπὸ πείνης, ἢ νόσου, ἢ γήρατος κατατροχομένων καὶ δυσπραγούντων συντεχνιῶν ἔχουσαι, οὐχὶ ἄλλως ἢ ὠφέλιμοι ἐπρεπε ν' ἀποδώσιν. Ὅντως δὲ τῶν ἐκ τῶν Συντεχνίων τούτων, ὧν τὴν σπουδαιότητα καὶ οἱ νεώτεροι ἀναγνωρίσαντες πανταχοῦ τοιαύτης ἰδρύουσιν, ἀγαθῶν ἐπὶ αἰῶνας ἀπῆλυσαν οἱ πρόγονοι ἡμῶν ὑπὸ τὴν συνετὴν ἐκείνην καὶ πρακτικὴν διοίκησιν τῆς Ἑνετικῆς Δημοκρατίας, τῇ ἀποίᾳ αἰδίας εὐγνωμοσύνη παρ' ἡμῶν τῶν Ἑπτανησίων δέον ἵνα ἀρεῖληται πάντοτε, προστατευσάση ἀπὸ τῆς δουλείας τῶν ἀπίστων ἐπὶ σειρὰν αἰώνων, σὺν ταῖς νήσοις,

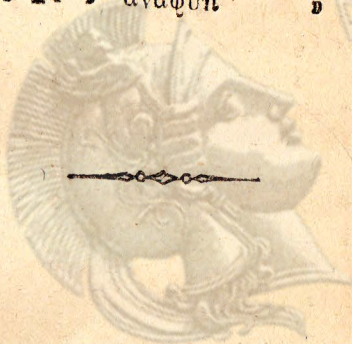
ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Ἐν σελ. 6	σειρ. 28	ἀντὶ μυριῶν	ἀνάγνωθι	μυριῶν
» 7	» 4	» φυλιτικοί	»	φυλιτικοί
» 8	» 20	» χριστιανισμοῦ	»	χριστιανοῦ
» »	» 21	» φειχισμοῦ	»	φειχιστοῦ
» »	» 24	» ἀγεννῶν	»	ἀγενῶν
» 9	» 5	» τοὺς	»	τῶν
» »	» 29	» παγκόσμιον	»	παγκόσμιον
» »	» 31	» τοῦ	»	τῶν
» »	» 32	» ἐσυνήθεισαν	»	συνεήθησαν
» 11	» 10	» κανονίζονται	»	κανονίζονται
» 12	» 3	» Λαγγελδοκ	»	Λαγγελδοκ
» 13	» 19	» μέχρι	»	μέχρις
» 14	» 4	» σειρᾶν	»	ἀνάμνησιν
» »	» 16	» πολυδάπανα	»	πολυδάπανά
» »	» 31	» ὀργανισθεῖσαι	»	ὀργανωθεῖσαι
» 15	» 2	» εἶχομεν	»	ἔχομεν
» 17	» 4	» ἐλευθερώτερα	»	ἐλευθεριώτερα
» 18	» 24	» τῆς ἀμοιβαίας	»	τῆς μὴ ἀμοι- [βαίας
» 26	» 21	» δυναμένων	»	δυναμένους
» 36	» 6	» Πρεσβεία	»	Ἐπιτροπή
» 46	» 30	» Κανονισμὸν	»	Κανονισμῶ
» 53	» 32	» θὰ νύξανετο	»	θὰ νύξανε
» 54	» 4	» θὰ ἐπνύξανετο	»	θὰ ἐπνύξανε
» 71	» 9	» (sgberi)	»	(squeri)
» 75	» 16	» ἔχαιρεν, ἄτινα	»	ὧν ἔχαιρεν
» 114	» 23	» ἀπαγορευομένων	»	ἀπαγορευομέ- [νων
» 121	» 13	» συνέπεια	»	συνέπειαι

Ἐν σελ. 122 σειρ. 30 ἀντί ὅσα καθιέρωσε καὶ ἐν Λευκάδι...καὶ Πρόεδρος ἀνάγνωθι ὅσα καθιέρωσε καὶ ἐν Λευκάδι ἢ ἐκεῖ Κεντρικὴ Κυβέρνησις. Ὁ τότε... κτλ.

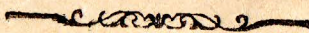
Ἐν σελ. 153 » 33	» ἐπιθεώρει	» ἐπιθεώρει
» 154 » 28	» ὑπογραφεῖς	» ὑπογραφῆς
» 157 » 24	» ἀναφύη	» ἀνεφύη.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

==

Ἡ Συντεχνία τῶν Ἀρτοποιῶν προϋπῆρχε τοῦ ἔτους 1681, ὡς γίνεται γνωστὸν ἐκ τοῦ βιβλ. Β. -σελ.-221 τοῦ Συγρ. Ζακύνθου Κ. Μίστορη, ἐκλεξάντων τῆ 23 Φεβρουαρίου 1645 τῶν Ἀρτοποιῶν νέους Γαστάλδους καὶ θεσάντων ὄρους τινὰς σχετικῶς πρὸς τὴν Συντεχνίαν αὐτῶν.

1814

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΝ ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ
ΑΘΗΝΩΝ

Το βιβλίον τούτο εκδόθη υπό την
επιμέλειαν του Υπουργού Παιδείας
και Επιστήμης, κ. Κωνσταντίνου
Δελμούζη, το 1914.

ΑΘΗΝΑ

Το βιβλίον τούτο εκδόθη υπό την
επιμέλειαν του Υπουργού Παιδείας
και Επιστήμης, κ. Κωνσταντίνου
Δελμούζη, το 1914.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000168870

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

010431

ΑΘΗΝΑΙ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

3

13 6u
δεξ του βουλι

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Λοιθ. 2

ΓΙΑΝΗ Κ. ΚΟΡΔΑΤΟΥ

“ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ
ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ,,

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ
ΕΠΙ ΤΗ ΒΑΣΕΙ ΑΓΝΩΣΤΩΝ ΠΗΓΩΝ
ΚΑΙ ΑΝΕΚΔΟΤΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ

ΤΟΜΟΣ Α'

(1870—1907)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΑΛΕΞ. Ν. ΚΟΛΟΛΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ—Πανεπιστημίου 22β

1931

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΒΟΗΘΗΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

